Analizy statystyczne
Statistical analyses

GUS

Współpraca organizacji non-profit z innymi podmiotami w 2017 r.

Cooperation of non-profit organizations with other entities in 2017

Warszawa, Kraków 2019

Analizy statystyczne
Statistical analyses

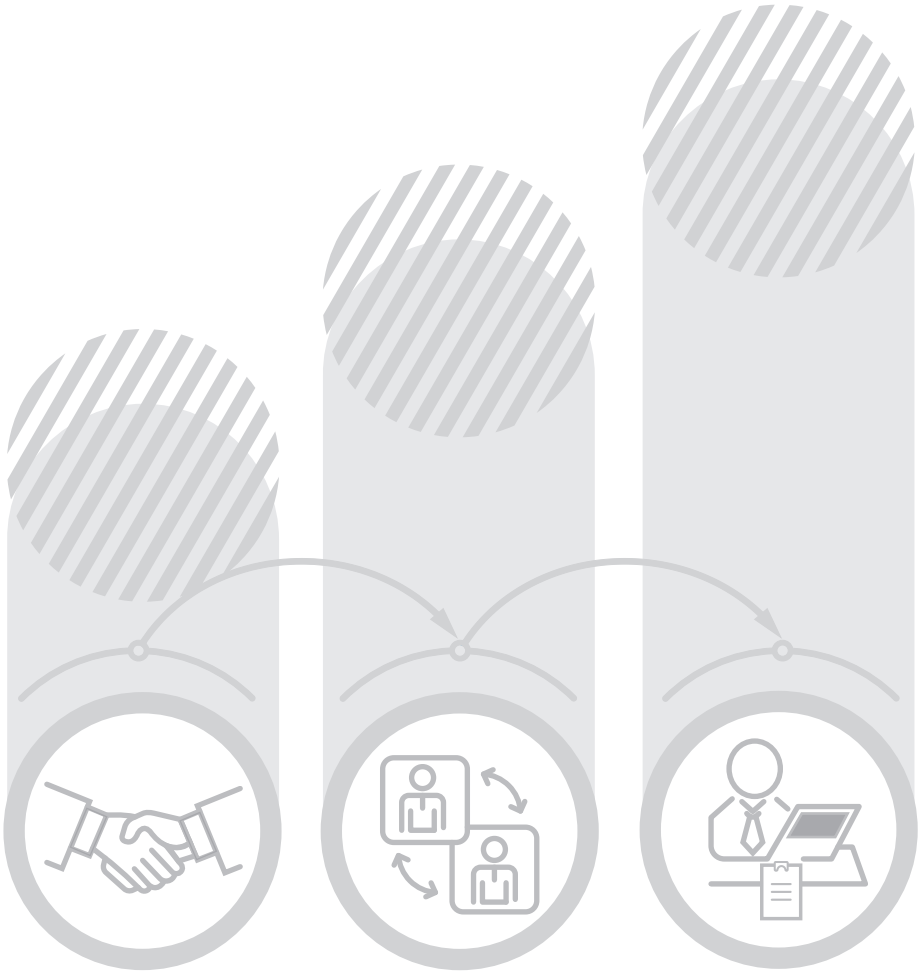

Współpraca organizacji non-profit z innymi podmiotami w 2017 r.

Cooperation of non-profit organizations with other entities in 2017

Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland
Urząd Statystyczny w Krakowie Statistical Office in Kraków

Warszawa, Kraków 2019

Opracowanie merytoryczne
Content-related works

Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Społecznych
Statistics Poland, Social Surveys Department

Urząd Statystyczny w Krakowie
Statistical Office in Kraków

pod kierunkiem
supervised by
Karolina Goś-Wójcicka

Zespół autorski
Editorial team
Krzysztof Borysiak, Karolina Goś-Wójcicka, Anna Knapp, Karol Lewandowski, Edyta Makowska-Belta, Urszula Stasiak-Jaśkiewicz, Tomasz Sekuła

Prace redakcyjne
Editorial work
Agnieszka Pacut, Małgorzata Żyra

Skład i opracowanie graficzne
Typesetting and graphics
Dariusz Więcek, Beata Lipińska

ISBN 978-83-7027-717-8

Publikacja dostępna na stronie
Publication available on website
stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła
When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Zakład Wydawnictw Statystycznych
00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208.
Informacje w sprawach sprzedaży publikacji — tel. (22) 608 32 10, 608 38 10
Zam. 250/ 2019/ nakł. 340

Przedmowa

Publikacja „Współpraca organizacji non-profit z innymi podmiotami w 2017 r." wpisuje się w cykl wydawnictw Głównego Urzędu Statystycznego prezentujących wyniki badań potencjału społeczno-ekonomicznego sektora non-profit.

Stanowi ona kontynuację i rozszerzenie analiz dotyczących współpracy organizacji prezentowanych wcześniej w ramach wydawnictwa „Działalność organizacji non-profit w 2015 r.: zarządzanie i współpraca". Opracowanie odpowiada na wzrastające zainteresowanie problematyką społeczeństwa obywatelskiego, a także dostarcza danych niezbędnych do oceny realizacji polityk publicznych dotyczących wspierania gospodarki społecznej (ekonomii społecznej) oraz kapitału społecznego, a ponadto służy monitorowaniu sytuacji organizacji pozarządowych objętych ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Współpraca organizacji non-profit z instytucjami publicznymi, przedsiębiorstwami oraz pomiędzy samymi podmiotami sektora została scharakteryzowana w ramach czterech rozdziałów. Prezentowane są w nich m.in. cele, formy i bariery współpracy, a także wskaźniki sieciowego kapitału społecznego. Analiza uwzględnia dynamikę zjawisk w odniesieniu do wyników wcześniejszych edycji badania, a także kluczowe przekroje takie jak: rodzaj organizacji, dziedzina działalności, województwa i regiony, rodzaj miejscowości, zasięg działania, klasy zatrudnienia i przychodów.

Dziękujemy przedstawicielom organizacji, którzy poświęcili czas na wypełnienie sprawozdań SOF-5, dzięki Państwa wysiłkom mogliśmy opracować szeroki i precyzyjny zakres danych. Składamy także serdeczne podziękowanie pracownikom Wydziału Badań i Analiz Gospodarki Społecznej Departamentu Badań Społecznych GUS oraz Ośrodka Badania Gospodarki Społecznej Urzędu Statystycznego w Krakowie za ich zaangażowanie w realizację badania i przygotowanie tej publikacji.

Planując dalszy rozwój badań statystycznych w tym obszarze będziemy wdzięczni za Państwa sugestie dotyczące zawartości opracowania oraz zakresu prowadzonych przez nas badań statystycznych. Mamy nadzieję, że niniejsza publikacja będzie służyć jako cenne źródło wiedzy o działalności organizacji non-profit w Polsce.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Krakowie

Agnieszka Szlubowska

Dyrektor Departamentu
Badań Społecznych
GUS

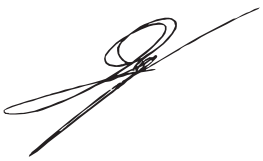

dr Piotr Łysoń

Warszawa-Kraków, czerwiec 2019 r.

Preface

Publication entitled "Cooperation of non-profit organizations with other entities in 2017" corresponds to the series of Statistics Poland publications presenting surveys results concerning social and economic potential of the non-profit sector.

It continues and extends the analyses of cooperation of organizations presented previously as a part of publication entitled "Activities of non-profit organizations in 2015: management and cooperation". The study constitutes a response to the growing interest in civil society issues, as well as provides the data necessary for assessment of implementation of public policies concerning support for social economy and social capital, and in addition it serves for monitoring of the situation in non-governmental organizations covered by the Act on public benefit activity and volunteerism.

Cooperation of non-profit organizations with public institutions, enterprises and between the entities of the sector themselves has been characterised in four chapters. They, present, among others, objectives, forms and barriers for cooperation as well as indicators for network social capital. Analyses include dynamics of the phenomena in comparison to results of the previous edition of the survey, as well as the key cross-sections, such as: type of organization, field of activities, voivodships and regions, type of locality, range of activities, classes of employment and income.

We are grateful to the representatives of organizations who devoted time to fill in the SOF-5 reports. Thanks to your efforts we have been able to develop a broad and precise scope of data. We express sincere thanks to employees of the Social Economy Surveys and Analyses Division in the Social Surveys Department of Statistics Poland and the Centre for Social Assistance Statistics of the Statistical Office in Kraków for their involvement in implementation of the survey and development of this publication.

Planning further development of the statistical surveys in this domain, we will be grateful for your suggestions, concerning both the content of the elaboration and the scope of the conducted statistical surveys. We do hope that this publication will serve as a valuable source of knowledge on activities of non-profit organizations in Poland.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Krakowie

Agnieszka Szlubowska

Dyrektor Departamentu
Badań Społecznych
GUS

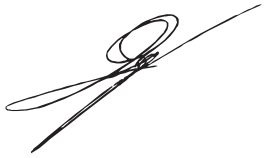

dr Piotr Łysoń

Warsaw-Cracow, June 2019

Spis treści
Contents

Przedmowa ... 3
Preface ... 4
Spis treści ... 5
Contents ... 5
Spis tablic ... 7
List of tables ... 7
Spis wykresów ... 9
List of charts ... 9
Spis rysunków ... 16
List o figures ... 16
Spis map ... 17
List of maps ... 17
Objaśnienia znaków umownych ... 18
Symbols ... 18
Ważniejsze skróty ... 18
Main abbreviations ... 18
Synteza ... 21
Executive summary ... 24
Współpraca i sieciowy kapitał społeczny organizacji non-profit ... 21
Cooperation and network social capital of non-profit organisations ... 24
Współpraca organizacji non-profit z instytucjami publicznymi ... 22
Cooperation of non-profit organisations with public institutions ... 24
Współpraca organizacji non-profit z przedsiębiorstwami ... 22
Cooperation of non-profit organisations with undertakings ... 25
Wewnątrzsektorowa współpraca organizacji non-profit ... 23
Inter-sectoral cooperation of non-profit organisations ... 25
Rozdział 1. Współpraca i sieciowy kapitał społeczny organizacji non-profit ... 27
Chapter 1. Cooperation and networking social capital of non-profit organizations ... 27
1.1. Liczba aktywnych organizacji ... 27
1.1. Number of active organizations ... 27
1.2. Współpraca międzysektorowa i wewnątrzsektorowa ... 30
1.2. Cross-sectoral and internal-sectoral cooperation ... 30
1.3. Cele i bariery współpracy ... 35
1.3. Objectives and barriers to cooperation ... 35
1.4. Poziom sieciowego kapitału społecznego w organizacjach non-profit ... 41
1.4. Level of networking social capital in non-profit organizations ... 41
Rozdział 2. Współpraca organizacji non-profit z instytucjami publicznymi ... 53
Chapter 2. Cooperation of non-profit organizations with public institutions ... 53
2.1. Rozpowszechnienie współpracy ... 53
2.1. Occurence of cooperation ... 53

2.2. Ogólna charakterystyka współpracy ... 60
2.2. General characteristics of cooperation ... 60
2.3. Cele i bariery współpracy ... 68
2.3. Objectives and barriers to cooperation ... 68
2.4. Realizacja zadań publicznych i współpraca z samorządem ... 74
2.4. Realization of public tasks and cooperation with local government institutions ... 74
Realizacja zadań publicznych ... 74
Realization of public tasks ... 74
Współpraca z samorządem terytorialnym ... 78
Cooperation with local government institutions ... 78
Rozdział 3. Rozdział 3 Współpraca organizacji non-profit z przedsiębiorstwami ... 95
Chapter 3. Cooperation of non-profit organizations with enterprises ... 95
3.1. Rozpowszechnienie współpracy ... 95
3.1. Occurence of cooperation ... 95
3.2. Ogólna charakterystyka współpracy ... 101
3.2. General characteristics of cooperation ... 101
3.3. Cele i bariery współpracy ... 109
3.3. Objectives and barriers to cooperation ... 109
3.4. Dodatkowe aspekty współpracy ... 114
3.4. Additional aspects of cooperation ... 114
Rozdział 4. Wewnątrzsektorowa współpraca organizacji non-profit ... 121
Chapter 4. Inter-sectoral cooperation of non-profit organizations ... 121
4.1. Rozpowszechnienie współpracy ... 122
4.1. Occurence of cooperation ... 122
4.2. Ogólna charakterystyka współpracy ... 128
4.2. General characteristics of cooperation ... 128
4.3. Cele i bariery współpracy ... 136
4.3. Objectives and barriers to cooperation ... 136
4.4. Dodatkowe aspekty współpracy ... 143
4.4. Additional aspects of cooperation ... 143
Uwagi metodologiczne ... 147
Methodological notes ... 147
Podstawowe wyjaśnienia metodologiczne ... 147
Basic methodological explanations ... 147
Realizacja badania na formularzu SOF-5 i opracowanie wyników ... 148
Conducted survey on SOF-5 form and preparation of its results ... 148
Inne źródła danych prezentowane w publikacji ... 151
Other sources of data presented in the publication ... 151
Konstrukcja wskaźnika sieciowego kapitału społecznego ... 151
Construction of index of networking social capital ... 151

Spis tablic
List of tables

Tablica 2.1. Średnia i mediana liczby instytucji publicznych, z którymi współpracowały organizacje non-profit według rodzaju organizacji w 2013 r., 2015 r. i 2017 r. 61
Table 2.1. Average and median number of public institutions with which non-profit organizations cooperated by types of organization in 2013, 2015 and 2017 61
Tablica 2.2. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według celów współpracy i rodzaju organizacji w 2017 r. 69
Table 2.2. Non-profit organizations cooperating with public institutions by objectives of cooperation and types of organization in 2017 69
Tablica 2.3. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według celów współpracy i rodzaju partnera w 2017 r. 70
Table 2.3. Non-profit organizations cooperating with public institutions by objectives of cooperation and type of partner in 2017 70
Tablica 2.4. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według barier współpracy i rodzaju organizacji w 2017 r. 72
Table 2.4. Non-profit organizations cooperating with public institutions by barriers to cooperation and type of organization in 2017 72
Tablica 2.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według barier współpracy i rodzaju partnera w 2017 r. 73
Table 2.5. Non-profit organizations cooperating with public institutions by barriers to cooperation and type of partner in 2017 73
Tablica 2.6. Umowy zawarte przez JST z organizacjami non-profit na realizację zadań publicznych w ramach trybów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie według rodzaju JST w 2017 r. 81
Table 2.6. Agreements concluded by local government institutions for realization of public tasks with non-profit organizations based on procedures from public benefit activity and volunteering act by type of institution in 2017 81
Tablica 2.7. Środki przekazane przez JST organizacjom non-profit w latach 2017–2018 r. według rodzaju JST 83
Table 2.7. Funds given by JST to non-profit organizations in 2017–2018 by type of institution 83
Tablica 3.1. Średnia i mediana liczby przedsiębiorstw, z którymi współpracowały organizacje non-profit według rodzaju organizacji w 2013 r., 2015 r. i 2017 r. 102
Table 3.1. Average and median number of enterprises with which non-profit organizations cooperating by types of organization in 2013, 2015 and 2017 102
Tablica 3.2. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według celów współpracy i rodzaju organizacji w 2017 r. 110
Table 3.2. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by objectives of co-operation and type of organization in 2017 110
Tablica 3.3. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według celów współpracy i rodzaju partnera 2017 r. 111
Table 3.3. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by objectives of co-operation and type of partner in 2017 111
Tablica 3.4. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według deklarowanych barier współpracy i rodzaju organizacji w 2017 r. 113
Table 3.4. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by barriers to cooperation and type of organization in 2017 113

Tablica 3.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według barier współpracy i rodzaju partnera w 2017 r. 114
Table 3.5. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by barriers to cooperation and type of partner in 2017 114
Tablica 4.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według rodzaju partnera w 2017 r. 128
Table 4.1. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by types of partner in 2017 128
Tablica 4.2. Średnia i mediana wewnątrzsektorowych partnerów, z którymi współpracowały organizacje non-profit według rodzaju organizacji w 2013 r., 2015 r. i 2017 r. 129
Table 4.2. Average and median number of inter-sectoral partners with which non-profit organizations cooperating by types of organization in 2013, 2015 and 2017 129
Tablica 4.3. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według celów współpracy i rodzaju organizacji w 2017 r. 137
Table 4.3. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by objectives of cooperation and type of organization in 2017 137
Tablica 4.4. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według celów współpracy i rodzaju partnera 2017 r. 138
Table 4.4. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by objectives of cooperation and type of partner in 2017 138
Tablica 4.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według barier współpracy i rodzaju organizacji w 2017 r. 140
Table 4.5. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by barriers to cooperation and type of organization in 2017 140
Tablica 4.6. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według barier współpracy i rodzaju partnera w 2017 r. 141
Table 4.6. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by barriers to cooperation and type of partner in 2017 141
Tablica 1. Liczba jednostek badania SOF-5 według rodzaju organizacji za 2017 r. 149
Table 1. Number of units in the SOF-5 survey according to the type of organization for 2017 149

Spis wykresów
List of charts

Wykres 1.1. Liczba organizacji non-profit w latach 2010–2017 27
Chart 1.1. Number of non-profit organizations in 2010–2017 27
Wykres 1.2. Liczba organizacji non-profit według rodzaju organizacji w 2017 r. 28
Chart 1.2. Number of non-profit organizations by type of organization in 2017 28
Wykres 1.3. Liczba organizacji non-profit według głównej dziedziny działalności w 2017 r. 29
Chart 1.3. Number of non-profit organizations by main field of activity in 2017 29
Wykres 1.4. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według typu partnera w 2015 r. i 2017 r. 32
Chart 1.4. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the type of partner in 2015 and 2017 32
Wykres. 1.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według rodzaju organizacji w 2017 r. 33
Chart 1.5. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the type of organization in 2017 33
Wykres 1.6. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według głównej dziedziny działalności organizacji w 2017 r. 34
Chart 1.6. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by main field of activity of organization in 2017 34
Wykres 1.7. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według celu współpracy w 2013 r., 2015 r. i 2017 r. 36
Chart 1.7. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the objectives of cooperation in 2013, 2015 and 2017 36
Wykres 1.8. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według celu współpracy i typu partnera w 2017 r. 37
Chart 1.8. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the objectives of cooperation and type of partner in 2017 37
Wykres 1.9. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według celu współpracy i rodzaju organizacji w 2017 r. 38
Chart 1.9. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the objectives of cooperation and type of organization in 2017 38
Wykres 1.10. Odsetek organizacji non-profit zgłaszających bariery we współpracy z innymi podmiotami według typu partnera i rodzaju organizacji w 2017 r. 39
Chart 1.10. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities reporting barriers to cooperation by the type of partner and type of organizations in 2017) 39
Wykres 1.11. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według barier współpracy i typu partnera w 2017 r. 40
Chart 1.11. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by barriers to cooperation and type of partner in 2017 40
Wykres 1.12. Poziom czterech wymiarów sieciowego kapitału społecznego według rodzaju organizacji w 2017 r. 43
Chart 1.12. Level of four dimensions of networking social capital by type of organization in 2017 43

Wykres 1.13. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według rodzaju organizacji w 2015 r. i 2017 r. 45
Chart 1.13. Level of synthetic index of networking social capital by type of organization in 2015, 2017 45
Wykres 1.14. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według głównej dziedziny działalności organizacji w 2017 r. 46
Chart 1.14. Level of synthetic index of networking social capital by main field of activity of organization in 2017 46
Wykres 1.15. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według liczby członków deklarowanej przez organizacje w 2017 r. 47
Chart 1.15. Level of synthetic index of networking social capital by number of natural persons members declared by organization in 2017 47
Wykres 1.16. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według posiadania płatnego personelu w 2017 r. 48
Chart 1.16. Level of synthetic index of networking social capital by having paid personnel in 2017 ... 48
Wykres 1.17. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według klas przychodów w 2017 r. 48
Chart 1.17. Level of synthetic index of networking social capital by class of revenues in 2017 48
Wykres 1.18. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według głównego źródła przychodów w 2017 r. 49
Chart 1.18. Level of synthetic index of networking social capital by dominant source of revenues in 2017 49
Wykres 1.19. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według rodzaju działalności organizacji w 2017 r. 50
Chart 1.19. Level of synthetic index of networking social capital by types of activity of organization in 2017 50
Wykres 1.20. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według klas wieku organizacji w 2017 r. 50
Chart 1.20. Level of synthetic index of networking social capital by age class of organization in 2017 50
Wykres 1.21. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według maksymalnego zasięgu działania organizacji w 2017 r. 51
Chart 1.21. Level of synthetic index of networking social capital by maximum territorial scope of activity of organization in 2017 51
Wykres 1.22. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według rodzaju miejscowości w 2017 r. 51
Chart 1.22. Level of synthetic index of networking social capital by type of locality in 2017 51
Wykres 2.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według rodzaju organizacji w 2013 r., 2015 r. i 2017 r. 54
Chart 2.1. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by the type of organization in 2013, 2015 and 2017 54
Wykres 2.2. Odsetek podmiotów współpracujących z instytucjami publicznymi według głównej dziedziny działalności w 2017 r. 55
Chart 2.2. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by main field of activity in 2017 55
Wykres 2.3. Odsetek podmiotów współpracujących z administracją publiczną według rodzaju miejscowości w 2017 r. 57
Chart 2.3. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by type of locality in 2017 57

Wykres 2.4. Odsetek podmiotów współpracujących z instytucjami publicznymi według klas zatrudnienia w 2017 r. ... 58
Chart 2.4. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by employment class in 2017 ... 58
Wykres 2.5. Odsetek organizacji współpracujących z instytucjami publicznymi według klas wielkości przychodów w 2017 r. ... 59
Chart 2.5. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by class of revenues in 2017 ... 59
Wykres 2.6. Odsetek podmiotów współpracujących z instytucjami publicznymi według typu partnera w 2013 r., 2015 r. i w 2017 r. ... 59
Chart 2.6. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by the type of partner in 2013, 2015 and 2017 ... 59
Wykres 2.7. Średnia i mediana liczby instytucji publicznych, z którymi współpracowały organizacje non-profit według głównej dziedziny działalności w 2017 r. ... 62
Chart 2.7. Average and median number of public institutions with which non-profit organizations cooperated by main field of activity in 2017 ... 62
Wykres 2.8. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi na podstawie umowy pisemnej według rodzaju organizacji w 2017 r. ... 64
Chart 2.8. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions on the basis of written contract by type of organizations in 2017 ... 64
Wykres 2.9. Struktura organizacji non-profit współpracujących instytucjami publicznymi według częstotliwości współpracy w 2017 r. ... 65
Chart 2.9. The structure of non-profit organizations cooperating with public institutions by frequency of cooperation in 2017 ... 65
Wykres 2.10. Struktura organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według częstotliwości współpracy i głównej dziedziny działalności w 2017 r. ... 66
Chart 2.10. The structure of non-profit organizations in cooperating with public institutions by frequency of cooperation and main field of activity in 2017 ... 66
Wykres 2.11. Struktura organizacji współpracujących z instytucjami publicznymi według głównej dziedziny działalności i dziedziny współpracy w 2017 r. ... 67
Chart 2.11. The structure of non-profit organizations cooperating with public institutions by main field of activity and field of cooperation in 2017 ... 67
Wykres 2.12. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według celów współpracy w 2013 r., 2015 r. i 2017 r. ... 68
Chart 2.12. Non-profit organizations cooperating with public institutions by objectives of cooperation in 2013, 2015 and 2017 ... 68
Wykres 2.13. Struktura organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według występowania barier współpracy w 2013 r., 2015 r. i 2017 r. ... 70
Chart 2.13. The structure of non-profit organizations cooperating with public institutions by occurrence of barriers to cooperation in 2013, 2015 and 2017 ... 70
Wykres 2.14. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według barier współpracy w 2013 r., 2015 r. i 2017 r. ... 71
Chart 2.14. Non-profit organizations cooperating with public institutions by barriers to cooperation in 2013, 2015 and 2017 ... 71
Wykres 2.15. Odsetek organizacji non-profit realizujących zadania publiczne według rodzaju organizacji w 2017 r. ... 74
Chart 2.15. Percentage of non-profit organizations which realized public tasks by type of organization in 2017 ... 74

Wykres 2.16. Odsetek organizacji non-profit realizujących zadania publiczne według głównej dziedziny działalności w 2017 r. 75
Chart 2.16. Percentage of non-profit organizations which realized public tasks by main field of activity in 2017 75
Wykres 2.17. Odsetek organizacji non-profit według rodzaju posiadanych przychodów publicznych o charakterze nierynkowym w 2017 r. 76
Chart 2.17. Percentage of non-profit organizations by type of non-market revenues from public funds in 2017 76
Wykres 2.18. Struktura przychodów organizacji non-profit według rodzaju organizacji w 2017 r. 77
Chart 2.18. Structure of non-profit organizations revenues by type of organization in 2017 77
Wykres 2.19. Struktura organizacji non-profit współpracujących z administracją samorządową według typu urzędu, z którym współpraca była najważniejsza w 2013 r., 2015 r. i 2017 r. 78
Chart 2.19. Structure of non-profit organizations cooperating with local government institutions by type of institution with which cooperation was the most important in 2013, 2015 and 2017 78
Wykres 2.20. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego posiadających strategię rozwoju obowiązującą w 2017 r., w której uwzględniono zagadnienia związane z współpracą z organizacjami non-profit według rodzaju JST 79
Chart 2.20. Percentage of local government institutions having strategy of development obligatory in 2017 which included issues of cooperation with non-profit organizations by type of institution 79
Wykres 2.21. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego, w których obowiązywał w 2017 r. roczny lub wieloletni program współpracy z organizacjami non-profit według rodzaju JST 80
Chart 2.21. Percentage of local government institutions having annual or long-term program of co-operation with non-profit organizations obligatory in 2017 by type of institution 80
Wykres 2.22. Środki przekazane przez JST organizacjom non-profit w latach 2013–2018 82
Chart 2.22. Funds given by JST to non-profit organizations in 2013–2018 82
Wykres 2.23. Środki przekazane przez JST organizacjom non-profit w 2017 r. według wybranych działów klasyfikacji budżetowej 84
Chart 2.23. Funds given by JST to non-profit organizations in 2017 by selected sections of the budget classification 84
Wykres 2.24. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego, które wspierały organizacje non-profit według formy wsparcia w 2017 r. 85
Chart 2.24. Percentage of local government institutions supporting non-profit organizations by form of support in 2017 85
Wykres 2.25. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego konsultujących społecznie obowiązujące w 2017 r. akty prawa miejscowego z organizacjami non-profit oraz odsetek aktów prawa miejscowego konsultowanych przez organizacje non-profit według rodzaju JST 86
Chart 2.25. Percentage of local government institutions which held public consultations with non--profit organizations on local law acts obligatory in 2017 and percentage of local law acts consulted by non-profit organizations by type of JST 86
Wykres 2.26. Odsetek organizacji non-profit uczestniczących w konsultacjach społecznych projektów uchwał według rodzaju organizacji w 2017 r. 87
Chart 2.26. Percentage of non-profit organizations which participated in public consultations of local law acts projects by type of organization in 2017 87
Wykres 2.27. Wiedza organizacji non-profit na temat rozwiązań stosowanych w urzędach administracji samorządowej według rodzaju organizacji w 2017 r. (średnia liczba wskazań) 88
Chart 2.27. Non-profit organizations knowledge of solutions practised in local government institutions by type of organization in 2017 (average number of indications) 88

Wykres 2.28. Wiedza organizacji non-profit na temat rozwiązań stosowanych w urzędach administracji samorządowej według głównej dziedziny działalności w 2017 r. (średnia liczba wskazań) 89
Chart 2.28. Non-profit organizations knowledge of solutions practised in local government institutions by main field of activity in 2017 (average number of indications) 89
Wykres 2.29. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z administracją samorządową według wiedzy na temat wybranych rozwiązań stosowanych w urzędach administracji samorządowej w 2017 r. 90
Chart 2.29. Percentage of non-profit organizations cooperating with local government institutions by having knowledge about selected procedures established in this institutions in 2017 90
Wykres 2.30. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego według trudności związanych z zaangażowaniem organizacji non-profit w realizację zadań publicznych w 2017 r. 92
Chart 2.30. Percentage of local government institutions by difficulties with non-profit organizations engagement in realization of public tasks in 2017 92
Wykres 2.31. Średnia ocena współpracy z urzędem administracji samorządowej według wybranych wymiarów współpracy w 2017 r. 93
Chart 2.31. Average rating of cooperation with local government institution by selected dimensions of cooperation in 2017 94
Wykres 3.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według rodzaju organizacji w 2013 r., 2015 r. i 2017 r. 96
Chart 3.1. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by types of organization in 2013, 2015 and 2017 96
Wykres 3.2. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według głównej dziedziny działalności organizacji w 2017 r. 97
Chart 3.2. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by main fields of activity in 2017 97
Wykres 3.3. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według rodzaju miejscowości siedziby organizacji w 2017 r. 99
Chart 3.3. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by type of locality in 2017 99
Wykres 3.4. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według maksymalnego zasięgu działalności organizacji w 2017 r. 99
Chart 3.4 Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by maximum territorial scope in 2017 99
Wykres 3.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według klas zatrudnienia w 2017 r. 100
Chart 3.5. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by employment class in 2017 100
Wykres 3.6. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według klas przychodów w 2017 r. 100
Chart 3.6. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by class of revenues in 2017 100
Wykres 3.7. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według typu partnera w 2013 r., 2015 r. i 2017 r. 101
Chart 3.7. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by types of partner in 2017 101
Wykres 3.8. Średnia i mediana liczby przedsiębiorstw, z którymi współpracowały organizacje non-profit według głównej dziedziny działalności w 2017 r. 103
Chart 3.8. Average and median number of enterprises with which non-profit organizations cooperating by main field of activity in 2017 103

Wykres 3.9. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami na podstawie pisemnej umowy według rodzaju organizacji w 2017 r. 105
Chart 3.9. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises on the basis of written contract by type of organizations in 2017 105
Wykres 3.10. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według częstotliwości współpracy w 2017 r. 106
Chart 3.10. The structure of non-profit organizations cooperating with enterprises by frequency of cooperation in 2017 106
Wykres 3.11 Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według częstotliwości współpracy i głównej dziedziny działalności w 2017 r. 107
Chart 3.11. The structure of non-profit organizations cooperating with enterprises by frequency of cooperation and main field of activity in 2017 107
Wykres 3.12. Struktura organizacji współpracujących z przedsiębiorstwami według głównej dziedziny działalności i dziedziny współpracy w 2017 r. 108
Chart 3.12. The structure of non-profit organizations cooperating with enterprises by main field of activity and field of cooperation in 2017 108
Wykres 3.13. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według celów współpracy w 2013 r., 2015 r. i 2017 r. 109
Chart 3.13. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by objectives of cooperation in 2013, 2015 and 2017 109
Wykres 3.14. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według występowania barier współpracy w 2013 r., 2015 r. i 2017 r. 111
Chart 3.14. The structure of non-profit organizations cooperating with enterprises by occurrence of barriers to cooperation in 2013, 2015 and 2017 111
Wykres 3.15. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według barier współpracy w 2013 r., 2015 r. i 2017 r. 112
Chart 3.15. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by barriers to cooperation in 2013, 2015 and 2017 112
Wykres 3.16. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według inicjatora współpracy w 2013 r., 2015 r. i 2017 r. 115
Chart 3.16. The structure of non-profit organizations cooperating with enterprises by initiator of cooperation and type of organization in 2013, 2015 and 2017 115
Wykres 3.17. Odsetek organizacji non-profit według realizacji wspólnych projektów z przedsiębiorstwami w 2017 r. 116
Chart 3.17. Percentage of non-profit organizations by implementation of joint projects with enterprises in 2017 116
Wykres 3.18. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według form współpracy w 2017 r. 117
Chart 3.18. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by forms of cooperation in 2017 117
Wykres 3.19. Odsetek organizacji non-profit według korzyści uzyskiwanych przez przedsiębiorstwa w wyniku podjęcia współpracy w 2013 r., 2015 r. i 2017 r. 117
Chart 3.19. Percentage of non-profit organizations by benefits obtained by enterprises as a result of cooperation with non-profit organizations in 2013, 2015 and 2017 117
Wykres 3.20 Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami korzystających z wolontariatu pracowniczego według rodzaju organizacji w 2017 r. 118
Chart 3.20. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises using employee volunteering by type of organization in 2017 118
Wykres 3.21. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami korzystających z wolontariatu pracowniczego według głównej dziedziny działalności w 2017 r. 119
Chart 3.21. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises using employee volunteering by main field of activity in 2017 119

Wykres 4.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według rodzaju organizacji w 2013 r., 2015 r. i 2017 r. ... 122
Chart 4.1. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by type of organization in 2013, 2015 and 2017 ... 122
Wykres 4.2. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według głównej dziedziny działalności w 2017 r. ... 123
Chart 4.2. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by main fields of activity in 2017 ... 123
Wykres 4.3. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według rodzaju miejscowości w 2017 r. ... 125
Chart 4.3. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by type of locality in 2017 ... 125
Wykres 4.4. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według maksymalnego zasięgu działalności w 2017 r. ... 125
Chart 4.4. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by maximum territorial scope in 2017 ... 125
Wykres 4.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według klas zatrudnienia w 2017 r. ... 126
Chart 4.5. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by employment class in 2017 ... 126
Wykres 4.6. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według klas przychodów w 2017 r. ... 127
Chart 4.6. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by class of revenues in 2017 ... 127
Wykres 4.7. Średnia i mediana wewnątrzsektorowych partnerów, z którymi współpracowały organizacje non-profit według głównej dziedziny działalności w 2017 r. ... 130
Chart 4.7. Average and median number of inter-sectoral partners with which non-profit organizations cooperating by main field of activity in 2017 ... 130
Wykres 4.8. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo na podstawie pisemnej umowy według rodzaju organizacji w 2017 r. ... 132
Chart 4.8. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector on the basis of written contract by type of organizations in 2017 ... 132
Wykres 4.9. Struktura organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według częstotliwości współpracy w 2017 r. ... 133
Chart 4.9. The structure of non-profit organizations cooperating within the sector by frequency of cooperation in 2017 ... 133
Wykres 4.10. Struktura organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według częstotliwości współpracy i głównej dziedziny działalności w 2017 r. ... 134
Chart 4.10. The structure of non-profit organizations cooperating within the sector by frequency of cooperation and main field of activity in 2017 ... 134
Wykres 4.11. Struktura organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo według głównej dziedziny działalności i dziedziny współpracy w 2017 r. ... 135
Chart 4.11. The structure of non-profit organizations cooperating within the sector by main field of activity and field of cooperation in 2017 ... 135
Wykres 4.12. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według celów współpracy w 2013 r., 2015 r. i 2017 r. ... 136
Chart 4.12. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by objectives of cooperation in 2013, 2015 and 2017 ... 136

Wykres 4.13. Struktura organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według występowania barier współpracy w 2013 r., 2015 r. i 2017 r. 139
Chart 4.13. The structure of non-profit organizations cooperating within the sector by occurrence of barriers to cooperation in 2013, 2015 and 2017 139
Wykres 4.14. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według barier współpracy w 2013 r., 2015 r. i 2017 r. 139
Chart 4.14. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by barriers to cooperation in 2013, 2015 and 2017 139
Wykres 4.15. Odsetek organizacji non-profit realizujących wspólne projekty z innymi organizacjami według rodzaju organizacji w 2017 r. 142
Chart 4.15. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by realization of joint projects by type of organization in 2017 142
Wykres 4.16. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo, działających w ramach struktur nadrzędnych według typu struktury w 2015 r. i 2017 r. 143
Chart 4.16. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector, acting within superior structures by type of the structure in 2015 and 2017 143
Wykres 4.17. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo działających w ramach struktur nadrzędnych według rodzaju organizacji w 2017 r. 144
Chart 4.17. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector, acting within superior structures by type of organization in 2017 144
Wykres 4.18. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo, działających w ramach struktur nadrzędnych według dziedziny działalności w 2017 r. 145
Chart 4.18. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector, acting within superior structures by main field of activity in 2017 145

Spis rysunków
List of figures

1.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami w 2017 r. 30
1.1. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities in 2017 30
1.2. Struktura organizacji non-profit według typu partnera w 2017 r. 31
1.2. Structure of non-profit organizations by type of partner in 2017 31
1.3. Sieciowy kapitał społeczny: wymiary i ich operacjonalizacja 42
1.3. Networking social capital: dimensions and operationalisation 42

Spis map
List of maps

Mapa 1.1. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według województw i regionów w 2017 r. 52

Map 1.1. Level of synthetic index of networking social capital by voivodships and regions in 2017 52

Mapa 2.1. Odsetek podmiotów współpracujących z administracją publiczną według województw i regionów w 2017 r. ze zmianą w stosunku do 2015 r. 56

Map 2.1. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by voivodships and regions in 2017 with change compared to 2015 (in percent pts). 56

Mapa 2.2. Średnia liczba instytucji publicznych, z którymi współpracowały organizacje non-profit według regionów i województw w 2017 r. 63

Map 2.2. Average number of public institutions with which non-profit organizations cooperated by regions and voivodships in 2017 63

Mapa 3.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według regionów i województw w 2017 r. 98

Map 3.1. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by regions and voivodships in 2017 98

Mapa 3.2. Średnia liczba przedsiębiorstw, z którymi współpracowały organizacje non-profit według regionów i województw w 2017 r. 104

Map 3.2. The average number of enterprises with which non-profit organizations cooperating by regions and voivodships in 2017 104

Mapa 4.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według województw i regionów w 2017 r. 124

Map 4.1. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by voivodships and regions in 2017 124

Mapa 4.2. Średnia wewnątrzsektorowych partnerów, z którymi współpracowały organizacje non-profit według regionów i województw w 2017 r. 131

Map 4.2. Average number of number of inter-sectoral partners with which non-profit organizations cooperating by regions and voivodships in 2017 131

Objaśnienia znaków umownych
Symbols

Symbol Symbol		Opis Description
Kreska	(–)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero	(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.
„w tym” „of which”		oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.

Skróty
Abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
p. proc.	punkty procentowe percent points
tj.	to jest it is
zł zl	złoty/PLN zloty/PLN
tys. thous.	tysiąc thousand
mln mln	milion million
mld bn.	milliard bilion
OPP	podmioty posiadające status organizacji pożytku publicznego public benefit organization
GUS	Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland
PES	Podmiot Ekonomii Społecznej Social Economy Organization
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna Volunteer Fire Brigade
REGON	Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej National Register of Entities of National Economy
PS	Portal Sprawozdawczy Reporting Portal

Skróty cd.
Abbreviations cont.

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
PIT	Podatek dochodowy od osób fizycznych Personal Income Tax
WOPR	Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Water Volunteer Search and Rescue
GOPR	Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Mountain Volunteer Search and Rescue
PO WER	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój Operational Program Knowledge Education Development
ARiMR	Agencja Modernizacji I Restrukturyzacji Rolnictwa Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture
JST	Jednostki samorządu terytorialnego Local government institutions
UE EU	Unia Europejska European Union

Synteza

Współpraca i sieciowy kapitał społeczny organizacji non-profit

W 2017 r. aktywnych było 92,7 tys. organizacji non-profit, takich jak: stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe oraz samorząd gospodarczy i zawodowy. Ich liczba w stosunku do 2010 r. wzrosła o 12,6%. W 2017 r. wśród organizacji non-profit 87,2% jednostek współpracowało z innymi podmiotami – administracją publiczną, przedsiębiorstwami bądź innymi organizacjami. Odsetek ten był o 3,6 p. proc. niższy niż w 2013 r. We współpracę z innymi podmiotami najczęściej angażowały się ochotnicze straże pożarne (95,1%), a następnie stowarzyszenia sportowe i organizacjach pożytku publicznego (po 91,5%), z kolei najmniej rozpowszechniona była kooperacja wśród kółek rolniczych (69,2%).

Organizacje non-profit, które w 2017 r. nawiązywały relacje z innymi podmiotami, współpracowały przeciętnie z 11 partnerami, przy czym połowa organizacji miała nie więcej niż 3 partnerów. Zarówno średnia liczba partnerów, jak i jej mediana były o 1 podmiot niższe niż w 2013 r.

Współpraca organizacji non-profit z innymi podmiotami w 2017 r. motywowana była najczęściej pozyskiwaniem zasobów materialnych (86,5%), w tym środków finansowych na prowadzenie działalności (67,7%). Istotny był też dostęp do zasobów niematerialnych (72,6%), takich jak wiedza i doświadczenie członków oraz pracowników jednostki będącej partnerem (51,7%) lub możliwość integracji środowiska lokalnego i poszerzenia kontaktów (60,2%).

Wśród organizacji współpracujących 26,2% deklarowało występowanie barier we współpracy z innymi podmiotami. Najczęściej wskazywano na złe, niejasne procedury prawne (14,2%), brak relacji partnerskich lub instrumentalne traktowanie (13,0%), a następnie brak dostatecznej wiedzy ze strony partnera na temat współpracy (11,8%). Relatywnie często bariery w prowadzonej współpracy odczuwały fundacje (36,2%) i organizacje pożytku publicznego (33,7%).

W oparciu o dane na temat współpracy zmierzono wewnętrzne zróżnicowanie zbiorowości organizacji non-profit konstruując wskaźniki czterech wymiarów kapitału społecznego oraz ujmujący je wskaźnik syntetyczny. Miary te dotyczyły powiązań w sieci w zakresie ich: wielkości, gęstości, heterogeniczności i inkluzywności. Biorąc pod uwagę rodzaj organizacji we wszystkich czterech wymiarach najwyższą wartością wskaźników wyróżniały się organizacje pożytku publicznego, a następnie – samorząd gospodarczy i zawodowy z wyłączeniem kółek rolniczych. Oprócz rodzaju organizacji poziom kapitału społecznego pomiędzy badanymi podmiotami najsilniej różnicowały: wysokość rocznych przychodów, liczba zatrudnionych pracowników i liczba posiadanych członków. Natomiast szczególnie mały wpływ na wysokość syntetycznego wskaźnika kapitału społecznego miało województwo, w którym zlokalizowane były organizacje i ich wiek.

Współpraca organizacji non-profit z instytucjami publicznymi

Z instytucjami publicznymi w 2017 r. współpracowało 80,4% organizacji non-profit. W stosunku do 2015 r. odsetek ten obniżył się o 1,2 p. proc., a do 2013 r. o 3,6 p. proc. Najczęściej partnerów z administracji publicznej miały ochotnicze straże pożarne (94,6%), stowarzyszenia sportowe (87,5%) oraz koła łowieckie (86,6%).

Organizacje współpracujące z instytucjami publicznymi przeciętnie kooperowały z 6 partnerami z tego sektora, przy czym połowa z nich współpracowała z nie więcej niż 2 instytucjami, co kształtowało się na analogicznym poziomie jak w 2015 r. i w 2013 r.

Wśród partnerów współpracy z sektora publicznego najczęściej wymieniane były jednostki administracji samorządowej (70,9%) oraz jednostki podległe samorządom (54,8%). Z administracją rządową kooperowało 23,8% podmiotów non-profit, a z jednostkami jej podległymi – 16,3%.

Głównym celem współpracy z instytucjami publicznymi w 2017 r. było pozyskiwanie zasobów materialnych (83,5%), w tym częściej środków finansowych (64,5%) niż rzeczowych (50,5%). Jednak blisko połowa podmiotów non-profit kooperujących z instytucjami publicznymi wymieniała również pozafinansowe

korzyści wynikające z tej współpracy (48,9%). W stosunku do 2013 r. o 8,3 p. proc. zmniejszył się odsetek organizacji współpracujących z sektorem publicznym w zakresie finansowym.

Występowanie trudności we współpracy z instytucjami sektora publicznego zgłosiło w 2017 r. 23,4% organizacji. Najczęściej problemy we współpracy z administracją publiczną wynikały ze złych, niejasnych przepisów i procedur prawnych (13,3%), a następnie braku relacji partnerskich, instrumentalnego traktowania przez partnera (11,1%).

Szczególną formą współpracy z administracją była realizacja zadań publicznych. W 2017 r. 35,8% organizacji non-profit realizowało zadania na rzecz administracji rządowej i samorządowej, finansowane ze środków publicznych. Organizacje częściej otrzymywały środki publiczne na realizację zadań zleconych w ramach otwartych konkursów ofert (32,2%) niż z pominięciem otwartego konkursu ofert (7,1%). W ramach obu trybów zdecydowanie częściej korzystano ze środków administracji samorządowej niż rządowej. W 2017 r. urzędy administracji samorządowej wszystkich szczebli przekazały 2,2 mld zł na realizację zadań publicznych przez organizacje non-profit w ramach trybów im dedykowanych, co stanowiło 0,9% całości wydatków jednostek samorządu terytorialnego. Kwota ta była wyższa o 0,4 mld zł niż w 2015 r. i 0,6 mld zł niż w 2013 r., jednak udział tych środków w ogólnej kwocie wydatków JST kształtował się przez cały okres na podobnym poziomie.

Współpraca organizacji non-profit z przedsiębiorstwami

Współpraca z przedsiębiorstwami była najmniej rozpowszechniona wśród podmiotów non-profit – prowadziło ją w 2017 r. 32,5% organizacji, o 2,2 p. proc. mniej niż w 2015 r. i 2013 r. Najchętniej z podmiotami komercyjnymi kontakty utrzymywały organizacje pożytku publicznego (45,7%) oraz fundacje (41,0%). Uwzględniając natomiast główną dziedzinę działalności wyróżniały się organizacje zajmujące się rynkiem pracy i aktywizacją zawodową (45,3%), a następnie wsparciem trzeciego sektora (41,0%). W 2017 r., podobnie jak w poprzednich latach zdecydowana większość organizacji non-profit, które współpracowały z przedsiębiorstwami, była inicjatorem tej współpracy (82,5%).

Średnia liczba przedsiębiorstw, z którymi kooperowały organizacje w 2017 r. wyniosła 10, o jedno przedsiębiorstwo więcej niż w 2015 r. i w 2013 r. Z kolei mediana liczby przedsiębiorstw, z którymi organizacje współpracowały, w całym okresie niezmiennie wynosiła 2.

Podobnie jak przy współpracy z instytucjami publicznymi, w 2017 r. organizacje do podejmowania współpracy z przedsiębiorstwami motywowały najczęściej cele materialne (74,5%), lecz częściej rzeczowe (47,7%) niż finansowe (41,3%). Między 2013 r. a 2017 r. zwiększył się odsetek organizacji wskazujących cele niematerialne współpracy z przedsiębiorstwami (z 42,4% do 47,1%), szczególnie – integrację środowiska lokalnego poszerzanie kontaktów (z 30,4% do 34,4%).

Trudności w prowadzonej z przedsiębiorstwami współpracy odczuwało w 2017 r. 22,2% organizacji non-profit, przy czym najczęściej wskazywaną przez nie barierą był brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy (11,7%).

Szczególną formą współpracy była możliwość korzystania przez organizacje nieodpłatnie z pracy pracowników przedsiębiorstwa, co określane jest mianem wolontariatu pracowniczego. Grupa organizacji deklarujących korzystanie z wolontariatu pracowniczego nie była duża (13,1% spośród organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami), co więcej odsetek ten zmalał – o 3,1 p. proc. w stosunku do 2013 r. W 2017 r, całkowita liczba pracowników poświęcających swój czas na świadczenie bezpłatnych usług na rzecz organizacji wyniosła 40,9 tys. osób, a spośród nich ponad połowa osób (55,0%) świadczyła pracę na rzecz organizacji w swoim czasie wolnym, czyli po godzinach pracy.

Wewnątrzsektorowa współpraca organizacji non-profit

W 2017 r. ponad połowa podmiotów non-profit (52,0%) współpracowała z innymi organizacjami (o 4,8 p. proc. mniej niż w 2013 r.). W ramach współpracy wewnątrzsektorowej organizacje miały przeciętnie 4 partnerów, a połowa z nich nie więcej niż 2. Statystyki te utrzymały się od 2013 r. na tym samym poziomie.

Najwyższym odsetkiem organizacji współpracujących z partnerami sektora non-profit charakteryzowała się grupa podmiotów posiadających status OPP (65,0%), a następnie zajmujących się głównie pomocą społeczną i humanitarną (63,1%) oraz wsparciem trzeciego sektora (60,8%).

Najczęściej wskazywanymi korzyściami płynącymi ze współpracy pomiędzy organizacjami były integracja środowiska lokalnego i poszerzanie kontaktów (66,7%) oraz korzystanie z wiedzy i doświadczenia pracowników, członków lub wolontariuszy partnera (51,4%).

W 2017 r. 19,6% współpracujących organizacji wskazało na istnienie barier w kooperacji wewnątrzsektorowej, o 4,1 p. proc. mniej niż w 2013 r. Najistotniejszymi przeszkodami we współpracy były brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy (6,9%) oraz konflikt interesów (6,7%), który miał zdecydowanie mniejsze znaczenie przy współpracy z partnerami z innych sektorów.

Ważny wymiar współpracy wewnątrzsektorowej stanowiło funkcjonowanie w ramach większych struktur organizacyjnych. W 2017 r. udział w dobrowolnych porozumieniach deklarowało 35,2% współpracujących organizacji non-profit, w tym najczęściej należały one do formalnych struktur krajowych (24,2%).

Executive summary

Cooperation and network social capital of non-profit organizations

In 2017, there were 92.7 thousand active non-profit organizations, such as: associations and similar social organizations, foundations, faith-based charities, and business and professional associations. Their number increased by 12.6% as compared to 2010. In 2017, among non-profit organizations 87.2% of entities cooperated with other entities – public administration, enterprises or other organizations. This percentage was by 3.6 percentage point lower than in 2013. Cooperation with other entities was most often established by voluntary fire brigades (95.1%), then sport clubs and public benefit organizations (91.5% each), in turn, cooperation was the least popular among farmers organizations (69.2%).

Non-profit organizations, which in 2017 established cooperation with other entities, cooperated on average with 11 partners, given that half of the organizations had no more than 3 partners. Both the average number of partners and its median were by 1 entity lower than in 2013.

Cooperation of non-profit organizations with other entities in 2017 was most often motivated by searching for material assets (86.5%), of which financial means for conducting activities (67.7%) Important thing was also access to intangible assets (72.6%), such as knowledge and experience of members and employees of the partner-entity (51.7%) or possibility of integration of the local environment and networking (60.2%).

Among the cooperating organizations, 26.2% declared occurrence of barriers to cooperation with other entities. The most indicated were poor, unclear legal procedures (14.2%), no partner relations or instrumental treatment (13.0%), then lack of sufficient knowledge of the partner concerning cooperation (11.8%). Relatively often, barriers to cooperation were faced by foundations (36.2%) and public benefit organizations (33.7%).

On the basis of the data concerning cooperation, measurement was done of diversity of population of non-profit organizations, constructing indices of four dimensions of social capital and a synthetic index including them. Those measures concerned network relations within the scope of their size, density, heterogeneity and inclusivity. Taking into consideration the type of organizations in all four dimensions, the highest value of indices characterised public benefit organizations, and then – business and professional associations excluding farmers' organizations. Aside from the type of organization, the strongest differentiation of the level of social capital between the surveyed entities was caused by the amount of annual income, the number of employees and then number of members. On the other hand, voivodship in which the organizations were located and their age had particularly small impact on the value of the synthetic index.

Cooperation of non-profit organizations with public institutions

In 2017, 80.4% of non-profit organizations cooperated with public institutions. As compared with 2015, the percentage has decreased by 1.2 percentage point and with 2013 by 3.6 percentage points. Most often, voluntary fire brigades (94.6%), sports clubs (87.5%) and hunting clubs (86.6%) had partners from public administration.

Organizations cooperating with public organizations, on average, cooperated with 6 partners from this sector, given that half of them cooperated with not more than 2 institutions, similar as the level reported in 2015 and in 2013.

Among cooperation partners from public sector the most often listed were local government administration units (70.9%) and units subordinate to local governments (54.8%). 23.8% of non-profit entities cooperated with government administration, while 16.3% with its subordinate units.

The main purpose of cooperation with public institutions in 2017 was obtaining material assets (83.5%), of which financial means (64.5%) more frequently than tangible assets (50.5%). However, almost half of non-profit entities cooperating with public organizations has also listed non-financial benefits resulting

from this cooperation (48.9%). As compared with 2013, the percentage of organizations cooperating with public sector in terms of finances decreased by 8.3 percentage points.

In 2017, difficulties in cooperation with public sector institutions were reported by 23.4% of the organizations. The most frequent problems in cooperation with public administration resulted from poor, unclear legal provisions and procedures (13.3%), and then lack of partner relations, instrumental treatment by the partner (11.1%).

Execution of public tasks was specific form of cooperation with administration. In 2017, 35.8% of non-profit organizations executed tasks for government and self-government administration, financed from public funds. The organizations more often received funds for execution of tasks outsourced under open tenders (32.2%) than without the open tender (7.1%). Both procedures, significantly more often used funds from self-government than government administration. In 2017, self-government administration offices of all levels allocated PLN 2.2 bn. for execution of public tasks by non-profit organizations under the procedures dedicated thereto, which accounted for 0.9% of all expenditures of self-government units. This amount was higher by PLN 0.4 bn than in 2015 and by PLN 0.6 bn than in 2013, however, the share of those funds in the total amount of expenditures of SGUs was at the similar level during this entire period.

Cooperation of non-profit organizations with enterprises

Cooperation with enterprises was the least popular among non-profit entities – in 2017, it was conducted by 32.5% organizations, by 2.,2 percentage points less than in 2015 and in 2013. Most often, contacts with commercial entities have been established by public benefit organizations (45.7%) and foundations (41.0%). However, organizations dealing with labour market and professional activation (45.3%), and then with support for the third sector (41.0%) stood out when taking into consideration the main type of activity. In 2017, similar to the previous years, the vast majority of non-profit organizations, which cooperated with undertakings, was the instigator of this cooperation (82.5%).

An average number of enterprises, which the organizations cooperated with in 2017 amounted to 10, by one enterprise more than in 2015 and in 2013. In turn, median of the number of enterprises, which the organizations cooperated with remained unchanged throughout the entire period and amounted to 2.

Similar as in cooperation with public institutions, in 2017, the organizations most often were motivated to establish cooperation with enterprises by material objectives (74.5%), of which material (47.7%) more than financial (41.3%). Between 2013 and 2017, there was an increase in percentage of organizations indicating intangible objectives of cooperation with enterprises (from 42.4% to 47.1%), in particular – integration of the local environment, networking (from 30.4% to 34.4%).

In 2017, difficulties in conducted activities were faced by 22.2% non-profit organizations, given that the most frequently indicated barrier was lack of knowledge of the partner concerning the cooperation (11.7%).

Specific form of cooperation was the possibility to use the unpaid work of employees of the enterprise which is called employee volunteering. The group of organizations declaring use of employee volunteering was not large (13.1% of non-profit organizations cooperating with enterprises, what is more, the percentage decreased – by 3.1 percentage points as compared with 2013. In 2017, the total number of employees spending time for rendering unpaid services for the organizations amounted to 40.9 thousand persons, and among them, more than half of persons (55.0%) provided work for organizations during their free time, that is after working hours.

Inter-sectoral cooperation of non-profit organizations

In 2017, more than half of non-profit entities (52.0%) cooperated with other organizations (by 4.8 percentage points more than in 2013). Under inter-sectoral cooperation organizations had on average 4 partners, while half of them not more than 2. Such statistics remained unchanged since 2013.

The highest percentage of organizations cooperating with partners from non-profit sector characterised the group of entities with OPP status (65.0%), and then those mainly dealing with social and humanitarian aid (63.1%) and the support for the third sector (60.8%).

The most frequently indicated benefits of cooperation between the organizations were integration of the local environment and networking (66.7%) and using knowledge and experience of employees, members or voluntaries of the partner (51.4%).

In 2017, 19.6% of cooperating organizations indicated existence of barriers to inter-sectoral cooperation, by 4.1 percentage points less than in 2013. The most important barriers to cooperation were lack of knowledge of a partner concerning cooperation (6.9%) and conflict of interests (6.7%), which was significantly less important in cooperation with partners from other sectors.

Functioning as part of larger organizational structures was an important aspect of inter-sectoral cooperation. In 2017, participation in voluntary agreements declared 35.2% of cooperating non-profit organizations, of which they most frequently belonged to the formal national structures (24.2%).

Rozdział 1
Chapter 1

Współpraca i sieciowy kapitał społeczny organizacji non-profit
Cooperation and networking social capital of non-profit organizations

W niniejszej publikacji sektor non-profit rozumiany jest jako zbiorowość odrębna od sektora publicznego i komercyjnego. W opracowaniu analizie poddano organizacje non-profit takie jak: typowe stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, stowarzyszenia sportowe, ochotnicze straże pożarne, koła łowieckie, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe, organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego, w tym kółka rolnicze. Nie uwzględniono natomiast organizacji pracodawców, związków zawodowych i partii politycznych.

1.1. Liczba aktywnych organizacji
1.1. Number of active organizations

Pomiędzy 2010 r. a 2017 r. następował stopniowy wzrost badanej zbiorowości organizacji non-profit. W analizowanym okresie ich liczba zwiększyła się o 15,7%. (z 80,1 tys. w 2010 r. do 92,7 tys. w 2017 r.). Dynamika tego zjawiska była zbliżona w latach 2012-2014 oraz 2014-2016. Tempo wzrostu liczby organizacji wyniosło między tymi latami po około 5,0%, tj. po 4,3 tys. podmiotów. Natomiast nieco mniej organizacji przybyło między 2010 r. a 2012 r. – zmiana wyniosła 3,8%, tj. 3,1 tys. podmiotów.

Wykres 1.1. **Liczba organizacji non-profit w latach 2010–2017**
Chart 1.1. Number of non-profit organizations in 2010–2017

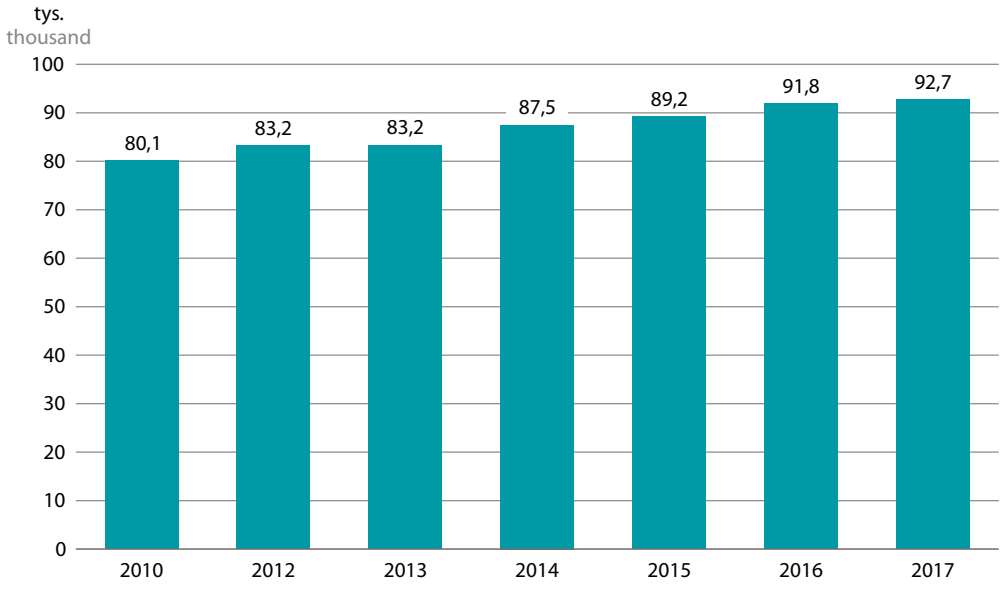

Wykres 1.2. Liczba organizacji non-profit według rodzaju organizacji w 2017 r.
Chart 1.2. Number of non-profit organizations by type of organization in 2017

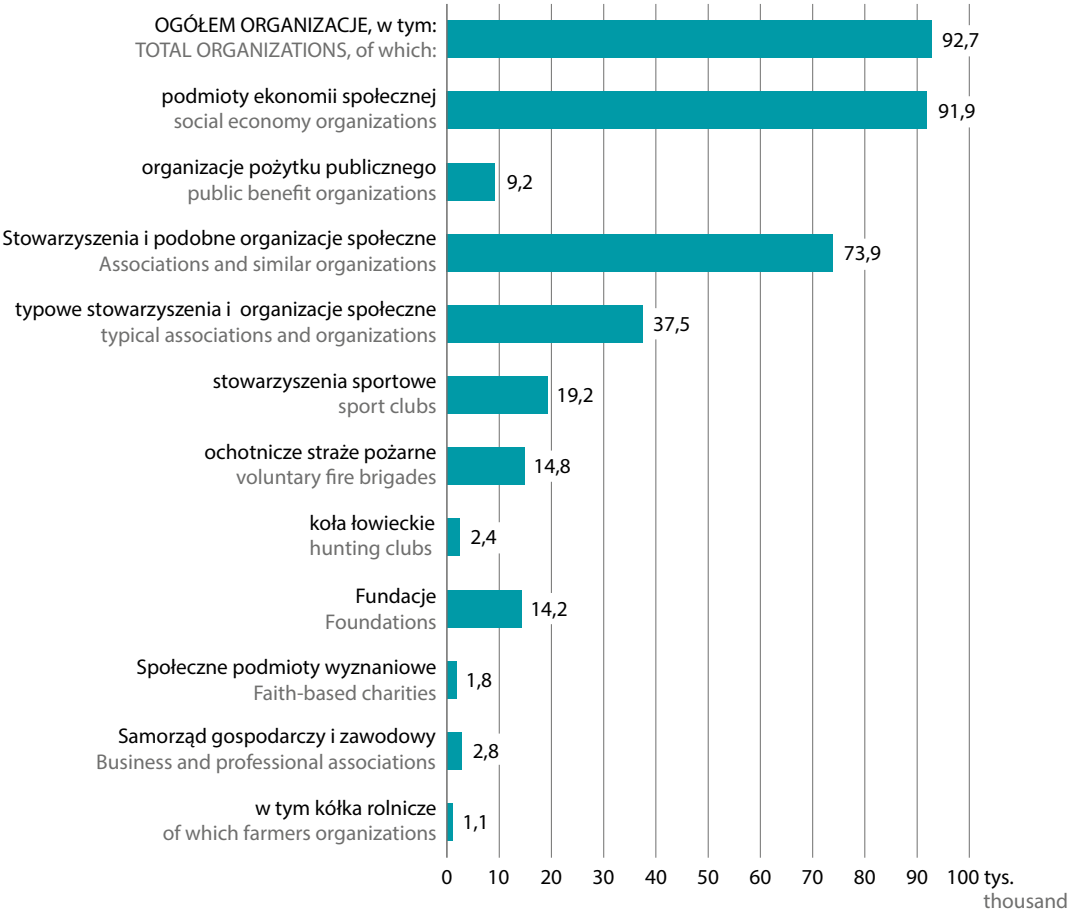

W 2017 r. aktywną działalność prowadziło 92,7 tys. organizacji non-profit omawianych w tej publikacji. Wśród nich do sektora ekonomii społecznej należało 91,9 tys. podmiotów, co stanowiło 99,1% zbiorowości. Co dziesiąta organizacja posiadała status organizacji pożytku publicznego (9,2 tys.).
Najliczniejszą grupą organizacji non-profit były stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne – 73,9 tys. podmiotów (79,7%), a następnie fundacje – 14,2 tys. (15,3%). Liczba organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego prowadzących aktywną działalność w 2017 r. wyniosła 2,8 tys. (3,0%), a społecznych podmiotów wyznaniowych – 1,8 tys. (1,9%).

Wśród stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych dominującą grupę tworzyły typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne (37,5 tys. – 40,4% z ogółu organizacji). Natomiast najmniej liczną grupą w tej zbiorowości były koła łowieckie – 2,4 tys., co stanowiło 2,6% organizacji non-profit.

Wśród organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (takich jak kółka rolnicze, izby i zrzeszenia branżowe, cechy rzemieślnicze, organizacje samorządu zawodowego prawników, lekarzy itp.), w 2017 r. aktywną działalność prowadziło 1,1 tys. kółek rolniczych (1,2% aktywnych organizacji) oraz 1,7 tys. pozostałych organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (1,9%).

Wykres 1.3. **Liczba organizacji non-profit według głównej dziedziny działalności w 2017 r.**
Chart 1.3. Number of non-profit organizations by main field of activity in 2017

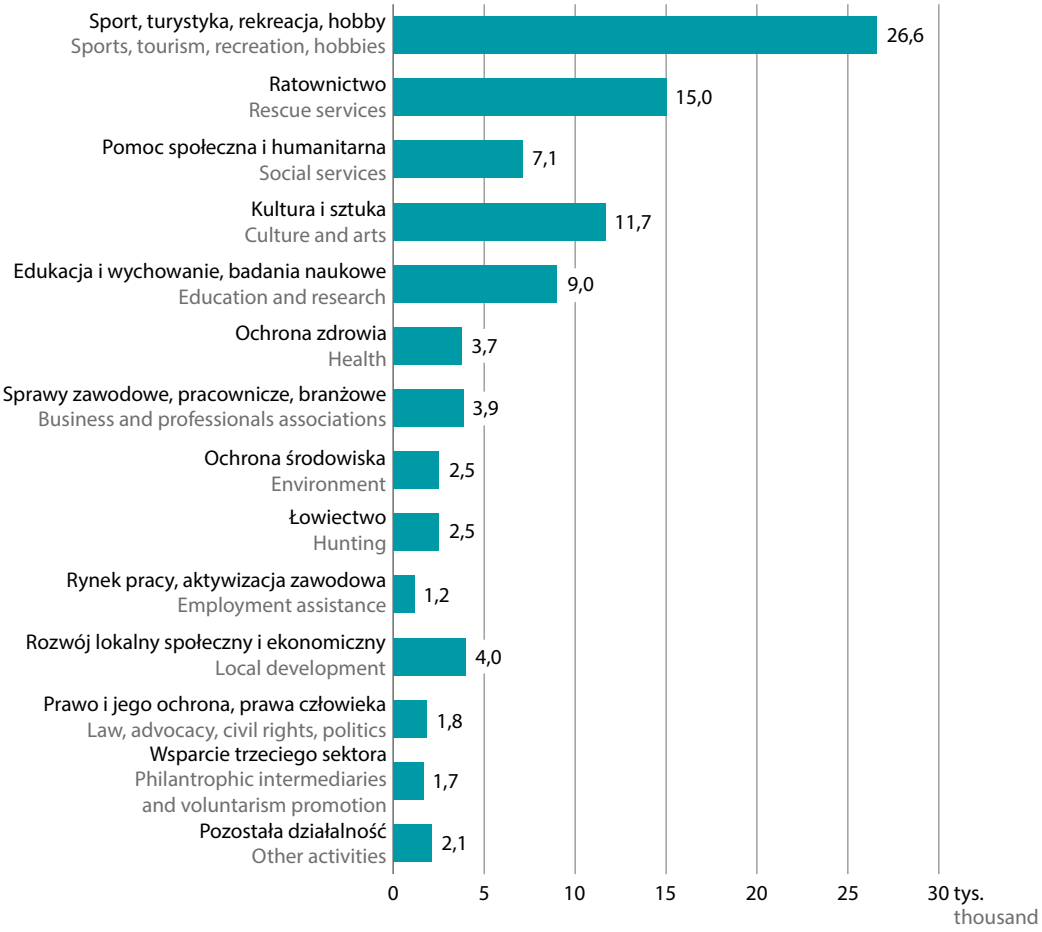

Charakterystyczne dla organizacji non-profit jest ich istotne zróżnicowanie pod względem dziedzin, w ramach których prowadzą one swoją działalność statutową. W 2017 r. największa część podmiotów, jako główną dziedzinę działalności wskazała sport, turystykę, rekreację, hobby (26,6 tys. podmiotów; 28,7%), z czego 69,8% stanowiły stowarzyszenia sportowe. Drugą, co do wielkości grupę tworzyły jednostki prowadzące działalność związaną z ratownictwem (15,0 tys. organizacji; 16,2%) – ochotnicze straże pożarne oraz inne ochotnicze jednostki ratownicze (WOPR, GOPR).
Stosunkowo często organizacje non-profit jako główny obszar prowadzonej działalności wskazywały kulturę i sztukę (12,6%), a także takie dziedziny jak, edukacja i wychowanie, badania naukowe (9,7%) oraz pomoc społeczna i humanitarna (7,7%). Wyraźnie mniej organizacji zajmowało się rozwojem lokalnym (4,3%), sprawami zawodowymi, pracowniczymi i branżowymi (4,2%) i ochroną zdrowia (4,0%).

Najmniej podmiotów non-profit prowadziło działalność w obszarach takich jak: rynek pracy i aktywizacja zawodowa (1,3% ogółu organizacji), wsparcie trzeciego sektora (1,8%) oraz prawo, jego ochrona i prawa człowieka (2,0%).

1.2. Współpraca międzysektorowa i wewnątrzsektorowa
1.2. Cross-sectoral and internal-sectoral cooperation

Potencjał kooperacyjny sektora non-profit określa współpraca organizacji non-profit z instytucjami publicznymi, innymi organizacjami non-profit oraz przedsiębiorstwami. W podrozdziale scharakteryzowano współpracę międzysektorową i wewnątrzsektorową organizacji non-profit, zróżnicowanie celów podejmowanej współpracy, a także bariery w jej prowadzeniu.

W 2017 r. 87,2% organizacji non-profit podejmowało współpracę z innymi podmiotami – administracją publiczną, podmiotami komercyjnymi bądź innymi organizacjami. W latach 2013–2017 odnotowano nieznaczne zmniejszenie odsetka organizacji non-profit, które prowadziły współpracę z innymi jednostkami – w stosunku do 2015 r. o 1,4 p. proc., a w odniesieniu do 2013 r. o 3,6 p. proc

Rysunek 1.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami w 2017 r.
Figure 1.1. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities in 2017

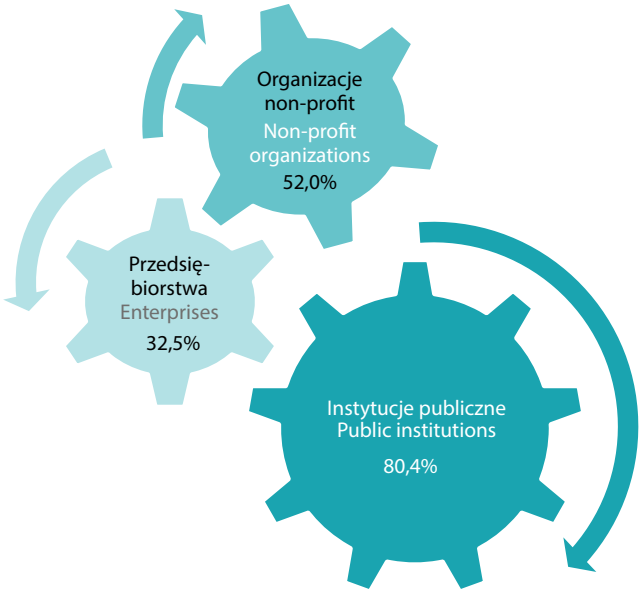

Organizacje non-profit najczęściej nawiązywały relacje z instytucjami publicznymi (80,4%), przy czym odsetek ten zmniejszył się o 1,2 p. proc. w stosunku do 2015 r. Ponadto organizacje prowadziły współpracę wewnątrzsektorową (52,0% – spadek o 3,8 p. proc.). Z kolei najniższy odsetek podmiotów kooperujących z sektorem komercyjnym (32,5%) uległ obniżeniu o 2,2 p. proc.

Najwyższy odsetek organizacji non-profit nawiązujących relacje przynajmniej z jednym z wymienionych typów partnerów zaobserwowano wśród stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (88,7%), w szczególności wśród ochotniczych straży pożarnych (95,1%) i kół łowieckich (91,5%). Najniższy udział podmiotów współpracujących odnotowano natomiast w organizacjach samorządu gospodarczego i zawodowego (77,6%), a wśród nich w kółkach rolniczych (69,2%).

Organizacje non-profit mogą współpracować równocześnie z wieloma podmiotami. W 2017 r. blisko 6 na 10 organizacji nawiązywało relacje równolegle z kilkoma partnerami, w tym najczęściej współdziałano równocześnie z instytucjami publicznymi oraz innymi przedstawicielami sektora non-profit (24,2%). Jednocześnie, nieco wyższy odsetek organizacji współpracował wyłącznie z instytucjami publicznymi (26,7%). Blisko ¼ organizacji nawiązywała relacje ze wszystkimi sektorami (22,5%). Jedynie 12,9% organizacji non-profit nie podejmowało współpracy z żadnym podmiotem.

Rysunek 1.2. Struktura organizacji non-profit według typu partnera w 2017 r.
Figure 1.2. Structure of non-profit organizations by type of partner in 2017

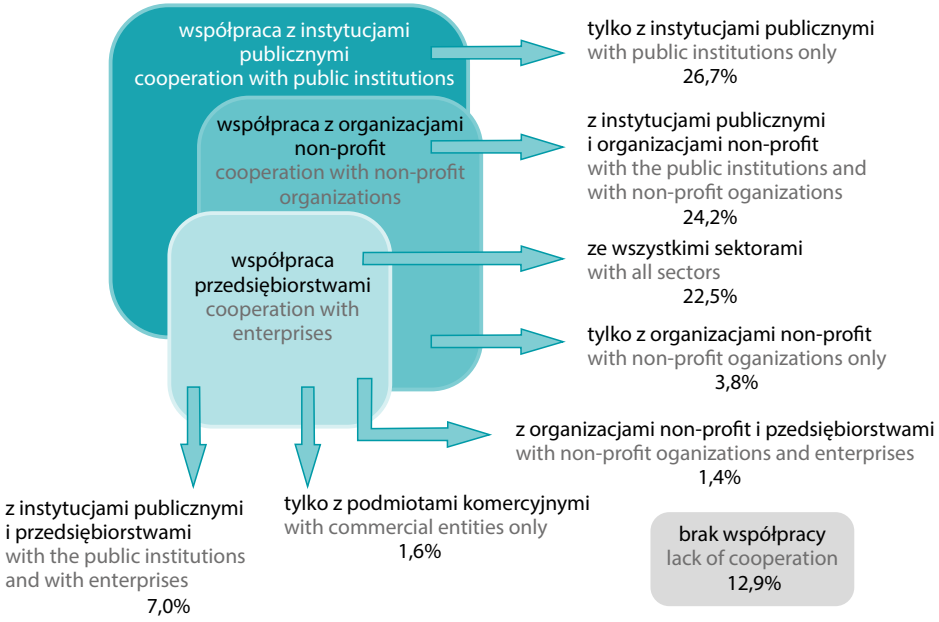

Organizacje non-profit, które w 2017 r. nawiązywały relacje z innymi podmiotami (bez względu na typ partnera współpracy) posiadały przeciętnie 11 partnerów, przy czym połowa organizacji współpracowała łącznie z nie więcej niż 3 podmiotami. Zarówno średnia liczba partnerów, jak i jej mediana były o 1 podmiot niższe niż w 2015 r. i 2013 r. Najwyższą średnią liczbą partnerów wyróżniały się jednostki współpracujące z przedsiębiorstwami, które posiadały przeciętnie 12 partnerów z tego sektora. Organizacje kooperujące z instytucjami publicznymi miały średnio 6 partnerów, natomiast podmioty prowadzące współpracę wewnątrzsektorową – 4 partnerów.

Głównym partnerem dla jednostek współpracujących z instytucjami publicznymi (80,4%) była administracja samorządowa (70,9%) oraz jednostki jej podległe (54,9%). Organizacje współpracujące z innymi podmiotami sektora non-profit (52,0%), najczęściej jako partnera współpracy wymieniały stowarzyszenia i fundacje (45,7%), które stanowiły dominującą grupę wśród organizacji non-profit (95,1%). Blisko co piąty podmiot wskazał na inne organizacje pozarządowe, w tym związki zawodowe oraz partie polityczne, a co dziesiąty na społeczne podmioty wyznaniowe. Wśród podmiotów kooperujących z sektorem komercyjnym (32,5%) przeważały takie, które współpracowały z przedsiębiorstwami prywatnymi (28,4%).

Wykres 1.4. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami[a] według typu partnera w 2015 r. i 2017 r.

Chart 1.4. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities[a] by the type of partner in 2015 and 2017

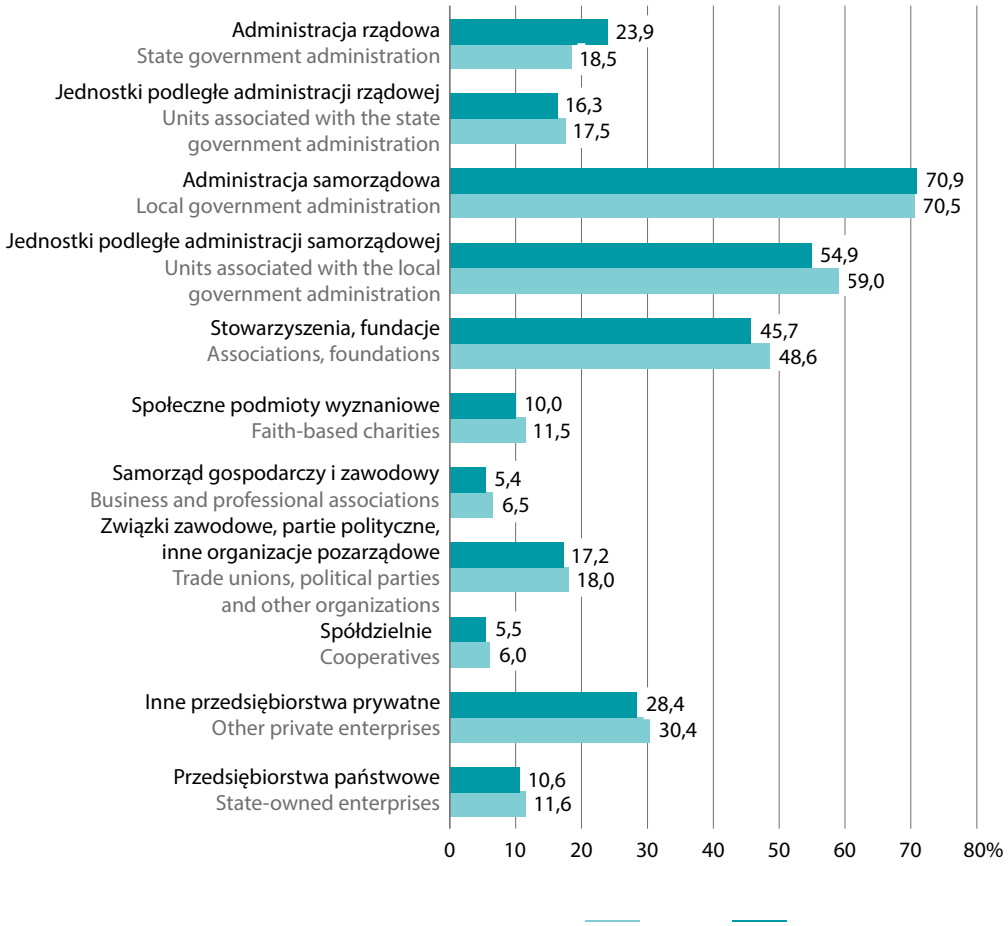

a Odsetek liczony do ogółu organizacji non-profit.
a Percentage calculated for total organizations.

Wykres 1.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według rodzaju organizacji w 2017 r.

Chart 1.5. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the type of organization in 2017

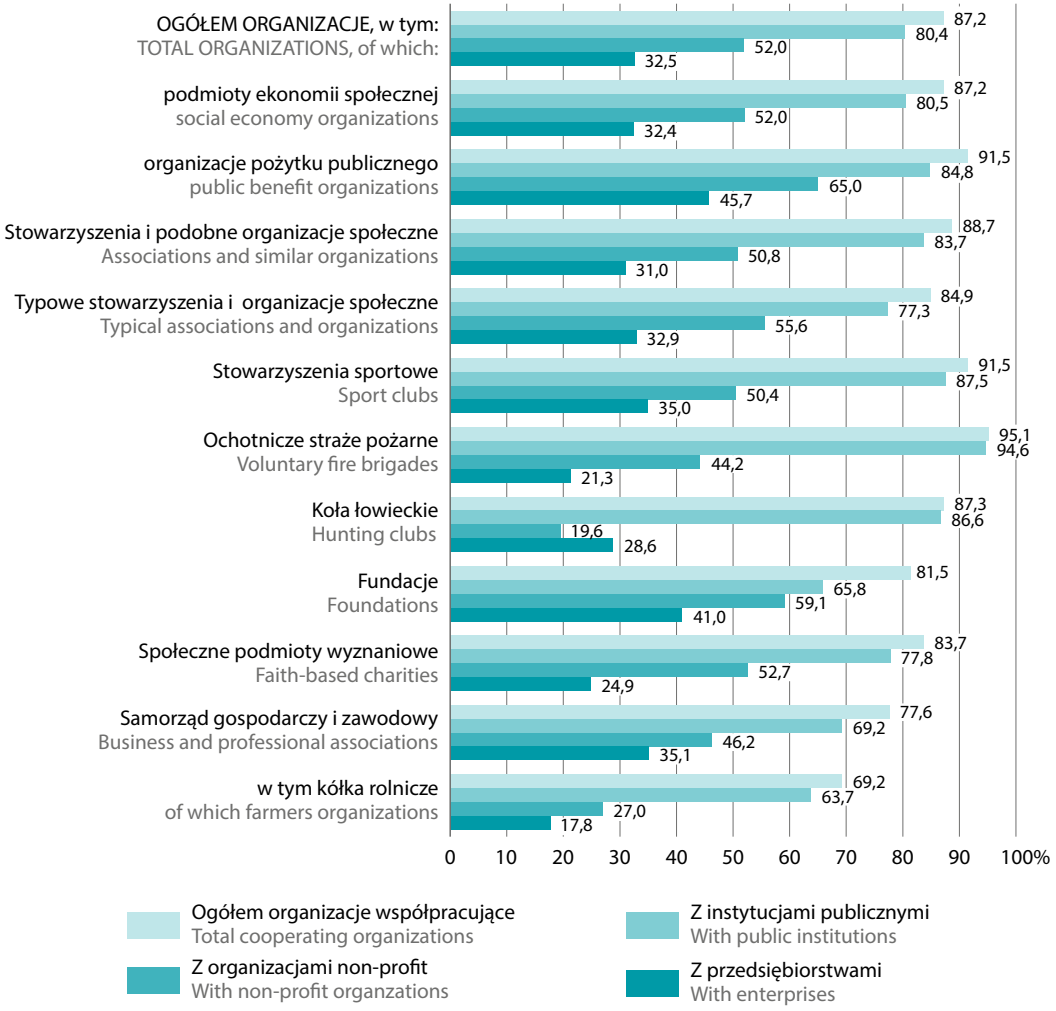

W stosunku do 2015 r. odnotowano zmiany we współpracy organizacji non-profit z instytucjami publicznymi. Wewnątrz tej grupy nastąpił wzrost odsetka organizacji deklarujących współpracę z podmiotami administracji rządowej (o 5,4 p. proc.), przy równoczesnym spadku takich, które podejmowały działania wspólnie z jednostkami podległymi administracji samorządowej (o 4,1 p. proc.). Z kolei w rozpowszechnieniu współpracy wewnątrzsektorowej oraz z przedsiębiorstwami rodzaj partnera nie miał znaczenia – we wszystkich grupach zaobserwowano nieznaczne zmniejszenie odsetka organizacji współpracujących.

Wykres 1.6. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według głównej dziedziny działalności organizacji w 2017 r.

Chart 1.6. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by main field of activity of organization in 2017

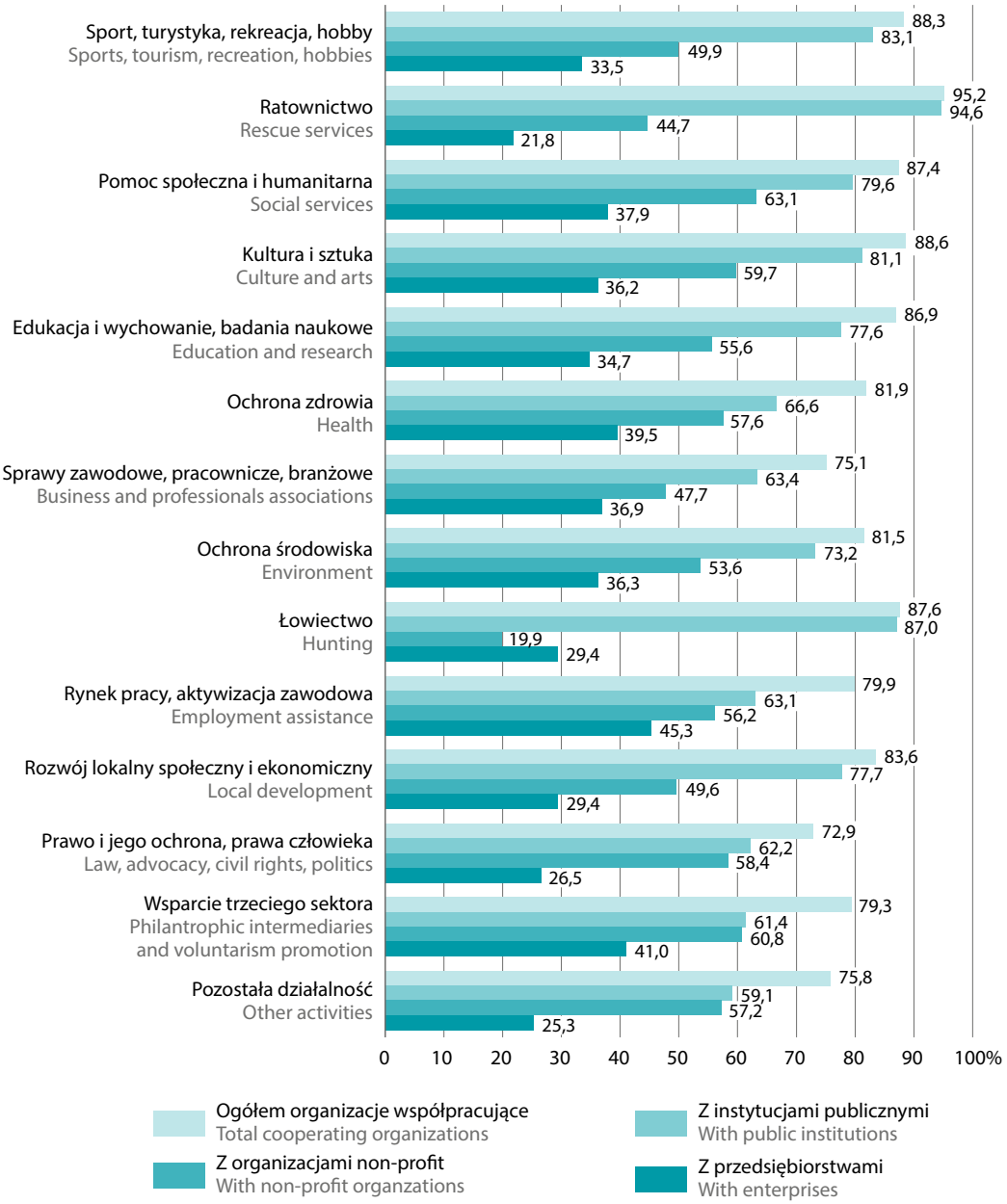

Najczęściej partnerem współpracy dla organizacji non-profit były instytucje publiczne. Najwyższy odsetek współpracujących z administracją rządową, samorządową bądź jednostkami im podległymi odnotowano w 2017 r. w stowarzyszeniach i podobnych organizacjach społecznych (83,7%), w tym szczególnie wysoki wśród ochotniczych straży pożarnych (94,1%) oraz kół łowieckich (86,6%). Najniższy odsetek wystąpił natomiast w samorządzie gospodarczym i zawodowym (69,2%), a w jego ramach – wśród kółek rolniczych (63,7%).

Na tle innych organizacji non-profit wyróżniają się jednostki posiadające status organizacji pożytku publicznego. Wśród nich odsetki organizacji współpracujących z poszczególnymi partnerami były wyższe niż analogiczne odsetki dla ogółu organizacji – z instytucjami publicznymi współpracowało 84,8% organizacji pożytku publicznego, z organizacjami non-profit – 65,0%, zaś przedsiębiorstwami – 45,7%.

Z kolei analizując współpracę podejmowaną przez organizacje non-profit z instytucjami publicznymi, organizacjami non-profit i przedsiębiorstwami według głównej dziedziny działalności organizacji należy zauważyć, iż najwyższy odsetek organizacji, które podejmowały kooperację z innymi podmiotami, bez względu na typ partnera, wystąpił wśród jednostek zajmujących się ratownictwem (95,2%), przy czym współpraca ta opierała się niemal zawsze na kontaktach z instytucjami publicznymi (94,6%). Z jednostkami z sektora publicznego współpracowała zdecydowana większość organizacji skupiających łowczych (87,0%), a także organizacji działających w sferze sportu, turystyki, rekreacji i hobby (83,1%) oraz kultury i sztuki (81,1%). Współpraca z sektorem komercyjnym była szczególnie ważna dla podmiotów prowadzących działania związane z rynkiem pracy i aktywizacją zawodową (45,3%). Zbliżony odsetek wystąpił również wśród organizacji działających na rzecz wsparcia sektora non-profit (40,9%), a także skupiających działania w obszarze związanym z ochroną zdrowia (39,5%). Najwyższy udział podmiotów podejmujących współpracę z innymi organizacjami non-profit wystąpił wśród jednostek zajmujących się pomocą społeczną i humanitarną (63,1%), a także wsparciem sektora (60,8%).

1.3. Cele i bariery współpracy
1.3. Objectives and barriers to cooperation

Współpraca organizacji non-profit z innymi podmiotami powodowana jest różnymi potrzebami i motywacjami. W 2017 r. zdecydowana większość organizacji jako cel podejmowanej współpracy wskazała pozyskanie zasobów materialnych (86,5%), w tym środków finansowych na prowadzenie działalności (67,7%) oraz możliwość korzystania z lokalu lub innych środków rzeczowych nieodpłatnie bądź na preferencyjnych warunkach (61,7%). Istotny był jednak również dostęp do zasobów niematerialnych (72,6%), takich jak wiedza i doświadczenie członków oraz pracowników jednostki będącej partnerem (51,7%), a także możliwość integracji środowiska lokalnego i poszerzenia kontaktów (60,2%). Między 2013 r. a 2017 r. o 9,8 p. proc. obniżył się odsetek organizacji podejmujących współprace w celu pozyskania środków finansowych, podczas gdy nie tak istotnie – o 3,8 p. proc. – wzrósł odsetek takich, które kooperowały w celu pozyskania środków rzeczowych. Motywacje organizacji współpracujących z innymi podmiotami w zakresie niematerialnym nie zmieniły się istotnie na przestrzeni badanego okresu.

Wykres 1.7. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami[a] według celu współpracy w 2013 r., 2015 r. i 2017 r.

Chart 1.7. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities[a] by the objectives of cooperation in 2013, 2015 and 2017

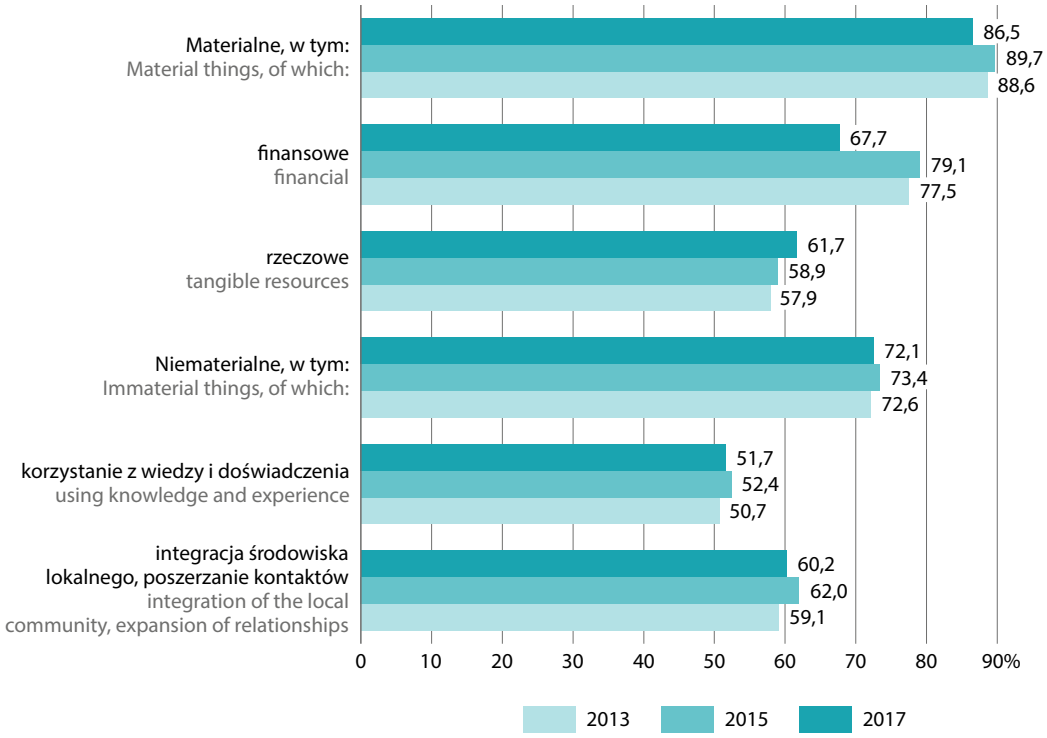

a Odsetek liczony do ogółu organizacji współpracujących, bez względu na typ partnera.
a Percentage calculated for total cooperating organizations, regardless of type of partner.

Przynależność sektorowa partnera współpracy determinuje zasoby, jakie ma on do zaoferowania, stąd motywacje organizacji wchodzących w relacje z innymi podmiotami różniły się w zależności od podmiotu, z którym jednostka podejmowała współpracę. Zarówno instytucje publiczne, jak i przedsiębiorstwa stanowiły w dużej mierze źródło zasobów materialnych, szczególnie istotnych z punktu widzenia organizacji, w tym środków finansowych (odpowiednio 64,5% i 41,3%) oraz środków rzeczowych (50,5% i 47,7%). Niemniej jednak istotną rolę odgrywały również niematerialne aspekty współpracy. Korzystanie z wiedzy i doświadczenia członków lub pracowników jednostek będących partnerami było jednym z celów współpracy zadeklarowanym przez 29,2% organizacji współpracujących z instytucjami publicznymi oraz 25,1% podmiotów kooperujących z przedsiębiorstwami. Wskazywano również na możliwość integracji środowiska lokalnego i poszerzenia kontaktów (35,7% podmiotów nawiązujących relacje z instytucjami publicznymi oraz 34,4% jednostek współdziałających z przedsiębiorstwami).

Wykres 1.8. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami[a] według celu współpracy i typu partnera w 2017 r.

Chart 1.8. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities[a] by the objectives of cooperation and type of partner in 2017

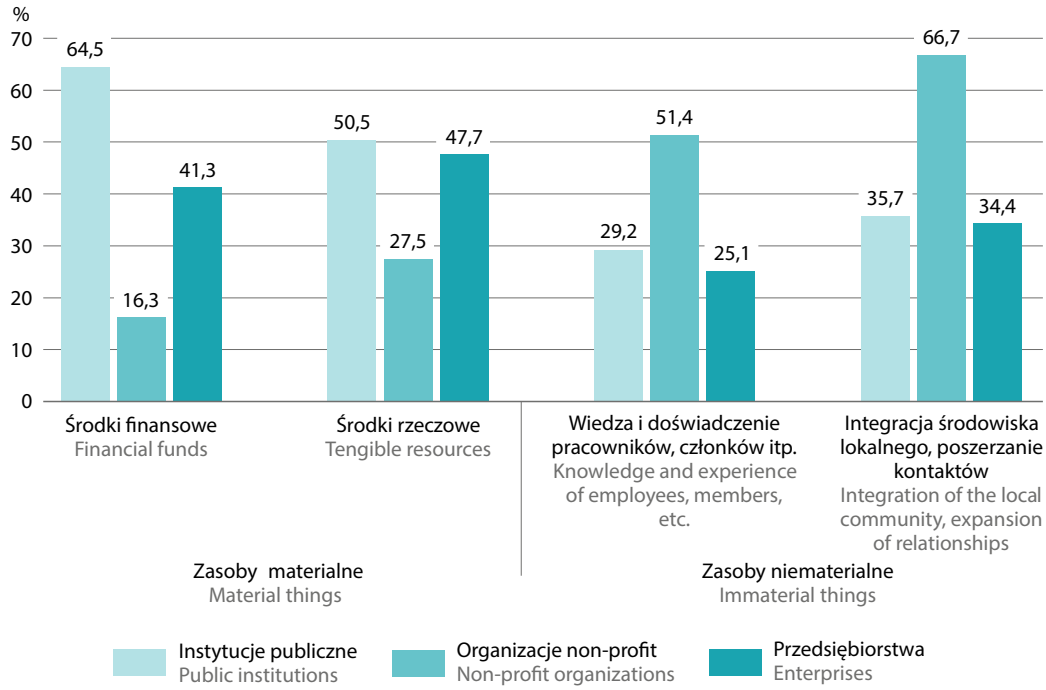

a Odsetek liczony do ogółu organizacji deklarujących współpracę z danym typem partnera. Podmioty mogły wskazać więcej niż jeden cel współpracy.

a Percentage calculated for total organizations declaring cooperation with particular type of partner. Organizations could point more than one objective of cooperation.

Nieco inne było rozpowszechnienie celów współpracy podejmowanej wewnątrzsektorowo. Współpraca ta była przede wszystkim źródłem zasobów niematerialnych. Blisko 7 na 10 podmiotów współpracujących z innymi organizacjami non-profit jako cel współpracy wskazało integrację środowiska lokalnego i poszerzanie kontaktów, a ponad połowa – możliwość skorzystania z wiedzy i doświadczenia partnera. Znacznie mniejszą rolę odgrywały motywacje związane z pozyskiwaniem środków finansowych (16,3%) i rzeczowych (27,5%).

Znaczne zmiany w stosunku do 2015 r. zaobserwowano jedynie w zakresie materialnych celów współpracy. Odsetek jednostek współpracujących ze względu na pozyskiwanie środków finansowych w przypadku współpracy z administracją publiczną spadł o 9,6 p. proc. (z 74,1% do 64,5%), z organizacjami non-profit o 13,4 p. proc. (z 29,7% do 16,3%), zaś w przypadku współpracy z przedsiębiorstwami aż o 20,6 p. proc. (z 61,9% do 41,3%). W przypadku podejmowania współpracy w celu pozyskania środków rzeczowych odnotowano wzrost odsetka podmiotów wskazujących na realizację tego celu w ramach współpracy z innymi organizacjami non-profit o 2,0 p. proc. (z 25,5% do 27,5%), z instytucjami publicznymi o 2,7 p. proc. (z 47,8% do 50,5%), natomiast w ramach współpracy z przedsiębiorstwami aż o 8,0 p. proc. (z 39,8% do 47,7%). W pozostałych obszarach współpracy nie odnotowano większych zmian w stosunku do 2015 r.

Cele podejmowania współpracy, niezależnie od typu partnera, różniły się znacząco w zależności od rodzaju organizacji, która podejmowała współpracę. Najwyższy udział podmiotów, których główną motywacją do współpracy była możliwość pozyskiwania zasobów materialnych, tj. środków finansowych i rzeczowych, wystąpił wśród stowarzyszeń sportowych (93,7%), ochotniczych straży pożarnych (92,3%) oraz społecznych podmiotów wyznaniowych (91,4%). Często na materialne cele współpracy wskazywały też podmioty posiadające status organizacji pożytku publicznego (92,3%). Z kolei najniższy odsetek organizacji deklarujących

materialne cele współpracy wystąpił wśród organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (60,8%) oraz kół łowieckich (55,7%). Organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego częściej niż inne grupy podmiotów non-profit wskazywały na niematerialne cele współpracy (81,0%). Stosunkowo wysoki odsetek wystąpił również w typowych stowarzyszeniach i organizacjach społecznych (78,8%) oraz w fundacjach (75,7%). Najmniej znaczącą rolę zasoby niematerialne odgrywały natomiast we współpracy podejmowanej przez społeczne podmioty wyznaniowe (59,4%).

Wykres 1.9. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami[a] według celu współpracy i rodzaju organizacji w 2017 r.

Chart 1.9. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities[a] by the objectives of cooperation and type of organization in 2017

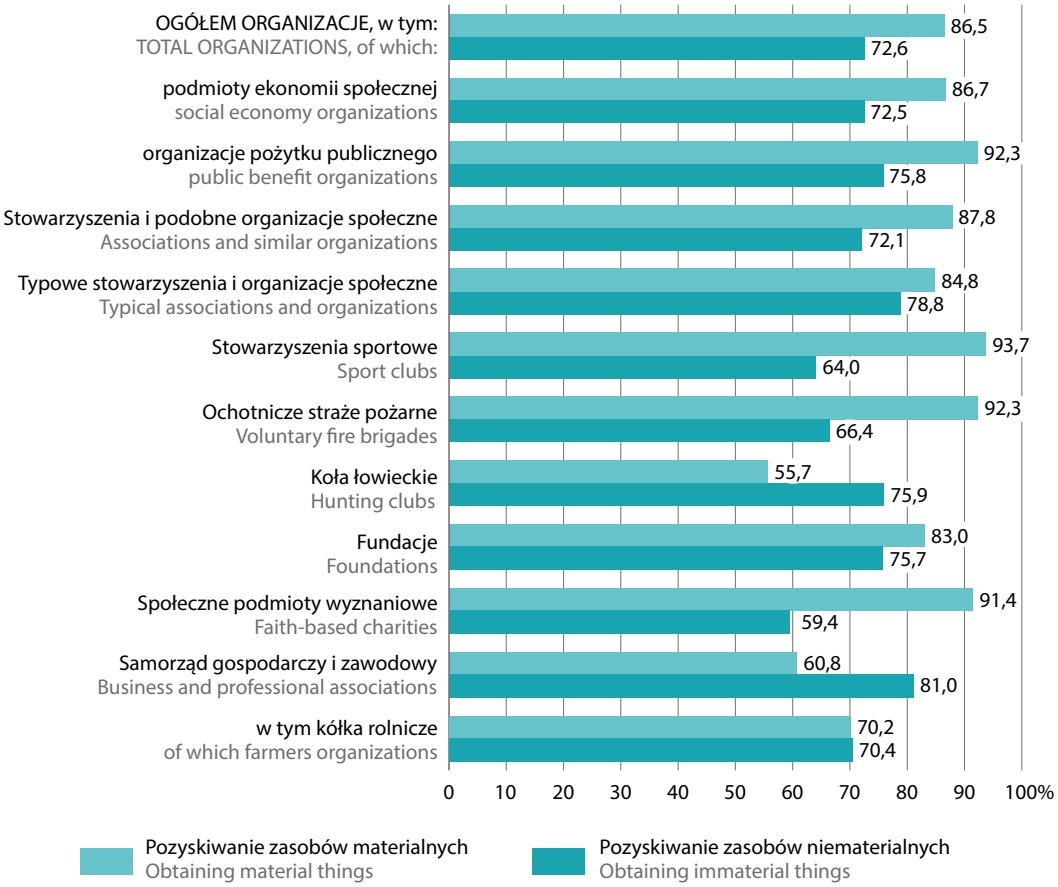

a Odsetek liczony do ogółu organizacji współpracujących, bez względu na typ partnera.
a Percentage calculated for total cooperating organizations, regardless of type of partner.

Organizacje non-profit, które podejmowały współpracę stosunkowo rzadko deklarowały występowanie istotnych barier w jej prowadzeniu. W 2017 r udział podmiotów deklarujących bariery wyniósł: 23,4% – w przypadku organizacji współpracujących z instytucjami publicznymi, 22,2% – przy współpracy z sektorem komercyjnym oraz 19,6% – wśród podmiotów podejmujących współpracę wewnątrzsektorową. W stosunku do 2015 r. odsetek organizacji zgłaszających problemy we współpracy ze wszystkimi trzema kategoriami partnerów nieznacznie się zwiększył: we współpracy z przedsiębiorstwami – o 1,8 p. proc., wewnątrz sektora – o 0,8 p. proc., natomiast w przypadku współpracy z administracją publiczną zaledwie o 0,1 p. proc.

Wykres 1.10. Odsetek organizacji non-profit zgłaszających bariery we współpracy z innymi podmiotami[a] według typu partnera i rodzaju organizacji w 2017 r.

Chart 1.10. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities[a] reporting barriers to cooperation by the type of partner and type of organizations in 2017

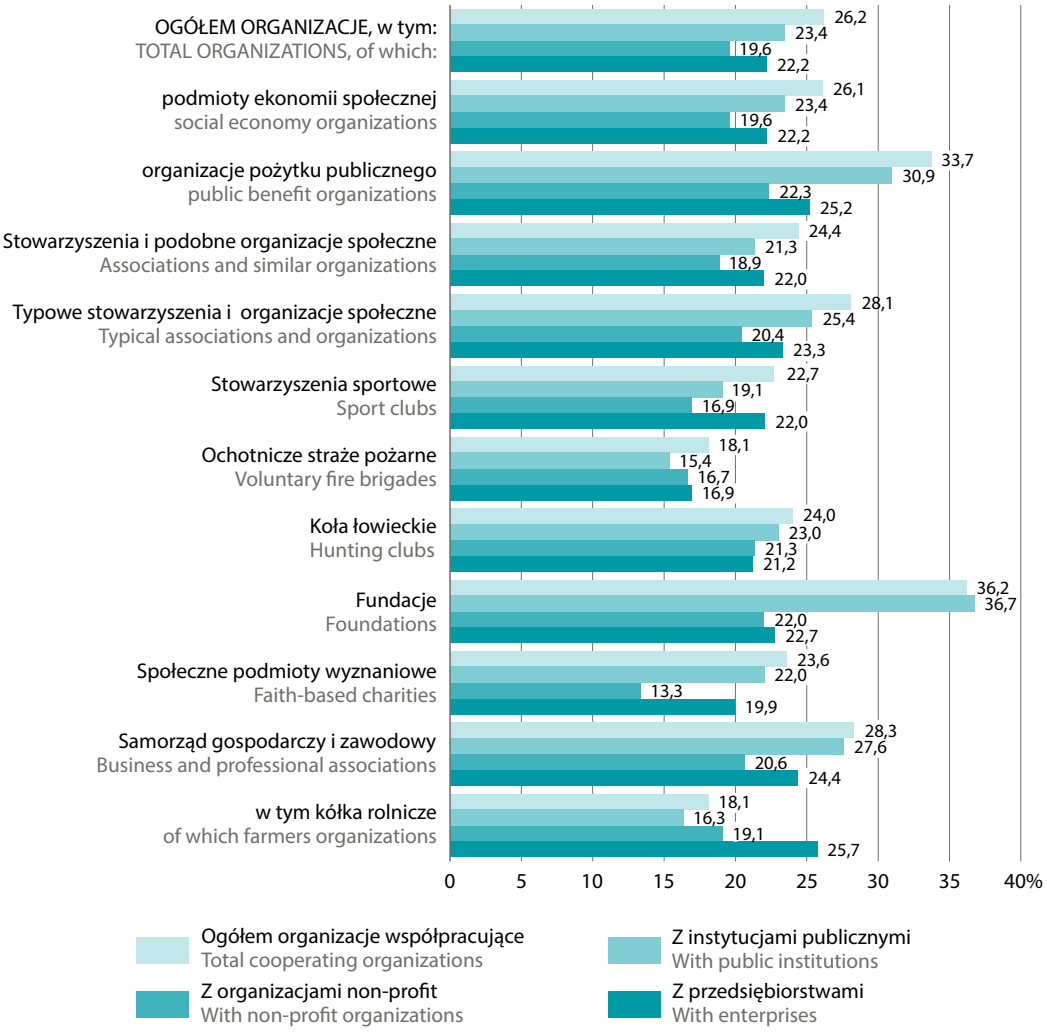

a Odsetek liczony do ogółu organizacji deklarujących współpracę z danym typem partnera. Podmioty mogły wskazać więcej niż jedną barierę we współpracy.

a Percentage calculated for total organizations declaring cooperation with particular type of partner. Organizations could point more than one problem in cooperation.

Na problemy we współpracy z instytucjami publicznymi zwracały uwagę przede wszystkim fundacje (36,7%). Najniższy odsetek zgłaszających zastrzeżenia odnotowano wśród ochotniczych straży pożarnych (15,4%) oraz kółek rolniczych (16,3%), które najczęściej spośród organizacji non-profit współpracowały z instytucjami publicznymi. Wśród fundacji wystąpił również najwyższy odsetek organizacji zgłaszających występowanie istotnych barier we współpracy z sektorem komercyjnym (22,0%), przy czym były to podmioty, które na tle innych organizacji non-profit stosunkowo często takie relacje nawiązywały. Najmniej zastrzeżeń do współpracy z przedsiębiorstwami miały natomiast ochotnicze straże pożarne (16,9%).

Stosunkowo najlepiej organizacje non-profit oceniały współpracę wewnątrzsektorową, gdzie wystąpił najniższy odsetek jednostek wskazujących na problemy w relacjach (19,3%). Na bariery w kontaktach z innymi podmiotami non-profit najczęściej zwracały uwagę fundacje (22,0%). Najrzadziej natomiast występowanie barier deklarowały społeczne podmioty wyznaniowe (13,3%).

Wykres 1.11. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami[a] według barier współpracy i typu partnera w 2017 r.

Chart 1.11. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities[a] by barriers to cooperation and type of partner in 2017

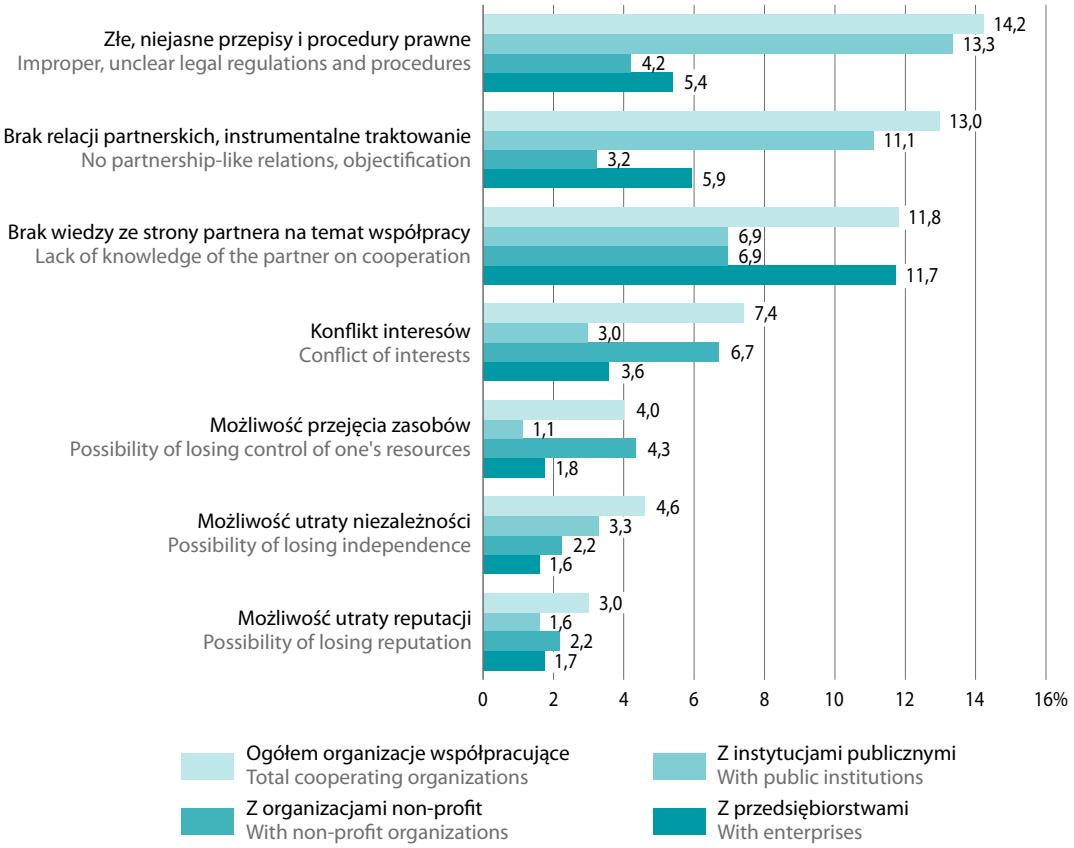

a Odsetek liczony do ogółu organizacji deklarujących współpracę z danym typem partnera. Podmioty mogły wskazać więcej niż jedną barierę we współpracy.

a Percentage calculated for total organizations declaring cooperation with particular type of partner. Organizations could point more than one problem in cooperation.

Wśród barier wskazywanych przez organizacje non-profit w 2017 r. najistotniejszym problemem były złe, niejasne przepisy i procedury prawne, zgłaszane przez 14,2% organizacji podejmujących współpracę z innymi podmiotami. Były one szczególnie odczuwalne przy współpracy z instytucjami publicznymi (13,3%). Równie często zwracano uwagę na brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie (13,0%) – deklarowane zwłaszcza w odniesieniu do współpracy z podmiotami publicznymi (11,1%). Brak wiedzy ze strony partnera o sposobie współpracy stanowił barierę dla 11,8% jednostek podejmujących współpracę i odnosił się głównie do przedsiębiorstw (11,7%). Stosunkowo często jako problem organizacje wskazywały konflikty interesów (7,4%), zwłaszcza we współpracy wewnątrzsektorowej (6,7%). Istotną barierą przy współpracy z innymi organizacjami non-profit było również ryzyko przejęcia zasobów – ludzi, kapitału bądź wiedzy (4,3%).

Rozpowszechnienie omawianych barier we współpracy różniło się istotnie w zależności od rodzaju organizacji. Ponad 1/3 fundacji zwracała uwagę na występowanie problemów we współpracy z innymi podmiotami, z kolei najniższy udział podmiotów mających podobne obawy były wśród kółek rolniczych oraz ochotniczych straży pożarnych (po 18,1%).

Najistotniejszy problem, z którym borykały się organizacje, czyli złe, niejasne przepisy i procedury prawne, zgłaszane były przez co piątą fundację (20,2%), a także organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego (19,2%). Dwukrotnie mniej jednostek wskazywało na tego rodzaju przeszkody w grupie ochotniczych straży pożarnych (9,9%) oraz stowarzyszeń sportowych (11,2%). Fundacje oraz typowe stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne częściej niż inne podmioty postrzegały jako barierę brak relacji partnerskich we współpracy, instrumentalne traktowanie (odpowiednio 18,8% i 14,4%). Z kolei na ten rodzaj barier wskazywała niewielka część kółek rolniczych (5,6%) oraz OSP (7,4%). Kolejna często deklarowana przez organizacje bariera współpracy, tj. brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy, była szczególnie dostrzegana przez fundacje (15,2%), podczas gdy wśród kółek rolniczych i OSP odsetek jednostek zgłaszających tego typu problem wyniósł odpowiednio 5,9% i 7,8%.

W przypadku pozostałych zgłaszanych barier we współpracy również widoczne są istotne różnice. Występowanie konfliktu interesów zgłaszała 1/10 fundacji, natomiast w pozostałych podmiotach non-profit udział takich jednostek był dużo mniejszy, w tym szczególnie niski wśród kółek rolniczych (1,3%), a następnie OSP (4,0%) oraz społecznych podmiotów wyznaniowych (4,6%). O możliwość utraty reputacji bądź przejęcia zasobów obawiały się zwłaszcza fundacje (5,2%), a także typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne (3,7%), podczas gdy w kołach łowieckich i kółkach rolniczych odsetek podmiotów mających podobne obawy nie przekroczył 1,0%.

1.4. Poziom sieciowego kapitału społecznego w organizacjach non-profit
1.4. Level of networking social capital in non-profit organizations

Spośród wielu definicji kapitału społecznego funkcjonujących w literaturze przedmiotu[1] na potrzeby niniejszej analizy odwołano się wyłącznie do ujęcia tego terminu w perspektywie teorii sieci. Zgodnie z nią kapitał społeczny to zasoby umiejscowione w strukturze społecznej, do których jednostka ma dostęp dzięki posiadanej sieci kontaktów. Indywidualny potencjał kapitału społecznego zależy od właściwości sieci oraz od pozycji zajmowanej przez jednostkę. W związku z tym, przy pomiarze bierze się pod uwagę takie aspekty, jak powiązania między punktami w sieci, strukturę sieci oraz dostępne zasoby. Ponadto przeprowadzona analiza dotyczyła relacji między organizacjami, a więc mierzony kapitał społeczny ma charakter mezo.

Kapitał społeczny tworzony na poziomie mezo obrazują cztery wskaźniki cząstkowe dotyczące relacji pomiędzy poszczególnymi podmiotami, czyli analizowanymi punktami w sieci, przy czym przedmiotem analizy są organizacje non-profit, a nie działające w ich ramach osoby.

Poszczególne wskaźniki zoperacjonalizowano w następujący sposób[2]:

1. WIELKOŚĆ – liczba podmiotów, z którymi organizacja non-profit podejmowała współpracę.
2. GĘSTOŚĆ – częstotliwość współpracy określona na podstawie tego, czy współpraca odbywała się regularnie, w sposób ciągły czy też nieregularnie, sporadycznie.
3. HETEROGENICZNOŚĆ – liczba rodzajów podmiotów, z którymi prowadzona była współpraca. Partnerami współpracy mogły być: administracja rządowa, administracja samorządowa, jednostki podległe administracji samorządowej, społeczne podmioty wyznaniowe, stowarzyszenia, fundacje, inne organizacje pozarządowe, spółdzielnie, inne przedsiębiorstwa prywatne, przedsiębiorstwa państwowe/samorządowe.

[1] Na potrzeby badań kapitału społecznego w ramach statystyki publicznej przyjęto definicję stosowaną przez OECD, zgodnie z którą kapitał społeczny to sieci wraz ze wspólnymi normami, wartościami i przekonaniami, które ułatwiają współpracę w ramach określonej grupy lub pomiędzy grupami (za: Cote S. i Healy T., (2001), The Well Being of Nations. The role of human and social capital, OECD, Paryż, s.41).

[2] Następnie wskaźniki te zostały połączone w jeden syntetyczny wskaźnik kapitału społecznego. Szczegółowe informacje na temat konstrukcji wskaźnika sieciowego kapitału społecznego zamieszczono w rozdziale Uwagi metodologiczne.

4. INKLUZYWNOŚĆ – określono czy współpraca danej organizacji wykraczała poza sektor non-profit, a więc miała charakter ponadsektorowy, tzn. czy organizacja współpracowała z instytucjami publicznymi lub przedsiębiorstwami.

Przyjęte wskaźniki kapitału społecznego na poziomie mezo dotyczą wyłącznie relacji pomiędzy poszczególnymi organizacjami, a nie wewnątrz nich (nie uwzględniano relacji między członkami, wolontariuszami i pracownikami). Warto też zaznaczyć, że ze względu na brak analogicznych danych zarówno dla instytucji publicznych, jak i przedsiębiorstw nie było możliwości sprawdzenia, czy organizacje non-profit generują więcej kapitału społecznego niż inne sektory. Natomiast można ocenić, które grupy organizacji sektora non-profit charakteryzowały się wyższym, a które niższym niż przeciętny w całej badanej zbiorowości poziomem strukturalnego kapitału społecznego w jego 4 wymiarach.

Rysunek 1.3. Sieciowy kapitał społeczny: wymiary i ich operacjonalizacja
Figure 1.3. Networking social capital: dimensions and operationalisation

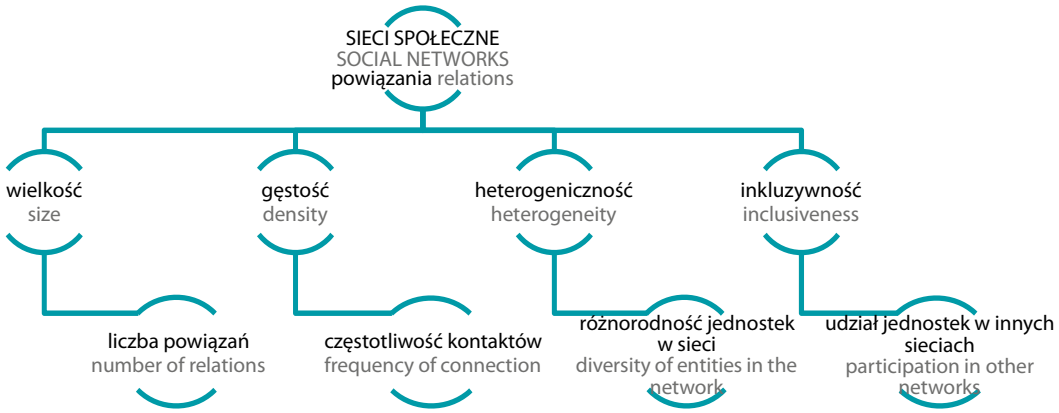

Najbardziej zróżnicowanym wymiarem kapitału społecznego organizacji non-profit była wielkość sieci, tj. liczba podmiotów, z którymi współpracowały badane jednostki. Najwyższą wartość wskaźnika zaobserwowano wśród podmiotów posiadających status organizacji pożytku publicznego, a w drugiej kolejności przypadku organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego po wyłączeniu kółek rolniczych. Najmniej rozwiniętą pod względem liczebności sieć partnerów posiadały natomiast kółka rolnicze, a następnie koła łowieckie, ochotnicze straże pożarne oraz społeczne podmioty wyznaniowe.

Kolejnym analizowanym wymiarem kapitału społecznego jest gęstość, czyli częstotliwość kontaktów w sieci. Podobnie jak w przypadku wielkości sieci, największą regularnością odznaczała się współpraca podejmowana przez OPP, a następnie organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego po wyłączeniu kółek rolniczych. Wysoki poziom wskaźnika zaobserwowano również wśród kół łowieckich oraz społecznych podmiotów wyznaniowych, co może oznaczać, że choć nie posiadają one rozbudowanej sieci kontaktów, to jednak podejmowana przez te podmioty współpraca z innymi jednostkami ma charakter regularny. Najniższym poziomem gęstości (tzn. niską częstością kontaktów), podobnie jak w przypadku wskaźnika wielkości sieci, charakteryzowały się kółka rolnicze. Dodatkowo na relatywnie niskim poziomie wskaźnik ten kształtował się wśród fundacji.

Miarą kapitału społecznego jest również heterogeniczność połączeń w sieci, rozumiana jako zróżnicowanie partnerów współpracy. Na tle innych organizacji non-profit również w tym przypadku wyróżniały się organizacje pożytku publicznego oraz samorządu gospodarczego i zawodowego z wyłączeniem kółek rolniczych, które odnotowały najwyższe wartości w tym wymiarze. Z kolei najniższy poziom wskaźnika heterogeniczności wystąpił znów wśród kółek rolniczych. Stosunkowo niski poziom zróżnicowania partnerów współpracy zaobserwowano również wśród fundacji.

Czwartym wymiarem sieciowego kapitału społecznego jest inkluzywność, czyli skłonność do współpracy z podmiotami spoza sektora non-profit. Największa otwartość na współpracę z instytucjami publicznymi i sektorem komercyjnym wystąpiła ponownie wśród OPP oraz organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego z wyłączeniem kółek rolniczych. Najmniejszą inkluzywnością charakteryzowały się natomiast kółka rolnicze, a następnie koła łowieckie oraz fundacje.

Wykres 1.12. Poziom czterech wymiarów sieciowego kapitału społecznego[a] według rodzaju organizacji w 2017 r.

Chart 1.12. Level of four dimensions of networking social capital[a] by type of organization in 2017

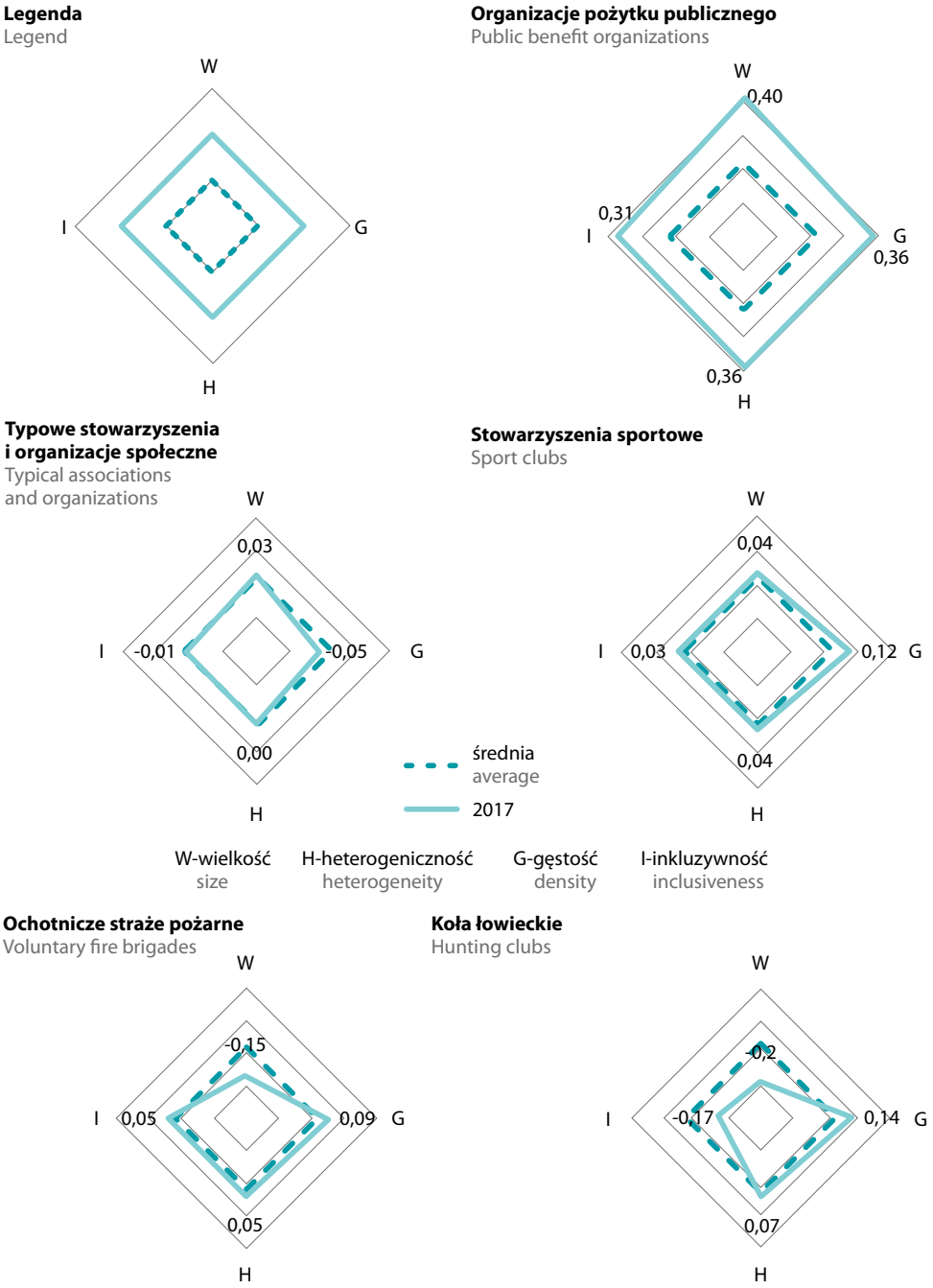

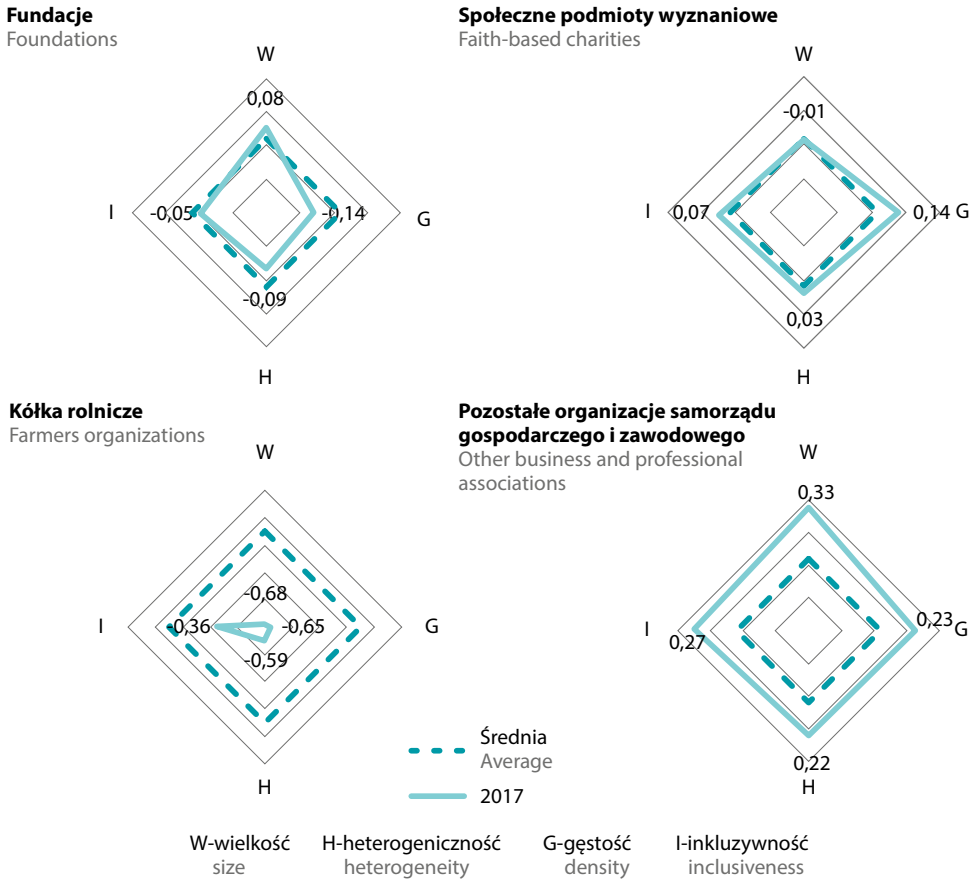

a Na wykresie przerywaną linią oznaczono przeciętny poziom poszczególnych wymiarów kapitału społecznego, zaś linią ciągłą – ich poziom dla danego rodzaju organizacji w 2017 r.

a On the chart the dotted line means average level of each dimension of networking social capital, continued line – their level in each type of organizations in 2017 .

Opisane tendencje dotyczące zróżnicowania poziomu czterech wymiarów sieciowego kapitału społecznego w różnych rodzajach organizacji nie zmieniły się istotnie w stosunku do 2015 r.

Omawiane wymiary kapitału społecznego zostały ujęte również w jeden syntetyczny wskaźnik[3]. Analizując wartości tego wskaźnika ze względu na rodzaj organizacji widać, że najwyższy poziom kapitału społecznego osiągnęły w 2017 r. organizacje posiadające status pożytku publicznego, czyli podmioty które wyróżniały się w każdym z czterech analizowanych wcześniej wymiarów. Wartość wskaźnika w tej grupie wyniosła 0,37, co było poziomem zbliżonym do wartości z 2015 r. (0,38).

Ponadprzeciętnie wysoki poziom syntetycznego wskaźnika kapitału społecznego wystąpił także wśród organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego, po wyłączeniu kółek rolniczych (0,24). Z kolei najniższą wartością wskaźnika charakteryzowały się kółka rolnicze (–0,61).

W porównaniu z poprzednim pomiarem poprawił się szczególnie poziom kapitału społecznego wśród stowarzyszeń sportowych, które w 2015 r. odnotowały ujemną wartość wskaźnika. Z drugiej strony znaczące zmniejszenie poziomu syntetycznego wskaźnika kapitału społecznej nastąpiło wśród kół łowieckich.

[3] Konstrukcję wskaźnika przedstawiono w Uwagach metodologicznych.

Wykres 1.13. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według rodzaju organizacji w 2015 r. i 2017 r.

Chart 1.13. Level of synthetic index of networking social capital by type of organization in 2015, 2017

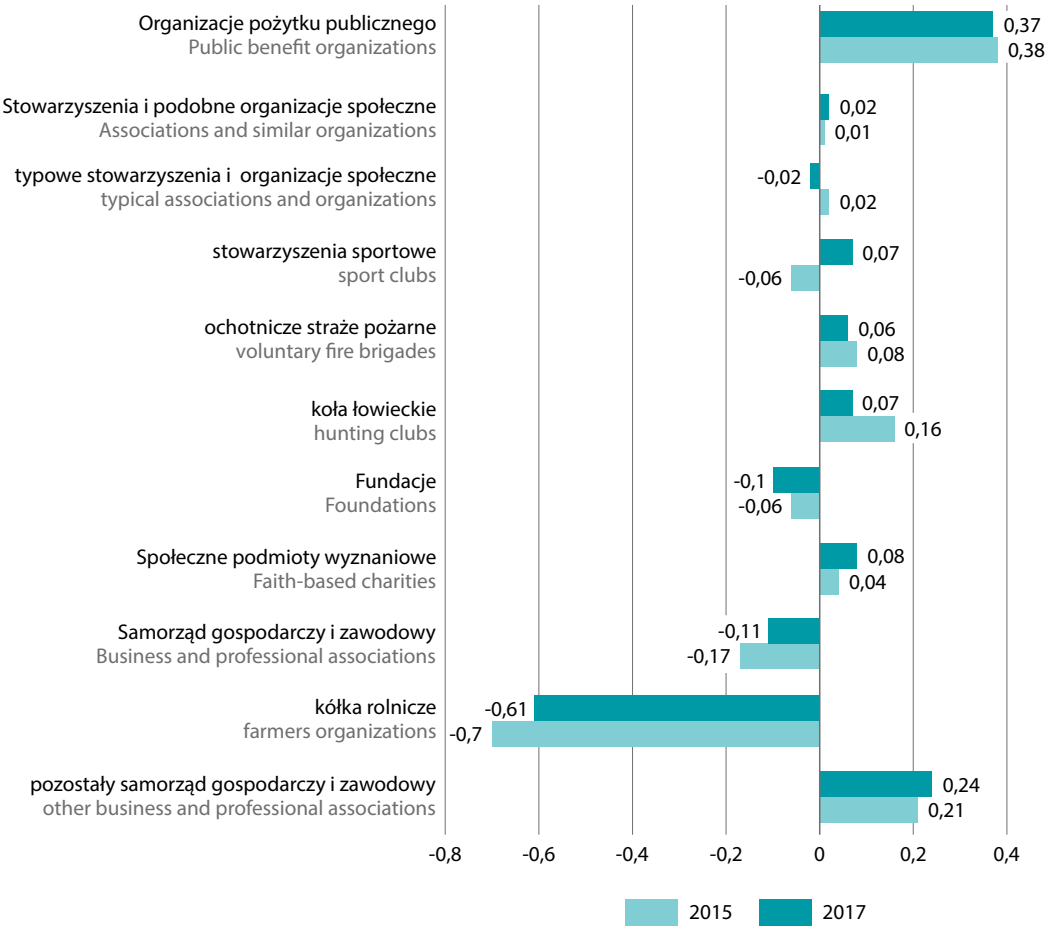

Kolejną zmienną, która różnicowała organizacje non-profit pod względem kapitału społecznego była dziedzina działalności. Analiza wskaźnika kapitału społecznego według głównej dziedziny działalności statutowej organizacji wykazała, że najwyższy poziom kapitału społecznego posiadały organizacje działające w obszarze pomocy społecznej i humanitarnej (0,18). Najniższy poziom wskaźnika wystąpił natomiast wśród organizacji, które zajmowały się inną działalnością, w tym działalnością międzynarodową lub religijną (–0,35). Stosunkowo niski kapitał społeczny posiadały również organizacje, których główną dziedziną działalności było prawo i jego ochrona, prawa człowieka (–0,25), a także prowadzące działania w zakresie spraw zawodowych, pracowniczych, branżowych (–0,17), rozwoju lokalnego (–0,14) lub działające na rzecz rynku pracy i aktywizacji zawodowej (–0,11).

Wykres 1.14. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według głównej dziedziny działalności organizacji w 2017 r.

Chart 1.14. Level of synthetic index of networking social capital by main field of activity of organization in 2017

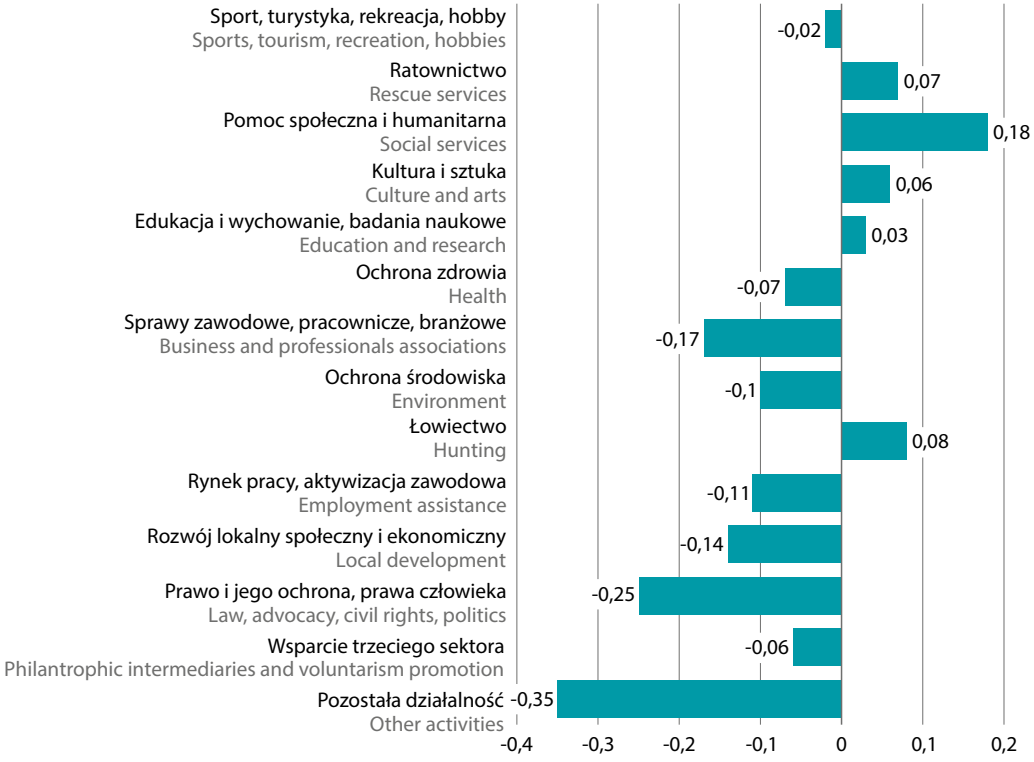

Szczególnie ważne dla budowania kapitału społecznego organizacji non-profit są zasoby ludzkie, którymi one dysponują, w tym baza społeczna oraz pracownicy organizacji. Przeprowadzona analiza wykazała, że duże znaczenie ma liczba osób, które zrzesza jednostka. Wraz ze wzrostem bazy członkowskiej rosła również wartość syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego. Organizacje, do których przynależało nie więcej niż 30 osób charakteryzowały się niższym od przeciętnego poziomem kapitału społecznego, zaś te, które posiadały więcej niż 30 członków – wyższym od przeciętnego. Największe podmioty, zrzeszające ponad 10 tys. członków osiągnęły 4-krotnie wyższą wartość wskaźnika niż jednostki najmniejsze, skupiające do 15 członków.

Wykres 1.15. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według liczby członków deklarowanej przez organizacje w 2017 r.

Chart 1.15. Level of synthetic index of networking social capital by number of natural persons members declared by organization in 2017

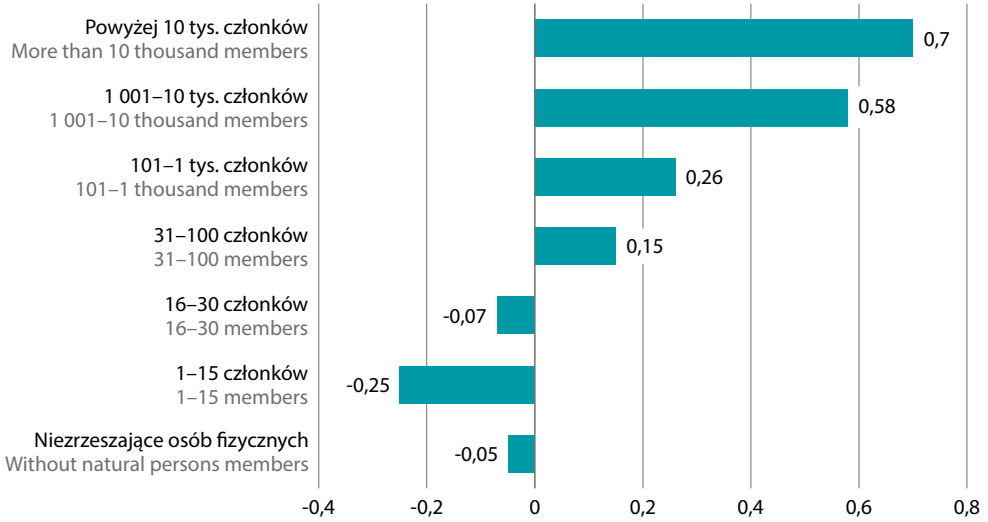

W zakresie zasobów ludzkich również wielkość zatrudnienia była istotnym czynnikiem wpływającym na kapitał społeczny organizacji. We wszystkich jednostkach zatrudniających na podstawie umów o pracę bądź umów cywilnoprawnych syntetyczny wskaźnik kapitału społecznego przyjmował wartości dodatnie, tj. wyższe od przeciętnej dla całego sektora. Jedynie wśród organizacji, które nie korzystały z pracy płatnej wskaźnik przyjął wartości ujemne. Najwyższym poziomem kapitału społecznego i przy tym znacznie odbiegającym od średniej charakteryzowały się największe organizacje tj. posiadające co najmniej 20 pracowników. Mimo iż stanowiły one 2,0% badanej zbiorowości, to wartość wskaźnika dla tych jednostek była ponad 4 razy wyższa, niż dla organizacji, które zatrudniały wyłącznie na podstawie umów cywilnoprawnych[4].

Poziom zatrudnienia w organizacjach istotnie wpływał na wszystkie 4 analizowane wymiary kapitału społecznego. Jednostki zatrudniające pracowników wyróżniały się wyższą od przeciętnej wielkością i gęstością sieci, większym zróżnicowaniem partnerów współpracy oraz większą otwartością na współpracę wykraczającą poza sektor non-profit. Wraz z liczbą zatrudnionych najmocniej wzrastał wskaźnik gęstości sieci. Oznacza to, że dzięki większej liczbie pracowników organizacje mogły prowadzić regularną współpracę.

[4] W 2017 r. z pracy płatnej korzystało 4 na 10 organizacji, przy czym częściej korzystano z zatrudnienia w oparciu o umowy cywilnoprawne (25,8%) niż na podstawie stosunku pracy (14,6%).

Wykres 1.16. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według posiadania płatnego personelu w 2017 r.

Chart 1.16. Level of synthetic index of networking social capital by having paid personnel in 2017

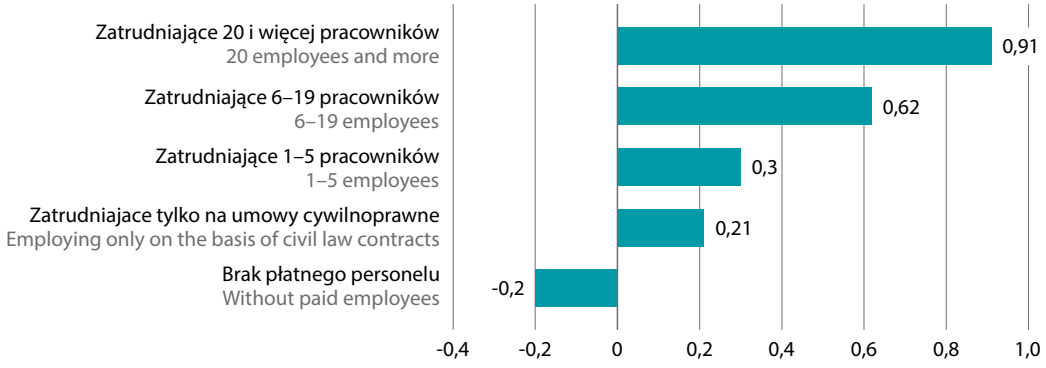

Niewątpliwie ważnym czynnikiem różnicującym organizacje non-profit pod względem kapitału społecznego jest ich potencjał finansowy. Wyraźnie zaobserwowano, że wraz ze wzrostem przychodów zwiększa się poziom kapitału społecznego organizacji. Niższą od średniej wartość wskaźnika kapitału społecznego osiągnęły podmioty, których wartość rocznych przychodów nie przekroczyła 10 tys. zł, przy czym organizacje te stanowiły w 2017 r. 37,9% omawianej zbiorowości. Wśród grupy podmiotów osiągających przychody powyżej 1 mln zł (5,0% zbiorowości) poziom kapitału społecznego był najwyższy.

Wykres 1.17. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według klas przychodów w 2017 r.

Chart 1.17. Level of synthetic index of networking social capital by class of revenues in 2017

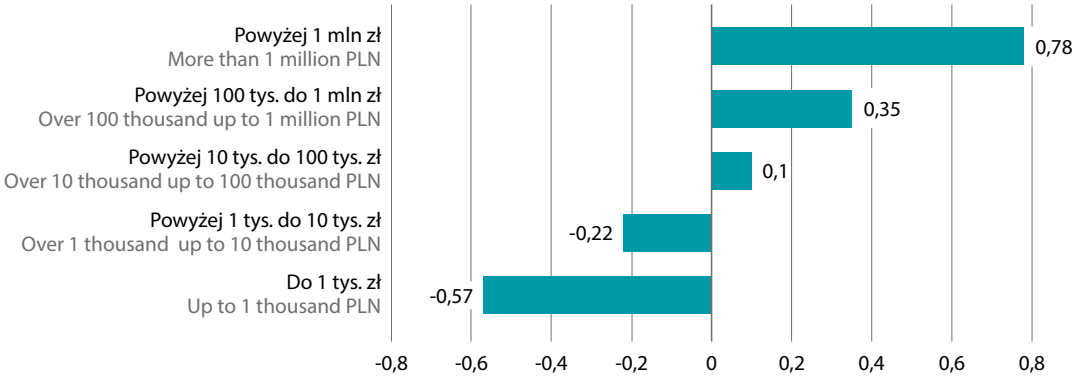

Oprócz wysokości przychodów budowanie kapitału społecznego organizacji powiązane jest z dywersyfikacją źródeł finansowania działalności. Podmioty, które charakteryzowały się zróżnicowanym udziałem przychodów z poszczególnych źródeł (brak jednego dominujące źródła przychodów) posiadały wyższy od przeciętnego poziom kapitału społecznego. Na tle całej zbiorowości wyróżniały się także organizacje, których dominującą część przychodów stanowiły środki publiczne o charakterze nierynkowym, do których zaliczono dotacje oraz inne transfery przekazywane przez krajowe organy administracji publicznej, w tym z 1% PIT, a także środki pochodzące z publicznych źródeł zagranicznych, w tym funduszy unijnych. Natomiast niższy od przeciętnego poziom wskaźnika wystąpił wśród organizacji, wśród których dominującą rolę odgrywały przychody o charakterze nierynkowym pochodzące ze źródeł prywatnych, w tym zbiórek publicznych i darowizn lub tych, które posiadały głównie przychody o charakterze rynkowym (np. z działalności gospodarczej lub odpłatnej działalności statutowej). Najniższą wartość wskaźnik osiągnął w podmiotach, które finansowanie swojej działalności opierały przede wszystkim na składkach członkowskich.

Wykres 1.18. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według głównego źródła przychodów w 2017 r.

Chart 1.18. Level of synthetic index of networking social capital by dominant source of revenues in 2017

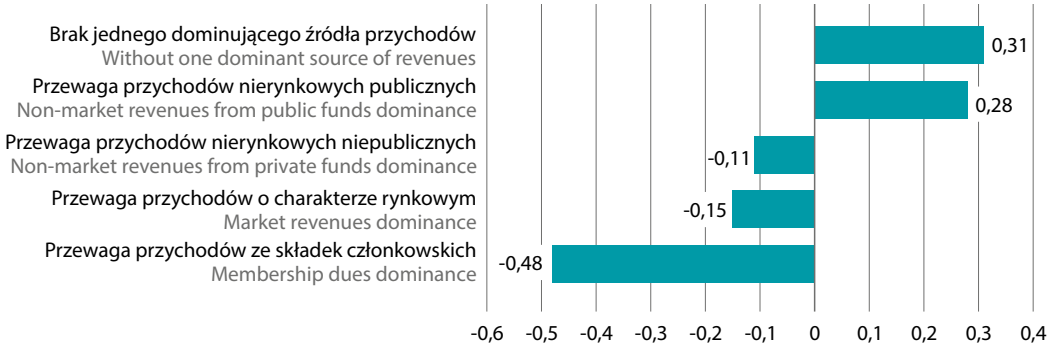

Na potrzeby analizy do źródeł o charakterze rynkowym zaliczono przychody uzyskiwane z prowadzonej działalności gospodarczej, odpłatnej działalności statutowej, a także środki uzyskane na podstawie ustawy o zamówieniach publicznych oraz odsetki i dywidendy. Źródła o charakterze nierynkowym, publiczne stanowiły dotacje, subwencje i inne transfery przekazywane przez krajowe organy administracji publicznej, w tym 1% podatku PIT i nawiązki sądowe, a także środki pochodzące z publicznych źródeł zagranicznych i funduszy europejskich. Do kategorii źródeł o charakterze nierynkowym, niepublicznych zaliczono: darowizny i inne środki przekazywane przez osoby fizyczne, przedsiębiorstwa lub podmioty non-profit, a także kwoty pozyskane w wyniku zbiórek publicznych. Składki członkowskie zostały wydzielone jako oddzielne źródło finansowania. Jako przewaga danego źródła finansowania działalności uznawano udział 70% lub więcej przychodów z danego źródła w łącznej kwocie przychodów organizacji. Brak jednego dominującego źródła przychodów oznacza, że udziały poszczególnych źródeł finansowania w łącznej kwocie przychodów organizacji wynosiły poniżej 70%.

Poza zasobami ludzkimi organizacji oraz jej potencjałem finansowym, zmienną, która widocznie różnicowała organizacje pod względem budowanego kapitału społecznego, był rodzaj prowadzonej działalności. Podmioty, które prowadziły zarówno odpłatną działalność statutową, jak i działalność gospodarczą posiadały wyższy od przeciętnego poziom wskaźnika kapitału społecznego (0,46). Wśród organizacji, które prowadziły wyłącznie nieodpłatną działalność statutową wskaźnik osiągnął wartości poniżej średniego poziomu dla zbiorowości (–0,07).

Wykres 1.19. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według rodzaju działalności organizacji w 2017 r.

Chart 1.19. Level of synthetic index of networking social capital by types of activity of organization in 2017

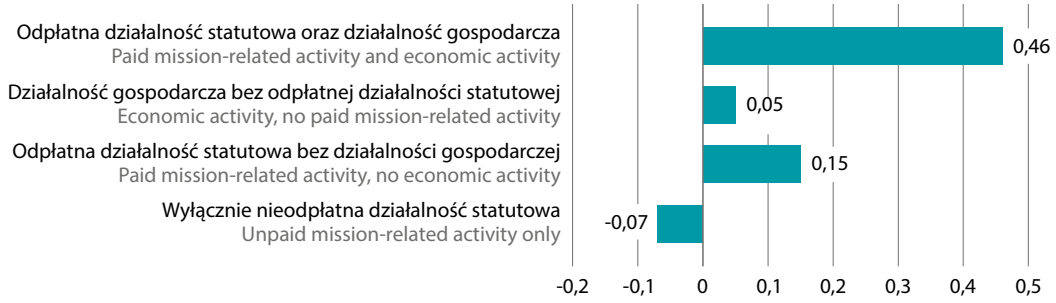

Widoczne było także zróżnicowanie syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego ze względu na wiek organizacji. Wraz z wydłużającym się stażem działalności jednostki wzrastał jej poziom kapitału społecznego. Poziom wskaźnika wyższy od przeciętnego wystąpił w przypadku organizacji, które działały co najmniej 11 lat. Najniższą wartość wskaźnika sieciowego kapitału społecznego odnotowano wśród organizacji najmłodszych, działających nie dłużej niż 2 lata.

Wykres 1.20. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według klas wieku organizacji w 2017 r.

Chart 1.20. Level of synthetic index of networking social capital by age class of organization in 2017

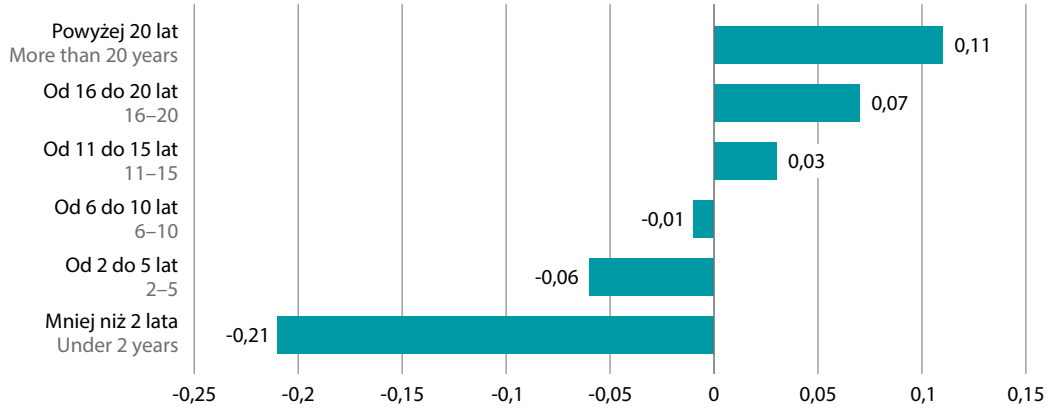

Dość istotną zmienną różnicującą poziom kapitału społecznego był zasięg działalności organizacji. Na podstawie analizy wartości wskaźnika można stwierdzić, że im szerszy zasięg terytorialny działalności organizacji, tym wyższy poziom kapitału społecznego. Największą wartość wskaźnik ten osiągał w organizacjach, których działalność wykraczała poza granice kraju (0,25). Natomiast organizacje, które działały w najbliższym sąsiedztwie oraz maksymalnie w obrębie gminy charakteryzowały się niskim poziomem kapitału społecznego, poniżej średniej (odpowiednio –0,39 i –0,11).

Wykres 1.21. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według maksymalnego zasięgu działania organizacji w 2017 r.

Chart 1.21. Level of synthetic index of networking social capital by maximum territorial scope of activity of organization in 2017

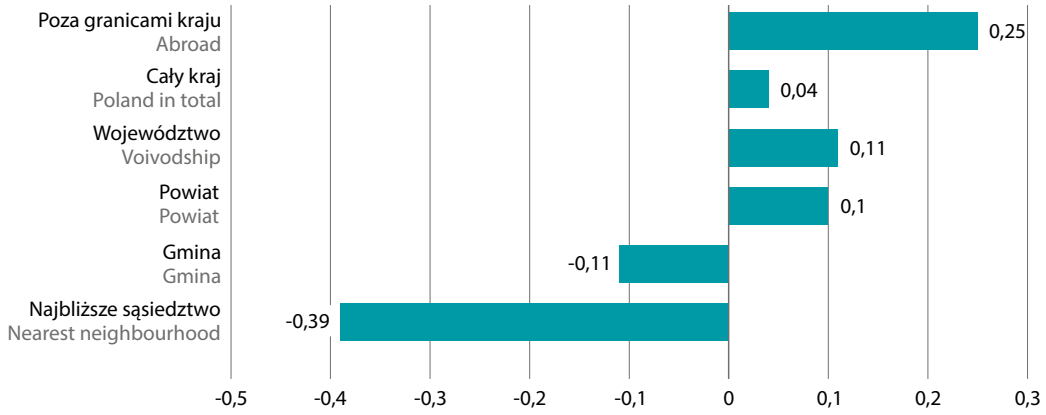

Mniej istotny wpływ na poziom kapitału społecznego miała lokalizacja siedziby organizacji. W miastach na prawach powiatu oraz na obszarach wiejskich wartość wskaźnika utrzymywała się nieznacznie poniżej poziomu średniego dla ogółu organizacji non-profit (odpowiednio –0,06 oraz –0,01). Najwyższy poziom kapitału społecznego wystąpił wśród organizacji mających siedzibę w miastach na terenie gmin miejskich, z wyłączeniem miast na prawach powiatu (0,13).

Wykres 1.22. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według rodzaju miejscowości w 2017 r.

Chart 1.22. Level of synthetic index of networking social capital by type of locality in 2017

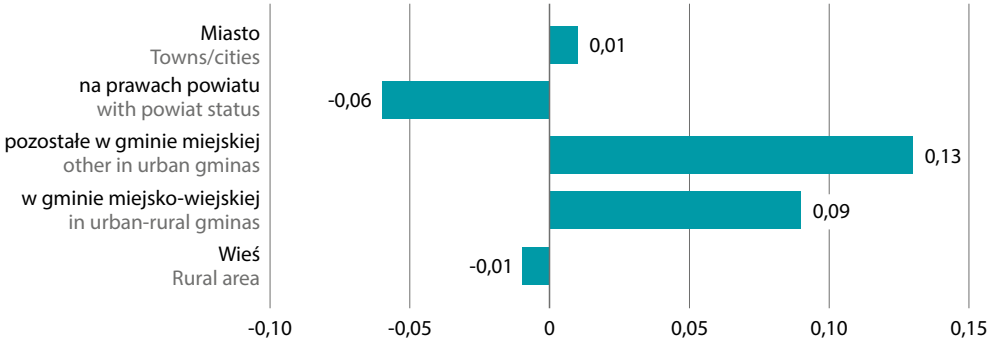

Analizie poddano również wybrane miasta na prawach powiatu: Warszawę (–0,06), Łódź, Wrocław (po –0,14), Kraków (–0,18) i Poznań (–0,20). Organizacje zlokalizowane w tych miastach charakteryzowały się niższym od przeciętnej poziomem kapitału społecznego.

Biorąc pod uwagę podział organizacji ze względu na województwo, w którym jednostka miała siedzibę można zauważyć niewielkie różnice pomiędzy poszczególnymi obszarami kraju. Najwyższy poziom wskaźnika kapitału społecznego prezentowały podmioty zlokalizowane w województwie śląskim (0,12), a następnie w województwach – podlaskim (0,11) i lubuskim (0,09). Najniższą wartość wskaźnik przyjął natomiast w województwie łódzkim (–0,10). Relatywnie niskim poziomem kapitału społecznego charakteryzowały się również województwa pomorskie (–0,05), wielkopolskie (–0,04), małopolskie oraz region warszawski stołeczny (po –0,03).

Mapa 1.1. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według województw i regionów w 2017 r.

Map 1.1. Level of synthetic index of networking social capital by voivodships and regions in 2017

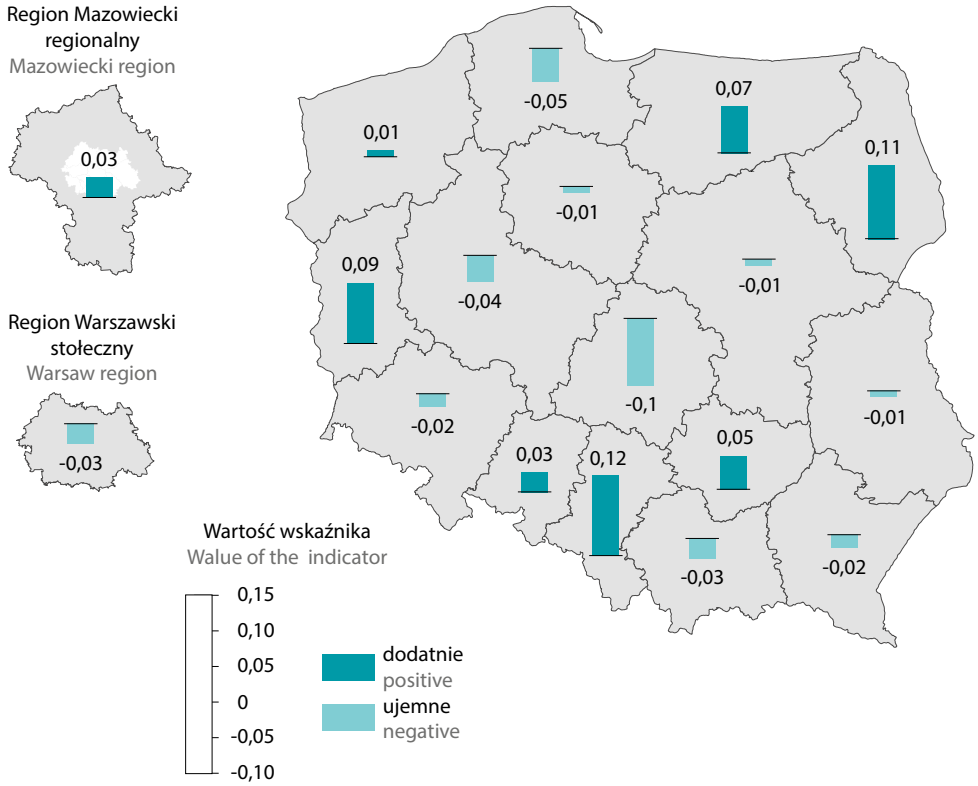

Rozdział 2
Chapter 2

Współpraca organizacji non-profit z instytucjami publicznymi
Cooperation of non-profit organizations with public institutions

> Do omawianych w publikacji instytucji publicznych zaklasyfikowano administrację rządową (ministerstwa, urzędy centralne itp.), jednostki podległe administracji rządowej (np. Lasy Państwowe, Narodowy Instytut Wolności, ARiMR), a także administrację samorządową oraz jednostki podległe administracji samorządowej (np. szkoły publiczne, ośrodki kultury, ośrodki pomocy społecznej).

2.1 Rozpowszechnienie współpracy
2.1 Occurence of cooperation

W 2017 r. 80,4% organizacji non-profit deklarowało podejmowanie współpracy z instytucjami publicznymi. W stosunku do 2015 r. odsetek ten obniżył się o 1,2 p. proc., a do 2013 r. o 3,6 p. proc. Jednak nadal podmioty sektora publicznego były najczęściej wskazywaną grupą partnerów kooperacji.

Współpracę z instytucjami administracji publicznej najczęściej podejmowały ochotnicze straże pożarne (94,6%), stowarzyszenia sportowe (87,5%) oraz koła łowieckie (86,6%). Stosunkowo wysoki udział podmiotów współpracujących wystąpił również wśród społecznych podmiotów wyznaniowych (77,8%) oraz typowych stowarzyszeń i organizacji społecznych (77,3%). Współpraca z administracją publiczną była nieco mniej rozpowszechniona w grupie organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (69,2%, w tym 63,7% wśród kółek rolniczych) oraz wśród fundacji (65,8%).

W stosunku do 2015 r. niemal we wszystkich rodzajach organizacji obniżył się odsetek podmiotów współpracujących z administracją publiczną, jednak zmiana ta nie przekraczała 6,0 p. proc. Największy spadek odnotowano wśród kół łowieckich (o 5,3 p. proc.), następnie – w obrębie fundacji (o 2,8 p. proc.) oraz ochotniczych straży pożarnych (o 1,6 p. proc). Na tle innych grup wyróżniały się kółka rolnicze, wśród których zaobserwowano wzrost udziału podmiotów współpracujących z jednostkami sektora publicznego (z 51,2% do 63,7%). Nie wiązało się to jednak ze wzrostem liczby współpracujących kółek, tylko z obniżeniem liczby aktywnie działających organizacji tego typu.

Wykres 2.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według rodzaju organizacji w 2013 r., 2015 r. i 2017 r.

Chart 2.1. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by the type of organization in 2013, 2015 and 2017

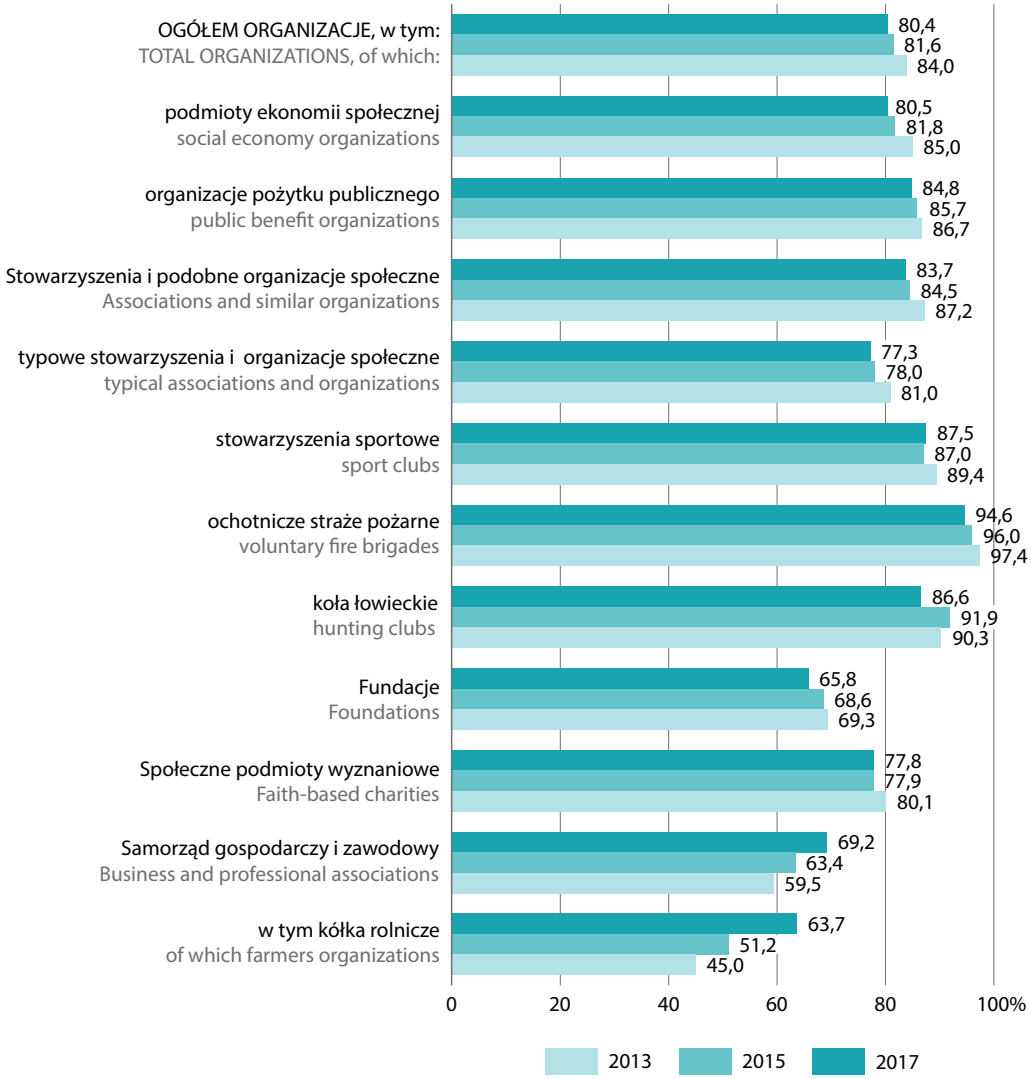

Wykres 2.2. Odsetek podmiotów współpracujących z instytucjami publicznymi według głównej dziedziny działalności w 2017 r.

Chart 2.2. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by main field of activity in 2017

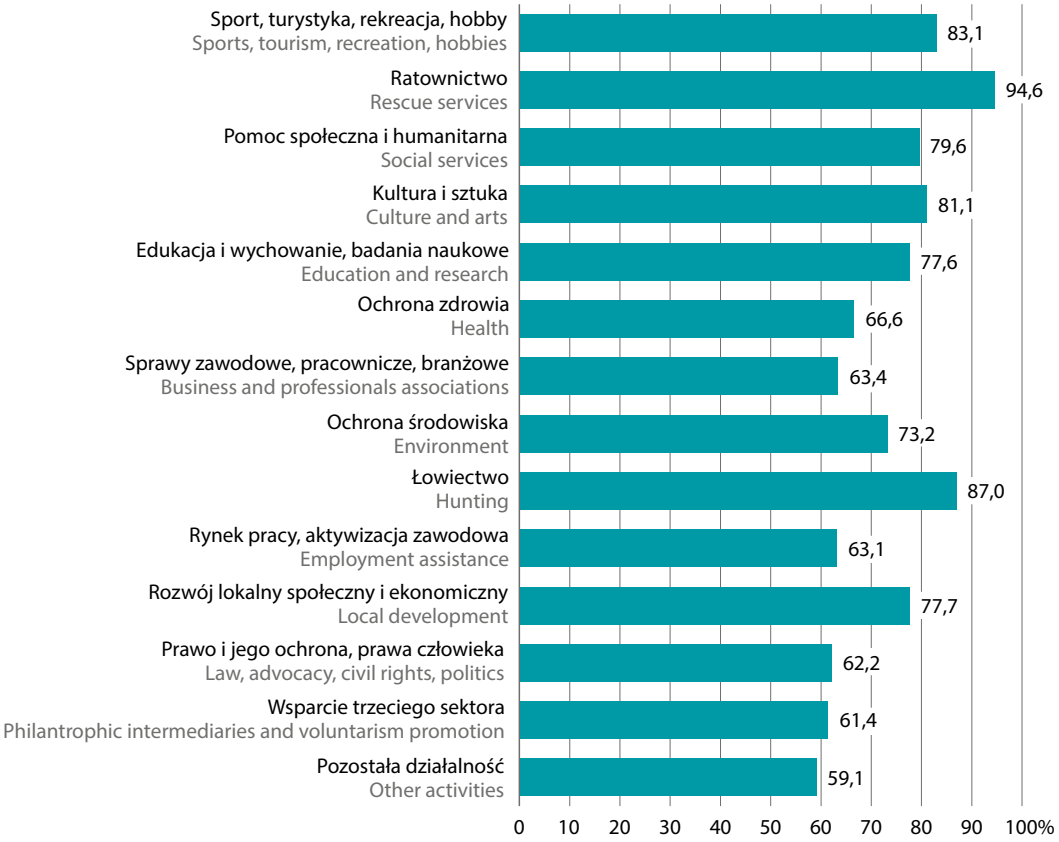

Ze względu na główną dziedzinę działalności organizacji, po wspomnianych już wyżej OSP (ratownictwo) i kołach łowieckich (łowiectwo), pod względem współpracy z instytucjami publicznymi wyróżniały się organizacje realizujące zadania z zakresu sportu, turystyki, rekreacji i hobby (83,1%) oraz kultury i sztuki (81,1%). Stosunkowo często z sektorem publicznym współpracowały również organizacje zajmujące się pomocą społeczną i humanitarną (79,6%), rozwojem lokalnym, społecznym i ekonomicznym (77,7%), edukacją i wychowaniem, badaniami naukowymi (77,6%) oraz ochroną środowiska (73,2%). Znacznie niższy odsetek podmiotów współpracujących odnotowano natomiast wśród organizacji związanych z ochroną zdrowia (66,6%) oraz sprawami zawodowymi, pracowniczymi i branżowymi (63,4%). Z kolei stosunkowo rzadko współpracę z administracją podejmowały jednostki prowadzące pozostałą działalność, w tym międzynarodową i religijną (59,1%).

Mapa 2.1. Odsetek podmiotów współpracujących z administracją publiczną według województw i regionów w 2017 r. ze zmianą w stosunku do 2015 r.

Map 2.1. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by voivodships and regions in 2017 with change compared to 2015.

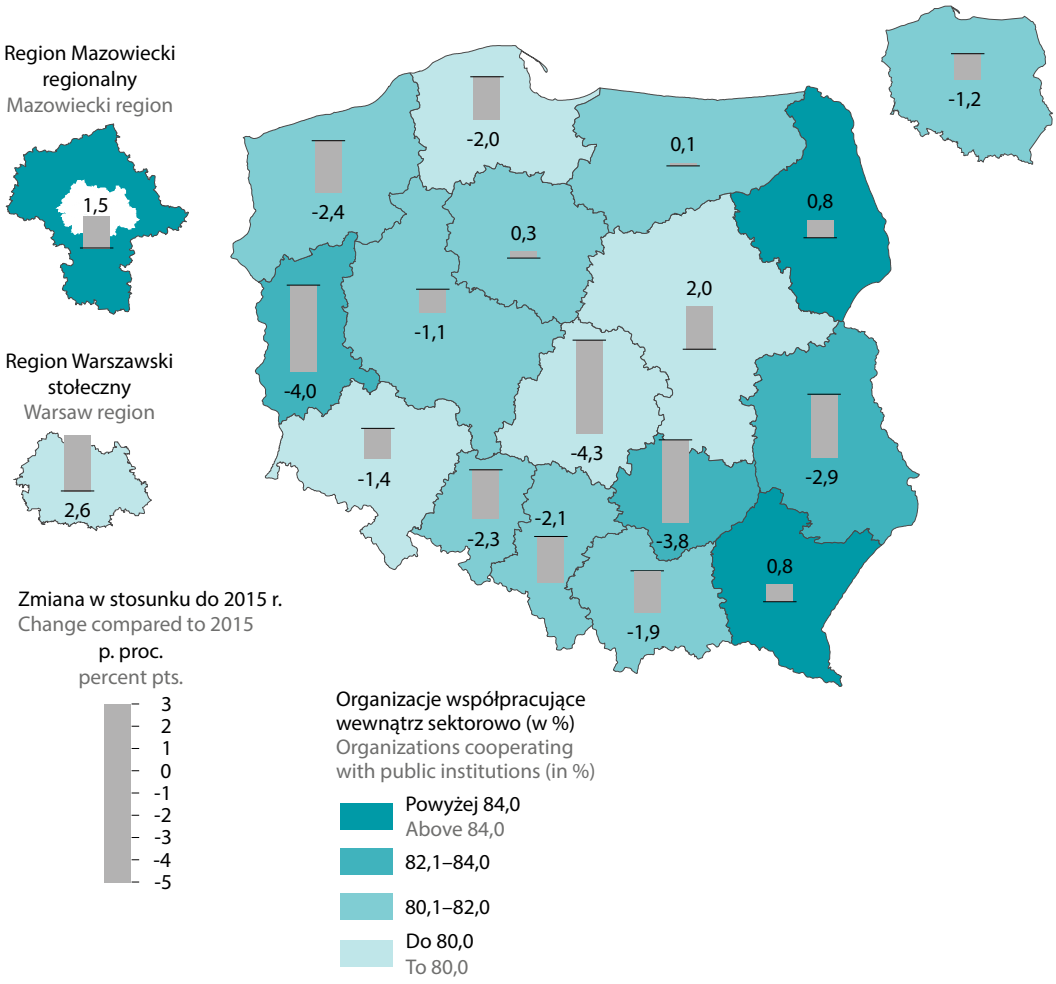

Zróżnicowanie organizacji non-profit między poszczególnymi województwami ze względu na współpracę z instytucjami publicznymi nie było wysokie – różnica między nimi a wartością średnią dla kraju nie była większa niż 4,9 p. proc. Najwyższy poziom współpracy podmiotów non-profit z administracją publiczną cechował województwo podlaskie (85,3%). Podobnie wysoki odsetek zaobserwowano również w województwach podkarpackim (84,3%) i świętokrzyskim (83,4%). Warto zaznaczyć, iż swoistą specyfiką wyróżniało się województwo mazowieckie. Cechowało się ono najniższym poziomem współpracy (77,1%), jednak w ramach województwa sytuacja nie była jednorodna. Na region stołeczny przypadał jeszcze niższy odsetek (71,6%), natomiast część regionalną charakteryzował najwyższy stopień kooperacji w skali kraju (88,7%). Biorąc pod uwagę poziom współpracy z instytucjami publicznymi ze względu na rodzaj miejscowości, w której zarejestrowany był podmiot, można zauważyć, że stopień kooperacji maleje wraz z wielkością ośrodka. Najczęściej z jednostkami administracji publicznej współpracowały organizacje zarejestrowane na obszarach wiejskich (88,0%), natomiast najrzadziej – w miastach na prawach powiatu (69,5%). Warto zaznaczyć, że różnice między pozostałymi kategoriami miast a obszarami wiejskimi są niewielkie – odsetek organizacji współpracujących w przypadku miast w obrębie gmin miejsko-wiejskich wyniósł 85,7%, natomiast gmin miejskich – 84,0%.

Wykres 2.3. Odsetek podmiotów współpracujących z administracją publiczną według rodzaju miejscowości w 2017 r.

Chart 2.3. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by type of locality in 2017

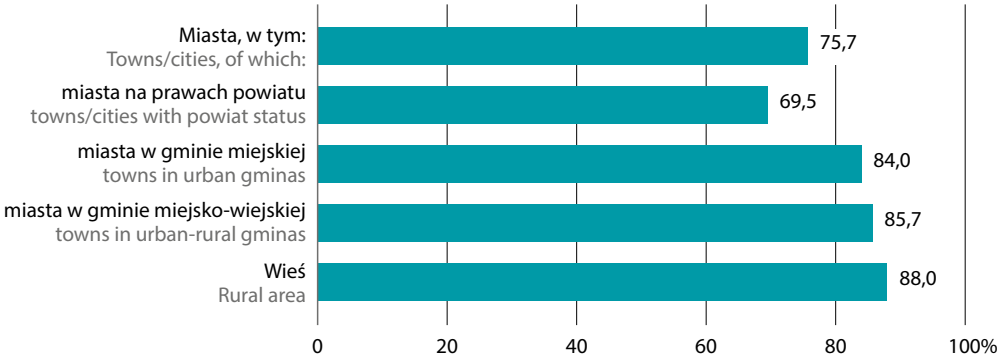

Uwzględniając maksymalny zasięg działalności podmiotów najczęściej z instytucjami publicznymi współpracowały w 2017 r. organizacje prowadzące działalność nie dalej niż na obszarze powiatu (87,4%). Niewiele mniejszy odsetek cechował te, które były aktywne najwyżej na poziomie gminy (86,1%). Z kolei kategorie jednostek działających w obrębie województwa oraz za granicą cechowały się zbliżonym poziomem kooperacji (odpowiednio 80,0% i 78,9%), podobnie, jak te, które funkcjonowały na terenie całego kraju oraz najbliższego sąsiedztwa (odpowiednio 71,7% i 70,2%).

Wykres 2.4. Odsetek podmiotów współpracujących z instytucjami publicznymi według klas zatrudnienia w 2017 r.

Chart 2.4. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by employment class in 2017

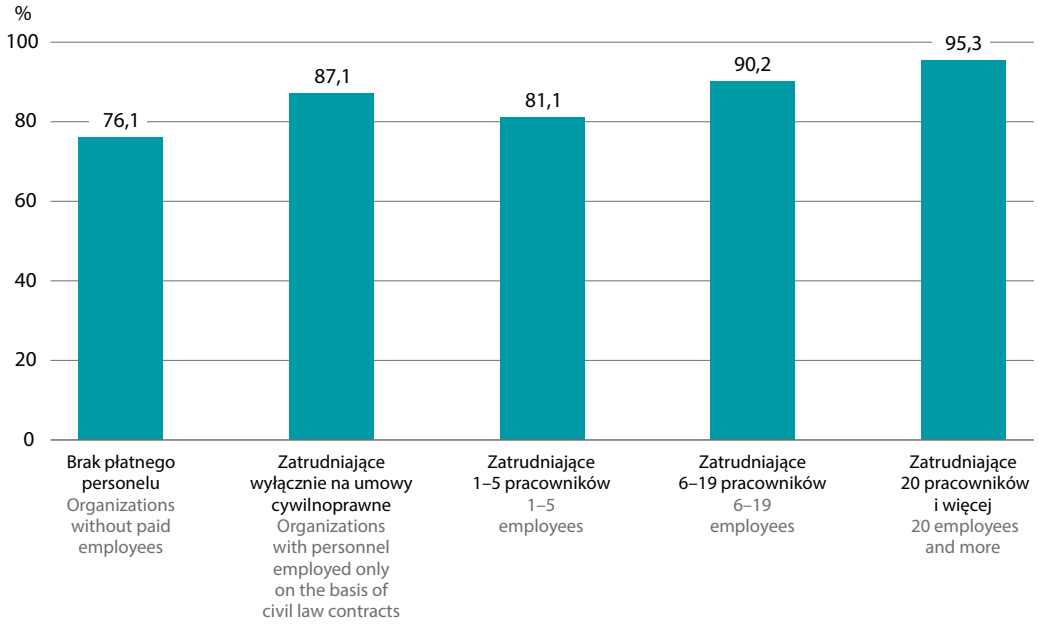

Różnice w zakresie współpracy z instytucjami publicznymi widoczne są również w odniesieniu do wielkości i rodzaju zatrudnienia w organizacjach. Odsetek podmiotów współpracujących z administracją publiczną był w 2017 r. najniższy w organizacjach nieposiadających płatnego personelu (76,1%). W organizacjach zatrudniających wyłącznie w oparciu o umowy cywilnoprawne wyniósł natomiast 87,1% i był o 6,0 p. proc. wyższy, niż w podmiotach posiadających do 5 pracowników etatowych. Jednak odsetek ten osiągnął największą wartość w organizacjach o największych zasobach pracy płatnej, czyli zatrudniających powyżej 20 pracowników (95,3%).

Wykres 2.5. Odsetek organizacji współpracujących z instytucjami publicznymi według klas wielkości przychodów w 2017 r.

Chart 2.5. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by class of revenues in 2017

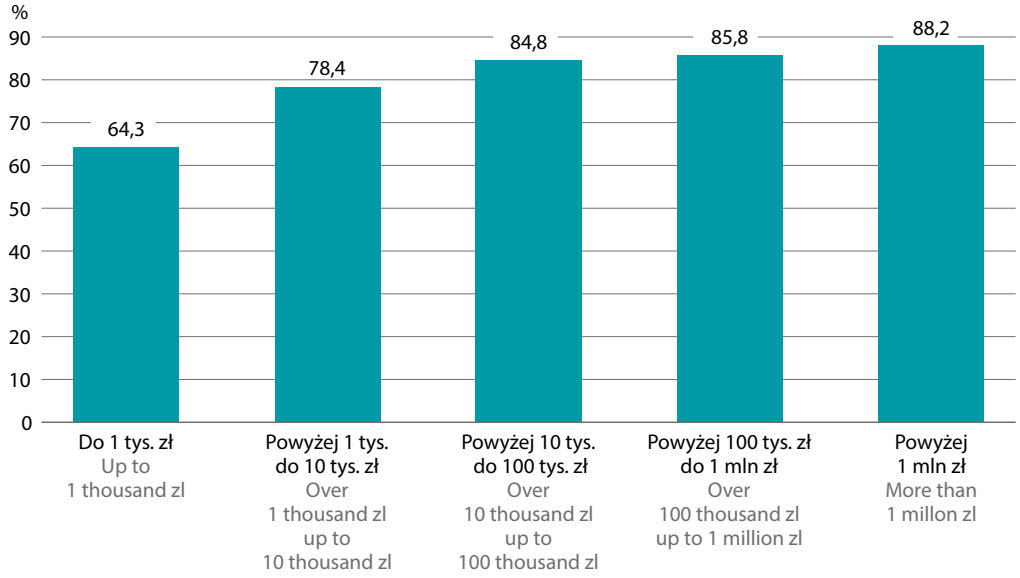

Istotnym czynnikiem różnicującym organizacje non-profit w kontekście współpracy z instytucjami publicznymi był poziom osiąganych przychodów. Udział organizacji podejmujących współpracę z administracją publiczną różnił się w zależności od wysokości środków finansowych, którymi dysponowała jednostka. Różnica pomiędzy organizacjami o najniższych i najwyższych przychodach wyniosła 23,9 p. proc. Wśród organizacji o przychodach nieprzekraczających 1 tys. zł rocznie odsetek podmiotów kooperujących z sektorem publicznym był najniższy (64,3%), a takich których przychody przekroczyły 1 mln zł – najwyższy (88,2%).

Wykres 2.6. Odsetek podmiotów współpracujących z instytucjami publicznymi według typu partnera w 2013 r., 2015 r. i w 2017 r.

Chart 2.6. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by the type of partner in 2013, 2015 and 2017

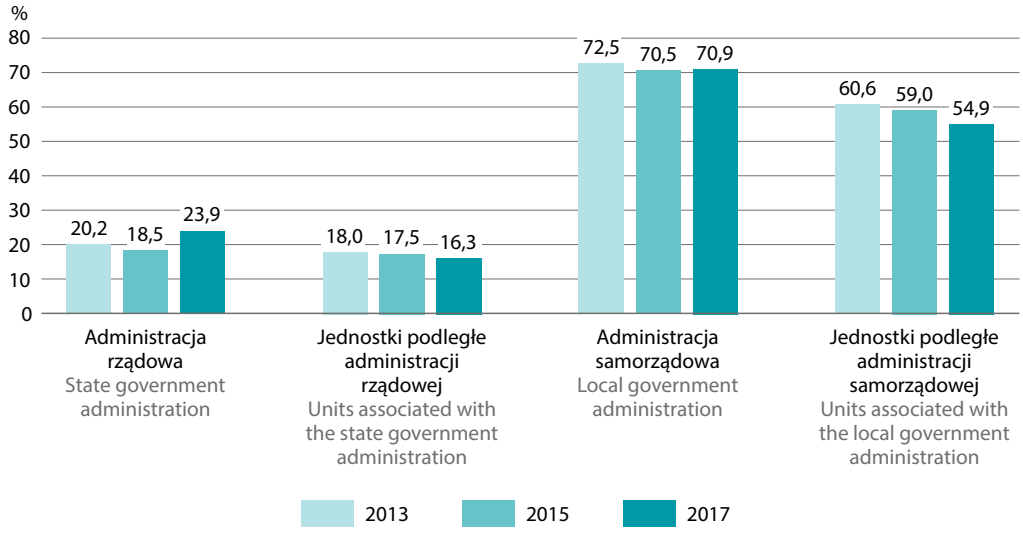

W 2017 r. głównym partnerem współpracy dla podmiotów non-profit były jednostki administracji samorządowej (urzędy marszałkowskie, starostwa powiatowe, urzędy gmin i miast), z którymi współpracowało 70,9% organizacji oraz jednostki jej podległe (54,9%). Z administracją rządową kooperowało 23,9% podmiotów non-profit, a z jednostkami jej podległymi (np. PFRON, ARiMR, Lasy Państwowe) – 16,3%.

W porównaniu do 2015 r. wzrósł o 5,4 p. proc. odsetek podmiotów współpracujących z administracją rządową (z 18,5% do 23,9%), a o 4,1 p. proc. zmalał – z jednostkami podległymi administracji samorządowej (z 59,0% do 54,9%). W przypadku pozostałych grup jednostek zmiany były nie większe niż o 1,2 p. proc.

2.2. Ogólna charakterystyka współpracy
2.2. General characteristics of cooperation

Organizacje współpracujące z instytucjami publicznymi przeciętnie w 2017 r. miały 6 partnerów z tego sektora, co kształtowało się na analogicznym poziomie jak w 2015 r. Analizując liczbę partnerów sektora publicznego, z którymi kooperowały organizacje non-profit, oraz uwzględniając rodzaj jednostki, największą wartością (nie licząc organizacji pożytku publicznego) cechowały się fundacje, które współpracowały średnio z 13 partnerami. Niemal dwukrotnie mniejsza liczba partnerów charakteryzowała typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne oraz społeczne podmioty wyznaniowe (po 7). W porównaniu do 2013 r. oraz do 2015 r. nie zaszły istotne zmiany w tym zakresie – wartości wśród poszczególnych typów podmiotów zmniejszyły się średnio o nie więcej niż 2 partnerów. Znaczące różnice cechują natomiast kategorię organizacji pożytku publicznego – od 2013 r. średnia liczba kooperujących partnerów zwiększyła się tu z 12 do 17.

Tablica 2.1. Średnia i mediana liczby instytucji publicznych, z którymi współpracowały organizacje non- profit według rodzaju organizacji w 2013 r., 2015 r. i 2017 r.

Table 2.1. Average and median number of public institutions with which non-profit organizations cooperated by types of organization in 2013, 2015 and 2017

Rodzaj organizacji Types of organization	Średnia liczba partnerów Average number of partners			Mediana liczby partnerów Median number of partners		
	2013	2015	2017	2013	2015	2017
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	6	6	6	2	2	2
podmioty ekonomii społecznej social economy organizations	6	6	6	2	2	2
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	12	17	16	3	3	3
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne Assiociations and similar organizations	6	5	5	2	2	2
typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne typical associations and organizations	9	7	7	2	3	2
stowarzyszenia sportowe sport clubs	4	3	4	2	2	2
ochotnicze straże pożarne voluntary fire brigades	2	2	2	2	2	2
koła łowieckie hunting clubs	3	3	3	3	2	2
Fundacje Foundations	13	14	13	3	3	2
Społeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities	6	7	7	2	3	2
Samorząd gospodarczy i zawodowy Business and professional associations	5	6	5	2	2	2
w tym kółka rolnicze of which farmers organizations	2	2	2	2	2	1

Analizując wielkości wartości średnich należy jednak mieć na uwadze, że znacznie odbiegały one we wszystkich kategoriach od mediany – w większości wyniosła ona 2 partnerów, w przypadku organizacji pożytku publicznego zaś 3.

Z największą przeciętną liczbą partnerów współpracowały podmioty zajmujące się wsparciem trzeciego sektora (21). Niższa wartość charakteryzowała organizacje zajmujące się prawem i jego ochroną, prawami człowieka (15), ochroną zdrowia (14), ochroną środowiska i rynkiem pracy, aktywizacją zawodową (po 12), oraz edukacją i wychowaniem, badaniami naukowymi i pomocą społeczną i humanitarną (po 10). Mediana liczby partnerów w większości dziedzin wyniosła 2, z wyjątkiem pomocy społecznej i humanitarnej, rynku pracy, aktywizacji zawodowej oraz wsparcia trzeciego sektora (po 3).

Wykres 2.7. Średnia i mediana liczby instytucji publicznych, z którymi współpracowały organizacje non-profit według głównej dziedziny działalności w 2017 r.

Chart 2.7. Average and median number of public institutions with which non-profit organizations cooperated by main field of activity in 2017

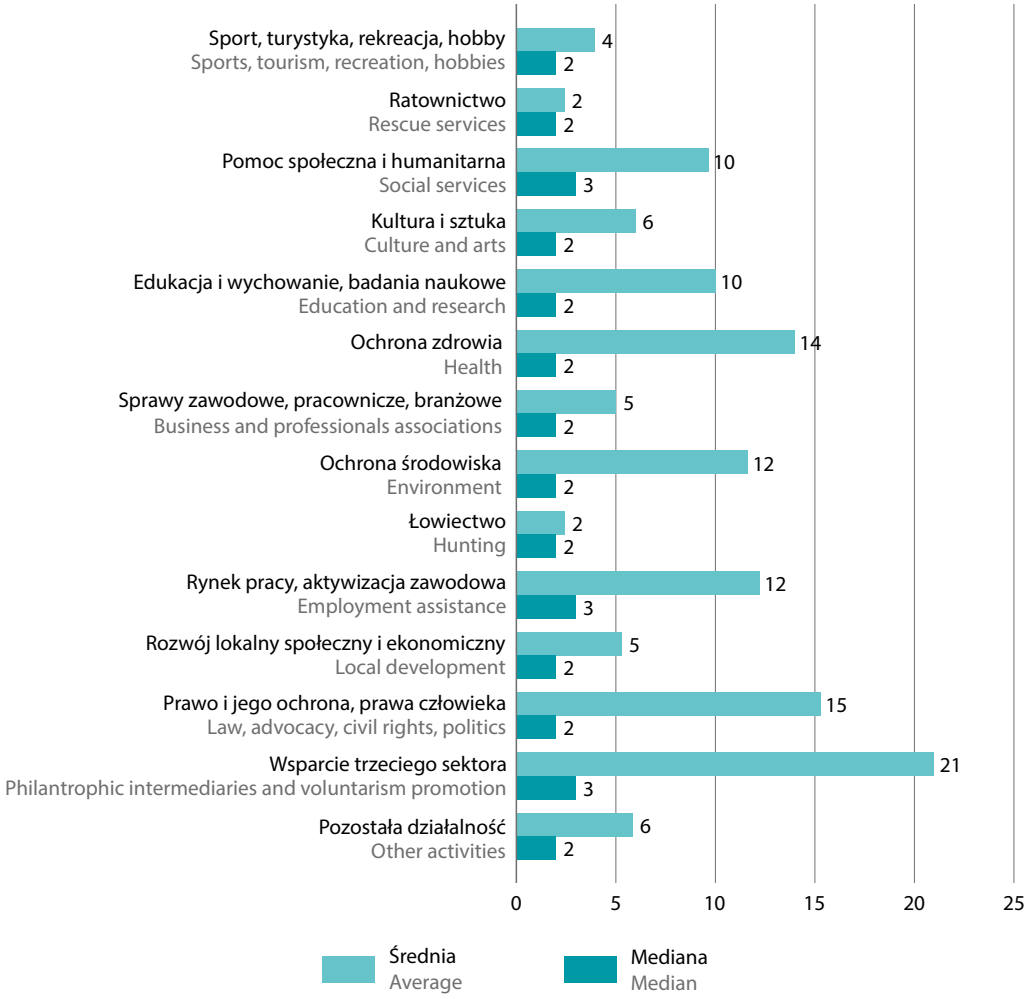

Największą średnią liczbą partnerów współpracy cechowało się województwo mazowieckie (12). Sporo mniejsze wartości charakteryzowały województwo śląskie i dolnośląskie (po 6) oraz wielkopolskie (5). Biorąc pod uwagę także regiony, można zauważyć, że region warszawski stołeczny wyróżnia się na tle kraju największą wartością (17).

Mapa 2.2. Średnia liczba instytucji publicznych, z którymi współpracowały organizacje non-profit według regionów i województw w 2017 r.

Map 2.2. Average number of public institutions with which non-profit organizations cooperated by regions and voivodships in 2017

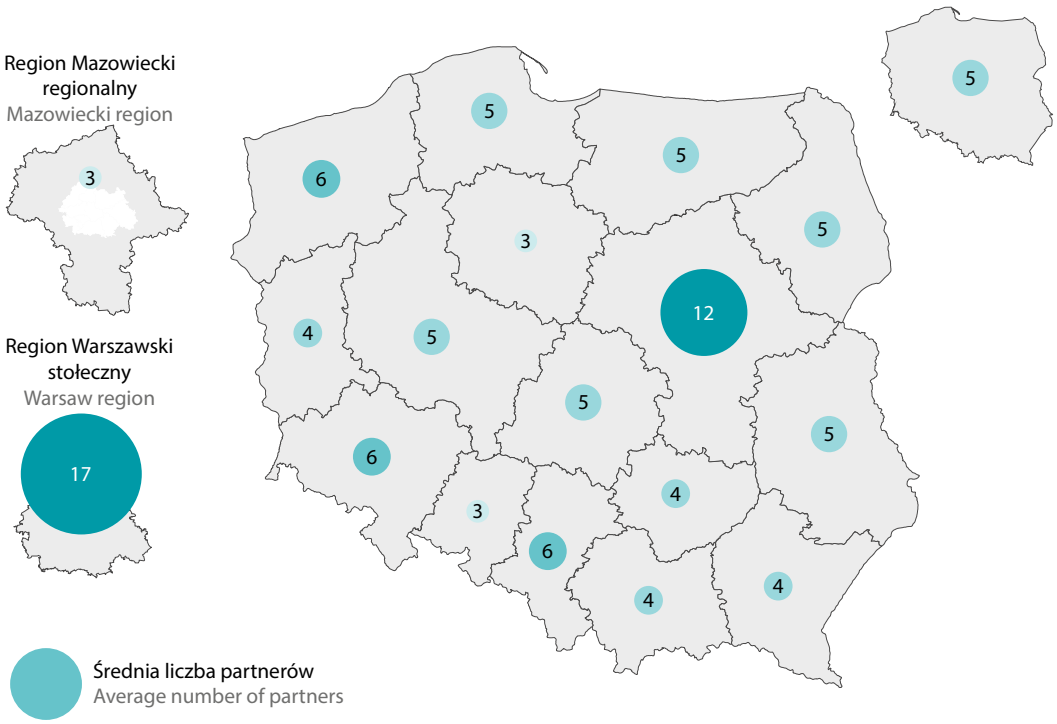

Wykres 2.8. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi na podstawie umowy pisemnej według rodzaju organizacji w 2017 r.

Chart 2.8. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions on the basis of written contract by type of organizations in 2017

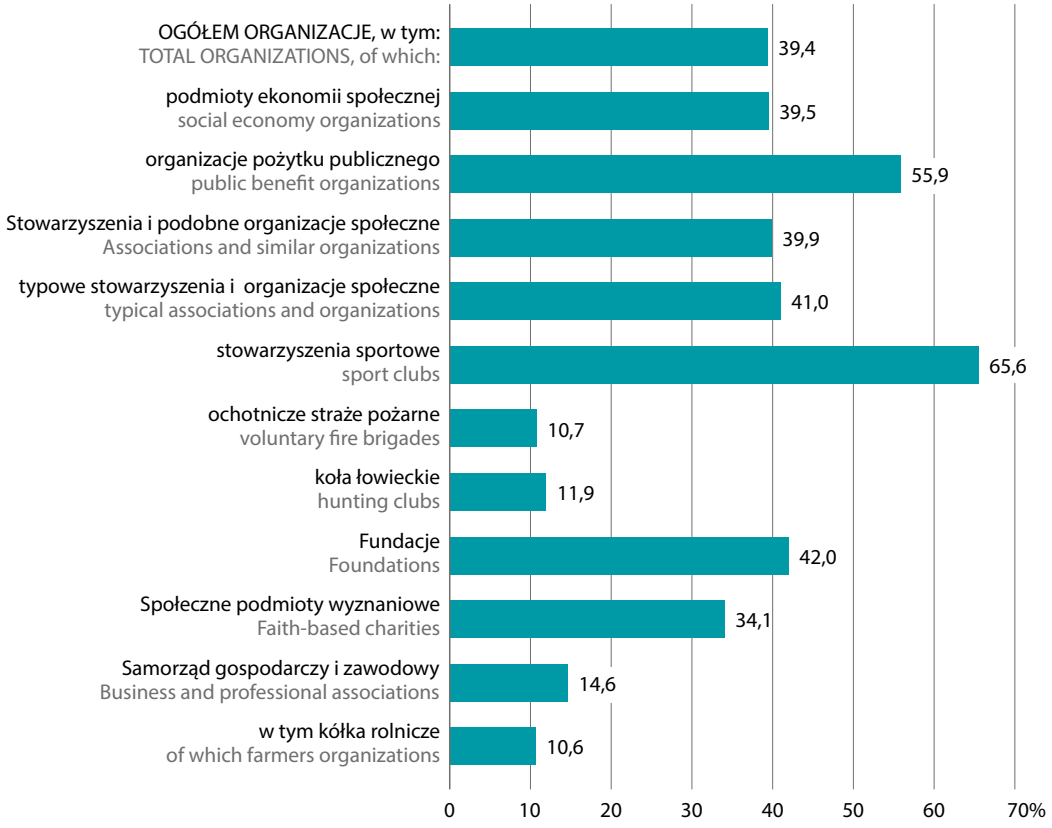

Współpraca organizacji non-profit z instytucjami publicznymi w 4 na 10 przypadków miała miejsce na podstawie umowy pisemnej. Najwyższy odsetek cechował stowarzyszenia sportowe (65,6%), a następnie fundacje (42,0%) oraz typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne (41,0%), najniższy zaś kółka rolnicze (10,6%) i ochotnicze straże pożarne (10,7%). Warto zaznaczyć, że wśród organizacji pożytku publicznego 55,9% jednostek współpracowało z instytucjami publicznymi w oparciu o spisaną umowę.

Wykres 2.9. **Struktura organizacji non-profit współpracujących instytucjami publicznymi według częstotliwości współpracy w 2017 r.**

Chart 2.9. The structure of non-profit organizations cooperating with public institutions by frequency of cooperation in 2017

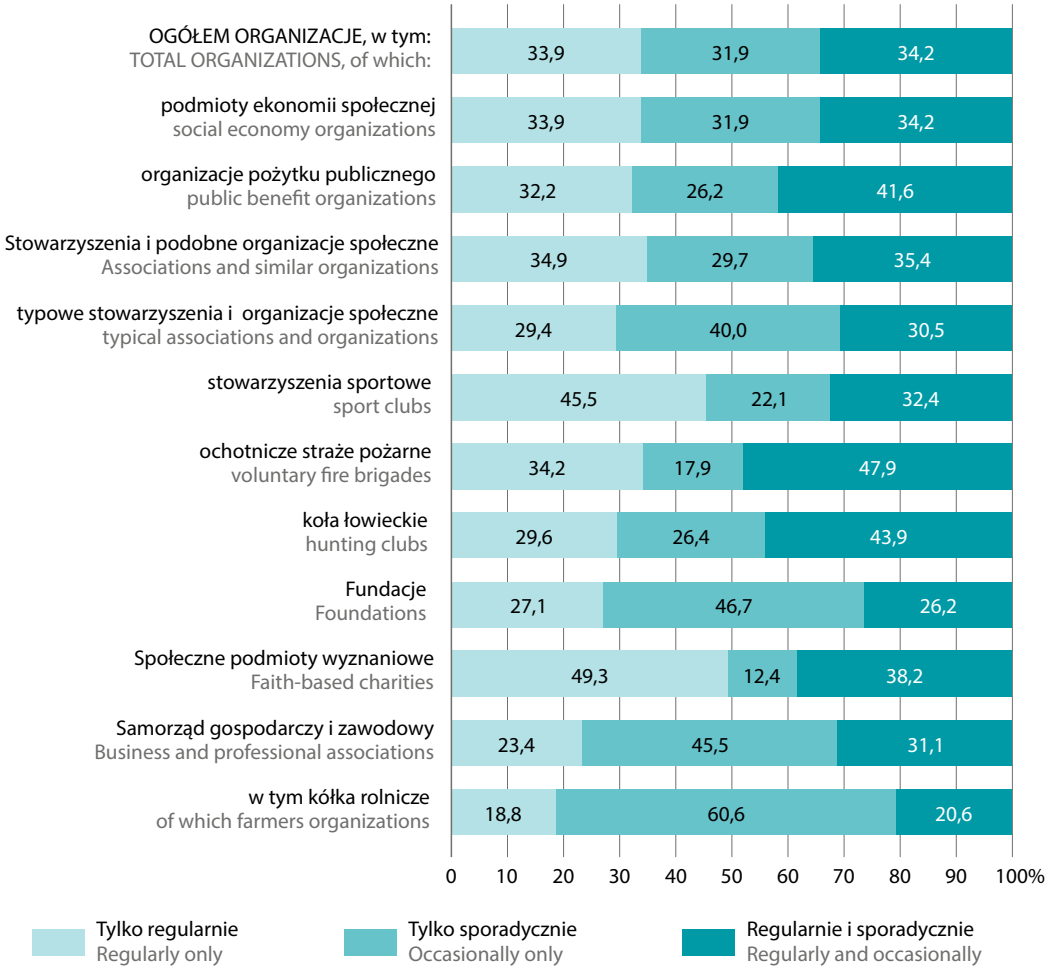

Analizując współpracę podmiotów z instytucjami publicznymi pod kątem częstotliwości kontaktów można wyróżnić trzy sytuacje: miała ona charakter wyłącznie regularny albo wyłącznie sporadyczny, lub organizacje równocześnie z jednymi instytucjami publicznymi współpracowały regularnie a z innymi nieregularnie. Najczęściej regularnie kooperowały z instytucjami sektora publicznego (niezależnie czy współpracowały również nieregularnie) społeczne podmioty wyznaniowe (87,6%), OSP (82,1%) oraz stowarzyszenia sportowe (77,9%), podczas gdy sporadycznie współpracowały najczęściej kółka rolnicze (60,7%), fundacje (46,7%) oraz typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne (40,0%).

Wykres 2.10. Struktura organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według częstotliwości współpracy i głównej dziedziny działalności w 2017 r.

Chart 2.10. The structure of non-profit organizations in cooperating with public institutions by frequency of cooperation and main field of activity in 2017

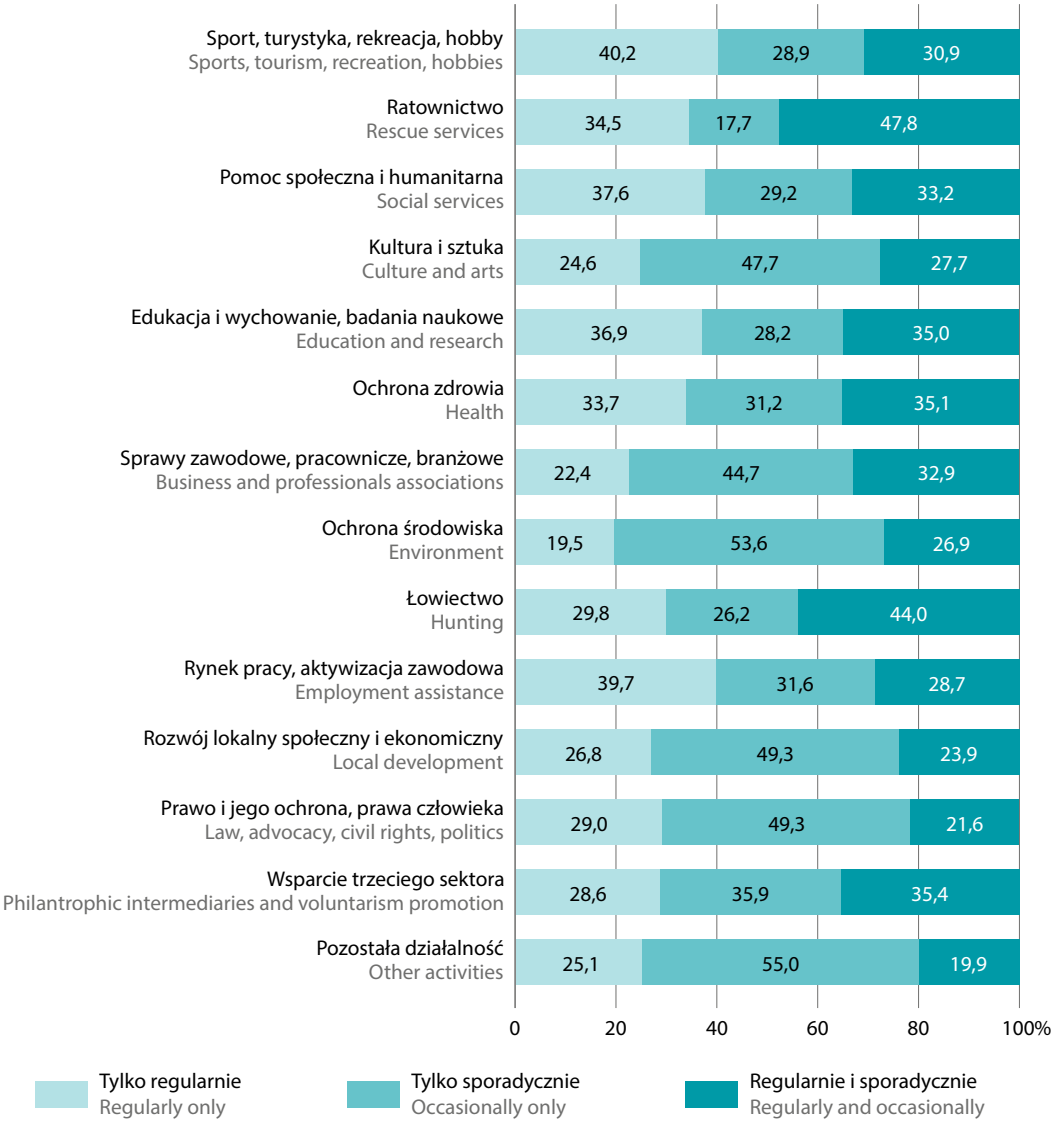

W sposób tylko regularny najczęściej kooperowały podmioty zajmujące się sportem, turystyką, rekreacją, hobby (40,2%), rynkiem pracy, aktywizacją zawodową (39,7%) oraz pomocą społeczną i humanitarną (37,6%). W przypadku zaś współpracy wyłącznie okazjonalnej, najwyższy odsetek cechował organizacje aktywne w obrębie pozostałej działalności, w tym międzynarodowej i religijnej (55,0%), a następnie działające na rzecz rozwoju lokalnego, społecznego i ekonomicznego (49,3%), prawa i jego ochrony, praw człowieka (49,3%) oraz kultury i sztuki (47,7%).

Zestawiając ze sobą rozkłady procentowe głównych dziedzin działalności organizacji współpracujących z jednej strony oraz dziedzin współpracy z sektorem publicznym z drugiej, można stwierdzić, że ich struktury są podobne. W obu najwyższy był udział sportu, turystyki, rekreacji, hobby – w strukturze organizacji współpracujących – 29,6%, a dziedzin kooperacji – 31,5%. Istotne różnice w udziałach odnotowano natomiast w zakresie pomocy społecznej i humanitarnej – dziedzinę tę jako główny obszar swojej działalności wskazało o 8,8 p. proc. więcej podmiotów, niż jako dziedzinę współpracy z administracją publiczną (26,7% wobec 17,9%). Z kolei w edukacji, wychowaniu, badaniach naukowych sytuacja była odwrotna – o 7,3 p. proc. częściej była ona wymieniana jako dziedzina współpracy, niż główna działalności (16,7% wobec 9,4%).

Wykres 2.11. Struktura organizacji współpracujących z instytucjami publicznymi według głównej dziedziny działalności i dziedziny współpracy w 2017 r.

Chart 2.11. The structure of non-profit organizations cooperating with public institutions by main field of activity and field of cooperation in 2017

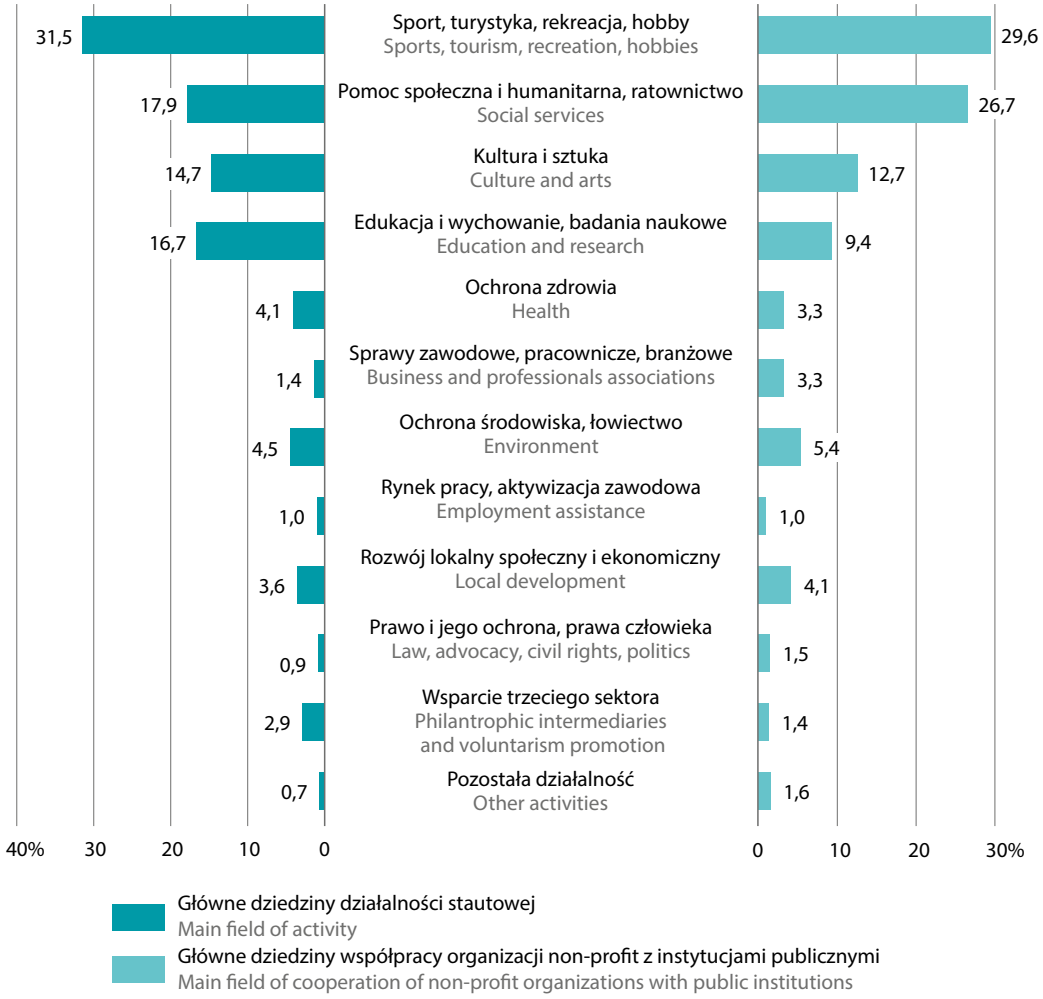

2.3. Cele i bariery współpracy
2.3. Objectives and barriers to cooperation

Organizacje non-profit współpracujące z administracją publiczną wskazywały różnorodne cele tej kooperacji. W 2017 r. instytucje publiczne stanowiły przede wszystkim źródło zasobów materialnych (83,5%). Wśród zasobów materialnych najczęstszym celem współpracy było pozyskiwanie środków finansowych, np. dotacji na realizację zadań publicznych (64,5%), rzadziej środków rzeczowych (50,5%). W zakresie wsparcia rzeczowego istotne znaczenia dla organizacji miał dostęp do nieruchomości na preferencyjnych warunkach (41,8%).

Blisko połowa podmiotów non-profit kooperujących z instytucjami publicznymi wymieniała pozafinansowe korzyści wynikające z tej współpracy (48,9%), takie jak integracja środowiska lokalnego oraz poszerzanie sieci kontaktów (35,7%), a także korzystanie z wiedzy i doświadczenia partnera współpracy (29,2%).

Wykres 2.12. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według celów współpracy w 2013 r., 2015 r. i 2017 r.

Chart 2.12. Non-profit organizations cooperating with public institutions by objectives of cooperation in 2013, 2015 and 2017

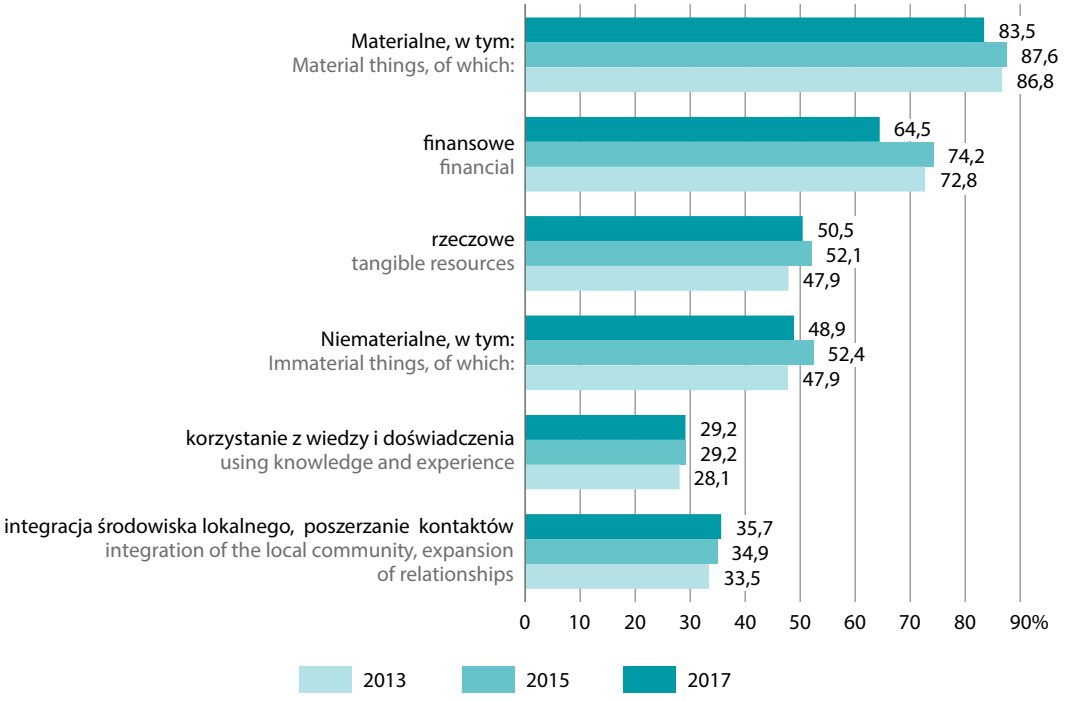

W stosunku do 2013 r. zmniejszył się odsetek organizacji współpracujących z sektorem publicznym w zakresie finansowym (o 8,3 p. proc.). Zwiększył się natomiast o 2,6 p. proc. udział podmiotów non-profit, które uzyskiwały rzeczowe wsparcie od administracji publicznej. Między 2013 r. a 2017 r. nieznacznie wzrósł odsetek organizacji współpracujących dla celów pozamaterialnych, w tym szczególnie w zakresie integracji środowiska lokalnego i poszerzania sieci kontaktów (o 2,2 p. proc.).

W 2017 r, podobnie jak w poprzednich pomiarach, widoczne było zróżnicowanie celów podejmowanej współpracy z administracją publiczną w zależności od rodzaju podmiotu non-profit. Pozyskiwanie środków finansowych najczęściej wskazywały społeczne podmioty wyznaniowe (86,9%), które to jednocześnie charakteryzowały się najniższymi odsetkami współpracujących ze względu na zasoby rzeczowe (13,4%) lub pozamaterialne (35,0%).

Materialny zakres współpracy był istotny dla stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, zarówno w aspekcie pozyskiwania środków finansowych (66,3%), jak również rzeczowych (54,2%). Warto także zauważyć, że finansowe zasoby pozyskiwane od instytucji publicznych miały szczególne znaczenie dla stowarzyszeń sportowych (80,4%), a następnie OSP (70,9%). W zbiorowości stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych wyróżniały się koła łowieckie, które współpracowały z administracją publiczną częściej dla celów pozamaterialnych (66,7%) niż materialnych (46,6%).

Tablica 2.2. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według celów współpracy i rodzaju organizacji w 2017 r.

Table 2.2. Non-profit organizations cooperating with public institutions by objectives of cooperation and types of organization in 2017

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj organizacji Type of organization			
	stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne associations and similar organizations	fundacje foundations	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy business and professional associations
	w % in %			
Materialne, w tym: Material things, of which:	85,7	74,3	90,6	54,7
finansowe financial	66,3	56,8	86,9	29,7
rzeczowe tangible resources	54,2	34,6	13,4	34,4
Niematerialne, w tym: Immaterial, of which:	48,9	47,5	35,0	65,3
korzystanie z wiedzy i doświadczenia using knowledge and experience	29,6	25,5	20,7	40,6
integracja środowiska lokalnego, poszerzanie kontaktów integration of the local community, expansion of relationships	36,0	33,8	24,7	44,5

Niematerialne zasoby, takie jak wiedza i doświadczenie partnera współpracy oraz integracja środowiska lokalnego były szczególnie ważne również dla organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (65,3%).

Odnotowano także pewne zróżnicowanie motywacji organizacji wchodzących w relacje z jednostkami sektora publicznego w zależności do podmiotu, z którym podejmowana była współpraca. Częściej na finansowe korzyści z kooperacji wskazywały organizacje, które utrzymywały relacje z administracją rządową (75,3%) lub samorządową (69,5%). Z kolei zasoby rzeczowe były szczególnie istotne w przypadku organizacji utrzymujących relacje z jednostkami podległymi administracji samorządowej (57,2%), a następnie z samymi instytucjami samorządowymi (52,2%). Aspekty rzeczowe współpracy miały mniejsze znaczenie dla podmiotów współpracujących z administracją rządową (49,1%) lub jednostkami jej podległymi (50,4%).

Tablica 2.3. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według celów współpracy i rodzaju partnera 2017 r.

Table 2.3. Non-profit organizations cooperating with public institutions by objectives of cooperation and type of partner in 2017

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj partnera Type of partner			
	administracja rządowa state government administration	jednostki podległe administracji rządowej units associated with the state government	administracja samorządowa local government administration	jednostki podległe administracji samorządowej units associated with the local government administration
	w % in %			
Materialne, w tym: Material things, of which:	86,1	83,2	86,7	85,1
finansowe financial	75,3	67,4	69,5	64,9
rzeczowe tangible resources	49,1	50,4	52,2	57,2
Niematerialne, w tym: Immaterial, of which:	49,1	54,7	48,1	53,3
korzystanie z wiedzy i doświadczenia using knowledge and experience	31,1	34,9	29,2	32,0
integracja środowiska lokalnego, poszerzanie kontaktów integration of the local community, expansion of relationships	34,9	39,8	35,3	39,7

Wykres 2.13. Struktura organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według występowania barier współpracy w 2013 r., 2015 r. i 2017 r.

Chart 2.13. The structure of non-profit organizations cooperating with public institutions by occurrence of barriers to cooperation in 2013, 2015 and 2017

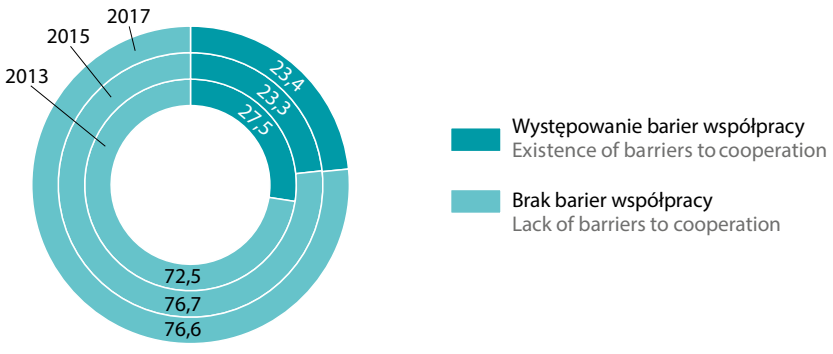

Niematerialne cele współpracy, jak korzystanie z wiedzy i doświadczenia partner lub integracja środowiska lokalnego były częściej wskazywanymi celami współpracy w przypadku jednostek podległych administracji rządowej lub samorządowej niż samych instytucji rządowych lub samorządowych.

W opinii 76,6% współpracujących z administracją publiczną podmiotów non-profit w 2017 r. nie wystąpiły żadne przeszkody utrudniające tę współpracę. Odsetek ten utrzymał się na poziomie z 2015 r. (76,7%), a był o 4,1 p. proc. wyższy w stosunku do 2013 r.

Wykres 2.14. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według barier współpracy w 2013 r., 2015 r. i 2017 r.

Chart 2.14. Non-profit organizations cooperating with public institutions by barriers to cooperation in 2013, 2015 and 2017

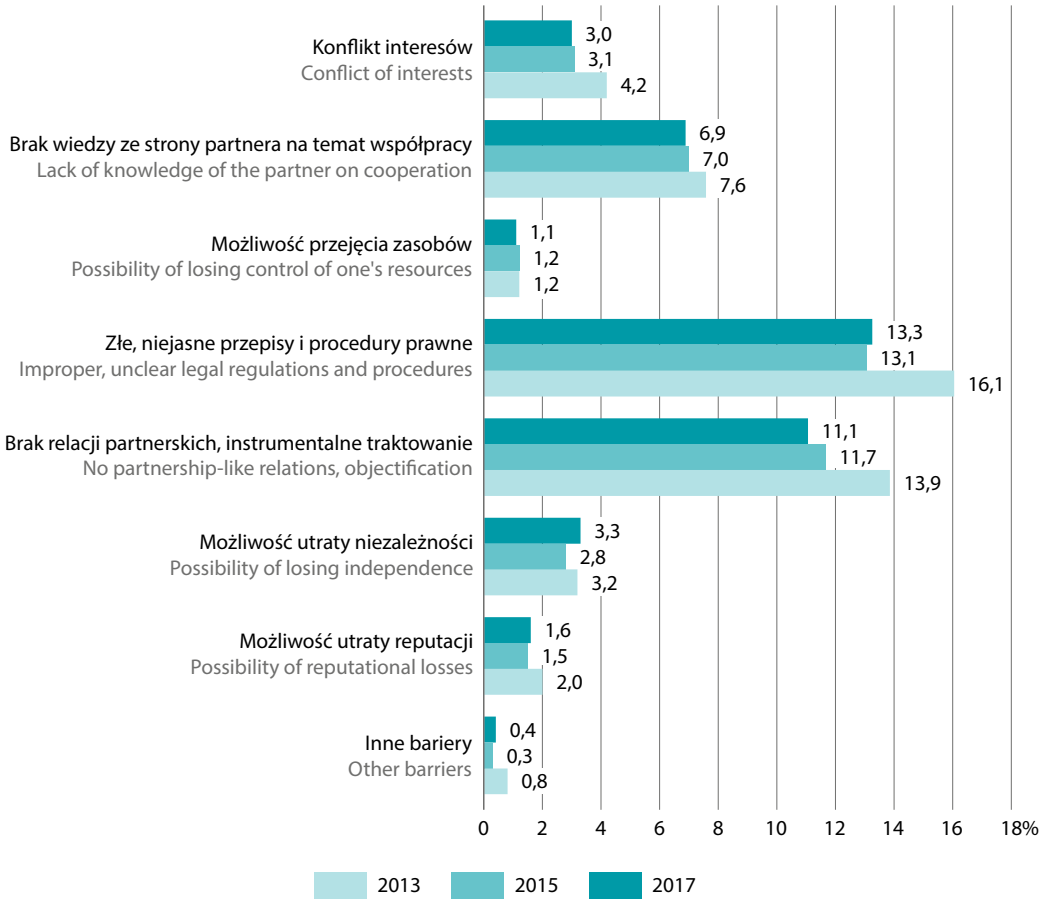

Występowanie trudności we współpracy z instytucjami sektora publicznego zgłosiło w 2017 r. 23,4% organizacji. Najwyższy odsetek identyfikujących bariery wystąpił wśród fundacji (36,7%). W pozostałych podmiotach non-profit udział ten był niższy i wyniósł w przypadku organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego – 27,6%, społecznych podmiotów wyznaniowych – 22,0% oraz stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych – 21,3%.

Zgodnie z deklaracjami podmiotów non-profit problemy we współpracy z administracją publiczną wynikały przede wszystkim ze złych, niejasnych przepisów i procedur prawnych (13,3%). W drugiej kolejności zwracano uwagę na brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie (11,1%). Te dwie trudności najczęściej wskazywano również w poprzednich pomiarach, chociaż w obydwu przypadkach nastąpił znaczący spadek między 2013 r. a 2017 r. Kolejny pod względem częstotliwości wskazań był brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy (6,9%). Natomiast stosunkowo rzadko organizacje współpracujące z administracją publiczną wskazywały na pozostałe bariery, takie jak: możliwość utraty niezależności (3,3%), konflikt interesów (3,0%), możliwość utraty niezależności (1,6%), czy przejęcia przez partnera zasobów organizacji (1,1%).

Tablica 2.4. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według barier współpracy i rodzaju organizacji w 2017 r.

Table 2.4. Non-profit organizations cooperating with public institutions by barriers to cooperation and type of organization in 2017

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj organizacji Type of organization			
	stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne associations and similar organizations	fundacje foundations	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy business and professional associations
	w % in %			
Konflikt interesów Conflict of interests	2,9	3,5	2,5	2,4
Brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy Lack of knowledge of the partner on co-operation	6,4	10,5	4,8	6,0
Możliwość przejęcia zasobów Possibility of losing control of one's resources)	1,0	1,7	0,7	0,9
Złe, niejasne przepisy i procedury prawne Improper, unclear legal regulations and procedures	11,8	22,3	14,3	19,3
Brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie No partnership-like relations, objectification	10,0	18,9	7,6	11,0
Możliwość utraty niezależności Possibility of losing independence	3,0	5,9	1,3	1,9
Możliwość utraty reputacji Possibility of reputational losses	1,5	2,5	0,7	0,8
Inne bariery Other barriers	0,3	1,3	0,1	0,2

Analiza problemów we współpracy z administracją publiczną deklarowanych przez podmioty non-profit pozwala zaobserwować pewne różnice we wskazywanych barierach w zależności od rodzaju organizacji. Fundacje, w porównaniu do pozostałych rodzajów podmiotów non-profit, charakteryzowały się najwyższymi odsetkami wskazań dla wszystkich barier. Różnice w stosunku do ogółu organizacji były najwyższe w przypadku najczęściej wskazywanych trudności – złe, niejasne przepisy i procedury prawne (fundacje – 22,3%, organizacje ogółem – 13,3%) oraz brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie (odpowiednio 18,9% i 11,1%).

Kwestie prawne i proceduralne miały również szczególne znaczenie dla organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (19,3%), natomiast rzadziej niż przeciętnie wskazywano je w stowarzyszeniach i podobnych organizacjach społecznych (11,8%).

Tablica 2.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według barier współpracy i rodzaju partnera w 2017 r.

Table 2.5. Non-profit organizations cooperating with public institutions by barriers to cooperation and type of partner in 2017

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj partnera Type of partner			
	administracja rządowa state government administration	jednostki podległe administracji rządowej units associated with the state government administration	administracja samorządowa local government administration	jednostki podległe administracji samorządowej units associated with the local government administration
	w % in %			
Konflikt interesów Conflict of interests	3,8	4,4	3,0	3,2
Brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy Lack of knowledge of the partner on cooperation	8,1	8,0	6,9	7,6
Możliwość przejęcia zasobów Possibility of losing control of one's resources	1,3	1,6	1,1	1,3
Złe, niejasne przepisy i procedury prawne Improper, unclear legal regulations and procedures	19,7	20,0	13,5	14,8
Brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie No partnership-like relations, objectification	14,4	14,1	11,0	12,3
Możliwość utraty niezależności Possibility of losing independence	4,6	4,5	3,4	3,8
Możliwość utraty reputacji Possibility of reputational losses	2,1	2,5	1,6	1,8
Inne bariery Other barriers	0,5	0,7	0,4	0,5

Dokonano również analizy występowania barier we współpracy ze względu na rodzaj instytucji publicznej, z którą utrzymywano relacje. Podobnie jak w poprzednim pomiarze, bardziej problematyczne były relacje z administracją rządową niż samorządową (30,3% wobec 23,4%). Organizacje współpracujące z instytucjami rządowymi częściej niż podmioty kooperujące z administracją samorządową wskazywały na trudności we współpracy i dotyczyły to każdej z wymienionych barier. Najważniejsze różnice pomiędzy administracją rządową a samorządową w zakresie częstotliwości występowania poszczególnych problemów we współpracy dotyczyły złych, niejasnych przepisów i procedur prawnych (19,7% wobec 13,5%), braku relacji partnerskich, instrumentalnego traktowania (14,4% wobec 11,0%), a także braku wiedzy ze strony partnera na temat współpracy (8,1% wobec 6,9%) oraz możliwość utraty niezależności (4,6% wobec 3,4%).

2.4. Realizacja zadań publicznych i współpraca z samorządem
2.4. Realization of public tasks and cooperation with local government institutions

Realizacja zadań publicznych
Realization of public tasks

Ponad 1/3 organizacji non-profit zadeklarowała, że realizowała w 2017 r. zadania przekazane przez administrację publiczną w trybie otwartych konkursów ofert lub na podstawie innych trybów. Między 2013 r. a 2017 r. odsetek ten zmniejszył się o 2,8 p. proc. Organizacje, którym zlecono zadania publiczne, średnio w 2017 r. realizowały blisko 4 takie zadania, przy czym w połowie przypadków było to nie więcej niż 2 zadania.

Wykres 2.15. **Odsetek organizacji non-profit realizujących zadania publiczne według rodzaju organizacji w 2017 r.**
Chart 2.15. Percentage of non-profit organizations which realized public tasks by type of organization in 2017

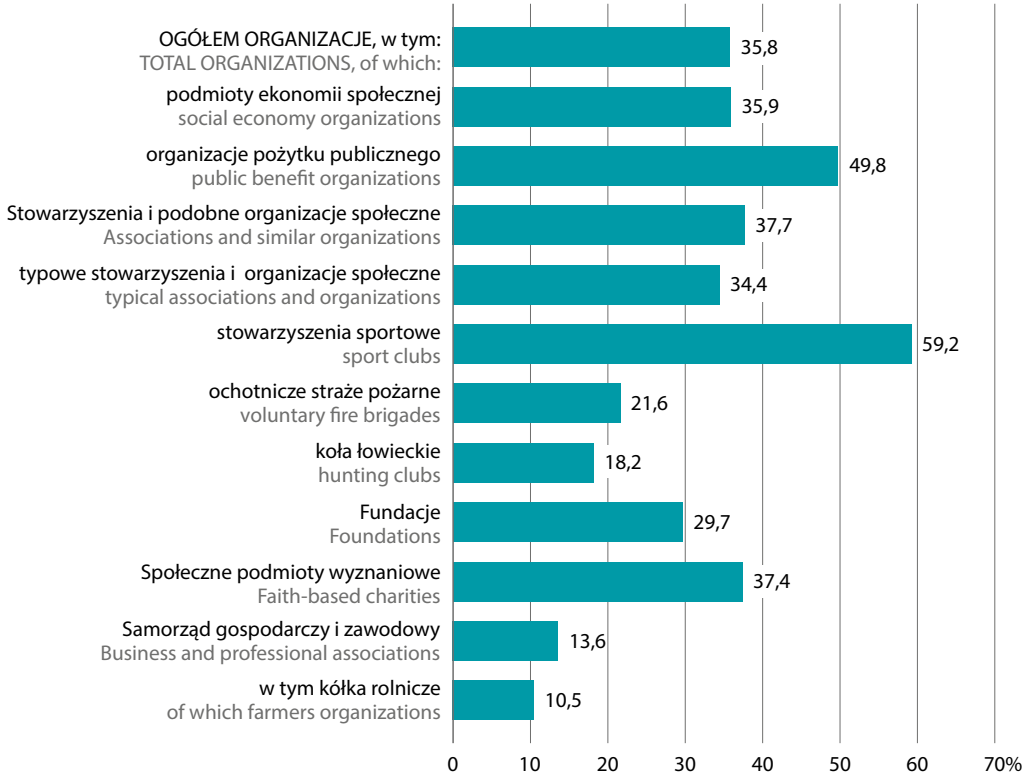

Najwyższy odsetek podmiotów realizujących w 2017 r. zadania zlecone przez administrację publiczną wystąpił wśród stowarzyszeń sportowych (59,2%). Ponadprzeciętnie często takie zadania realizowały także organizacje pożytku publicznego (49,8%), natomiast rzadko podmioty samorządu gospodarczego i zawodowego (13,6%), w tym szczególnie kółka rolnicze (10,5%).

Udział podmiotów, które realizowały w 2017 r. zadania publiczne, był także zróżnicowany w zależności od głównej dziedziny działalności organizacji non-profit. Podobnie, jak w poprzednich latach, największe zaangażowanie w realizację zadań zleconych przez administrację publiczną wystąpiło wśród jednostek zajmujących się sportem, turystyką, rekreacją lub hobby (51,7%), a następnie pomocą społeczną i humanitarną (47,6%) oraz kulturą i sztuką (38,8%). Z drugiej strony relatywnie rzadko realizowały zadania publiczne organizacje działające na rzecz spraw zawodowych, pracowniczych, branżowych (11,8%), a także zajmujące się prawem i jego ochroną, prawami człowiek (16,9%).

Wykres 2.16. Odsetek organizacji non-profit realizujących zadania publiczne według głównej dziedziny działalności w 2017 r.

Chart 2.16. Percentage of non-profit organizations which realized public tasks by main field of activity in 2017

Zaangażowanie podmiotów non-profit w realizację zadań publicznych można analizować również od strony posiadania przez nie przychodów ze źródeł publicznych.

Do **przychodów publicznych o charakterze rynkowym** zaliczono środki uzyskane na podstawie ustawy o zamówieniach publicznych. **Przychody publiczne o charakterze nierynkowym** stanowiły dotacje, subwencje i inne transfery przekazywane przez krajowe organy administracji publicznej, w tym 1% podatku PIT i nawiązki sądowe, a także środki pochodzące z publicznych źródeł zagranicznych i funduszy europejskich. Do **źródeł niepublicznych o charakterze rynkowym** zaliczono przychody uzyskiwane z prowadzonej działalności gospodarczej, odpłatnej działalności statutowej, a także odsetki i dywidendy. W kategorii **źródeł niepublicznych o charakterze nierynkowym** znalazły się darowizny i inne środki przekazywane przez osoby fizyczne, przedsiębiorstwa lub podmioty non-profit, a także kwoty pozyskane w wyniku zbiórek publicznych.

Wykres 2.17. Odsetek organizacji non-profit według rodzaju posiadanych przychodów publicznych o charakterze nierynkowym w 2017 r.

Chart 2.17. Percentage of non-profit organizations by type of non-market revenues from public funds in 2017

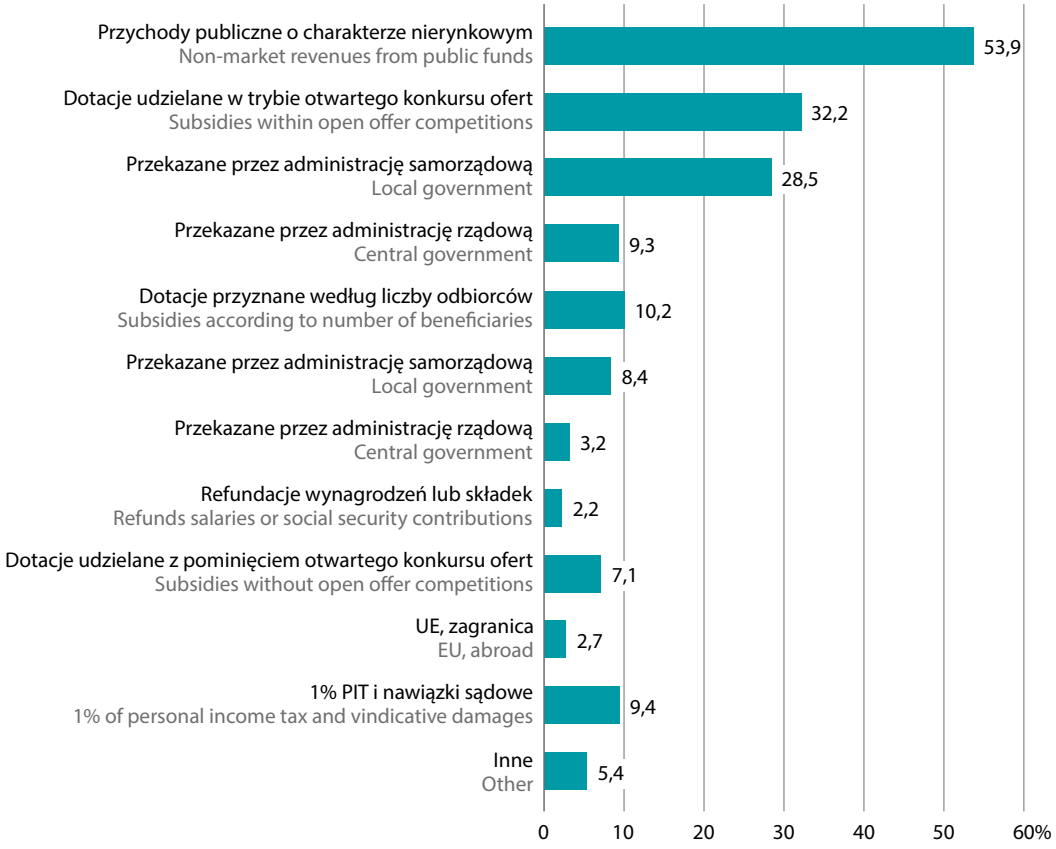

W 2017 r. ponad połowa organizacji pozyskała publiczne środki finansowe (54,3%), w tym 53,9% posiadało przychody ze źródeł o charakterze nierynkowym tj. dotacji, konkursów i innych trybów niemających charakteru rynkowego, a 0,9% z realizacji zadań publicznych w oparciu o prawo zamówień publicznych.

Wśród organizacji posiadających przychody publiczne o charakterze nierynkowym przeważały podmioty, które uzyskały dotacje w trybie otwartego konkursu ofert (32,2%), w tym częściej były to konkursy organizowane przez administrację samorządową (28,5%) niż rządową (9,3%). Około co dziesiąta organizacja posiadała środki z dotacji przyznanych według liczby odbiorców – również częściej pozyskiwano je z administracji samorządowej (8,4%) niż rządowej (3,2%). Blisko co dziesiąta organizacja miała przychody z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych lub nawiązek sądowych. Odnotowano małe udziały podmiotów non-profit, które korzystały z dotacji udzielanych z pomięciem otwartego konkursu ofert (7,1%), środków z funduszy europejskich lub innych publicznych źródeł zagranicznych (2,7%), czy też otrzymywały refundacje do wynagrodzeń lub składek na ubezpieczenie społeczne osób zatrudnionych (2,2%.)

Wykres 2.18. **Struktura przychodów organizacji non-profit według rodzaju organizacji w 2017 r.**
Chart 2.18. Structure of non-profit organizations revenues by type of organization in 2017

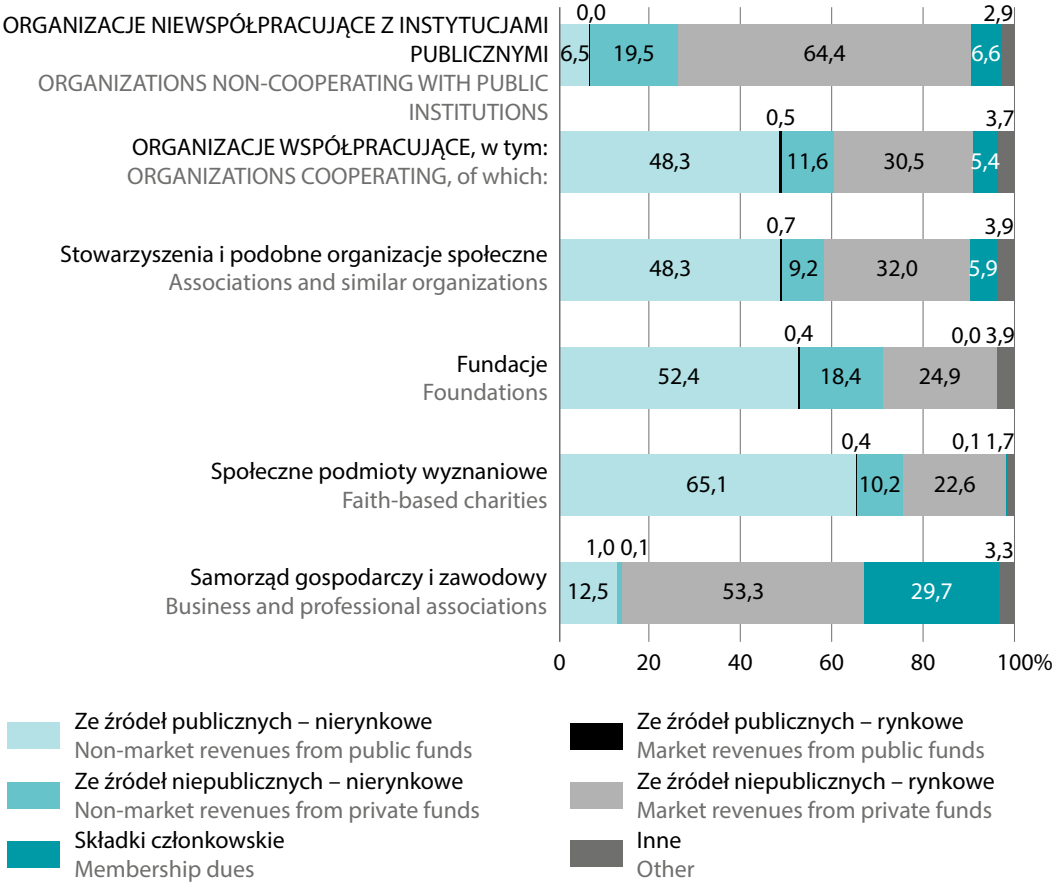

Biorąc pod uwagę strukturę przychodów, w przypadku podmiotów współpracujących z instytucjami publicznymi środki ze źródeł publicznych stanowiły w 2017 r. blisko połowę ich budżetów (48,8%). Składały się na nie głównie środki pochodzące z dotacji, konkursów i innych trybów niemających charakteru rynkowego (48,3%), a w szczególności dotacje przyznawane według liczby odbiorców (16,3%) lub udzielane w trybie otwartego konkursu ofert (14,4%), rzadziej środki z funduszy europejskich lub innych publicznych źródeł z zagranicy (9,6%). Natomiast środki pochodzące ze źródeł publicznych, ale o charakterze rynkowym, tj. pozyskane w oparciu o prawo zamówień publicznych, stanowiły zaledwie 0,5% budżetów organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi. Nieznacznie większa część tych przychodów pochodziła z przetargów (0,3%) niż z zamówień publicznych na kwotę poniżej 30 tys. euro (zapytania ofertowe na podstawie art. 4 ustawy PZP) – 0,2%.

Środki publiczne szczególnie duże znaczenie miały w budżetach współpracujących z administracją publiczną społecznych podmiotów wyznaniowych (65,5%). Udział środków publicznych powyżej średniej odnotowano jeszcze wśród fundacji (52,8%), natomiast w przypadku stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych był zbliżony do ogółu organizacji współpracujących z administracją publiczną (49,0%). Relatywnie mała część przychodów pochodziła ze środków publicznych wśród współpracujących z instytucjami publicznymi organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (12,6%).

Współpraca z samorządem terytorialnym
Cooperation with local government institutions

W 2017 r. 70,9% organizacji non-profit wskazało, że współpracowało z administracją samorządową, tj. z urzędami gmin lub miast, starostwami powiatowymi lub urzędami marszałkowskimi. W porównaniu do 2013 r. odsetek ten zmniejszył się o 1,6 p. proc.

Dla organizacji non-profit współpracujących z administracją samorządową z punktu widzenia realizacji zadań statutowych najważniejszymi partnerami w 2017 r. były urzędy gmin lub miast (84,6%). Zbliżony odsetek organizacji wskazał jako kluczową współpracę ze starostwem powiatowym (8,0%) lub urzędem marszałkowskim (7,4%). Między 2013 r. a 2017 r. udział podmiotów, dla których najważniejsza była współpraca z urzędem gminy lub miasta, wzrósł o 0,9 p. proc.

Najwyższy udział organizacji współpracujących z administracją samorządową, dla których najważniejszym partnerem był urząd gminy lub miasta odnotowano wśród stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (86,3%). Z kolei organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego oraz fundacje ponadprzeciętnie często jako najważniejszą identyfikowały współpracę z urzędem marszałkowskim (odpowiednio 16,1% i 15,9%), a społeczne podmioty wyznaniowe ze starostwem powiatowym (20,9%).

Rodzaj kluczowego urzędu administracji samorządowej z perspektywy działalności organizacji non-profit powiązany był z zasięgiem jej działania. Wśród organizacji współpracujących z urzędem gminy lub miasta przeważały podmioty, które działały co najwyżej na terenie gminy (41,3%). Kolejno, organizacje współpracujące ze starostwem powiatowym najczęściej działały maksymalnie na terenie powiatu (40,0%), zaś organizacje współpracujące z urzędem marszałkowskim na terenie województwa (33,0%).

Wykres 2.19. Struktura organizacji non-profit współpracujących z administracją samorządową według typu urzędu, z którym współpraca była najważniejsza w 2013 r., 2015 r. i 2017 r.

Chart 2.19. Structure of non-profit organizations cooperating with local government institutions by type of institution with which cooperation was the most important in 2013, 2015 and 2017

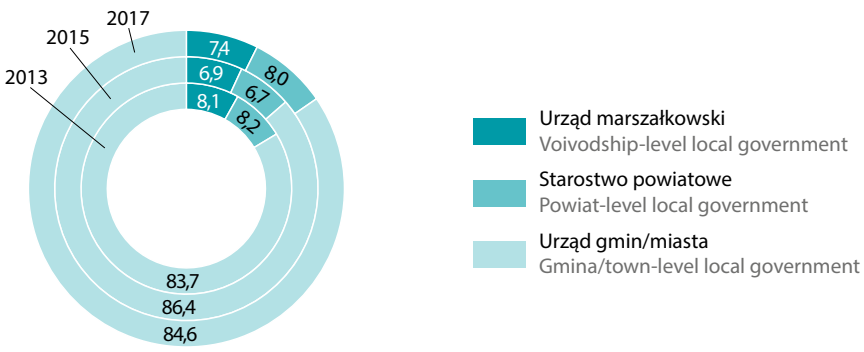

Prezentowane w rozdziale informacje o współpracy między organizacjami non-profit a administracją samorządową z perspektywy JST pochodzą z badania pilotażowego na formularzu *Rozwój ekonomii społecznej w jednostkach samorządu terytorialnego* zrealizowanego w ramach PO WER współfinansowanego ze środków UE[5].

Jednym z przejawów otwartości administracji samorządowej na relacje z podmiotami non-profit jest uwzględnienie tej współpracy w kluczowych dokumentach wyznaczających cele, kierunki i sposoby działania JST. Zdecydowana większość jednostek samorządu terytorialnego, które w 2017 r. posiadały obowiązującą strategię rozwoju (85,1% ogółu JST), uwzględniła w niej zagadnienia związane ze współpracą z organizacjami non-profit[6] (82,4% JST posiadających strategię rozwoju).

Wszystkie urzędy marszałkowskie oraz urzędy miast na prawach powiatu wskazały, że na ich terenie obowiązywała strategia rozwoju, w której jednocześnie poruszono tematykę współpracy z podmiotami non-profit. Z kolei strategie rozwoju rzadziej obowiązywały w pozostałych miastach i gminach oraz w powiatach (odpowiednio 84,8% i 83,9% tych JST). Rzadziej również odnosiły się one w tych jednostkach do tematyki współpracy z organizacjami non-profit (odpowiednio 81,1% oraz 87,1% posiadających strategię lokalnego rozwoju).

Wykres 2.20. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego posiadających strategię rozwoju obowiązującą w 2017 r., w której uwzględniono zagadnienia związane z współpracą z organizacjami non-profit według rodzaju JST

Chart 2.20. Percentage of local government institutions having strategy of development obligatory in 2017 which included issues of cooperation with non-profit organizations by type of institution

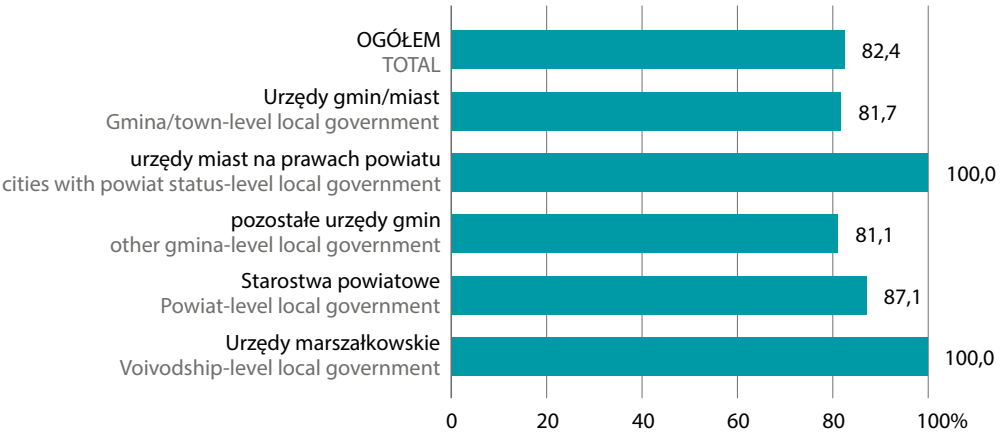

Innymi dokumentami w jednostkach samorządu terytorialnego określającymi wzajemne relacje z organizacjami non-profit mogą być roczne lub wieloletnie programy współpracy. Zdecydowana większość JST zadeklarowała, że posiadała w 2017 r. przynajmniej jeden taki program (93,4%). Najczęściej był to roczny program współpracy (88,0%), rzadziej wieloletni (16,2%). Roczny program współpracy z organizacjami non-profit posiadały wszystkie urzędy marszałkowskie i prawie wszystkie miasta na prawach powiatu (98,4%). W tych dwóch rodzajach JST również najczęściej obowiązywał wieloletni program współpracy.

[5] Szersza informacja o badaniu znajduje się w *Uwagach metodologicznych*.
[6] W formularzu do badania Rozwój ekonomii społecznej w jednostkach samorządu terytorialnego pytano o organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego.

Wykres 2.21. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego, w których obowiązywał w 2017 r. roczny lub wieloletni program współpracy z organizacjami non-profit według rodzaju JST

Chart 2.21. Percentage of local government institutions having annual or long-term program of cooperation with non-profit organizations obligatory in 2017 by type of institution

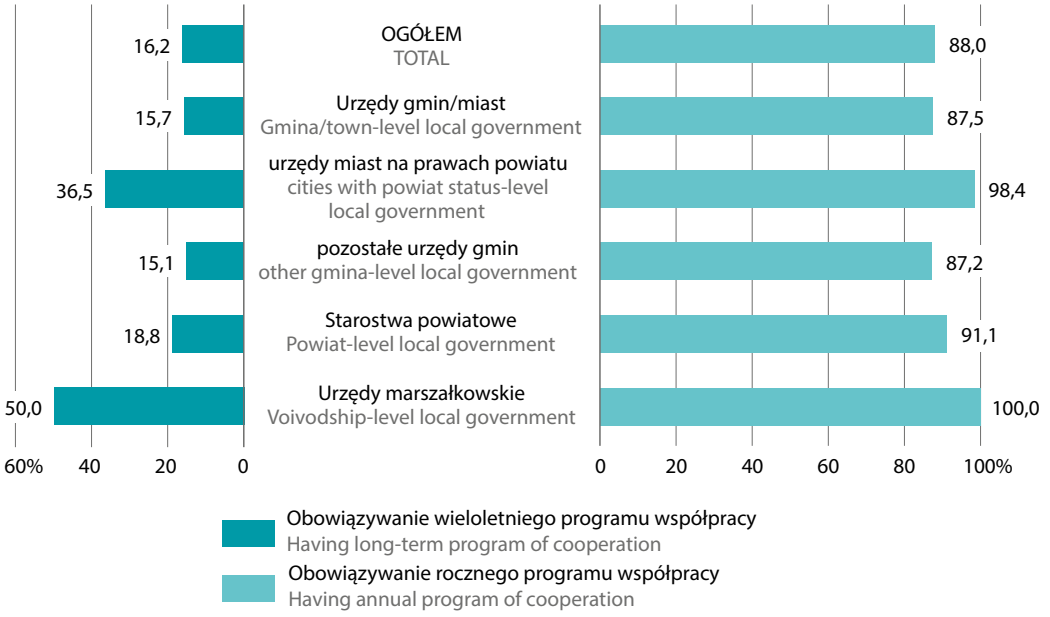

Relacje administracji samorządowej z podmiotami non-profit mogą być oparte na różnych formach współpracy. Jedną z tych form jest przekazywanie organizacjom środków finansowych na realizację zadań publicznych. Dokonana w pierwszej części podrozdziału analiza posiadanych przez organizacje non-profit przychodów publicznych, pozwala zauważyć, że administracja samorządowa jest jednym z kluczowych źródeł finansowania publicznego, a szczególnie dotacje udzielane w trybie otwartego konkursu ofert, z których w 2017 r. skorzystało 28,5% organizacji.

Urzędy samorządowe w badaniu deklarowały jak często zlecały organizacjom zadania w ramach, najczęściej w tym celu stosowanych, trybów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W 2017 r. 83,7% JST wskazało, że w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie przekazało do realizacji zadania organizacjom non-profit, w tym 81,7% w ramach otwartych konkursów ofert. W sumie w 2017 r. zawarły 56,9 tys. umów na realizację zadań publicznych, z czego 85,9% wyłonionych było w ramach otwartych konkursów ofert.

Przeciętnie jeden urząd administracji samorządowej, który zlecał zadania organizacjom non-profit podpisał 25 umów na realizację zadań publicznych, przy czym w połowie urzędów nie było to więcej niż 8 umów. Wskaźniki te były wyraźnie zróżnicowane ze względu na rodzaj JST. Szczególnie wysoką liczbę umów odnotowano wśród urzędów marszałkowskich (średnia – 310, mediana – 259), a następnie miast na prawach powiatów (średnia – 235, mediana – 158).

Tablica 2.6. **Umowy zawarte przez JST z organizacjami non-profit na realizację zadań publicznych w ramach trybów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie według rodzaju JST w 2017 r.**

Table 2.6. Agreements concluded by local government institutions for realization of public tasks with non-profit organizations based on procedures from public benefit activity and volunteering act by type of institution in 2017

Wyszczególnienie Specification	Suma Total	W tym w ramach otwartych konkursów ofert Of which within open offer competitions	Średnia[a] Average	Mediana[a] Median
	w tys. in thousand	w % in %		
OGÓŁEM GRAND TOTAL	56,9	85,9	25	8
Urzędy gmin/miast Gmina/town-level local government	44,6	85,5	22	7
urzędy miast na prawach powiatu cities with powiat status-level local government	14,8	83,7	235	158
pozostałe urzędy gmin other gmina-level local government	29,9	86,4	16	7
Starostwa powiatowe Powiat-level local government	7,3	89,6	27	19
Urzędy marszałkowskie Voivodship-level local government	5,0	84,6	310	259

a Statystyki liczone dla JST, które zawarły umowy z organizacjami non-profit na realizację zadań publicznych.
a Statistics calculated for institutions which concluded agreements for realization of public tasks with non-profit organizations.

Na potrzeby określenia poziomu środków przekazanych przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację zadań publicznych organizacjom non-profit wykorzystywana została sprawozdawczość budżetowa Ministerstwa Finansów realizowana na **formularzu Rb-28s.**

JST przekazując środki organizacjom non-profit zgodnie z trybami *ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wskazują paragrafy klasyfikacji budżetowej*:

- **paragraf 236** – *dotacje celowe z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy, na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego;*
- **paragraf 619** – d*otacje celowe z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy, na dofinansowanie inwestycji w ramach zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego.*

Dodatkowo funkcjonują też paragrafy dedykowane zadaniom kierowanym do fundacji i stowarzyszeń:

- **paragraf 281** – *dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji fundacjom;*
- **paragraf 282** – *dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji stowarzyszeniom.*

W prezentowanej analizie uwzględniono wydatki w ramach tych czterech paragrafów. Dane nie uwzględniają, ze względu na brak wyodrębnionych paragrafów, środków przekazywanych organizacjom non-profit według liczby odbiorców (np. dotacja oświatowa) lub w ramach innych ustaw branżowych (np. wynikających z ustawy o ochronie przeciwpożarowej), a także w sposób rynkowy w ramach trybów ustawy prawo zamówień publicznych.

W 2017 r. urzędy administracji samorządowej wszystkich szczebli przekazały 2,2 mld zł na realizację zadań publicznych przez organizacje non-profit w ramach trybów im dedykowanych, co stanowiło 0,9% całości wydatków jednostek samorządu terytorialnego. Kwota ta była o 0,4 mld zł wyższa niż w 2015 r. i 0,6 mld zł niż w 2013 r., jednak udział tych środków w ogólnej kwocie wydatków JST kształtował się przez cały okres na podobnym poziomie.

Wykres 2.22. **Środki przekazane przez JST organizacjom non-profit w latach 2013–2018**
Chart 2.22. Funds given by JST to non-profit organizations in 2013–2018

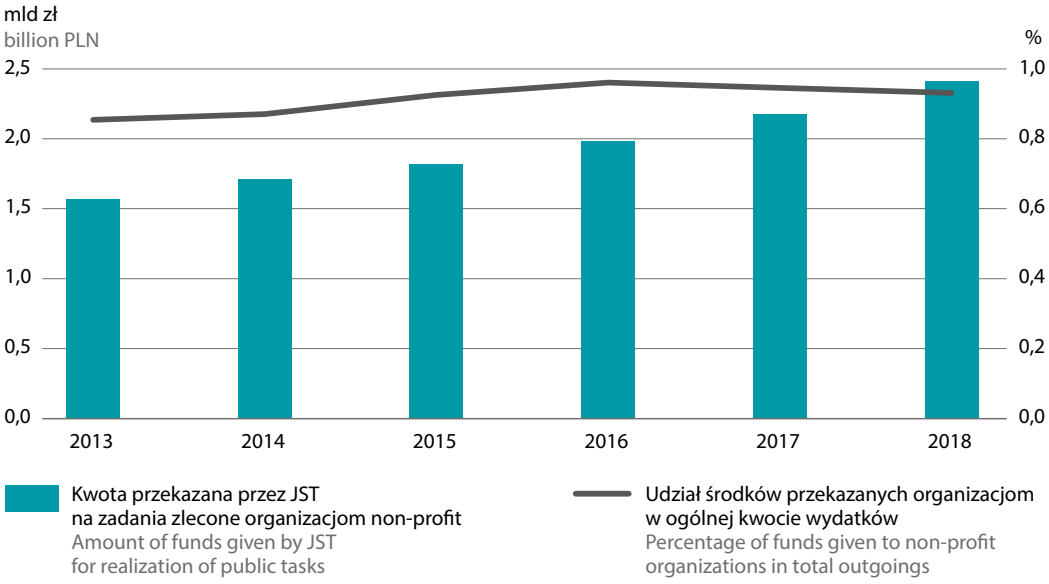

Tablica 2.7. Środki przekazane przez JST organizacjom non-profit w latach 2017–2018 r. według rodzaju JST

Table 2.7. Funds given by JST to non-profit organizations in 2017–2018 by type of institution

Wyszczególnienie Specification	JST przekazujące środki organizacjom non-profit JST which gave funds to non-profit organizations		Suma Total		Średnia[a] Average		Mediana[a] Median	
	w % in %		w mln zł in million PLN					
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
OGÓŁEM GRAND TOTAL	93,6	93,9	2175,8	2414,4	0,8	0,9	0,2	0,2
Urzędy gmin/miast Gmina/town-level local government	93,1	93,3	1804,5	1977,0	0,8	0,9	0,1	0,2
urzędy miast na prawach powiatu cities with powiat status-level local government	100,0	100,0	1119,0	1217,8	17,0	18,5	7,5	8,3
pozostałe urzędy gmin other gmina-level local government	93,0	93,2	685,4	759,2	0,3	0,3	0,1	0,1
Starostwa powiatowe Powiat-level local government	97,1	98,4	217,4	251,0	0,7	0,8	0,3	0,3
Urzędy marszałkowskie Voivodship-level local government	100,0	100,0	153,9	186,4	9,6	11,7	7,3	8,4

a Statystyki liczone dla JST, które przekazywały środki organizacjon non-profit na realizację zadań publicznych.
a Statistics calculated for institutions which gave funds to non-profit organizations for realization of public tasks.

Połowę środków przekazanych w 2017 r. organizacjom non-profit stanowiły wydatki urzędów miast na prawach powiatów (51,4%), następnie gmin (31,5%), dużo niższy udział w tej kwocie miały wydatki pozostałych powiatów (10,0%), a najniższy – urzędów marszałkowskich (7,1%). Porównując wydatkowane przez JST środki na zlecanie zadań publicznych organizacjom non-profit z całością ich budżetów wyróżniają się również miasta na prawach powiatów. W 2017 r. przeznaczały one na ten cel 1,4% swych wydatków, wśród samorządów województwa było to 1,1%, w pozostałych powiatach – 0,9%, a w gminach jedynie 0,6%.

Środki przekazane na zadania zlecane organizacjom non-profit w ramach dedykowanych im paragrafów nie rozkładały się równomiernie pomiędzy działami klasyfikacji budżetowej. W 2017 r. największa część kwoty przekazanej organizacjom non-profit dotyczyła zadań zleconych w zakresie kultury fizycznej, a następnie pomocy społecznej (odpowiednio 709,1 mln zł i 615,1 mln zł). Na te dwa obszary działalności JST wydatkowały łącznie 60,9% środków przekazanych organizacjom non-profit. Samorządy jeszcze relatywnie wysokie środki w ramach trybów dotyczących organizacji non-profit przeznaczyły na zadania w zakresie ochrony zdrowia (248,4 mln zł – 11,4%) kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (167,8 mln – 7,7%) oraz rodziny (165,8 mln zł – 7,6%).

Informacje o środkach przeznaczonych przez JST na zadania zlecone organizacjom non-profit analizować można również poprzez porównanie udziału tych środków w ramach wydatków JST w poszczególnych działach klasyfikacji budżetowej. Podczas gdy wydatki na zadania zlecone organizacjom non-profit stanowiły 0,9% łącznej kwoty budżetów JST w Polsce to w ramach wydatków na kulturę fizyczną było to 14,0%. Udział ten był znaczący na wszystkich szczeblach JST, ale w ramach wydatków urzędów marszałkowskich wyniósł aż 51,4%. Wśród wydatków na ochronę zdrowia samorządy przeznaczyły 7,1% na zadania zlecone organizacjom i były to głównie miasta na prawach powiatów (14,3% ich wydatków w tym obszarze) i gminy (12,9%).

Wykres 2.23. Środki przekazane przez JST organizacjom non-profit w 2017 r. według wybranych działów klasyfikacji budżetowej

Chart 2.23. Funds given by JST to non-profit organizations in 2017 by selected sections of the budget classification

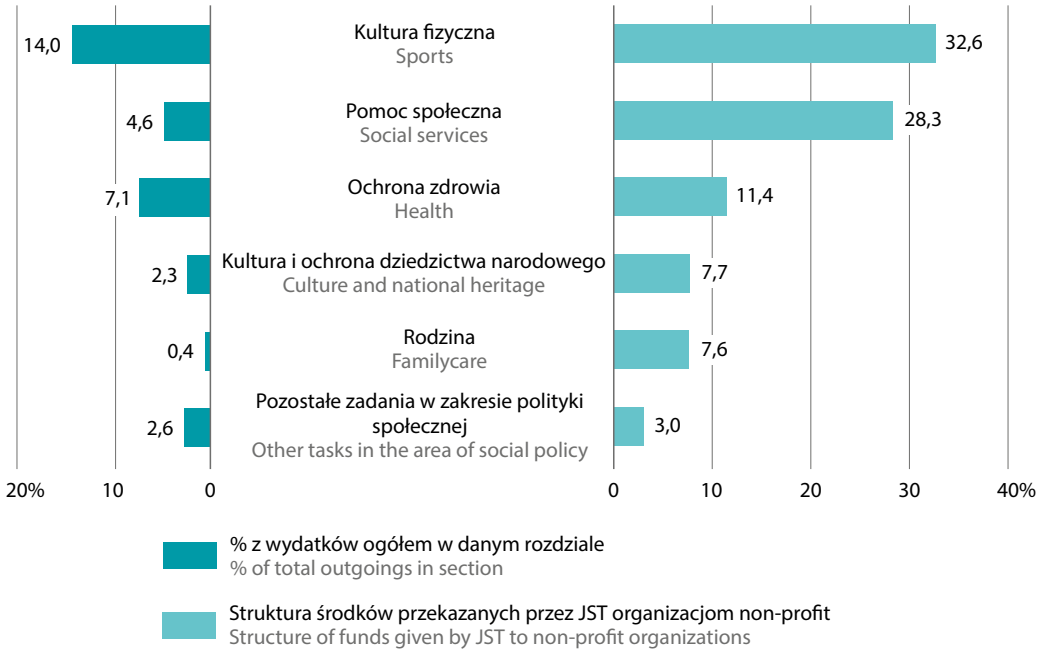

Zlecając zadania organizacjom non-profit samorządy najczęściej korzystały z paragrafu 236 adresowanego dla organizacji prowadzących działalność pożytku publicznego. W jego ramach w 2017 r. przekazano blisko 1,6 mld zł, a więc 71,7% zleconej przez JST kwoty. Dość popularny był także paragraf 282 kierowany do stowarzyszeń – 25,4% omawianej kwoty. Z kolei dużo mniejsze znaczenie miały paragrafy – 281 – adresowany do fundacji oraz 619 – na inwestycje organizacji prowadzących działalność pożytku publicznego. W ich ramach wydatkowano odpowiednio 2,5% i 0,3% kwoty poświęconej na zadania zlecone organizacjom.

Wykres 2.24. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego, które wspierały organizacje non-profit według formy wsparcia w 2017 r.

Chart 2.24. Percentage of local government institutions supporting non-profit organizations by form of support in 2017

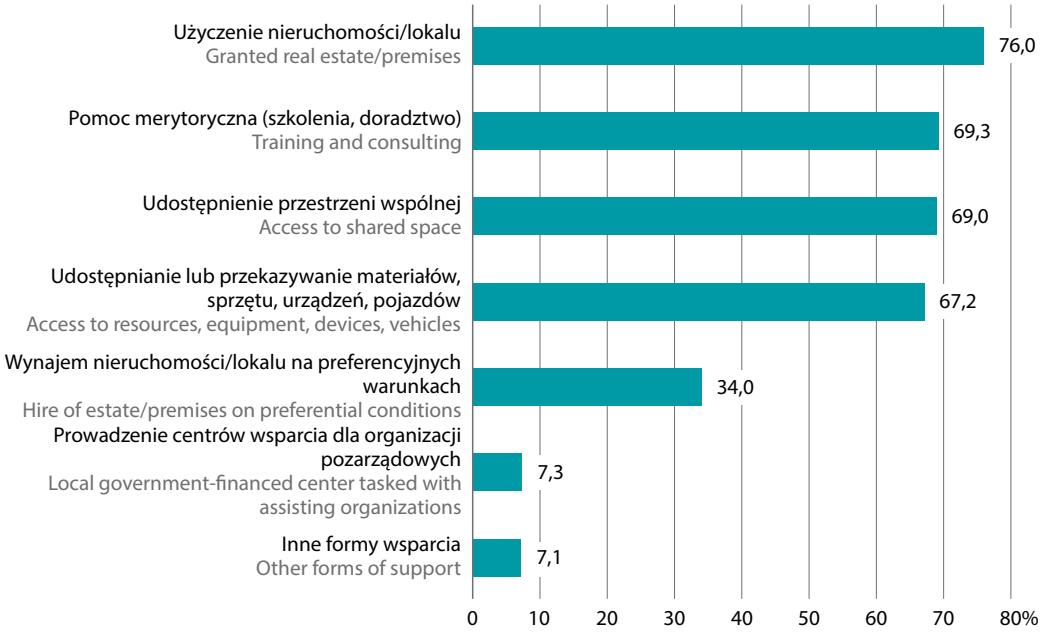

Jednostki samorządu terytorialnego mogą udzielać podmiotom non-profit również wsparcia pozafinansowego. W badaniu pilotażowym Rozwój ekonomii społecznej w jednostkach samorządu terytorialnego przedstawiono JST wybrane formy wsparcia organizacji. Zdecydowana większość jednostek samorządu terytorialnego wskazała, że w 2017 r. stosowała przynajmniej jedno ze wskazanych możliwych rodzajów wsparcia (87,6%). W przypadku miast na prawach powiatu wszystkie jednostki zadeklarowały wspieranie podmiotów non-profit. W urzędach marszałkowskich było to 93,8% jednostek, a w przypadku starostw powiatowych (90,5%). Nieco mniej zaangażowane w tym obszarze okazywały się gminy poza miastami na prawach powiatu – 86,8%.

Przeciętna JST wspierająca podmioty non-profit, udzielała tego wsparcia w trzech różnych formach. Najczęściej użyczano organizacjom nieruchomość lub lokal (76,0%). W dalszej kolejności udzielano pomocy merytorycznej (69,3%), udostępniano przestrzeń wspólną (69,0%) lub sprzęt, urządzenia, pojazdy potrzebne do wykonywania przez organizację działalności statutowej (67,2%). JST natomiast rzadko prowadziły centra wsparcia dla organizacji non-profit (7,3%).

Odnotowano pewne różnice w zakresie udzielanych form wsparcia podmiotom non-profit między poszczególnymi rodzajami JST. Największe udziały użyczających nieruchomość lub lokal wystąpiły wśród miast na prawach powiatu (81,%) oraz pozostałych gmin (78,6%). Z kolei w przypadku urzędów marszałkowskich oraz starostw powiatowych najczęściej oferowanym wsparciem była pomoc merytoryczna (odpowiednio 93,3% i 78,9%) lub udostępnianie materiałów, sprzętu, urządzeń czy pojazdów potrzebnych do wykonywania działalności statutowej (80,0% i 64,4%). Ponadto 60,3% miast na prawach powiatu prowadziło centra wsparcia dla organizacji non-profit, podczas gdy w pozostałych gminach było to 5,6%.

Współpraca między administracją samorządową a organizacjami non-profit to nie tylko wspieranie, ale również angażowanie podmiotów non-profit w tworzenie aktów prawa miejscowego poprzez udział w konsultacjach społecznych w 2017 r.

Prawie wszystkie jednostki samorządu terytorialnego (98,5%) konsultowały społecznie obowiązujące w 2017 r. programy, strategie, plany lub inne akty prawa miejscowego. Wśród nich 86,4% JST zadeklarowało, że w tych konsultacjach brały udział organizacje non-profit. Przy czym konsultacje społeczne z udziałem podmiotów non-profit stanowiły ponad połowę (58,2%) ogółu przeprowadzonych przez JST konsultacji dotyczących aktów prawa miejscowego.

Wykres 2.25. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego konsultujących społecznie obowiązujące w 2017 r. akty prawa miejscowego z organizacjami non-profit[a] oraz odsetek aktów prawa miejscowego konsultowanych przez organizacje non-profit[b] według rodzaju JST

Chart 2.25. Percentage of local government institutions which held public consultations with non-profit organizations on local law acts obligatory in 2017[a] and percentage of local law acts consulted by non-profit organizations[b] by type of JST

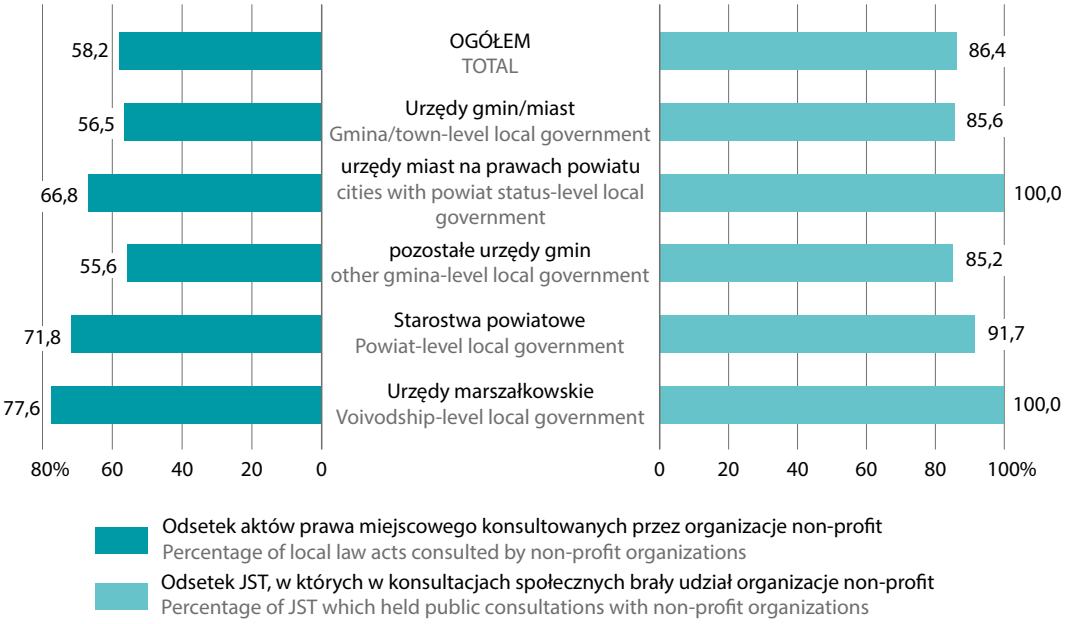

a Odsetek liczony do JST, które prowadziły konsultacje społeczne.
a Percentage calculated for JST which held public consultations.
b Odsetek liczony do ogółu aktów prawa miejscowego, które były poddane konsultacjom społecznym.
b Percentage calculated for total number of local law acts, which were public consulted.

Przeciętnie konsultowano społecznie 7 programów, strategii, planów lub innych aktów prawa miejscowego, w tym średnio w 4 konsultacjach brały udział organizacje non-profit.

Konsultacje społeczne, w tym z udziałem organizacji non-profit najbardziej były rozpowszechnione na poziomie samorządów wojewódzkich. Wszystkie urzędy marszałkowskie prowadziły konsultacje obowiązujących w 2017 r. programów, strategii, planów lub innych aktów prawa miejscowego i wszystkie deklarowały, że w przynajmniej jednych konsultacjach brały udział organizacje non-profit. Przy czym podmioty non-profit brały udział w opiniowaniu 77,6% ogółu konsultowanych społecznie aktów prawa miejscowego obowiązujących w urzędach marszałkowskich.

Najniższe udziały zarówno JST, jak i aktów prawa miejscowego konsultowanych z organizacjami non-profit wystąpiły w urzędach gmin, a szczególnie tych z wyłączeniem miast na prawach powiatu (odpowiednio 85,2% oraz 55,6%).

Wykres 2.26. Odsetek organizacji non-profit[a] uczestniczących w konsultacjach społecznych projektów uchwał[b] według rodzaju organizacji w 2017 r.

Chart 2.26. Percentage of non-profit organizations[a] which participated in public consultations of local law acts projects[b] by type of organization in 2017

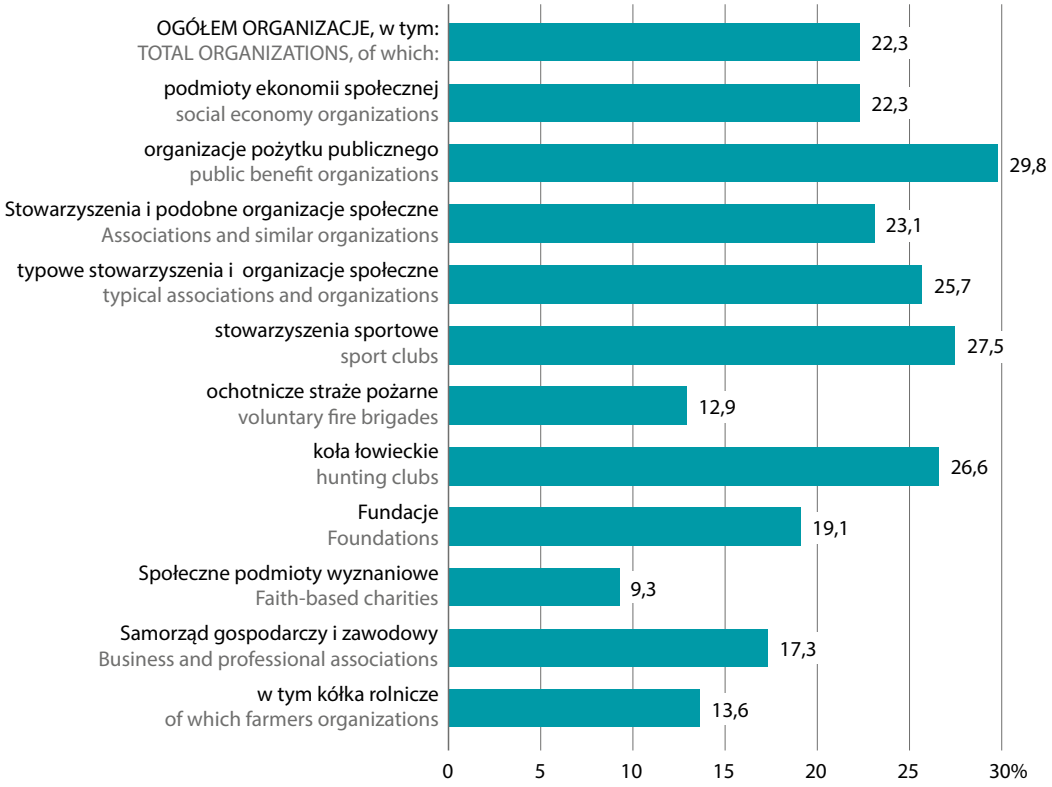

a Odsetek liczony do organizacji non-profit współpracujących z administracją samorządową.

a Percentage calculated for non-profit organizations cooperating with local government institutions.

b Na poziomie urzędu gminy/miasta na prawach powiatu.

b At gmina/town-level or cities with powiat status-level local government.

Same organizacje non-profit również określały swoje zaangażowanie w proces konsultowania społecznego aktów prawa miejscowego. Udział w 2017 r. w konsultacjach społecznych projektów uchwał na poziomie urzędu gminy/miasta na prawach powiatu zadeklarowało 22,3% organizacji współpracujących z administracją samorządową. Odsetek ten nieznacznie zwiększył się w porównaniu z 2013 r. (19,8%). Natomiast podobnie jak w 2013 r., organizacje przeciętnie w ciągu roku brały udział w dwóch konsultacjach społecznych projektów uchwał na poziomie urzędu gminy/miasta na prawach powiatu.

Najwyższy udział organizacji opiniujących akty prawa samorządowego wystąpił wśród organizacji pożytku publicznego (29,8%), a następnie stowarzyszeń sportowych (27,5%) i kół łowieckich (26,6%). Rzadko natomiast w konsultacjach społecznych uczestniczyły społeczne podmioty wyznaniowe (9,3%), a także OSP (12,9%) i kółka rolnicze (13,6%).

Wykres 2.27. Wiedza organizacji non-profit na temat rozwiązań stosowanych w urzędach administracji samorządowej według rodzaju organizacji w 2017 r. (średnia liczba wskazań)

Chart 2.27. Non-profit organizations knowledge of solutions practised in local government institutions by type of organization in 2017 (average number of indications)

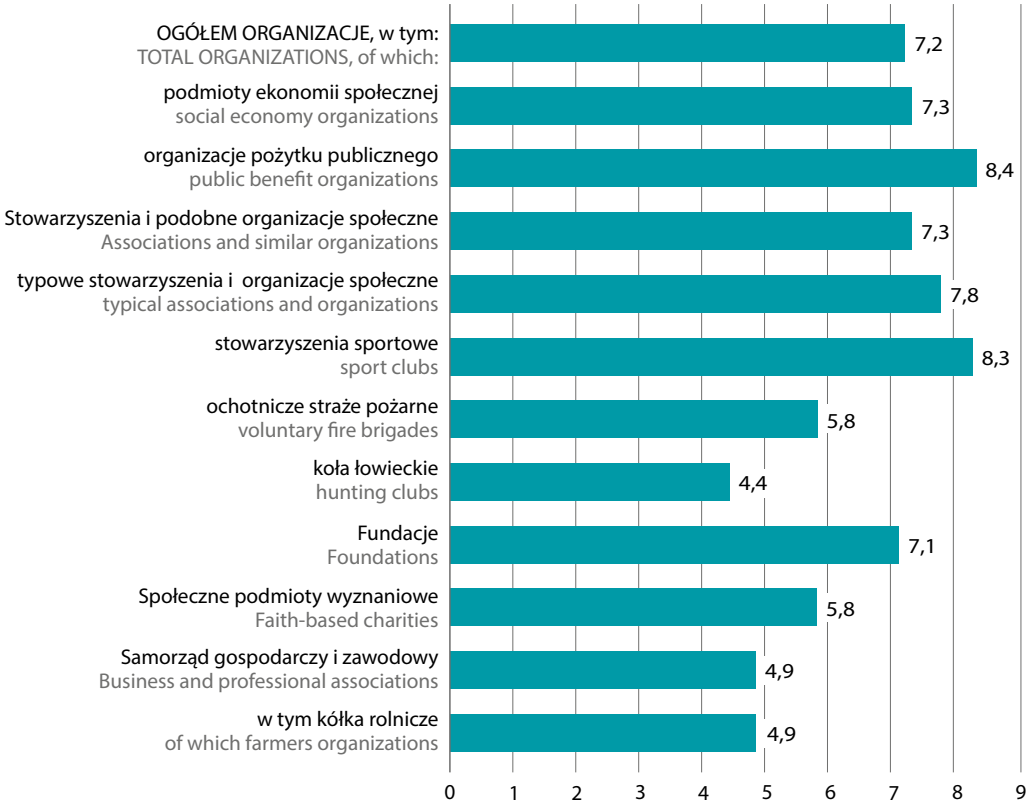

Istotne znaczenie dla relacji z administracją samorządową ma wiedza organizacji non-profit na temat zasad i form współpracy stosowanych w danym urzędzie. Spośród 13 przedstawionych podmiotom non-profit rozwiązań, które mogą być stosowane w urzędach administracji samorządowej, ponad 7 było im znanym (7,2)[7] . Ponadto 15,1% organizacji podejmujących współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego, nie miało wiedzy na temat żadnego z przedstawionych rozwiązań stosowanych w urzędach.

Średnia była nieznacznie wyższa wśród organizacji współpracujących z urzędami marszałkowskimi (7,5), natomiast w podmiotach kooperujących ze starostwami powiatowymi i urzędami gmin lub miast przeciętny poziom wiedzy był zbliżony (po 7,2).

W stosunku do poprzednich edycji badania nie zaobserwowano istotnych zmian w poziomie wiedzy organizacji non-profit na temat zasad i form współpracy. W 2015 r. podmioty non-profit identyfikowały średnio 7,3 na 13 zaprezentowanych reguł i form współpracy.

[7] Dane opierają się na deklaracjach organizacji i dotyczą podmiotów, które w 2017 r. podejmowały współpracę z jednostkami administracji samorządowej.

Najwyższy poziom wiedzy o uwarunkowaniach współpracy urzędów administracji samorządowej z organizacjami non-profit prezentowały podmioty prowadzące działalność w zakresie pomocy społecznej i humanitarnej (8,6), a następnie organizacje zajmujące się sportem, turystyką, rekreacją, hobby (8,2), ochroną zdrowia lub działaniami związanymi z rynkiem pracy, aktywizacją zawodową (po 8,0), a także kulturą i sztuką czy wsparciem trzeciego sektora (po 7,9).

Natomiast relatywnie niski poziom wiedzy, podobnie jak w poprzednich pomiarach, prezentowały podmioty działające na rzecz łowiectwa (4,4) oraz zajmujące się sprawami zawodowymi, pracowniczymi, branżowymi (4,9).

Wykres 2.28. Wiedza organizacji non-profit na temat rozwiązań stosowanych w urzędach administracji samorządowej według głównej dziedziny działalności w 2017 r. (średnia liczba wskazań)

Chart 2.28. Non-profit organizations knowledge of solutions practised in local government institutions by main field of activity in 2017 (average number of indications)

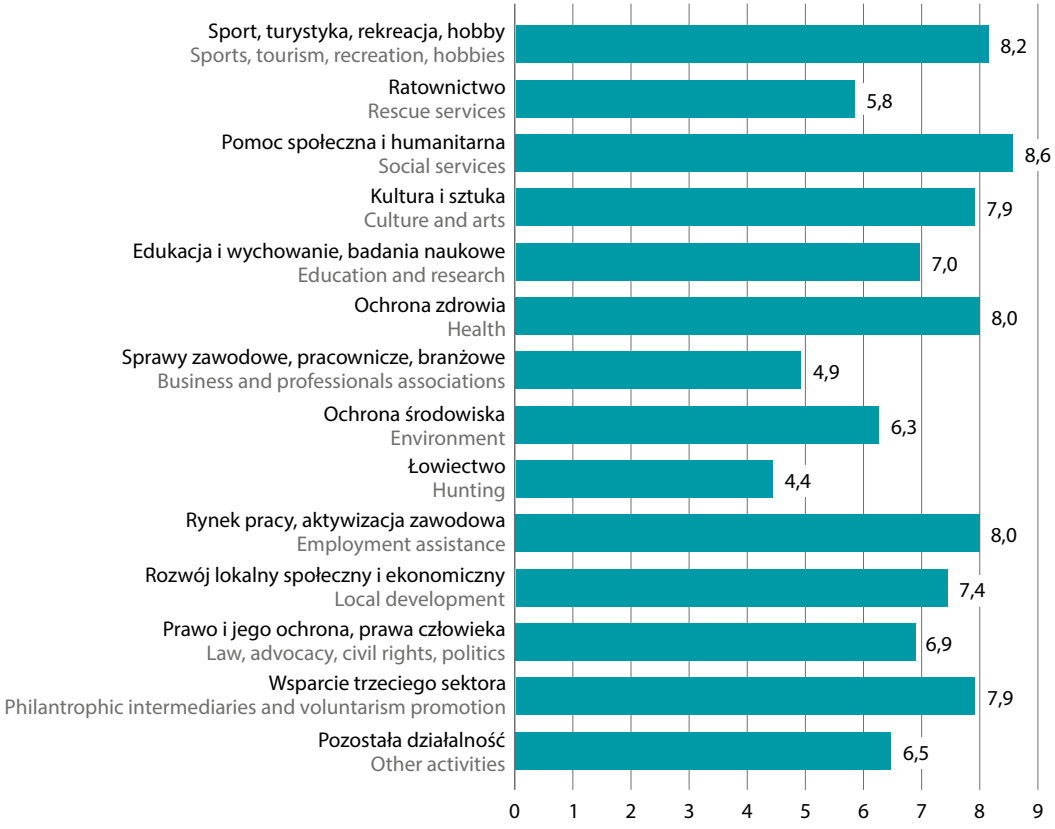

Wykres 2.29. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z administracją samorządową według wiedzy na temat wybranych rozwiązań stosowanych w urzędach administracji samorządowej w 2017 r.

Chart 2.29. Percentage of non-profit organizations cooperating with local government institutions by having knowledge about selected procedures established in this institutions in 2017

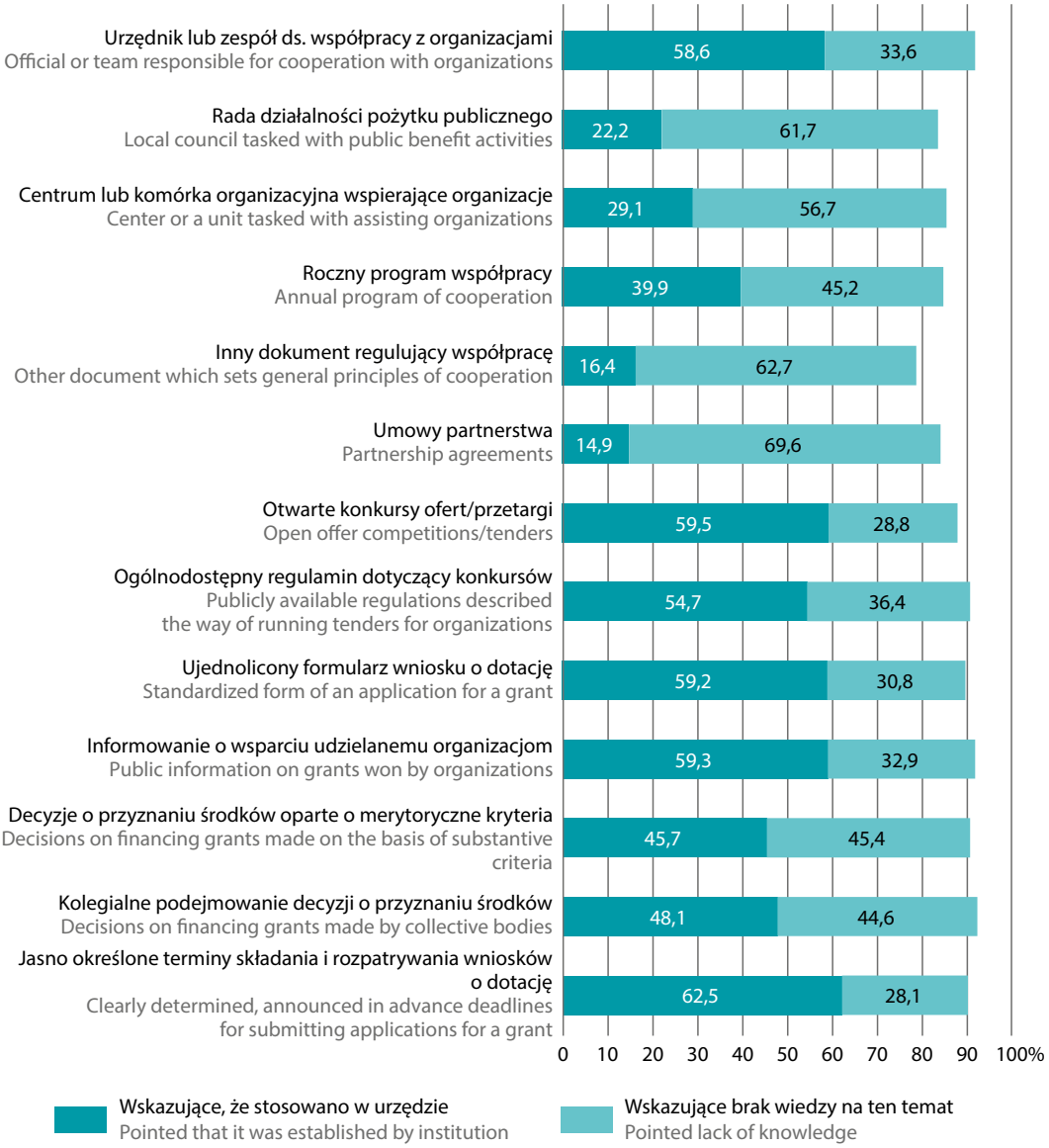

Zgodnie z opiniami podmiotów non-profit najczęściej wykorzystywanymi w zakresie współpracy z organizacjami rozwiązaniami w urzędach administracji samorządowej było stosowanie jasno określonych terminów składania i rozpatrywania wniosków o dotację (62,5%), a następnie zlecanie zadań publicznych organizacjom poprzez procedurę otwartych konkursów ofert bądź przetargów (59,5%), upublicznianie informacji o wsparciu udzielanemu organizacjom (59,3%) oraz wprowadzenie ujednoliconego formularza wniosku o dotację (59,2%).

Z drugiej strony niektóre rozwiązania stosowane w urzędach nie były szerzej znane organizacjom non-profit. Podobnie jak w poprzednich pomiarach, większość organizacji nie posiadała wiedzy na temat stosowania przez urząd, z którym najczęściej współpracowały, praktyki podpisywania umów partnerskich (69,6%).

Nie odnotowano istotnych zmian w tym zakresie w porównaniu z 2013 r. oraz 2015 r.

Wiedza organizacji non-profit na temat rozwiązań wykorzystywanych w urzędach administracji samorządowej dotyczących współpracy istotnie różniła się od deklaracji samych JST w tym obszarze. Należy podkreślić, że zaobserwowane różnice wystąpiły także w pomiarach w 2013 r. oraz 2015 r.

Blisko połowa organizacji non-profit (45,2%) nie wiedziała, czy w urzędzie administracji samorządowej, z którym współpracowała najczęściej obowiązuje roczny program współpracy, regulujący zasady i cele współpracy urzędu z organizacjami. Jedynie 39,9% podmiotów non-profit wiedziało o jego obowiązywaniu, podczas gdy posiadanie takiego dokumentu zadeklarowało 88,0% JST.

Rozbieżności wystąpiły również w opiniach na temat funkcjonowania w urzędzie administracji samorządowej osoby lub komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za kontakt z sektorem non-profit. O stosowaniu takiego rozwiązania przekonanych było 56,8% organizacji. Tymczasem zgodnie z deklaracjami jednostek samorządu terytorialnego, większość z nich posiadała w swoich strukturach osobę lub komórkę organizacyjną, której zadaniem była współpraca z podmiotami non-profit (89,4%). Z drugiej strony 29,9% podmiotów non-profit przekonanych było, że urząd prowadzi centrum wspierania organizacji pozarządowych, podczas gdy według deklaracji JST, tylko 6,4% udzielało organizacjom wsparcia w takiej formie. Widoczne rozbieżności mogą zatem wynikać z niedokładnego identyfikowania przez organizacje non-profit stosowanej przez urząd formy bezpośredniej obsługi tych podmiotów – czy był to dedykowany urzędnik, komórka organizacyjna, czy centrum wsparcia.

Podmioty non-profit istotnie częściej identyfikowały również funkcjonowanie rady pożytku publicznego. Ponad 1/5 organizacji uważała, że w urzędzie, z którym najczęściej współpracuje, powołano takie ciało. Jednocześnie zgodnie z deklaracjami samych JST, rada pożytku publicznego działała jedynie w 9,5% jednostek.

W badaniu Rozwój ekonomii społecznej w jednostkach samorządu terytorialnego, 41% JST zidentyfikowało trudności związane z zaangażowaniem organizacji non-profit w realizację zadań publicznych. Najczęściej problemy w tym obszarze wskazywano wśród urzędów marszałkowskich (56,3%), rzadziej w przypadku starostw powiatowych (41,4%) oraz urzędów gmin lub miast (40,9%).

JST wśród trudności z zaangażowaniem organizacji non-profit w realizację zadań publicznych najczęściej wskazywały na brak zainteresowania i udziału tych podmiotów w ogłaszanych konkursach/postępowaniach (24,2%). W dalszej kolejności dostrzegano problem niewiedzy po stronie JST na temat organizacji non-profit mogących potencjalnie realizować zadania publiczne realizowane przez jednostkę (9,4%) lub realizowanie zadań publicznych wyłącznie przez podległe jednostce podmioty (8,7%).

Wykres 2.30. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego według trudności związanych z zaangażowaniem organizacji non-profit w realizację zadań publicznych w 2017 r.

Chart 2.30. Percentage of local government institutions by difficulties with non-profit organizations engagement in realization of public tasks in 2017

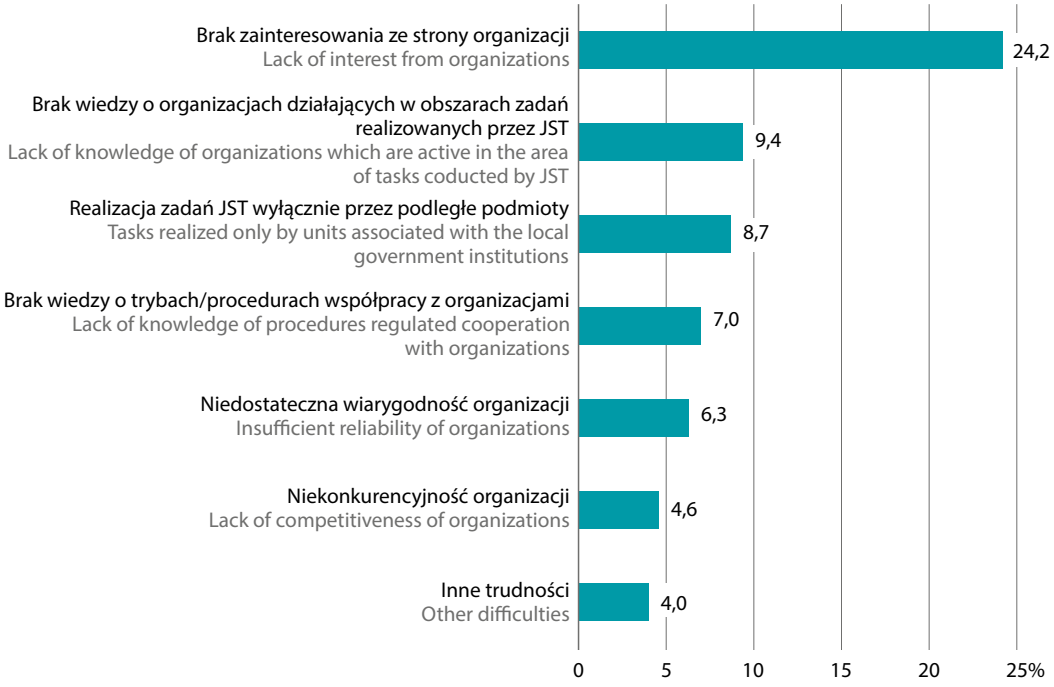

Organizacje non-profit współpracujące z administracją samorządową poproszone zostały o ocenę swoich relacji z urzędem, z którym współpraca była dla nich najważniejsza z punktu widzenia realizacji zadań statutowych. Do opracowania wyników oceny wykorzystano 4- stopniową skalę – do 1 (bardzo źle) do 4 (bardzo dobrze). Podobnie jak w poprzednich pomiarach, również w 2017 r. zdecydowana większość organizacji współpracujących z administracją samorządową oceniła swoje relacje z kluczowym urzędem jako dobre (92,9%), w tym 1/3 jako bardzo dobre. Przeciętna ogólna ocena stosunków z administracją samorządową była relatywnie wysoka i wyniosła 3,3. Ponadto należy zauważyć, że chociaż w poprzednich pomiarach ocena współpracy z urzędami administracji samorządowej była wysoka, to obecny pomiar wykazał nieznaczny wzrost w tym obszarze – średnia ocena w 2013 r. i 2015 r. wyniosła po 3,2, a w 2017 r. – 3,3.

Na ocenę stosunków z administracją samorządową nie miał istotnego wpływu rodzaj urzędu, z którym współpraca była kluczowa dla organizacji, czy też rodzaj organizacji, rodzaj i dziedzina prowadzonej przez nią działalności lub maksymalny zasięg jej działania (oceny od 3,0 do 3,3).

Organizacje non-profit charakteryzowały się również relatywnie wysokim poziomem zaufania do urzędów administracji samorządowej. W 2017 r. 92,6% podmiotów współpracujących z jednostkami samorządu terytorialnego przyznało, że ma zaufanie do urzędu, z którym relacje były najważniejsze z perspektywy działalności organizacji, w tym 36,7% przyznało że jest to pełne zaufanie. Średnia ocena poziomu zaufania wyniosła 3,3, co oznaczało utrzymanie poziomu z 2015 r. i nieznaczną poprawę w porównaniu do 2013 r. (3,2).

Wykres 2.31. Średnia ocena współpracy z urzędem administracji samorządowej według wybranych wymiarów współpracy w 2017 r.

Chart 2.31. Average rating of cooperation with local government institution by selected dimensions of cooperation in 2017

Podobnie jak w poprzednich pomiarach ocena zaufania do administracji samorządowej była zbliżona we wszystkich rodzajach organizacji (od 3,1 do 3,3). Większego wpływu na opinię na temat zaufania do urzędu, z którym współpraca była dla jednostki najważniejsza, nie miał również rodzaj i dziedzina działalności organizacji, maksymalny zasięg działania, ani też rodzaj urzędu, z którym podejmowana była współpraca.

Poza określeniem ogólnej oceny współpracy organizacje non-profit poproszone zostały o ocenę wybranych aspektów relacji z urzędem. Średnie oceny kształtowały się na poziomie od 2,9 do 3,3. Najlepiej oceniono dostępność informacji o działaniach samorządu oraz kompetencje urzędników kontaktujących się bezpośrednio z organizacjami (po 3,3). Najsłabiej natomiast podmioty non-profit oceniły otwartość urzędów na włączanie organizacji w planowanie i podejmowanie istotnych decyzji i uchwał oraz dostępność środków finansowych dla organizacji pozarządowych itp. (po 2,9). Wymiary te należały również do najsłabiej ocenianych w poprzednich pomiarach. Odnotować należy nieznaczną poprawę opinii organizacji non-profit na temat otwartości urzędów administracji samorządowej na inicjatywy i postulaty organizacji – w 2013 r. średnia ocena wyniosła 2,9, w 2015 r. – 3,0, a w 2017 r. – 3,1.

Rozdział 3
Chapter 3

Współpraca organizacji non-profit z przedsiębiorstwami
Cooperation of non-profit organizations with enterprises

W tekście do przedsiębiorstw omawianych jako partnerzy współpracy (wymiennie określanych podmiotami komercyjnymi) zaklasyfikowano następujące grupy podmiotów:
- przedsiębiorstwa państwowe i samorządowe,
- spółdzielnie,
- inne przedsiębiorstwa prywatne.

3.1. Rozpowszechnienie współpracy
3.1. Occurence of cooperation

W 2017 r. spośród wszystkich typów podmiotów, z którymi organizacje non-profit podejmowały współpracę przedsiębiorstwa były wskazywane najrzadziej. Kooperację z przedsiębiorstwami rozpoczęło lub kontynuowało 32,5% organizacji non-profit. Odsetek ten w stosunku do poprzednich lat nieznacznie się zmniejszył – o 2,2 p. proc.

Wykres 3.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według rodzaju organizacji w 2013 r., 2015 r. i 2017 r.

Chart 3.1. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by types of organization in 2013, 2015 and 2017

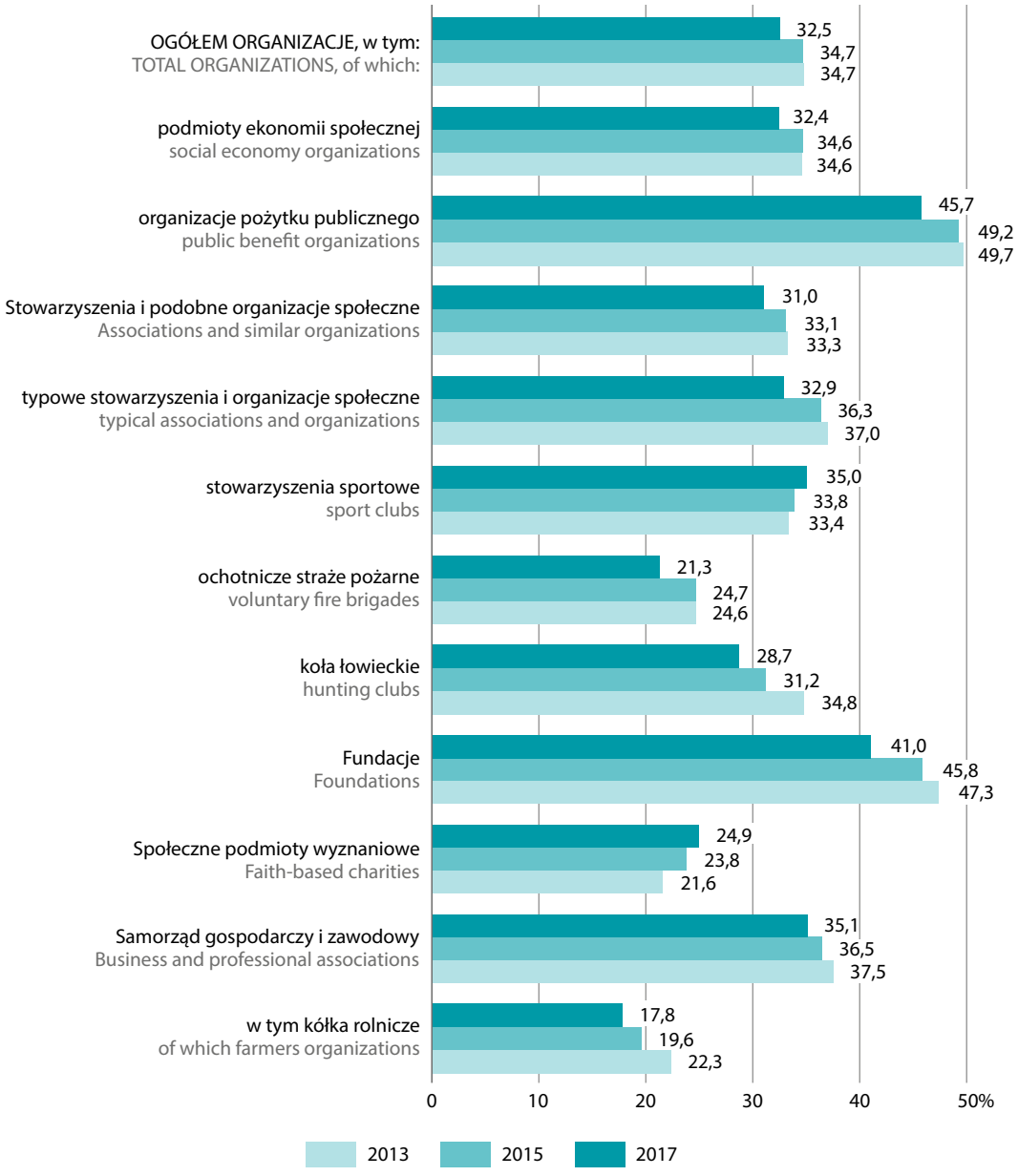

W 2017 r., podobnie jak w poprzednich latach, najwyższy odsetek współpracujących podmiotów odnotowano wśród organizacji pożytku publicznego (45,7%) oraz fundacji (41,0%), najniższy natomiast w kółkach rolniczych (17,8%). Organizacje sportowe oraz społeczne podmioty wyznaniowe były jedynymi rodzajami organizacji non-profit, wśród których nastąpił wzrost odsetka jednostek współpracujących z przedsiębiorstwami w porównaniu do 2015 r. (o 1,2 p. proc. i 1,1 p. proc.). Wśród pozostałych organizacji non-profit odsetek podmiotów współpracujących z sektorem komercyjnym minimalnie zmalał. Największy spadek odnotowały fundacje, wśród których współpracę z przedsiębiorstwami prowadziło o 4,8 p. proc. mniej niż w 2015 r.

Wykres 3.2. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według głównej dziedziny działalności organizacji w 2017 r.

Chart 3.2. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by main fields of activity in 2017

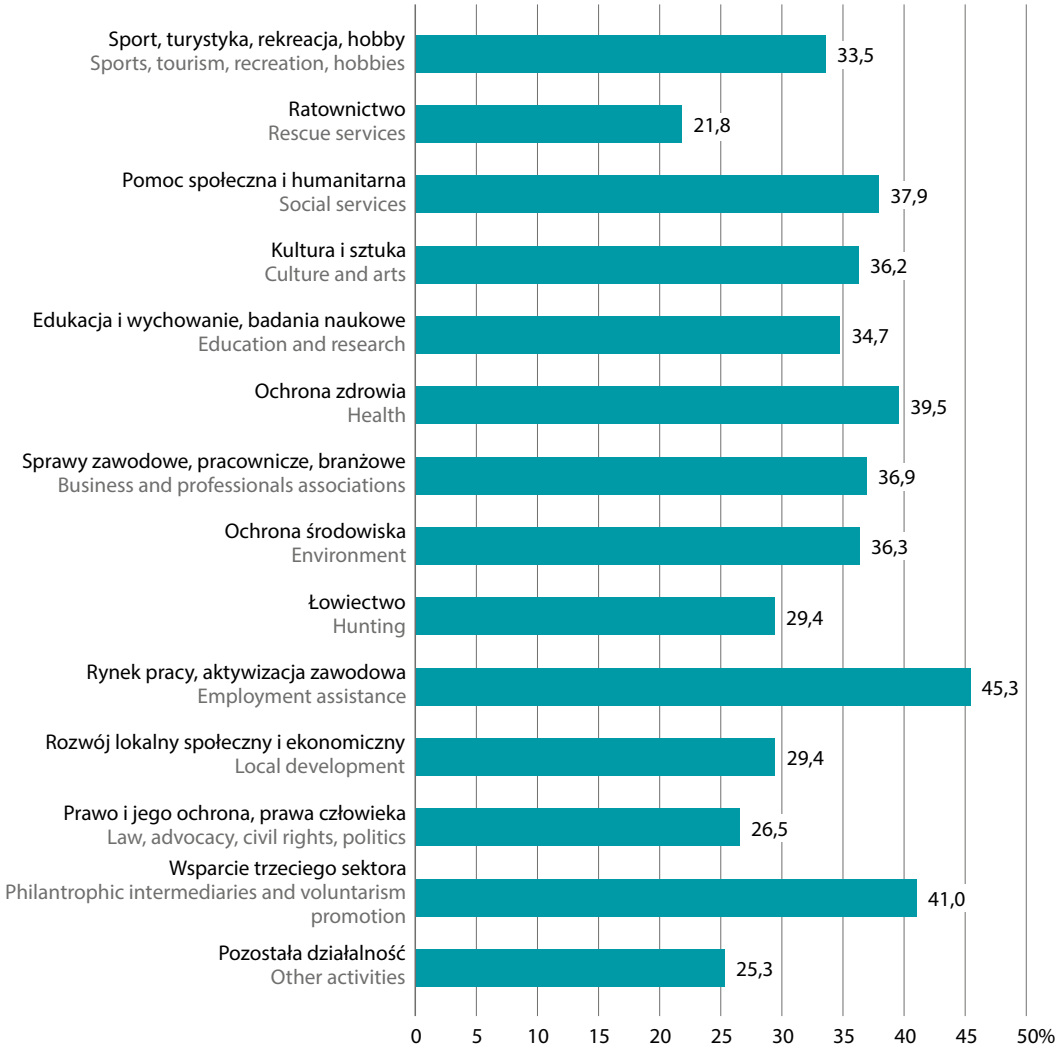

Współpracę z przedsiębiorstwami najczęściej podejmowały organizacje deklarujące jako główną dziedzinę działalności statutowej: rynek pracy, aktywizację zawodową (45,3%), wsparcie trzeciego sektora (41,0%) oraz ochronę zdrowia (39,5%). Najniższy odsetek odnotowano natomiast wśród podmiotów realizujących zadania z zakresu ratownictwa (21,8%). Stosunkowo rzadko współpracę z sektorem komercyjnym podejmowały również jednostki zajmujące się: pozostałą działalnością, w tym międzynarodową i religijną (25,3%) oraz prawem i jego ochroną, prawami człowieka (26,5%).

Różnica pomiędzy województwem o najniższym i najwyższym odsetku organizacji współpracujących wyniosła 13,1 p. proc. Najwyższym udziałem organizacji współpracujących z sektorem komercyjnym odznaczały się województwa: śląskie (40,2%), opolskie (36,0%), warmińsko-mazurskie (35,4%) oraz mazowieckie (34,2%), w tym region Warszawski stołeczny (36,9%). Natomiast występowaniem najniższego odsetka podmiotów podejmujących współpracę z przedsiębiorstwami charakteryzowały się województwa położone w południowo-wschodniej części Polski, czyli lubelskie (27,1%), podkarpackie (28,3%), łódzkie (29,0%), podlaskie i świętokrzyskie (po 30,1%), małopolskie (30,4%) oraz region Mazowiecki regionalny (28,5%). W stosunku do 2015 r. w 10 z 16 województw udział organizacji współpracujących z przedsiębiorstwami zmalał. Największy spadek wystąpił w województwach: zachodnio-pomorskim (o 9,5 p. proc.), lubuskim (o 6,3 p. proc.), lubelskim (o 4,9 p. proc.) oraz wielkopolskim (o 4,5 p. proc.). Największy wzrost udziału podmiotów kooperujących z przedsiębiorstwami wystąpił w województwach: świętokrzyskim (o 2,8 p. proc.) oraz opolskim (o 2,3 p. proc.).

Mapa 3.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według regionów i województw w 2017 r.

Map 3.1. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by regions and voivodships in 2017

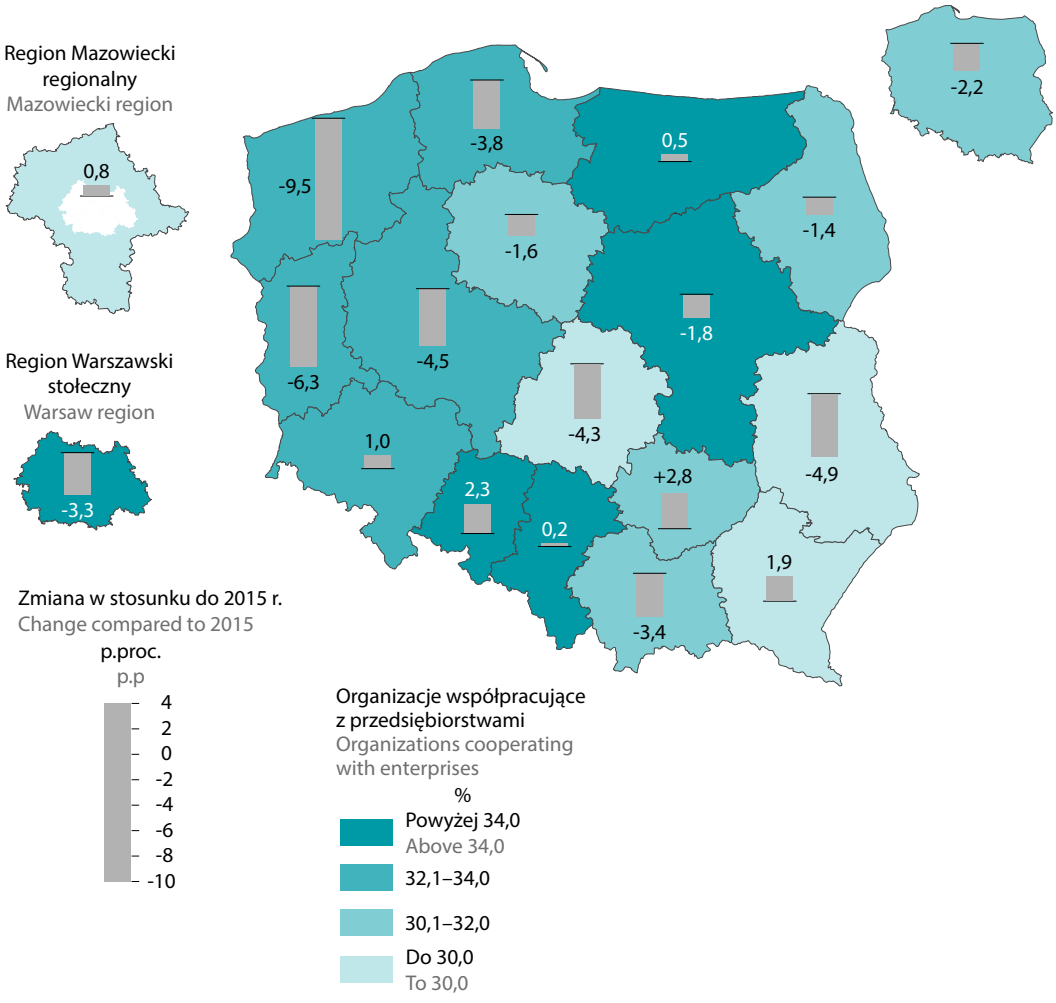

Większe zróżnicowanie pomiędzy organizacjami non-profit uwidacznia się, gdy analizowane podmioty porównuje się pod kątem rodzaju miejscowości, w której zlokalizowana była ich siedziba. Organizacje zlokalizowane na wsiach charakteryzowały się najniższą częstotliwością współpracy z sektorem przedsiębiorstw (25,5%). O ile organizacje miejskie zdecydowanie częściej od wiejskich współpracowały z przedsiębiorstwami, o tyle rodzaj miasta nie miał tak dużego znaczenia. Organizacje zlokalizowane w miastach na prawach powiatu z podobną częstotliwością nawiązywały współpracę z przedsiębiorstwami (37,9%), jak organizacje zlokalizowane w pozostałych miastach w gminach miejskich (36,3%) i w gminach miejsko-wiejskich (34,5%).

Wykres 3.3. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według rodzaju miejscowości siedziby organizacji w 2017 r.

Chart 3.3. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by type of locality in 2017

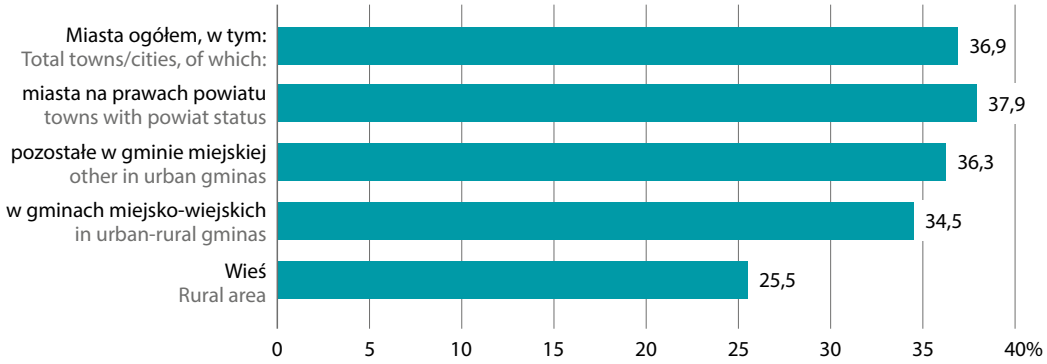

Kolejnym czynnikiem różnicującym podmioty non-profit w zakresie współpracy z przedsiębiorstwami był maksymalny zasięg działalności organizacji. Jednostki działające na szerszą skalę zdecydowanie częściej podejmowały współpracę z przedsiębiorstwami niż jednostki działające lokalnie. Spośród organizacji wykraczających swą działalnością poza granice kraju 45,9% współpracowało z przedsiębiorstwami, natomiast wśród jednostek działających na obszarze gminy tylko 23,0% prowadziło ten typ współpracy.

Wykres 3.4. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według maksymalnego zasięgu działalności organizacji w 2017 r.

Chart 3.4. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by maximum territorial scope in 2017

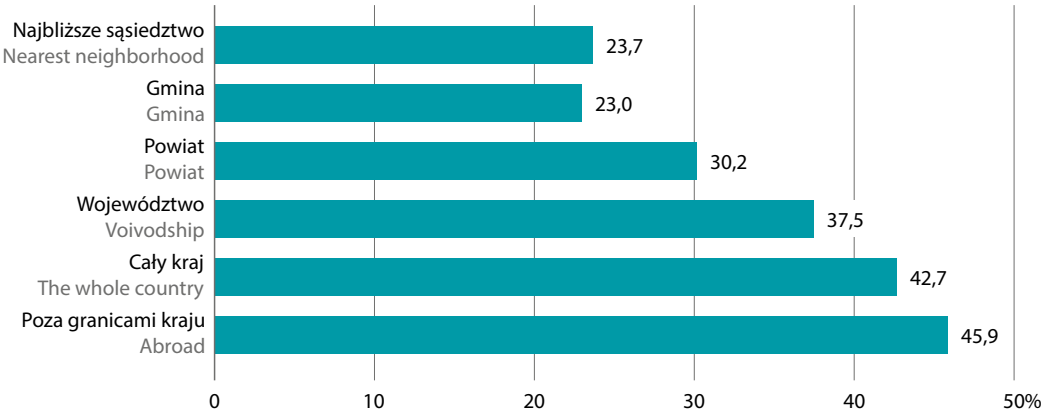

Różnice w zakresie współpracy z przedsiębiorstwami widoczne są również w odniesieniu do wielkości zatrudnienia w organizacji non-profit. Odsetek podmiotów współpracujących z sektorem komercyjnym był w 2017 r. najniższy w organizacjach nie posiadających płatnego personelu (25,7%). W organizacjach zatrudniających pracowników wyłącznie w oparciu w umowy cywilnoprawne wyniósł natomiast 39,3%, a w największych – zatrudniających powyżej 20 pracowników – 52,3%.

Wykres 3.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według klas zatrudnienia w 2017 r.

Chart 3.5. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by employment class in 2017

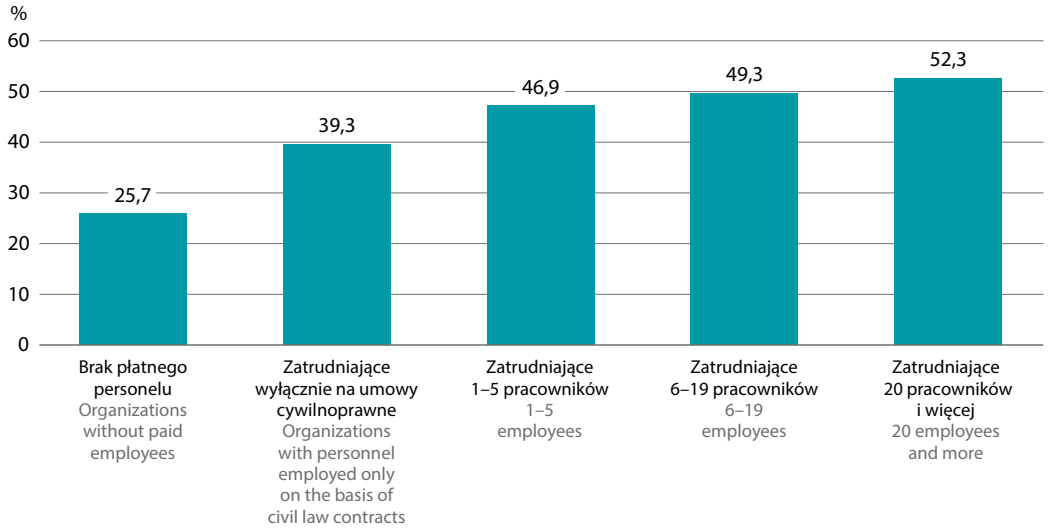

Kolejnym czynnikiem istotnie różnicującym organizacje non-profit w zakresie współpracy z przedsiębiorstwami był poziom osiąganych przychodów. Różnica pomiędzy organizacjami o najniższych i najwyższych przychodach wyniosła 41,6 p. proc. Wśród organizacji o przychodach nieprzekraczających 1 tys. zł rocznie udział podmiotów kooperujących z przedsiębiorstwami był najniższy (17,4%), zaś w podmiotach o największych wpływach finansowych (powyżej 1 mln zł rocznie) wyniósł 59,0%.

Wykres 3.6. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według klas przychodów w 2017 r.

Chart 3.6. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by class of revenues in 2017

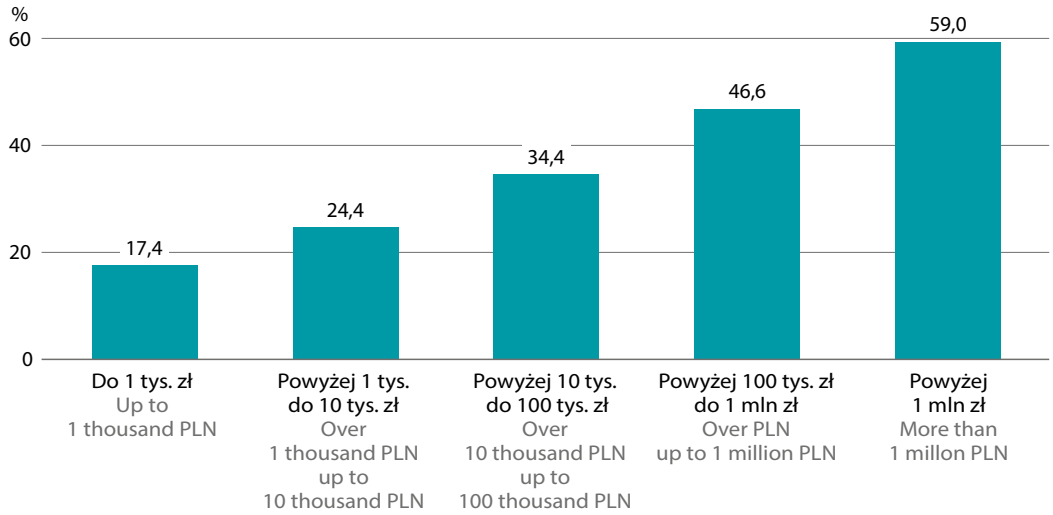

Uwzględniając rodzaj przedsiębiorstwa, najliczniejszą grupę podmiotów, z którymi organizacje non-profit podejmowały współpracę stanowiły przedsiębiorstwa prywatne. W 2017 r. współpracę z wymienioną grupą prowadziło 28,4% organizacji non-profit. Współpracę z przedsiębiorstwami państwowymi lub samorządowymi podjęło 10,6% organizacji non-profit. Z kolei współpracę ze spółdzielniami realizowało 5,5% opisywanych podmiotów non-profit. W porównaniu z poprzednimi latami sytuacja w tym zakresie nie zmieniła się istotnie.

Wykres 3.7. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według typu partnera w 2013 r., 2015 r. i 2017 r.

Chart 3.7. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by types of partner in 2017

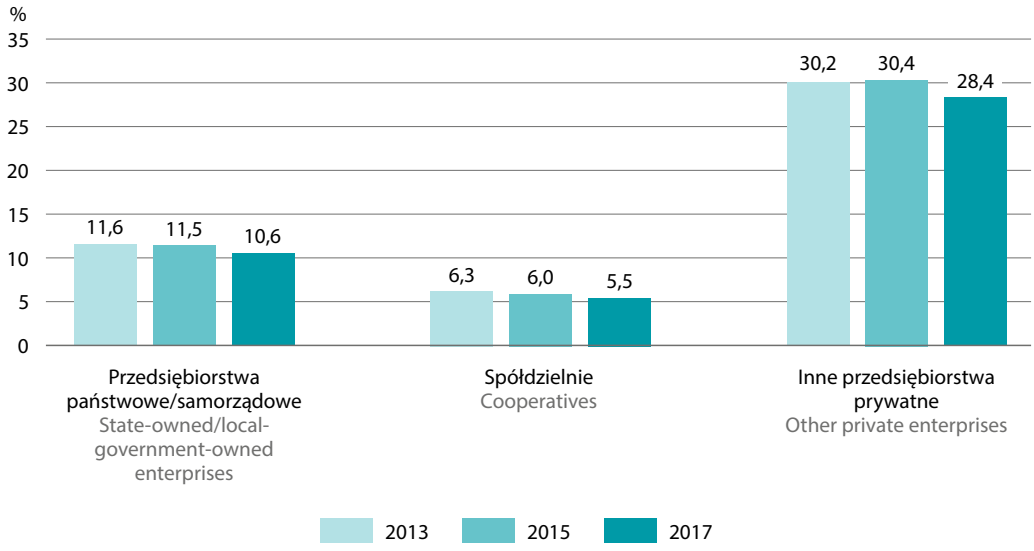

3.2. Ogólna charakterystyka współpracy
3.2. General characteristics of cooperation

Skala współpracy z przedsiębiorstwami w 2017 r. była podobna do lat poprzednich. Połowa współpracujących organizacji non-profit miała nie więcej niż dwóch partnerów z sektora przedsiębiorstw. Z kolei przeciętna organizacja non-profit współpracowała w 2017 r. z 10 przedsiębiorstwami (w 2013 r. i w 2015 r. z 9 przedsiębiorstwami), co świadczy o dużym zróżnicowaniu tego zjawiska wynikającym z faktu, że w omawianej zbiorowości istniała niewielka liczba organizacji non-profit, które współpracowały z bardzo dużą liczbą przedsiębiorstw.

Największą liczbę partnerów posiadały organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego – połowa z nich współpracowała z 5 lub więcej przedsiębiorstwami. Natomiast średnio na jedną organizację przypadało 50 partnerów. Tak duża skala współpracy organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego z przedsiębiorstwami często wynika bezpośrednio z ich celów działalności statutowej, gdyż duża część tych organizacji powstaje i działa w celu reprezentowania interesów poszczególnych branż lub grup przedsiębiorstw.

W przypadku pozostałych organizacji pod względem mediany wyróżniały się społeczne podmioty wyznaniowe oraz organizacje pożytku publicznego, spośród których połowa miała 3 lub więcej partnerów. Społeczne podmioty wyznaniowe, które kooperowały przeciętnie z 9 przedsiębiorstwami w 2013 r., z 17 w 2015 r. i z 23 przedsiębiorstwami w 2017 r. odnotowały największy wzrost średniej pomiędzy omawianymi latami. Zdecydowanie najmniejszą skalą współpracy wśród wszystkich typów organizacji cechowały się kółka rolnicze, wśród których połowa miała nie więcej niż jednego partnera współpracy.

Tablica 3.1. Średnia i mediana liczby przedsiębiorstw, z którymi współpracowały organizacje non-profit według rodzaju organizacji w 2013 r., 2015 r. i 2017 r.

Table 3.1. Average and median number of enterprises with which non-profit organizations cooperating by types of organization in 2013, 2015 and 2017

Rodzaj organizacji Types of organization	Średnia liczba partnerów Average number of partners			Mediana liczby partnerów Median number of partners		
	2013	2015	2017	2013	2015	2017
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	9	9	10	2	2	2
podmioty ekonomii społecznej social economy organizations	9	9	10	2	2	2
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	9	12	11	3	3	3
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne Assiociations and similar organizations	7	6	7	2	2	2
typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne typical associations and organizations	10	8	9	3	2	2
stowarzyszenia sportowe sport clubs	4	4	6	2	2	2
ochotnicze straże pożarne voluntary fire brigades	4	2	3	2	2	2
koła łowieckie hunting clubs	4	4	3	2	2	2
Fundacje Foundations	11	14	14	3	2	2
Społeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities	9	17	23	3	3	3
Samorząd gospodarczy i zawodowy Business and professional associations	42	55	50	7	5	5
w tym kółka rolnicze of which farmers organizations	2	2	3	1	1	1

Organizacje działające w zakresie spraw zawodowych, pracowniczych i branżowych posiadały średnio najwięcej partnerów współpracy (45), a połowa z nich kooperowała z 5 lub więcej przedsiębiorstwami, co wynikało z faktu, że dużą część tej grupy stanowiły organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego. Kolejnymi dziedzinami o największej średniej liczbie partnerów współpracy były: rozwój lokalny społeczny i ekonomiczny (22), wsparcie trzeciego sektora (21) oraz rynek pracy, aktywizacja zawodowa (20). Z kolei z najmniejszą liczbą partnerów kooperowały organizacje działające w obszarach: ratownictwo i łowiectwo – średnio z trzema przedsiębiorstwami.

Wykres 3.8. Średnia i mediana liczby przedsiębiorstw, z którymi współpracowały organizacje non-profit według głównej dziedziny działalności w 2017 r.

Chart 3.8. Average and median number of enterprises with which non-profit organizations cooperating by main field of activity in 2017

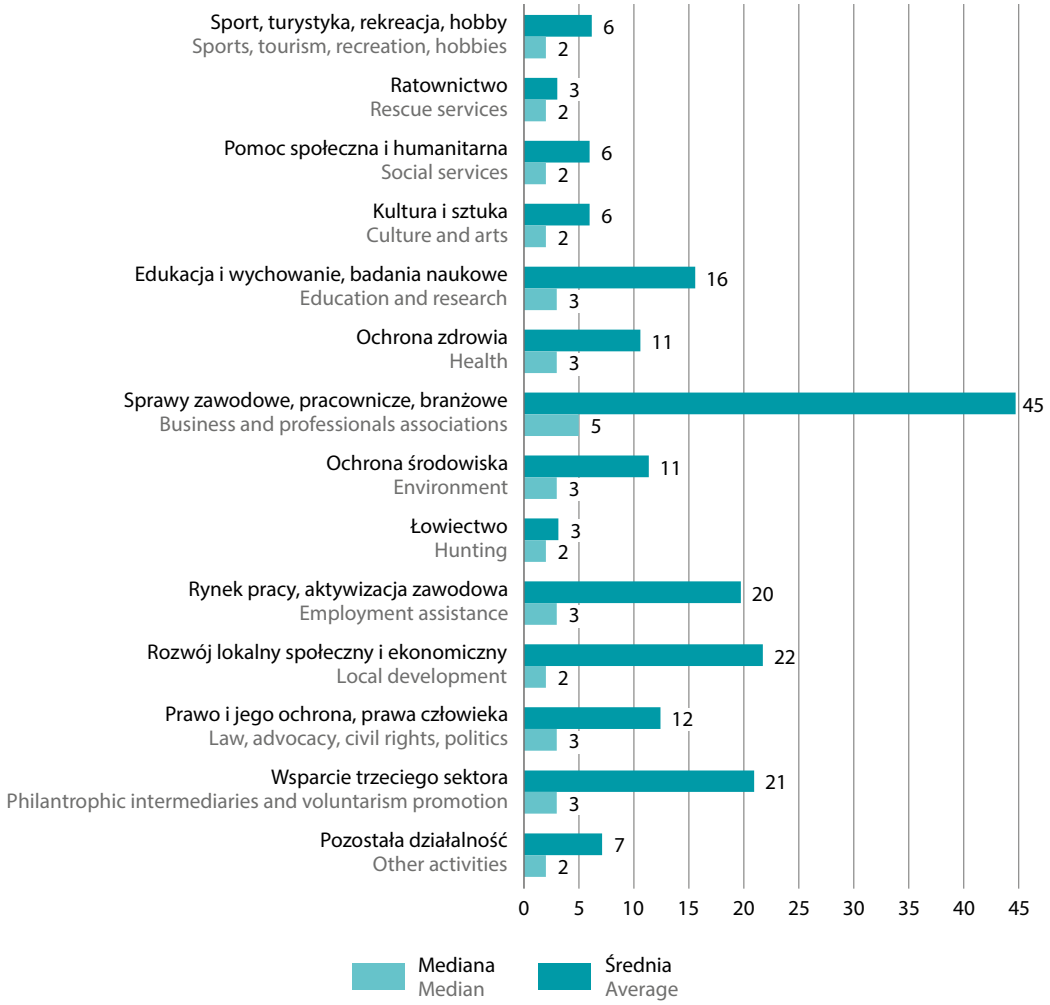

Skala współpracy mierzona średnią liczbą partnerów współpracy była zróżnicowana w poszczególnych województwach. Zdecydowanie z największą średnią liczbą przedsiębiorstw współpracowały organizacje z województwa mazowieckiego (18 podmiotów). Województwo to było jednak zróżnicowane wewnętrznie – w regionie Warszawskim stołecznym organizacje posiadały średnio 23 partnerów, natomiast w regionie Mazowieckim regionalnym – 5 partnerów. Pod względem mediany, w województwie mazowieckim oraz pomorskim połowa organizacji posiadała 3 i więcej partnerów. Natomiast we wszystkich pozostałych województwach połowa organizacji posiadała nie więcej niż 2 partnerów współpracy.

Mapa 3.2. **Średnia liczba przedsiębiorstw, z którymi współpracowały organizacje non-profit według regionów i województw w 2017 r.**

Map 3.2. The average number of enterprises with which non-profit organizations cooperating by regions and voivodships in 2017

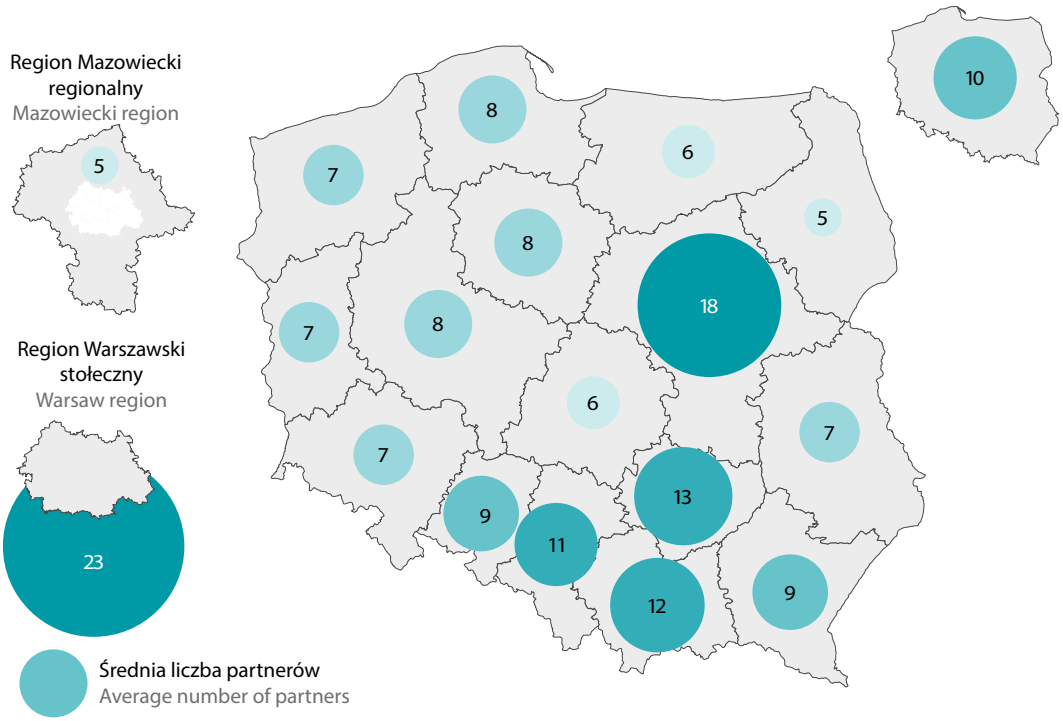

Wykres 3.9. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami na podstawie pisemnej umowy według rodzaju organizacji w 2017 r.

Chart 3.9. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises on the basis of written contract by type of organizations in 2017

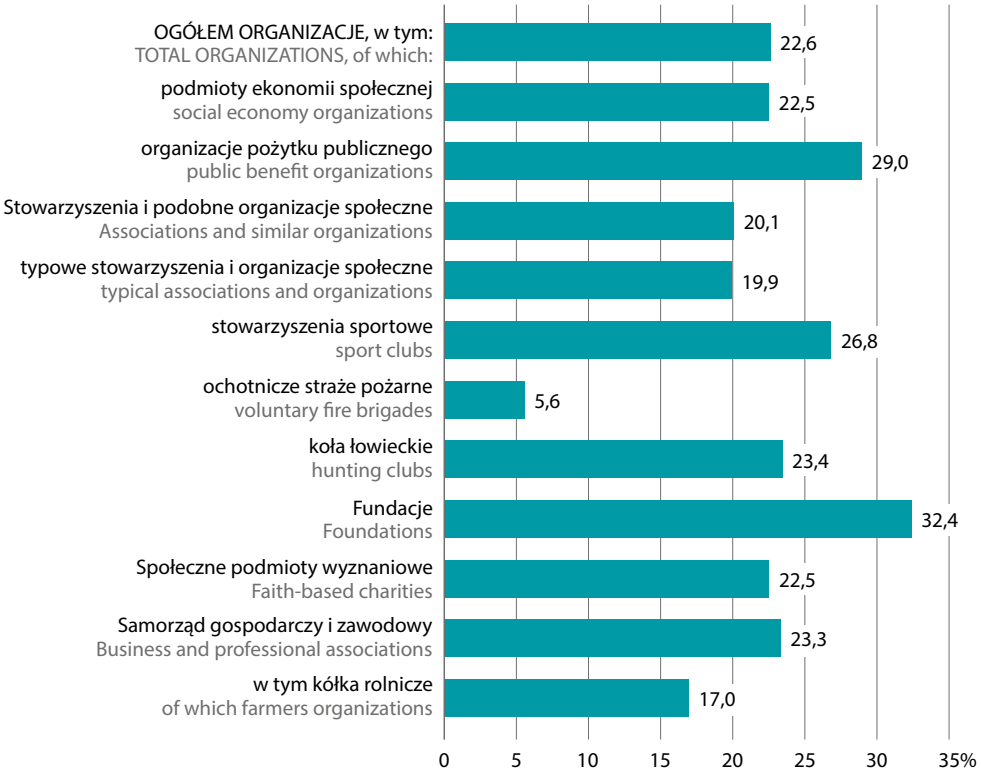

Jednym z istotnych czynników, który może zwiększać trwałość i jakość współpracy jest jej sformalizowanie poprzez zawarcie pisemnych umów regulujących zasady oraz warunki kooperacji. Nie była to jednak częsta forma regulacji współpracy. Umowy pisemne z przedsiębiorstwami podpisało 22,6% organizacji non-profit. Współpracę z przedsiębiorstwami na podstawie umów pisemnych prowadziły przede wszystkim fundacje (32,4%) oraz organizacje pożytku publicznego (29,0%). Najrzadziej na pisemnym porozumieniu bazowała współpraca ochotniczych straży pożarnych (5,6%).

Współpraca organizacji non-profit z przedsiębiorstwami najczęściej miała charakter wyłącznie sporadyczny (69,1%). Regularnie z przedsiębiorstwami współpracowało 24,1% organizacji. Najczęściej regularnie z przedsiębiorstwami kooperowały jednostki samorządu gospodarczego i zawodowego (43,4%), koła łowieckie (37,3%) oraz kółka rolnicze (36,6%), natomiast najrzadziej ochotnicze straże pożarne (14,0%).

Wykres 3.10. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według częstotliwości współpracy w 2017 r.

Chart 3.10. The structure of non-profit organizations cooperating with enterprises by frequency of cooperation in 2017

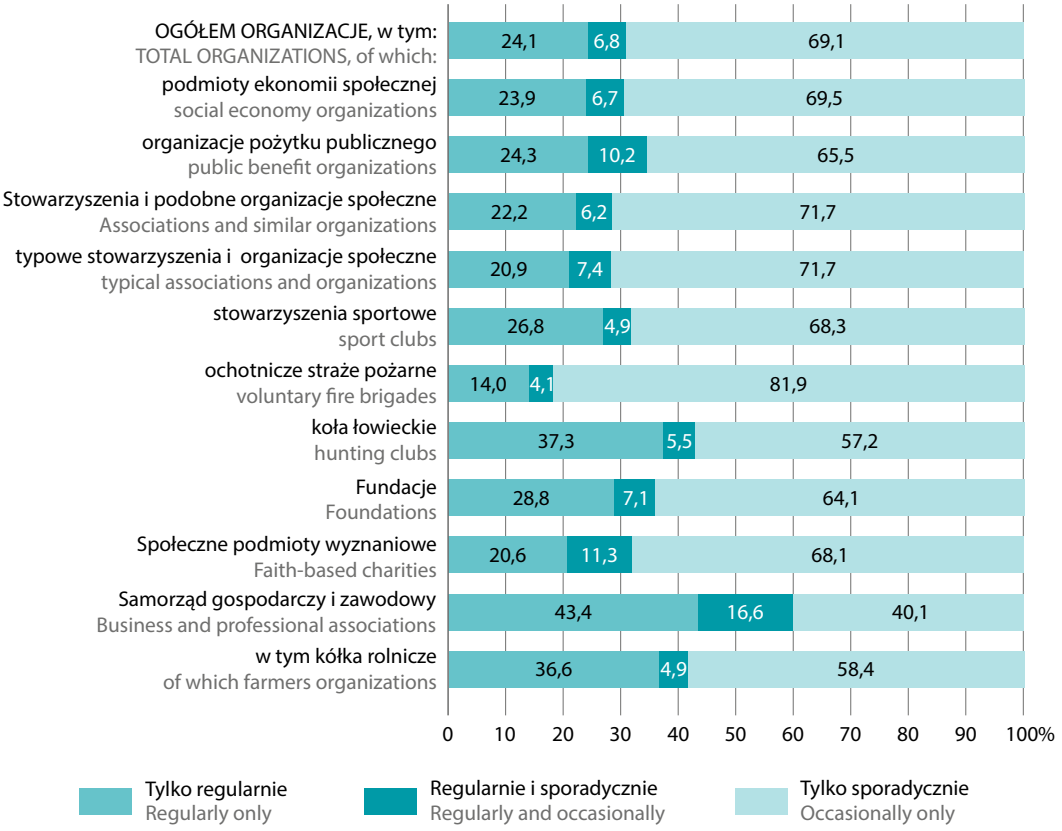

Analizując częstotliwość współpracy podmiotów non-profit z przedsiębiorstwami ze względu na główną dziedzinę działalności organizacji można zauważyć, że regularnością kontaktów charakteryzowały się najczęściej podmioty działające w obszarze spraw zawodowych, pracowniczych, branżowych oraz łowiectwa. Spośród organizacji zajmujących się sprawami zawodowymi 40,5% współpracowało z przedsiębiorstwami regularnie, a spośród zajmujących się łowiectwem – 38,7%. W przypadku zaś współpracy wyłącznie okazjonalnej, najwyższy odsetek cechował organizacje aktywne w obrębie pozostałej działalności, w tym międzynarodowej i religijnej (81,6%) oraz zajmujące się ratownictwem (81,5%).

Wykres 3.11. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według częstotliwości współpracy i głównej dziedziny działalności w 2017 r.

Chart 3.11. The structure of non-profit organizations cooperating with enterprises by frequency of cooperation and main field of activity in 2017

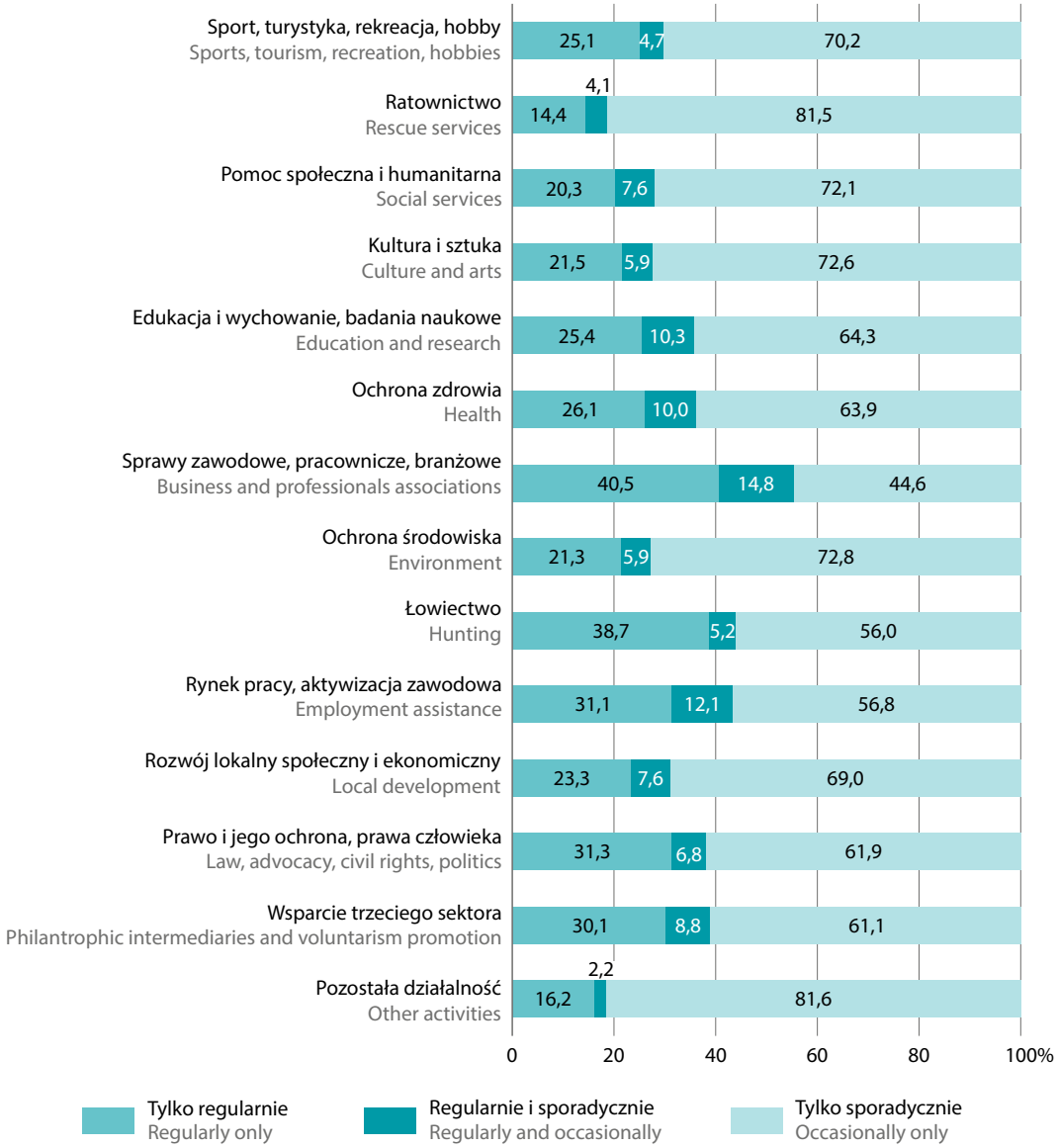

Spośród wszystkich organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami największą część stanowiły jednostki działające w obszarach: sport, turystyka, rekreacja, hobby (29,5%), pomoc społeczna i humanitarna, ratownictwo (19,8%), kultura i sztuka (14,0%) oraz edukacja i wychowanie, badania naukowe (10,4%). Natomiast dziedzinami współpracy najrzadziej podejmowanymi przez organizacje kooperujące z przedsiębiorstwami były: prawo i jego ochrona, prawa człowieka (1,6%), rynek pracy, aktywizacja zawodowa (1,7%) oraz pozostała działalność, w tym międzynarodowa i religijna (1,8%).

Wykres 3.12. Struktura organizacji współpracujących z przedsiębiorstwami według głównej dziedziny działalności i dziedziny współpracy w 2017 r.

Chart 3.12. The structure of non-profit organizations cooperating with enterprises by main field of activity and field of cooperation in 2017

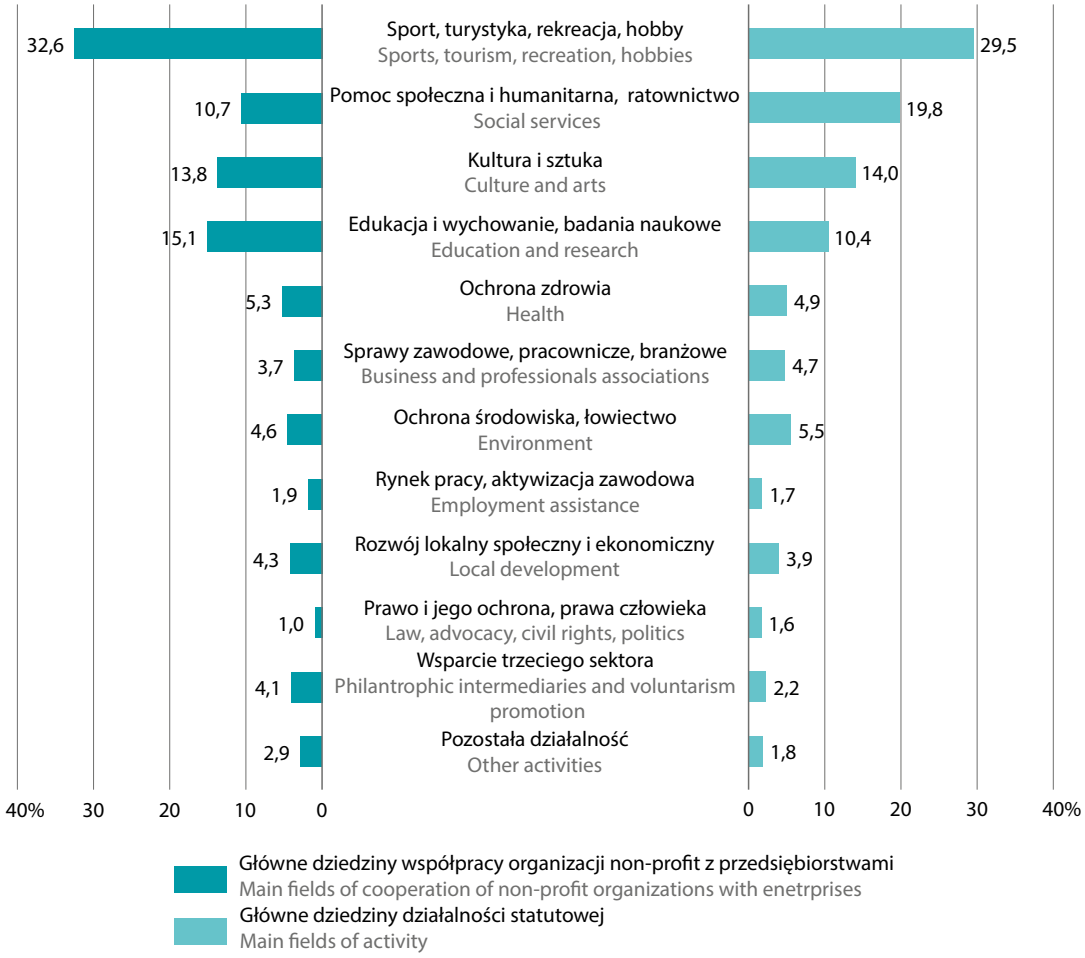

Udział dziedzin, w ramach których prowadzona była współpraca z przedsiębiorstwami był zbliżony do rozkładu głównych dziedzin działalności statutowej organizacji non-profit, podejmujących współpracę. W tym aspekcie największa rozbieżność wystąpiła w dziedzinach: pomoc społeczna, humanitarna, ratownictwo oraz edukacja i wychowanie, badania naukowe. Współpraca w dziedzinie: pomoc społeczna, humanitarna, ratownictwo była nawiązywana znacznie rzadziej, niż wynikałoby to z odsetka organizacji ją realizujących (10,7% w stosunku do 19,8%). Natomiast odsetek podmiotów współpracujących w dziedzinie edukacja i wychowanie, badania naukowe był wyższy od odsetka organizacji działających w tej dziedzinie (15,1% w stosunku do 10,4%).

3.3. Cele i bariery współpracy
3.3. Objectives and barriers to cooperation

Najczęstszym motywem podejmowania współpracy przez organizacje non-profit z przedsiębiorstwami była chęć pozyskania wsparcia materialnego (74,5%), czyli środków finansowych, darów rzeczowych bądź możliwość skorzystania z lokalu nieodpłatnie lub na preferencyjnych warunkach. Odsetek organizacji kooperujących z przedsiębiorstwami w celu otrzymania korzyści materialnych w 2017 r. zmalał w porównaniu do 2015 r. o 7,4 p. proc. i o 5,9 p. proc. w stosunku do 2013 r. Jednocześnie wzrósł odsetek organizacji, dla których celem współpracy było pozyskanie korzyści niematerialnych o 3,9 p. proc. w stosunku do 2015 r. i o 4,7 p. proc. w stosunku do 2013 r.

Wykres 3.13. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według celów współpracy w 2013 r., 2015 r. i 2017 r.

Chart 3.13. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by objectives of cooperation in 2013, 2015 and 2017

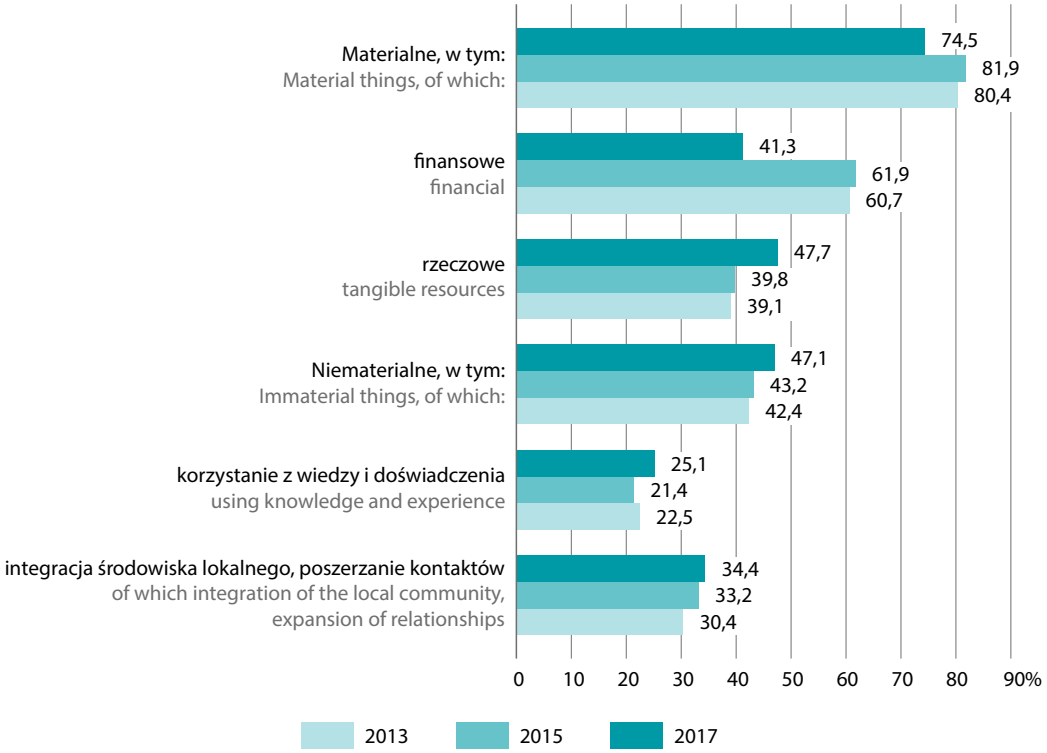

Samorząd gospodarczy i zawodowy wyróżniał się spośród pozostałych typów organizacji non-profit tym, że współpracował najczęściej w celu pozyskania wsparcia niematerialnego (73,0%), podczas gdy pozostałe podmioty non-profit działały najczęściej w celu otrzymania korzyści materialnych. Najczęściej w tym celu kooperowały stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (75,6%), a w ramach tej grupy – stowarzyszenia sportowe (84,7%). Materialne motywy współpracy z przedsiębiorstwami często wskazywały też fundacje (75,4%) oraz organizacje pożytku publicznego (83,1%). Dla każdego rodzaju organizacji wśród materialnych korzyści przeważały zasoby rzeczowe, które najczęściej wskazywały społeczne podmioty wyznaniowe (53,1%).

Tablica 3.2. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według celów współpracy i rodzaju organizacji w 2017 r.

Table 3.2. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by objectives of cooperation and type of organization in 2017

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj organizacji Type of organization			
	stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne associations and similar organizations	fundacje foundations	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy business and professional associations
	w % in %			
Niematerialne, w tym: Immaterial, of which:	44,3	53,9	46,3	73,0
korzystanie z wiedzy i doświadczenia pracowników, członków lub innych osób pracujących społecznie using knowledge and experience of employees, members or other persons working as volunteers	22,7	32,8	21,5	38,9
integracja środowiska lokalnego, poszerzanie kontaktów integration of the local community, expansion of relationships	33,1	35,8	34,4	56,4
Materialne, w tym: Material things, of which:	75,6	75,4	71,6	43,2
finansowe financial	41,7	44,5	29,9	17,8
rzeczowe tangible resources	48,3	48,0	53,1	28,6

Najczęstszym motywem organizacji non-profit do podejmowania współpracy ze wszystkimi grupami przedsiębiorstw była chęć pozyskania wsparcia materialnego. Odsetek organizacji kooperujących w tym celu był wyższy jeśli partnerem były przedsiębiorstwa państwowe/samorządowe (72,9%) lub inne przedsiębiorstwa prywatne (72,0%). Spośród organizacji non-profit kooperujących ze spółdzielniami 67,3% robiło to w celu pozyskania wsparcia materialnego, w tym 51,4% by uzyskać wsparcie rzeczowe, a tylko 25,5% dla wsparcia finansowego. Organizacje kooperujące ze spółdzielniami częściej od pozostałych współpracowały w celu pozyskania wsparcia niematerialnego (54,2%), w tym najczęściej dla integracji środowiska i poszerzania kontaktów (44,1%).

Tablica 3.3. **Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według celów współpracy i rodzaju partnera 2017 r.**

Table 3.3. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by objectives of cooperation and type of partner in 2017

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj partnera Type of partner		
	przedsiębiorstwa państwowe/samorządowe cooperatives state-owned/ local-government-owned enterprises	spółdzielnie cooperatives	inne przedsiębiorstwa prywatne other private enterprises
	w % in %		
Niematerialne, w tym: Immaterial, of which:	50,0	54,2	51,4
korzystanie z wiedzy i doświadczenia pracowników, członków lub innych osób pracujących społecznie using knowledge and experience of employees, members or other persons working as volunteers	31,8	27,0	33,7
integracja środowiska lokalnego, poszerzanie kontaktów integration of the local community, expansion of relationships	36,9	44,1	37,4
Materialne, w tym: Material things, of which:	72,9	67,3	72,0
finansowe financial	41,1	25,6	45,0
rzeczowe tangible resources	46,9	51,4	44,6

Wykres 3.14. **Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według występowania barier współpracy w 2013 r., 2015 r. i 2017 r.**

Chart 3.14. The structure of non-profit organizations cooperating with enterprises by occurrence of barriers to cooperation in 2013, 2015 and 2017

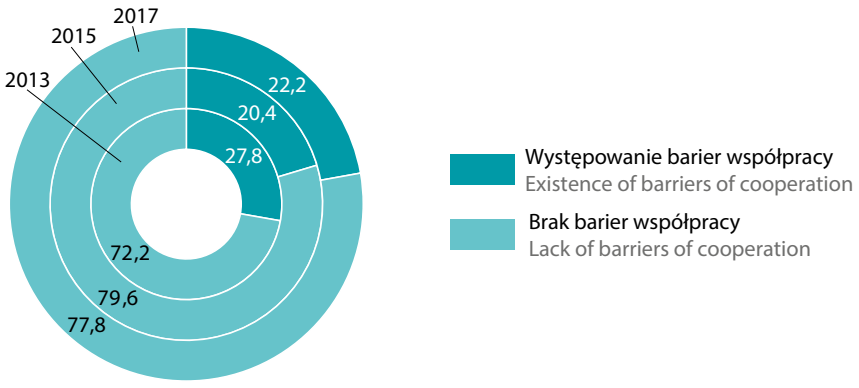

W opinii większości organizacji non-profit (77,8%) we współpracy z sektorem przedsiębiorstw nie występowały żadne bariery. Odsetek ten się zmniejszył o 1,8 p. proc. w stosunku do 2015 r. i zwiększył się o 5,6 p. proc. w stosunku do 2013 r. Natomiast wśród organizacji, które wykazały występowanie barier współpracy (22,2%) najwięcej podmiotów, podobnie jak w poprzednich latach wskazywało na: brak wiedzy ze strony przedsiębiorstw na temat współpracy (11,7%), brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie organizacji ze strony partnera (5,9%), złe, niejasne przepisy i procedury prawne (5,4%). W omawianym okresie nie zaszły znaczące zmiany w częstotliwości występowania poszczególnych barier współpracy.

Wykres 3.15. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według barier współpracy w 2013 r., 2015 r. i 2017 r.

Chart 3.15. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by barriers to cooperation in 2013, 2015 and 2017

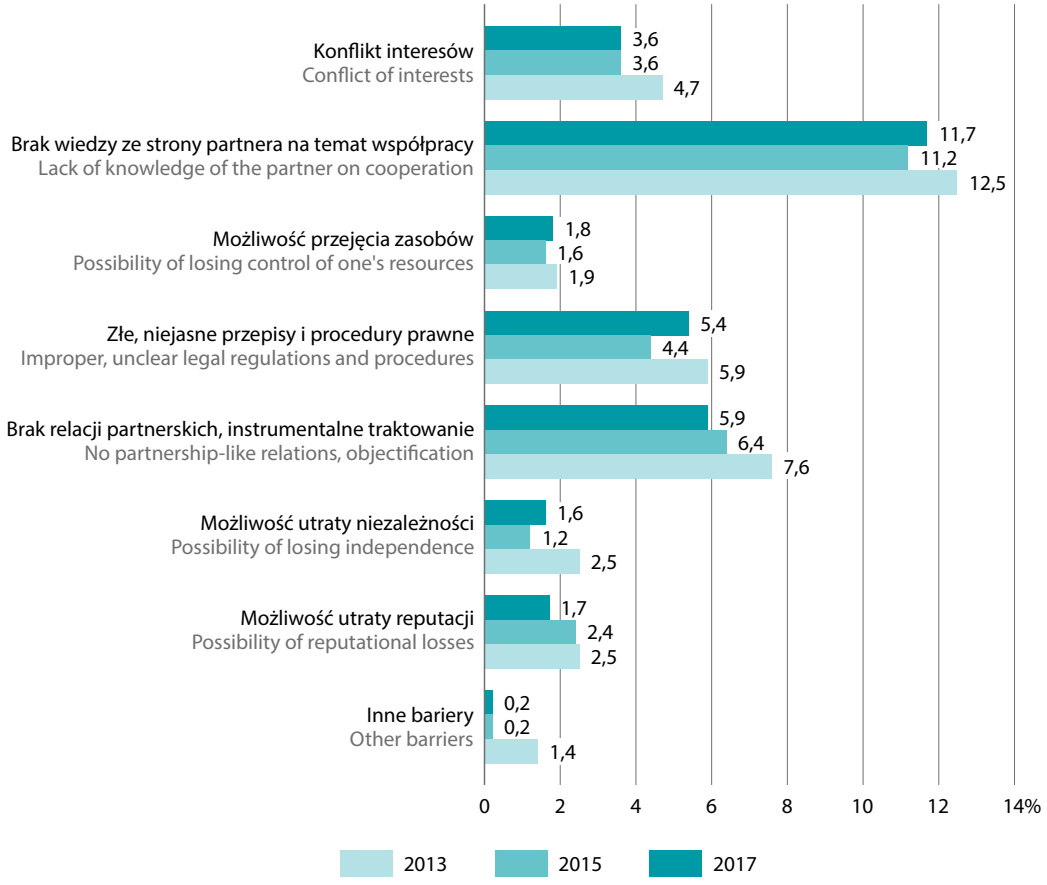

Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, fundacje oraz społeczne podmioty wyznaniowe, podobnie jak ogół organizacji non-profit, we współpracy z przedsiębiorstwami najczęściej wskazywały na takie bariery jak: brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy, brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie oraz złe, niejasne przepisy i procedury prawne. Organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego wykazywały w podobnym stopniu bariery wynikające z braku wiedzy ze strony partnera na temat współpracy (9,2%) oraz ze złych, niejasnych przepisów i procedur prawnych (8,5%). Natomiast trzecią najczęściej wskazywaną przez nie barierą był konflikt interesów (5,2%). Co ciekawe fundacje częściej od pozostałych organizacji wskazywały na możliwość utraty reputacji (3,3,%) oraz możliwość przejęcia zasobów i utraty niezależności (po 2,8%).

Tablica 3.4. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według deklarowanych barier współpracy i rodzaju organizacji w 2017 r.

Table 3.4. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by barriers to cooperation and type of organization in 2017

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj organizacji Type of organization			
	Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne Associations and similar organizations	fundacje foundations	Społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy business and professional associations
	w % in %			
Konflikt interesów Conflict of interests	3,4	3,9	2,5	5,2
Brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy Lack of knowledge of the partner on cooperation	11,9	11,6	11,7	9,2
Możliwość przejęcia zasobów (ludzi, kapitału, wiedzy) Possibility of losing control of one's resources (people, assets, knowledge)	1,5	2,8	1,8	1,4
Złe, niejasne przepisy i procedury prawne Improper, unclear legal regulations and procedures	5,6	4,3	3,9	8,5
Brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie No partnership-like relations, objectification	6,0	6,2	3,9	4,2
Możliwość utraty niezależności Possibility of losing independence	1,3	2,8	2,1	1,6
Możliwość utraty reputacji Possibility of reputational losses	1,4	3,3	1,1	1,5
Inne bariery Other barriers	0,3	0,2	0,2	0,2

Uwzględniając rodzaj przedsiębiorstwa, najwięcej barier wskazywały organizacje non-profit we współpracy z przedsiębiorstwami państwowymi lub samorządowymi. Organizacje współpracujące z tymi przedsiębiorstwami podkreślały przede wszystkim: brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy (59,0%), brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie (28,6%), złe, niejasne przepisy i procedury prawne (25,2%).

Konflikt interesów występował najczęściej przy współpracy ze spółdzielniami (21,8%) oraz przedsiębiorstwami państwowymi lub samorządowymi (19,3%). Natomiast we współpracy z innymi przedsiębiorstwami prywatnymi wskazywano standardowo trzy najczęściej występujące bariery: brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy (44,6%), brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie (22,8%) oraz złe, niejasne przepisy i procedury prawne (20,6%).

Tablica 3.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według barier współpracy i rodzaju partnera w 2017 r.

Table 3.5. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by barriers to cooperation and type of partner in 2017

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj partnera Type of partner		
	przedsiębiorstwa państwowe/ samorządowe cooperatives state-owned/ local-government-owned enterprises	spółdzielnie cooperatives	inne przedsiębiorstwa prywatne other private enterprises
	w % in %		
Konflikt interesów Conflict of interests	19,3	21,8	13,5
Brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy Lack of knowledge of the partner on cooperation	59,0	43,8	44,6
Możliwość przejęcia zasobów (ludzi, kapitału, wiedzy) Possibility of losing control of one's resources (people, assets, knowledge)	11,7	8,3	6,5
Złe, niejasne przepisy i procedury prawne Improper, unclear legal regulations and procedures	25,2	19,9	20,6
Brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie No partnership-like relations, objectification	28,6	20,7	22,8
Możliwość utraty niezależności Possibility of losing independence	7,9	8,3	5,8
Możliwość utraty reputacji Possibility of reputational losses	10,4	7,1	6,6
Inne bariery Other barriers	0,4	0,4	0,9

3.4. Dodatkowe aspekty współpracy
3.4. Additional aspects of cooperation

W 2017 r., podobnie jak w poprzednich latach zdecydowana większość organizacji non-profit, które współpracowały z przedsiębiorstwami była także inicjatorem tej współpracy (82,5%). Współpraca zainicjowana ze strony przedsiębiorstw wystąpiła wśród 17,5% podmiotów w 2017 r., w o 2,0 p. proc. więcej niż w 2015 r. Współpraca z inicjatywy przedsiębiorstw najczęściej nawiązywana była w przypadku: kół łowieckich (32,6%), kółek rolniczych (30,6%), samorządu gospodarczego i zawodowego (25,5%) oraz społecznych podmiotów wyznaniowych (24,1%). Natomiast najrzadziej z inicjatywy przedsiębiorstw współpracowały stowarzyszenia sportowe (13,4%).

Wykres 3.16. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według inicjatora współpracy w 2013 r., 2015 r. i 2017 r.

Chart 3.16. The structure of non-profit organizations cooperating with enterprises by initiator of cooperation and type of organization in 2013, 2015 and 2017

Spośród organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami 35,7% podmiotów realizowało wspólne projekty z przedsiębiorstwami. Fundacje zdecydowanie częściej od pozostałych organizacji non-profit realizowały projekty z przedsiębiorstwami (47,8%), natomiast najrzadziej robiły to kółka rolnicze (12,7%) oraz koła łowieckie (13,7%).

Organizacje współpracujące z przedsiębiorstwami przeciętnie zrealizowały z nimi 3 projekty, a połowa z nich zrealizowała nie więcej niż 2 wspólne projekty. Średnio najwięcej wspólnych projektów zrealizowały społeczne podmioty wyznaniowe oraz jednostki samorządu gospodarczego i zawodowego (po 7 projektów), a następnie fundacje i organizacje pożytku publicznego (po 4 projekty).

Wykres 3.17. Odsetek organizacji non-profit według realizacji wspólnych projektów z przedsiębiorstwami w 2017 r.

Chart 3.17. Percentage of non-profit organizations by implementation of joint projects with enterprises in 2017

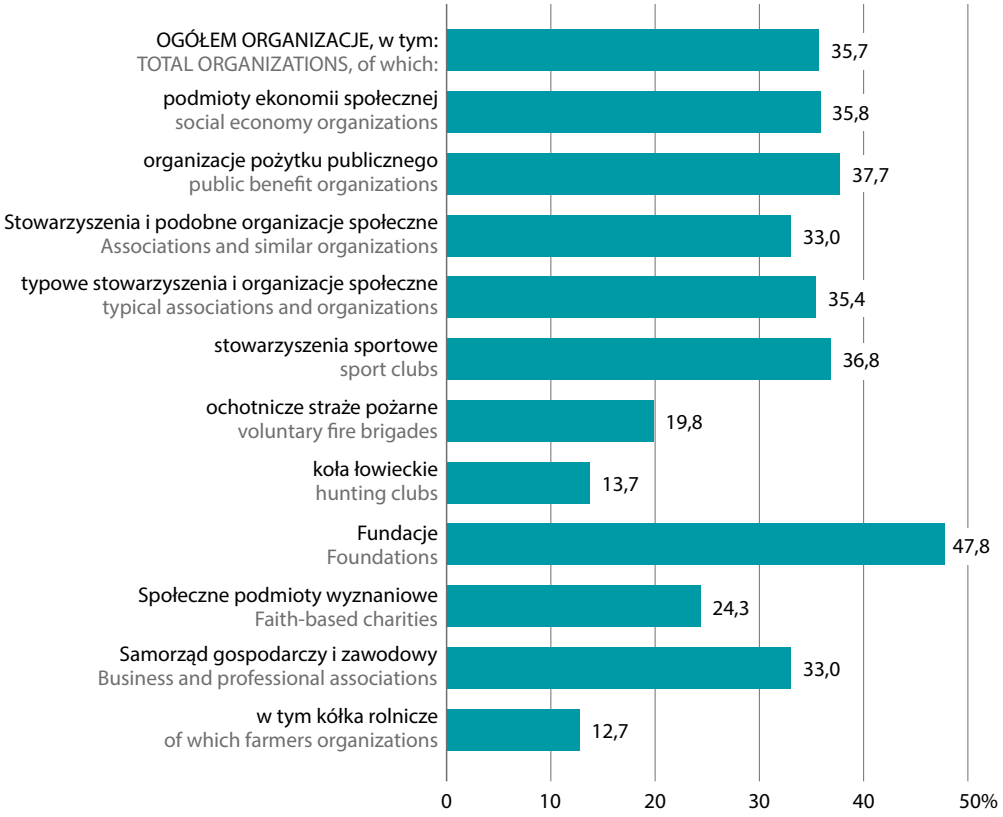

Współpraca organizacji non-profit z przedsiębiorstwami najczęściej przybierała formy: otrzymywania środków finansowych, rzeczowych lub usług w zamian za promocję przedsiębiorstwa, m.in. na podstawie umowy sponsoringu (84,0%), otrzymywania wsparcia finansowego lub rzeczowego w formie darowizny (81,3%) oraz korzystania z nieodpłatnych usług świadczonych przez przedsiębiorstwo (74,4%). Najmniej rozpowszechnionymi formami współpracy z przedsiębiorstwami były: wspólne prowadzenie działalności gospodarczej (28,6%) oraz współpraca na podstawie umowy barterowej (30,1%).

Badane organizacje non-profit zostały zapytane również o korzyści jakie – według nich – dzięki wzajemnej współpracy odniosły przedsiębiorstwa będące partnerami współpracy. Według 56,3% organizacji kooperujących z przedsiębiorstwami, główną korzyścią wynikającą ze współpracy z nimi uzyskaną przez partnerów współpracy była promocja przedsiębiorstwa (lub jego produktów). Odsetek ten zmalał o 1,9 p. proc. w stosunku do 2015 r. i o 1,5 p. proc. w stosunku do 2013 r. W dalszej kolejności udzielana była odpowiedź wskazująca na brak uzyskiwania jakichkolwiek korzyści przez przedsiębiorstwa (21,8%). Odsetek ten zmalał o 0,4 p. proc. w stosunku do 2015 r. i jednocześnie wzrósł o 2,2 p. proc. w stosunku do 2013 r. Najrzadziej, według organizacji kooperujących z przedsiębiorstwami, partnerzy tej współpracy otrzymują korzyści takie jak: środki rzeczowe (7,5%), inne usługi (13,6%) oraz środki finansowe (14,6%).

Wykres 3.18. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według form współpracy w 2017 r.

Chart 3.18. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by forms of cooperation in 2017

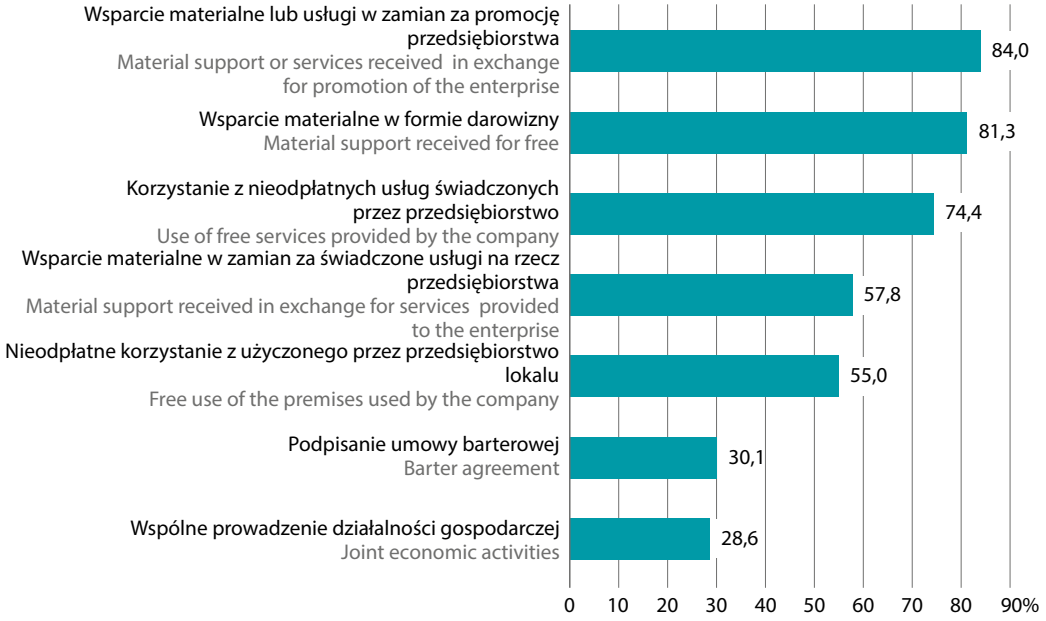

Wykres 3.19. Odsetek organizacji non-profit według korzyści uzyskiwanych przez przedsiębiorstwa w wyniku podjęcia współpracy w 2013 r., 2015 r. i 2017 r.

Chart 3.19. Percentage of non-profit organizations by benefits obtained by enterprises as a result of cooperation with non-profit organizations in 2013, 2015 and 2017

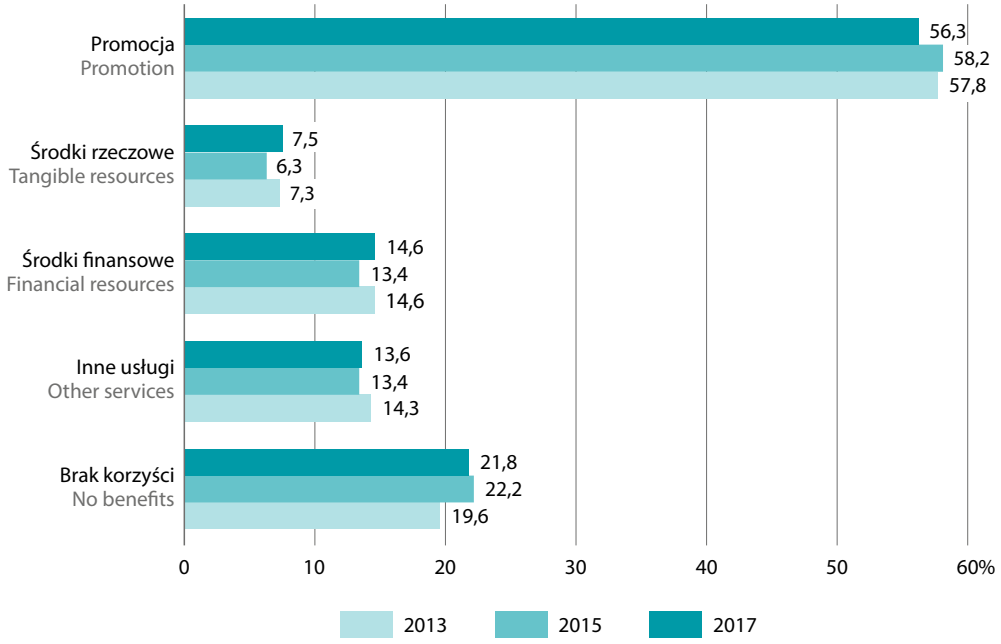

Korzyścią dla organizacji non-profit, która może wyniknąć ze współpracy z przedsiębiorstwami jest możliwość zaangażowania części pracowników zatrudnionych w przedsiębiorstwach, z którymi udało się nawiązać współpracę, do świadczenia pracy na rzecz organizacji (w ramach tzw. wolontariatu pracowniczego). Skala podejmowania tego typu współpracy była niewielka. Z pracy osób pozyskanych w ramach wspomnianego programu udało się skorzystać 13,1% organizacji non- profit współpracujących z przedsiębiorstwami. Odsetek ten zmalał w porównaniu do poprzednich lat – o 2,4 p. proc w stosunku do 2015 r. i o 3,1 p. proc. w stosunku do 2013 r. Całkowita liczba pracowników poświęcających swój czas na świadczenie bezpłatnych usług na rzecz organizacji wyniosła 40,9 tys. osób, a spośród nich ponad połowa osób (55,0%) świadczyła pracę na rzecz organizacji w czasie wolnym, czyli po godzinach pracy.

Spośród jednostek non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami z wolontariatu pracowniczego najczęściej korzystały fundacje (18,3%) oraz organizacje pożytku publicznego (17,1%). Natomiast najrzadziej kółka rolnicze (5,0%) oraz ochotnicze straże pożarne (5,6%).

Wykres 3.20. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami korzystających z wolontariatu pracowniczego według rodzaju organizacji w 2017 r.

Chart 3.20. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises using employee volunteering by type of organization in 2017

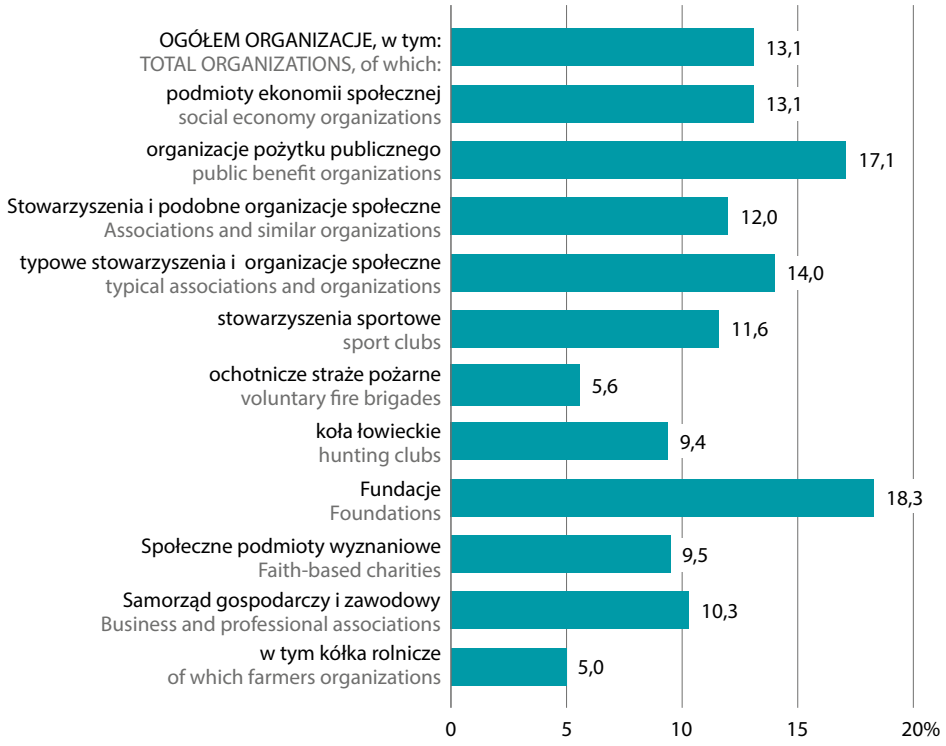

Porównując główną dziedzinę działalności organizacji non-profit to z wolontariatu pracowniczego najwięcej skorzystało podmiotów zajmujących się: wsparciem trzeciego sektora (18,8%), ochroną zdrowia (18,4%) oraz edukacją i wychowaniem, badaniami naukowymi (18,1%). Z kolei najmniej skorzystało podmiotów działających w obszarach: ratownictwo (6,7%) oraz łowiectwo (9,0%).

Wykres 3.21. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami korzystających z wolontariatu pracowniczego według głównej dziedziny działalności w 2017 r.

Chart 3.21. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises using employee volunteering by main field of activity in 2017

Rozdział 4
Chapter 4

Wewnątrzsektorowa współpraca organizacji non-profit
Inter-sectoral cooperation of non-profit organizations

Do partnerów współpracy z sektora non-profit zostały zaszeregowane podmioty z następujących grup:

- stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne oraz fundacje;
- społeczne podmioty wyznaniowe;
- samorząd gospodarczy i zawodowy;
- inne organizacje pozarządowe (np. organizacje pracodawców, związki zawodowe, partie polityczne).

4.1. Rozpowszechnienie współpracy
4.1. Occurence of cooperation

Wykres 4.1. **Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według rodzaju organizacji w 2013 r., 2015 r. i 2017 r.**

Chart 4.1. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by type of organization in 2013, 2015 and 2017

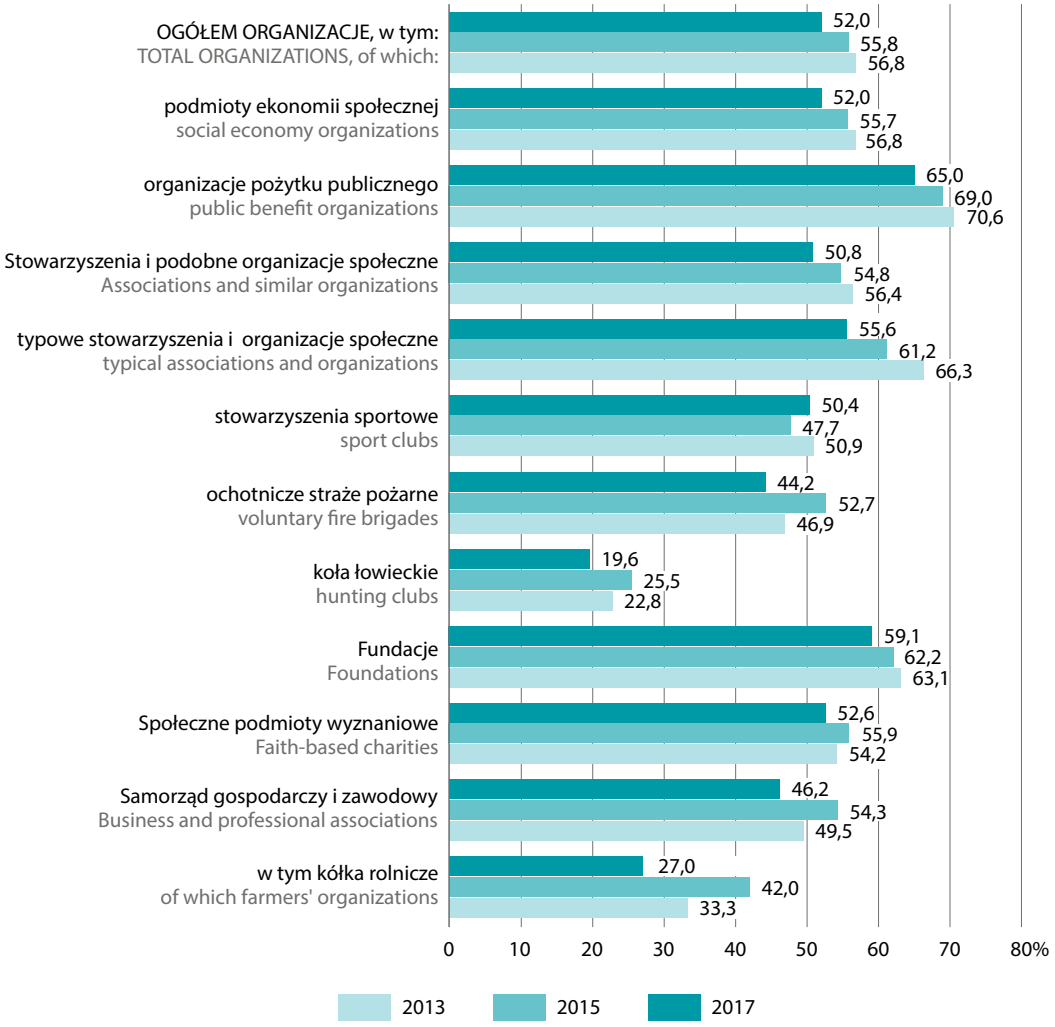

Partnerzy pochodzący z sektora non-profit stanowili drugą, po instytucjach publicznych, najczęściej wskazywaną grupę podmiotów, z którą badane organizacje kooperowały. Podejmowanie współpracy wewnątrzsektorowej w 2017 r. zadeklarowało 52,0% organizacji non-profit, co oznacza spadek o 3,8 p. proc. w porównaniu do 2015 r. i o 4,8 p. proc. w stosunku do 2013 r.

Najwyższym odsetkiem organizacji współpracujących z partnerami sektora non-profit charakteryzowała się grupa podmiotów posiadających status OPP (65,2%). Relatywnie wysoki odsetek organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo był wśród fundacji (59,1%), a następnie – typowych stowarzyszeń i organizacji społecznych (55,6%). Dla większości rodzajów organizacji wskaźnik ten przekroczył 50,0%, zdecydowanie niższy był jednak wśród kół łowieckich (19,6%) oraz kółek rolniczych (27,0%).

Największy spadek odsetka podmiotów współpracujących wewnątrzsektorowo w stosunku do 2015 r. wystąpił wśród kółek rolniczych (o 15,0 p. proc.). Między 2015 r. a 2017 r. we wszystkich grupach organizacji odnotowano obniżenie udziału organizacji współpracujących z innymi organizacjami non-profit, tylko w przypadku stowarzyszeń sportowych wskaźnik ten zwiększył się w tym okresie o 2,7 p. proc. (z 44,7% do 50,4%).

Wykres 4.2. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według głównej dziedziny działalności w 2017 r.

Chart 4.2. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by main fields of activity in 2017

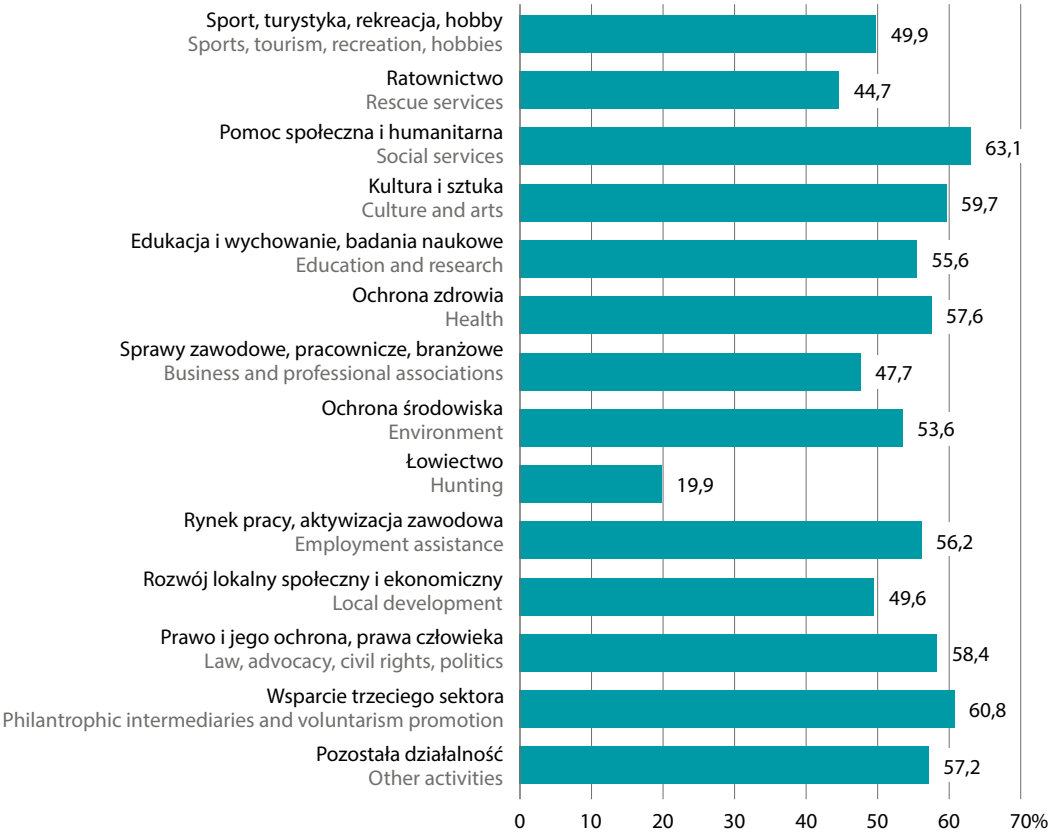

Najwyższy odsetek organizacji podejmujących współpracę z innymi podmiotami sektora non-profit odnotowano wśród organizacji działających w obszarze pomocy społecznej i humanitarnej (63,1%), jednakże w porównaniu z 2015 r. ten odsetek obniżył się o 12,3 p. proc. Relatywnie wysoki odsetek organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo wystąpił także w obszarze wsparcia trzeciego sektora (60,8%), a następnie – kultury i sztuki (59,7%).

Rozmieszczenie terytorialne nie różnicowało znacząco odsetka organizacji podejmujących współpracę z innymi podmiotami non-profit. Różnica między województwem o najwyższej wartości wskaźnika (śląskim – 58,3%) a województwem o wartości najniższej (podkarpackim – 45,5%) wyniosła 12,8 p. proc. Wyróżniał się też region Mazowiecki regionalny (61,0%).

Mapa 4.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według województw i regionów w 2017 r.

Map 4.1. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by voivodships and regions in 2017

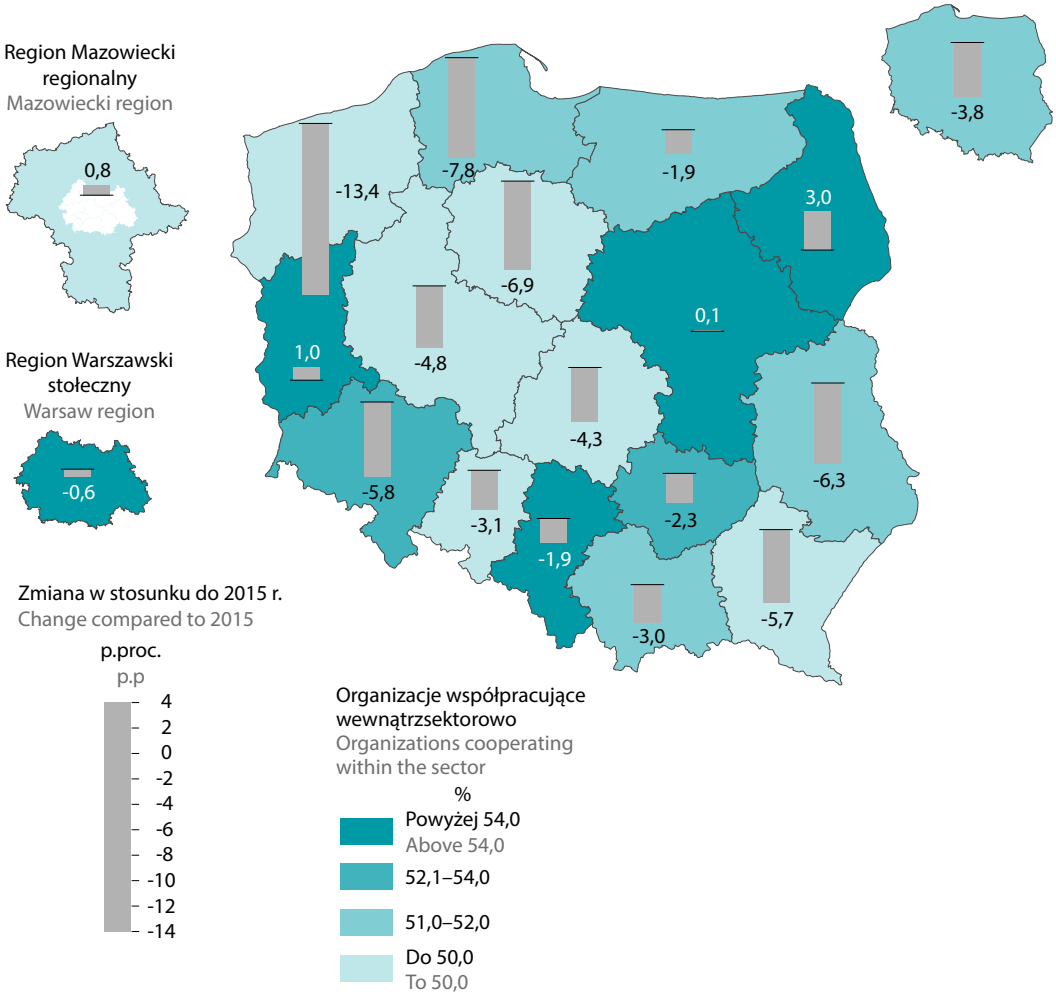

Rodzaj miejscowości, podobnie jak rozmieszczenie terytorialne badanych organizacji nie różnicował znacząco odsetka organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo. W miastach był on większy niż na wsi (55,5% wobec 46,3%). Choć podmioty miejskie częściej angażowały się w kooperację z innymi organizacjami non-profit niż wiejskie, to już wielkość miasta nie miała większego wpływu na wysokość omawianego wskaźnika.

Wykres 4.3. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według rodzaju miejscowości w 2017 r.

Chart 4.3. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by type of locality in 2017

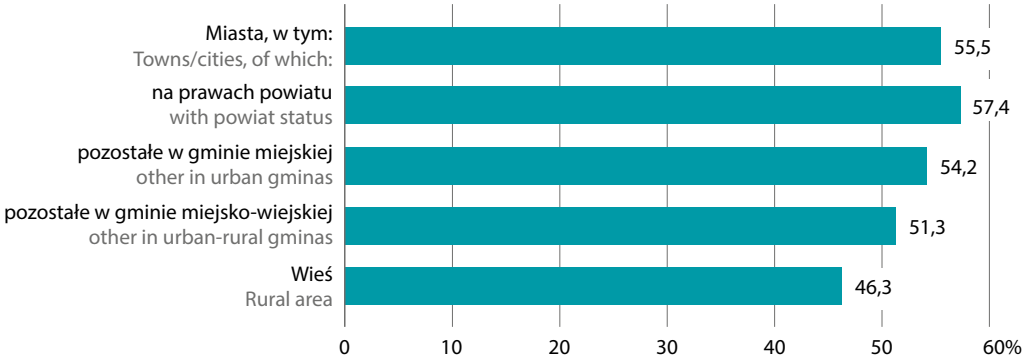

Wśród badanych organizacji obserwowalna była zależność, że im większy obszar kraju obejmują zasięgiem swojej działalności, tym większa skłonność z ich strony do podejmowania współpracy z innymi organizacjami non-profit. W grupie organizacji, które zasięgiem działania wykraczały poza granice kraju, udział podmiotów współpracujących wewnątrzsektorowo wyniósł 70,5%, jednak był niższy w stosunku do 2015 r. o 4,6 p. proc. Z kolei wśród takich podmiotów, których działalność zogniskowana była wyłącznie na terenie najbliższego sąsiedztwa, analogiczny udział stanowił jedynie 36,4% i był aż o 8,4 p. proc. mniejszy niż 2 lata wcześniej. Szerszy zasięg działalności przekłada się także na większą liczbę partnerów współpracy.

Wykres 4.4. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według maksymalnego zasięgu działalności w 2017 r.

Chart 4.4. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by maximum territorial scope in 2017

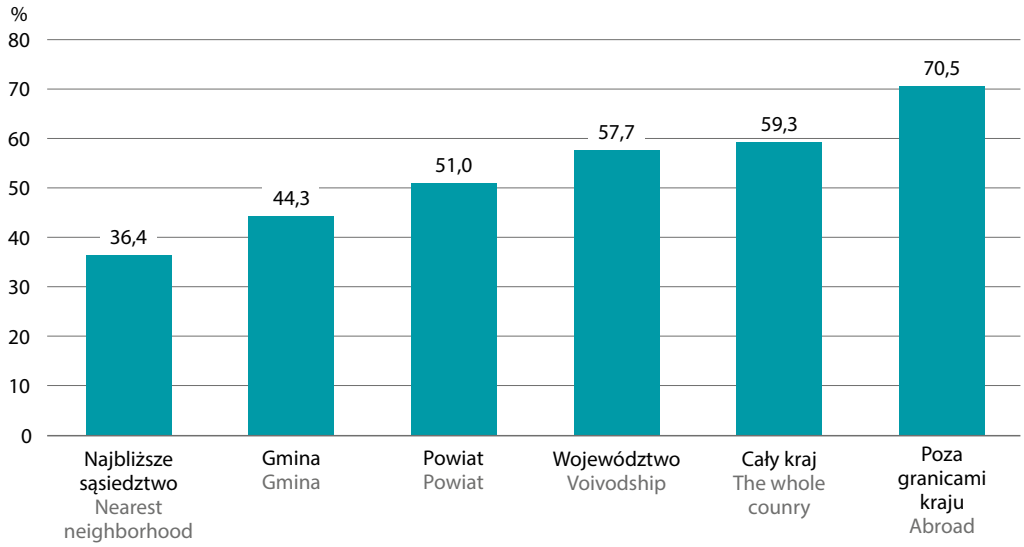

Podmioty zatrudniające płatny personel (zwłaszcza w przypadku organizacji zatrudniających na umowę o prace) częściej podejmowały współpracę z innymi organizacjami (66,2%) niż te bazujące wyłącznie na pracy społecznej (45,3%). Z zatrudnieniem płatnego personelu wiąże się także szerszy zasięg terytorialny działalności badanych organizacji, gdyż 61,0% podmiotów posiadających płatny personel wykraczało swoim zasięgiem działalności poza granice powiatu. Zatrudnianie pracowników może ułatwiać nawiązywanie i kontynuowanie stabilnej, długoterminowej współpracy między organizacjami. Istniała istotna statystycznie korelacja między zatrudnieniem w organizacjach a liczbą organizacji z nimi współpracującymi. Z organizacjami zatrudniającymi co najmniej 6 osób na umowę o pracę średnio współpracowało 10 partnerów, podczas gdy jednostki niezatrudniające płatnego personelu angażowały się we współpracę średnio z 3 organizacjami.

Wykres 4.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według klas zatrudnienia w 2017 r.

Chart 4.5. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by employment class in 2017

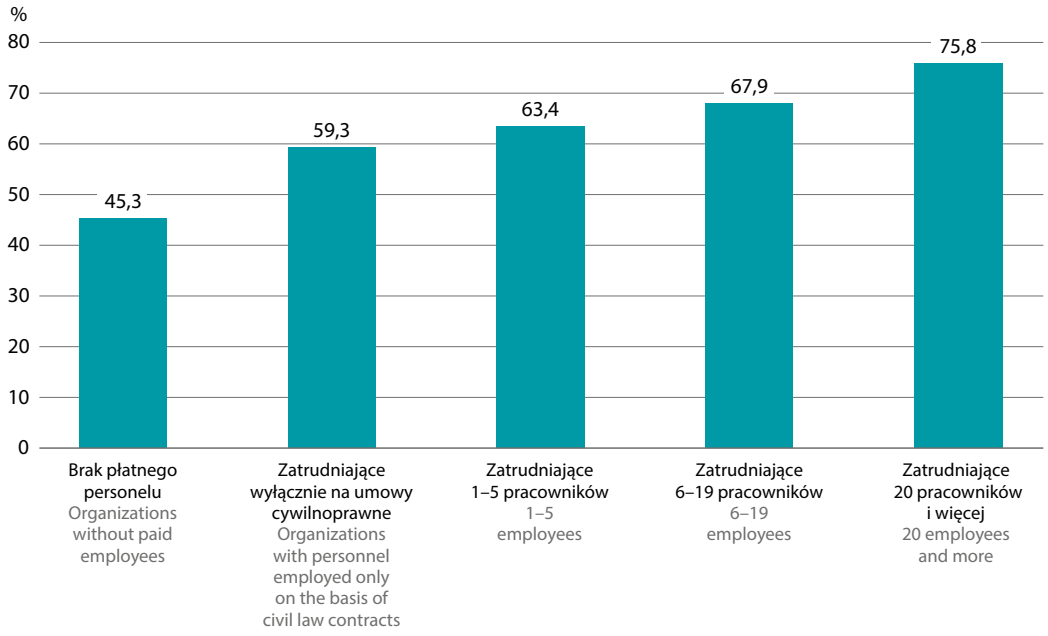

Najmniej organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo było takich, których przychód roczny nie przekraczał 1 tys. zł. Odsetek organizacji non-profit posiadających partnerów współpracy wzrastał wraz z wysokością przychodów, które podmioty osiągały. Wśród podmiotów, których roczne przychody przekraczały 1 mln zł blisko 3 na 4 organizacje podejmowały współpracę z inną organizacją. Istniała istotna statystycznie korelacja między wysokością przychodów w organizacjach a liczbą organizacji z nimi współpracujących. Z organizacjami osiągającymi przychody powyżej 1 mln średnio współpracowało 13 partnerów, podczas gdy jednostki z przychodami nie przekraczającymi 10 tys. zł angażowały się we współpracę średnio z 2 organizacjami.

Wykres 4.6. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według klas przychodów w 2017 r.

Chart 4.6. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by class of revenues in 2017

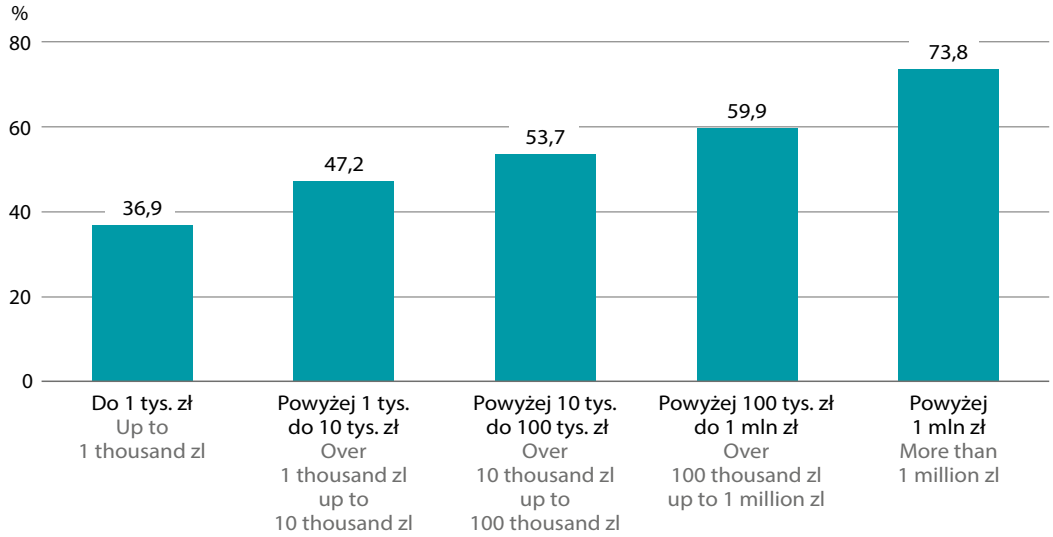

Fundacje oraz stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne zdecydowanie najczęściej w 2017 r. współpracowały z innymi stowarzyszeniami i fundacjami (odpowiednio 54,6% i 44,7%). Organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego również częściej współpracowały z podmiotami ze swojej grupy lub organizacjami pracodawców (31,9%), choć wśród nich rozpowszechnienie współpracy ze stowarzyszeniami i fundacjami również było dość popularne (30,9%). Z kolei społeczne podmioty wyznaniowe nieco częściej współpracowały ze stowarzyszeniami i fundacjami niż same ze sobą (38,5% wobec 37,5%). Na ogół w 2017 r. nastąpił niewielki spadek odsetka współpracujących organizacji non-profit z poszczególnymi partnerami związany z nieznacznym spadkiem wskaźnika współpracy wewnątrzsektorowej dla ogółu organizacji w porównaniu z poprzednimi latami. Jednak w stosunku do 2013 r. zarówno wśród organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego, jak i wśród społecznych podmiotów wyznaniowych nastąpił wzrost odsetka podmiotów współpracujących ze stowarzyszeniami lub fundacjami (odpowiednio o 2,8 p. proc. i 2,3 p. proc.).

Tablica 4.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według rodzaju partnera w 2017 r.

Table 4.1. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by types of partner in 2017

Rodzaj organizacji Types of organization	Rodzaj partnera Types of partner			
	fundacje, stowarzyszenia foundations, associations	społeczne podmioty wyznaniowe faith based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy, organizacje pracodawców business and professional associations, employers' organizations	inne organizacje pozarządowe other non-governmental organizations
	w % in %			
OGÓŁEM ORGANIZACJE TOTAL ORGANIZATIONS	45,7	10,0	5,5	17,2
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne Assiociations and similar organizations	44,7	9,8	4,4	17,0
Fundacje Foundations	54,6	9,4	5,4	18,1
Społeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities	38,5	37,5	4,9	17,6
Samorząd gospodarczy i zawodowy Business and professional associations	30,9	3,2	31,9	17,8

4.2. Ogólna charakterystyka współpracy
4.2. General characteristics of cooperation

Dla ogółu organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo średnia i mediana partnerów współpracy nie zmieniała się między latami: 2013, 2015 i 2017 i wynosiła odpowiednio 4 i 2 partnerów. Ze względu na rodzaj organizacji w niektórych przypadkach zachodziły zmiany miedzy poszczególnymi latami, jednak różnice te nie przekraczały 1 partnera. W 2017 r. średnio najwięcej partnerów współpracy pozyskały organizacje pożytku publicznego (6). Przeciętnie z 5 partnerami współpracowały fundacje i w tej grupie wskaźnik ten obniżył się o jednego partnera w stosunku do lat poprzednich. Kółka rolnicze charakteryzowały się najmniejszą średnią liczbą partnerów wewnątrzsektorowych (2), przy czym połowa nie miała więcej niż jednego partnera.

Tablica 4.2. Średnia i mediana wewnątrzsektorowych partnerów, z którymi współpracowały organizacje non-profit według rodzaju organizacji w 2013 r., 2015 r. i 2017 r.

Table 4.2. Average and median number of inter-sectoral partners with which non-profit organizations cooperating by types of organization in 2013, 2015 and 2017

Rodzaj organizacji Types of organization	Średnia liczba partnerów Average number of partners			Mediana liczby partnerów Median number of partners		
	2013	2015	2017	2013	2015	2017
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	4	4	4	2	2	2
podmioty ekonomii społecznej social economy organizations	4	4	4	2	2	2
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	6	7	6	2	2	2
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne Assiociations and similar organizations	4	4	4	2	2	2
typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne typical associations and organizations	4	4	4	2	2	2
stowarzyszenia sportowe sport clubs	4	4	4	2	2	2
ochotnicze straże pożarne voluntary fire brigades	3	3	3	2	2	2
koła łowieckie hunting clubs	2	3	2	1	2	1
Fundacje Foundations	6	6	5	2	2	2
Społeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities	4	4	3	1	2	1
Samorząd gospodarczy i zawodowy Business and professional associations	5	5	5	2	2	2
w tym kółka rolnicze of which farmers' organizations	2	2	2	1	1	1

Organizacje działające głównie w obszarze wsparcia trzeciego sektora pozyskiwały średnio najwięcej partnerów współpracy (18), przy czym połowa nie nawiązała współpracy z więcej niż trzema organizacjami. Działania w tej dziedzinie były szczególnie nakierowane na podejmowanie współpracy wewnątrzsektorowej i polegały przede wszystkim na: finansowym wspieraniu organizacji pozarządowych, działalności informacyjnej, szkoleniowej, promocji wolontariatu oraz reprezentowaniu interesów organizacji pozarządowych. Znacznie większą średnią liczbą partnerów współpracy wewnątrzsektorowej wyróżniały się także organizacje działające w obszarze prawa i jego ochrony oraz praw człowieka (8), z kolei średnio najmniej partnerów współpracy pozyskiwały koła łowieckie (2).

Wykres 4.7. Średnia i mediana wewnątrzsektorowych partnerów, z którymi współpracowały organizacje non-profit według głównej dziedziny działalności w 2017 r.

Chart 4.7. Average and median number of inter-sectoral partners with which non-profit organizations cooperating by main field of activity in 2017

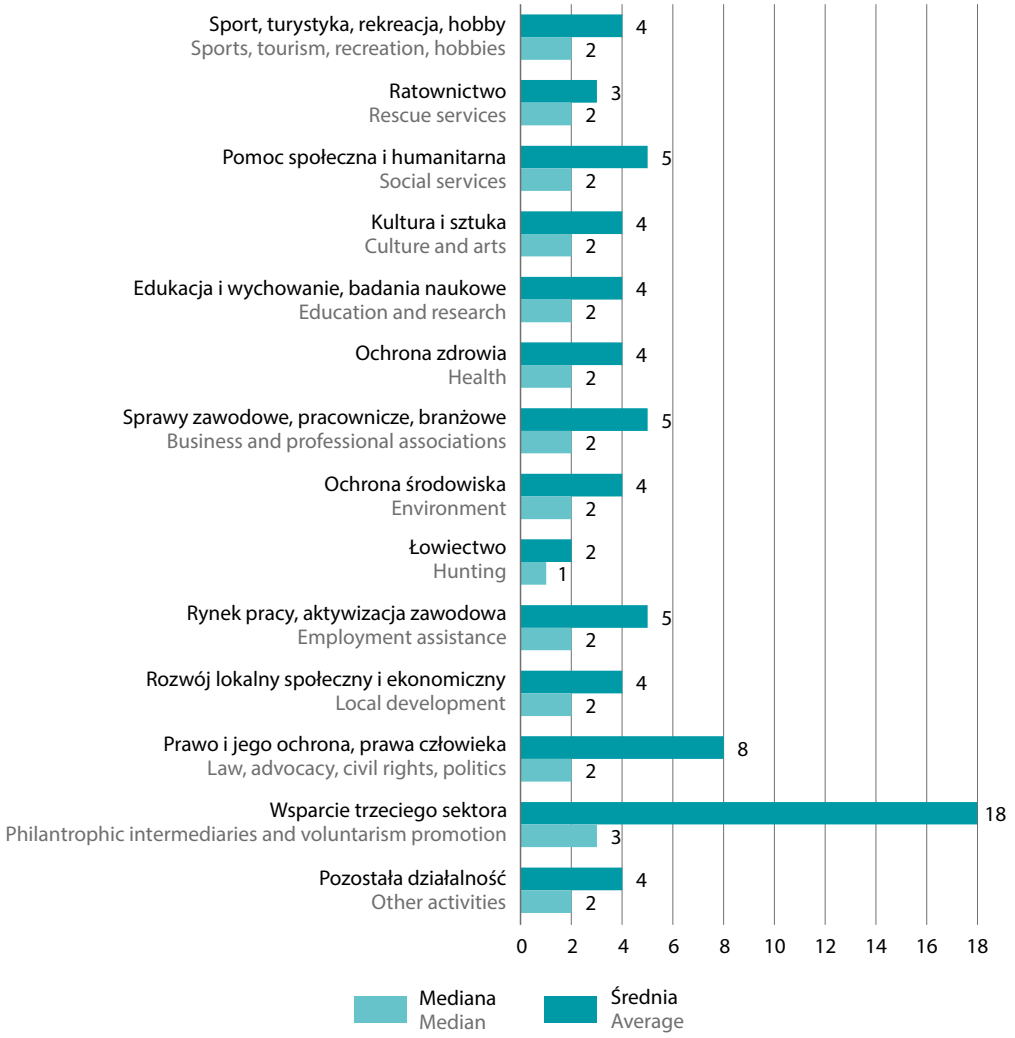

Nieznacznie większa niż średnia liczba partnerów współpracy wewnątrzsektorowej wyróżniała województwa: dolnośląskie, mazowieckie i śląskie (5), z kolei poniżej średniej dla kraju statystyka ta kształtowała się w województwach: kujawsko-pomorskim, lubelskim, podkarpackim i świętokrzyskim (3). We wszystkich województwach dla połowy badanych podmiotów średnia liczba organizacji współpracujących nie przekroczyła dwóch partnerów.

Mapa 4.2. **Średnia wewnątrzsektorowych partnerów, z którymi współpracowały organizacje non-profit według regionów i województw w 2017 r.**

Map 4.2. Average number of number of inter-sectoral partners with which non-profit organizations cooperating by regions and voivodships in 2017

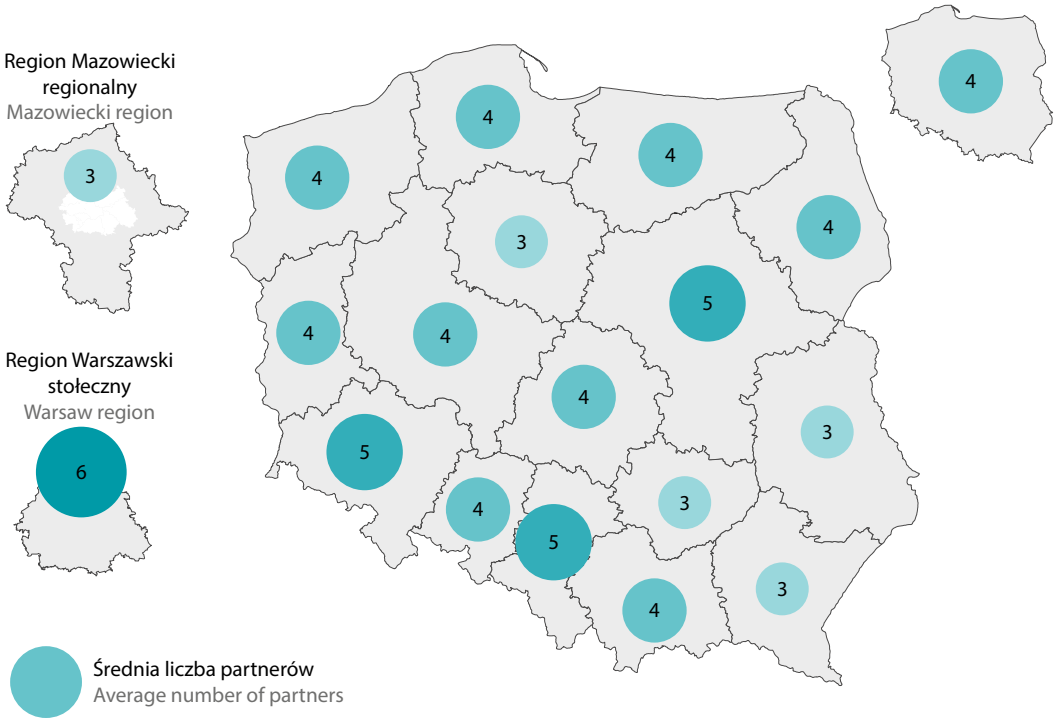

Współpraca wewnątrzsektorowa badanych organizacji miała przede wszystkim charakter niesformalizowany, co piąta organizacja współpracująca z innymi organizacjami non-profit nie podpisywała porozumienia formalizującego tę współpracę. Nieformalny charakter współpracy był bardziej rozpowszechniony wewnątrz sektora, niż w kontaktach z partnerami sektora publicznego czy komercyjnego. W stosunku do 2015 r. odsetek organizacji podpisujących pisemne porozumienia między sobą o współpracy obniżył się o 1,0 p. proc., jednak w porównaniu z 2013 r. – o 6,1 p. proc. Wskaźnik formalizacji współpracy dla ogółu badanych organizacji szczególnie zaniżały ochotnicze straże pożarne (jedynie 3,9% OSP współpracowało wewnątrzsektorowo w oparciu o pisemną umowę) oraz kółka rolnicze (7,3%). Jednak wskaźnik formalnej współpracy wewnątrzsektorowej tych ostatnich uległ zwiększeniu w stosunku do 2015 r. o 6,0 p. proc. Natomiast najwyższym odsetkiem organizacji podejmujących współpracę z innymi podmiotami non-profit w oparciu o formalne porozumienie charakteryzowały się fundacje (28,2%), a następnie organizacje pożytku publicznego (25,0%).

Wykres 4.8. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo na podstawie pisemnej umowy według rodzaju organizacji w 2017 r.

Chart 4.8. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector on the basis of written contract by type of organizations in 2017

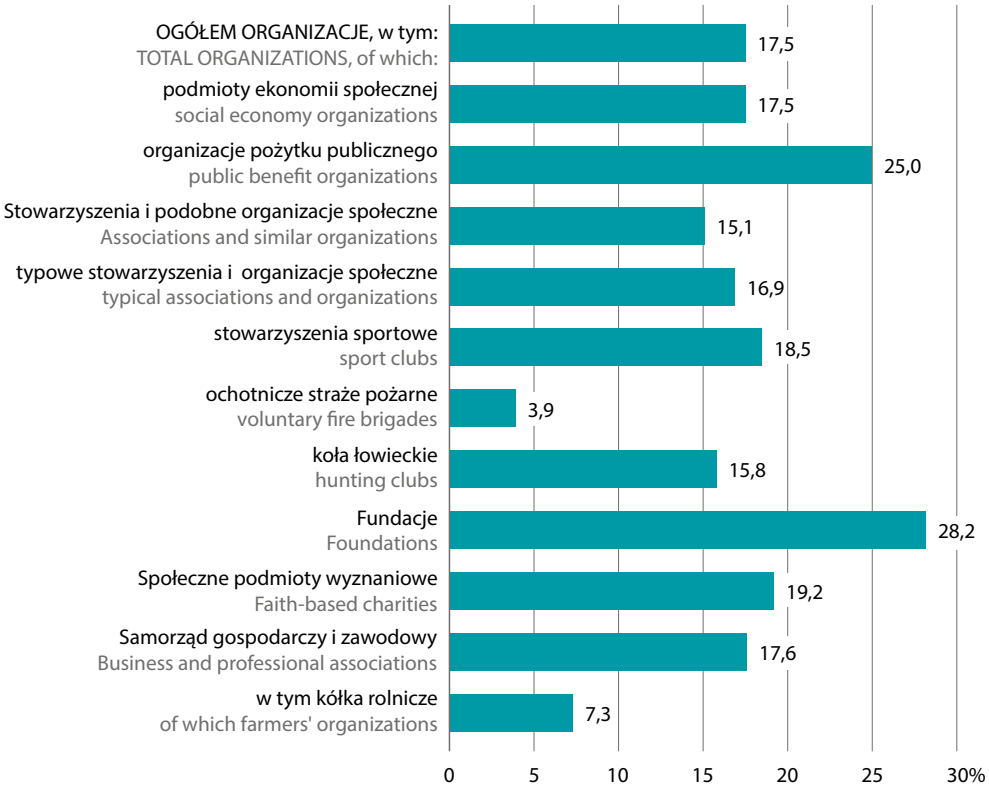

Współpraca wewnątrzsektorowa najczęściej miała charakter wyłącznie sporadyczny (56,8%). Prawidłowość ta dotyczyła wszystkich rodzajów badanych organizacji non-profit, przy czym różnice w udziale tej kategorii odpowiedzi ze względu na rodzaj organizacji były znaczne, między 74,6% w kółkach rolniczych a 42,6% wśród społecznych podmiotów wyznaniowych. Społeczne podmioty wyznaniowe częściej niż pozostałe organizacje współpracowały z innymi podmiotami non-profit regularnie (57,4%, a wyłącznie regularnie 31,1%). Relatywnie wysoki analogiczny odsetek charakteryzował samorząd gospodarczy i zawodowy, wśród nich 54,2% organizacji współpracowało wewnątrzsektorowo regularnie, a dla 28,7% była to wyłącznie regularna kooperacja.

Wykres 4.9. **Struktura organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według częstotliwości współpracy w 2017 r.**

Chart 4.9. The structure of non-profit organizations cooperating within the sector by frequency of cooperation in 2017

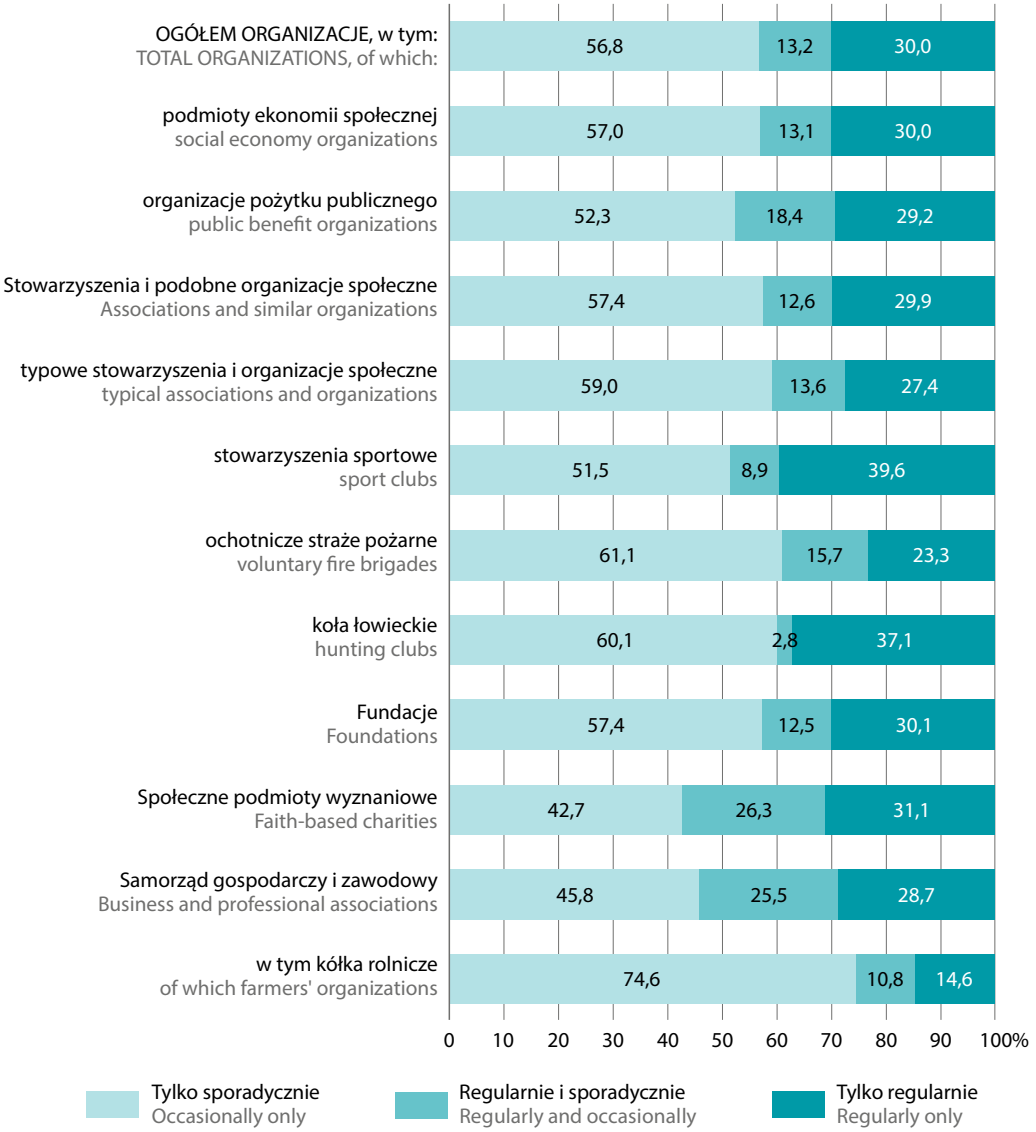

Badane organizacje, których działalność skupiała się głównie w obszarze rynku pracy i aktywizacji zawodowej, częściej niż pozostałe podmioty współpracowały z innymi podmiotami non-profit regularnie (58,1%, a wyłącznie regularnie 44,1%). Relatywnie wysoki analogiczny odsetek charakteryzował organizacje wspierające swoją działalnością trzeci sektor, wśród których 55,2% organizacji współpracowało wewnątrzsektorowo regularnie, a dla 35,8% była to wyłącznie regularna kooperacja. Z kolei tylko sporadycznie najczęściej kooperowały organizacje, zainteresowaniem których była głównie działalność w obszarze kultury i sztuki (65,7%).

Wykres 4.10. Struktura organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według częstotliwości współpracy i głównej dziedziny działalności w 2017 r.

Chart 4.10. The structure of non-profit organizations cooperating within the sector by frequency of cooperation and main field of activity in 2017

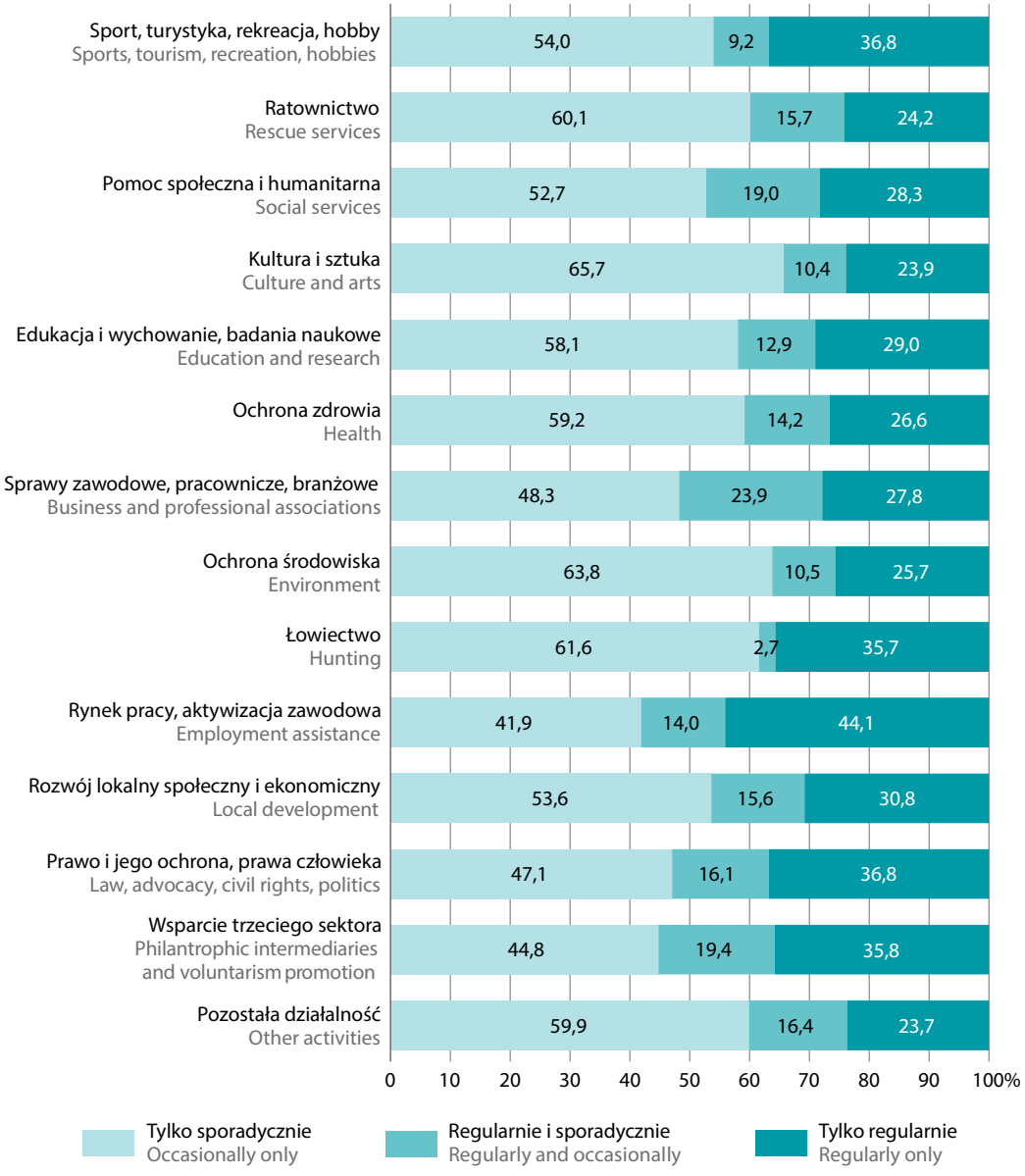

W grupie badanych organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo przeważały stowarzyszenia sportowe i inne organizacje, których główną dziedziną działalności był sport, turystyka, rekreacja i hobby (28,7%). Z racji tej przewagi, jak i ukierunkowania na współpracę w ramach własnej dziedziny działalności, była to również najczęstsza dziedzina współpracy (32,4%). Kolejne trzy dziedziny działalności o znaczącym udziale w strukturze badanych organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo to pomoc społeczna i humanitarna, ratownictwo; kultura i sztuka oraz edukacja i wychowanie, badania naukowe (odpowiednio 23,8%, 12,6%, 9,6%). Te same dziedziny były kolejnymi trzema, o znaczącym udziale w strukturze organizacji ze względu na dziedzinę współpracy. Łączny udział tych trzech w jednym i drugim przypadku wynosił odpowiednio 46,0% oraz 44,2%.

Organizacje zajmujące się głównie pomocą społeczną i humanitarną oraz ratownictwem relatywnie często wskazywały jako obszar współpracy inną dziedzinę działalności niż ta, z kolei w ramach edukacji i wychowania oraz badań naukowych częściej była prowadzona współpraca wewnątrz sektorowa niż wynikałoby to z liczby organizacji głównie działających w tej dziedzinie.

Wykres 4.11. Struktura organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo według głównej dziedziny działalności i dziedziny współpracy w 2017 r.

Chart 4.11. The structure of non-profit organizations cooperating within the sector by main field of activity and field of cooperation in 2017

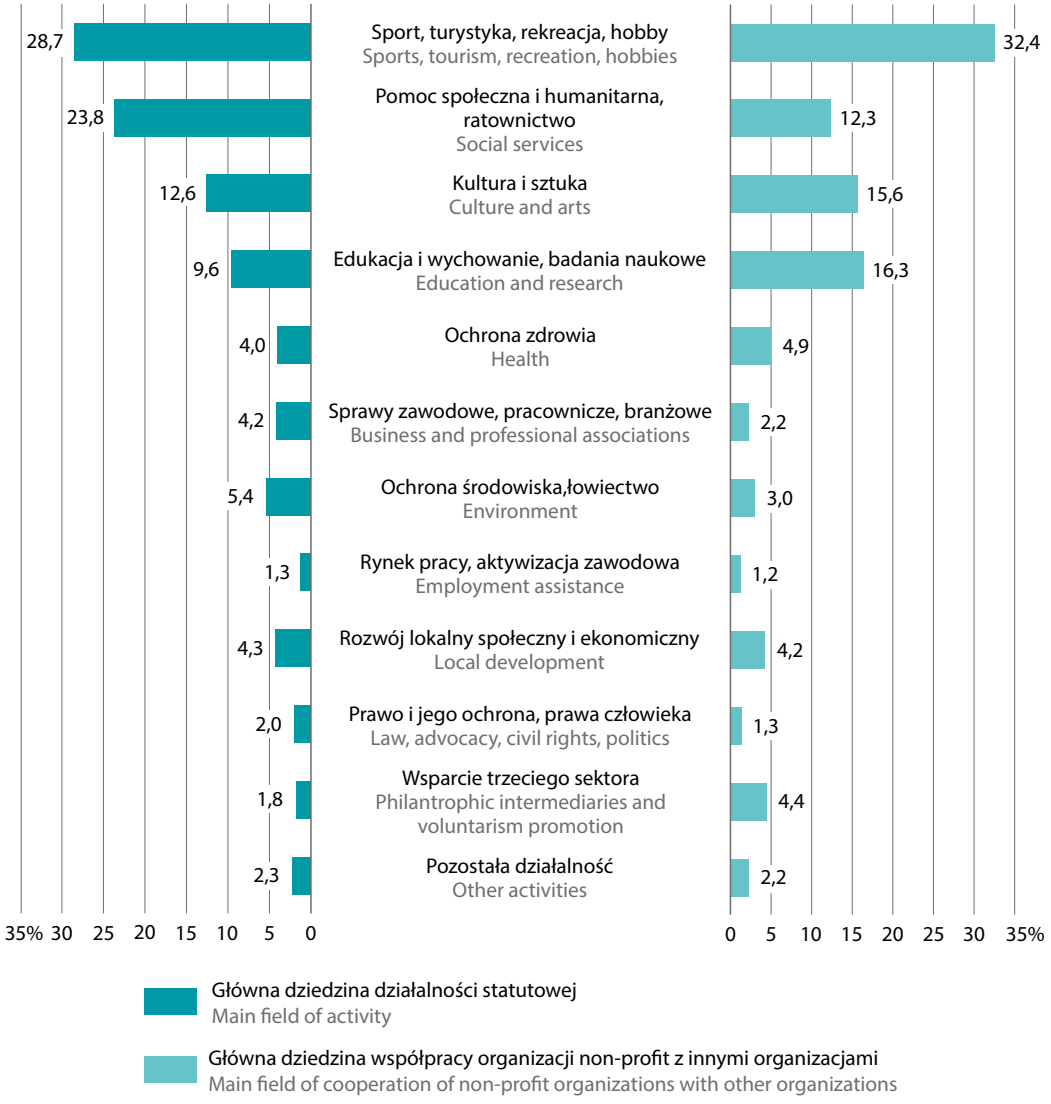

4.3. Cele i bariery współpracy
4.3. Objectives and barriers to cooperation

W 2017 r. wśród celów, dla których podejmowana była współpraca wewnątrzsektorowa dominowały korzyści niematerialne (82,9%), odsetek ten utrzymywał się na zbliżonym poziomie od 2013 r. Najczęściej wskazywanym niematerialnym celem była niezmiennie od 2013 r. integracja środowiska lokalnego i poszerzanie kontaktów (66,7% w 2017 r.), jednakże dla ponad połowy (51,4%) współpracujących wewnątrzsektorowo organizacji, korzystanie z wiedzy i doświadczenia pracowników, członków lub innych osób pracujących społecznie było również istotnym celem. Dla 40,0% organizacji kooperujących z innymi podmiotami non-profit celami współpracy były zasoby materialne, zauważalny był spadek zainteresowania takimi korzyściami współpracy. Szczególnie był on widoczny w przypadku celów finansowych, jedynie 16,3% organizacji wskazało taki cel kooperacji wewnątrzsektorowej, a udział organizacji deklarujących go było o 12,2 p. proc. niższy niż w 2013 r. Systematycznie wzrastało natomiast zainteresowanie zasobami rzeczowymi, ze względu na które w 2017 r. współpracowało wewnątrzsektorowo 27,5% podmiotów i było to o 4,4 p. proc. więcej niż w 2013 r.

Wykres 4.12. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według celów współpracy w 2013 r., 2015 r. i 2017 r.

Chart 4.12. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by objectives of cooperation in 2013, 2015 and 2017

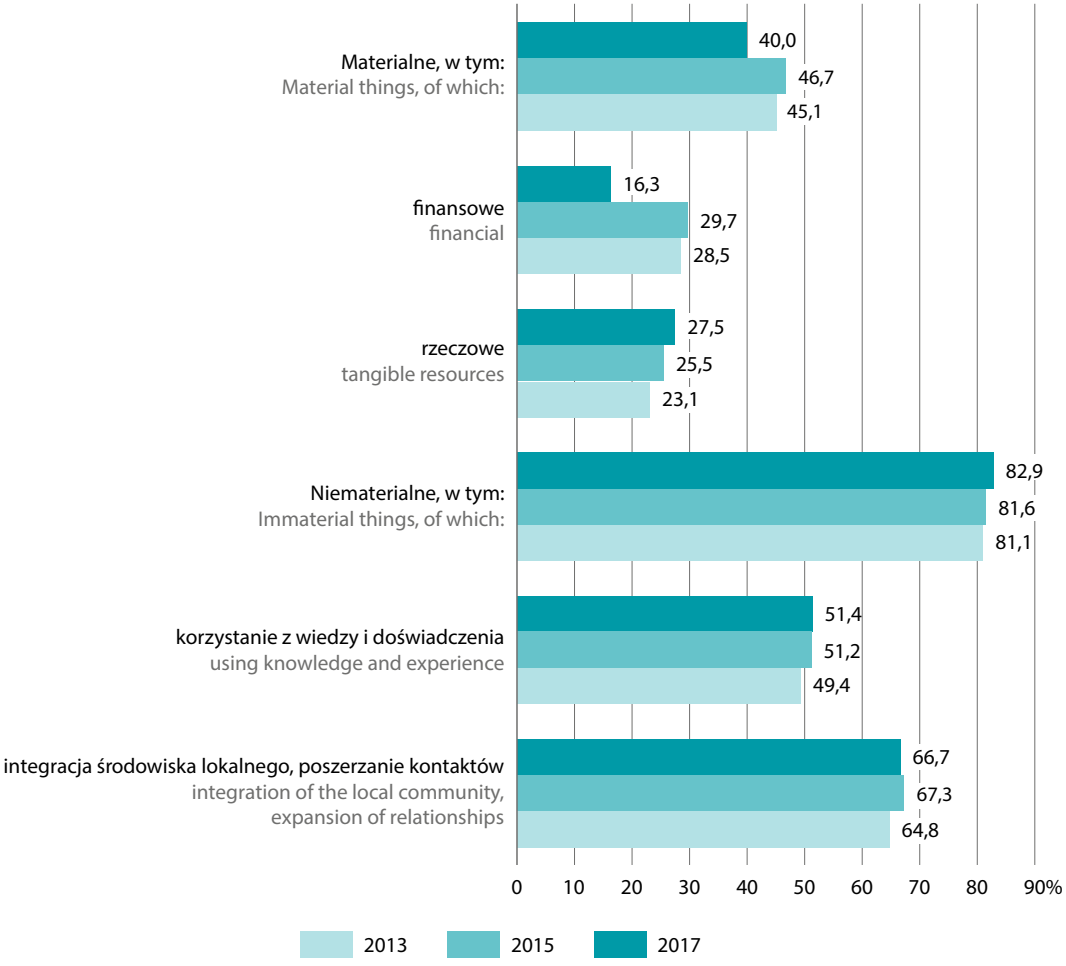

Niematerialne motywy współpracy wewnątrzsektorowej najczęściej wskazywały organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego (87,8%), chociaż relatywnie wysoki analogiczny odsetek wystąpił także wśród stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (83,5%) oraz fundacji (81,2%). Z kolei rzadziej takie motywy deklarowały społeczne podmioty wyznaniowe (68,1%), jednak i dla nich tego typu korzyści były najbardziej znaczące. Dla każdego rodzaju organizacji wśród niematerialnych korzyści przeważało integrowanie środowiska lokalnego i poszerzanie kontaktów. Ponad połowa społecznych podmiotów wyznaniowych zaznaczała jako cele współpracy zasoby materialne (59,9%), podczas gdy odsetek ten wśród pozostałych rodzajów organizacji nie przekroczył 50,0%, a najniższy był wśród organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (21,9%). Dla każdego rodzaju organizacji wśród materialnych korzyści przeważały zasoby rzeczowe, które najczęściej wskazywały społeczne podmioty wyznaniowe (23,8%).

Tablica 4.3. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według celów współpracy i rodzaju organizacji w 2017 r.

Table 4.3. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by objectives of cooperation and type of organization in 2017

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj organizacji Type of organization			
	stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne associations and similar organizations	fundacje foundations	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy business and professional associations
	w % in %			
Materialne, w tym: Material things, of which:	38,7	46,6	59,9	21,9
finansowe financial	15,3	21,5	23,8	6,0
rzeczowe tangible resources	26,9	30,3	43,9	16,5
Niematerialne, w tym: Immaterial, of which:	83,5	81,2	68,1	87,8
korzystanie z wiedzy i doświadczenia pracowników, członków lub innych osób pracujących społecznie using knowledge and experience of employees, members or other persons working as volunteers	50,5	56,6	41,2	52,6
integracja środowiska lokalnego, poszerzanie kontaktów integration of the local community, expansion of relationships	68,0	62,2	52,6	69,2

Uwzględniając rodzaj partnera współpracy wyróżniają się społeczne podmioty wyznaniowe, z którymi z jednej strony ponadprzeciętnie często badane organizacje współpracowały w celu pozyskania zasobów rzeczowych (33,6%, o 6,1 p. proc. więcej niż wśród ogółu współpracujących organizacji), a z drugiej rzadziej niż przy innych grupach organizacji kooperowano z nimi, żeby pozyskać od nich wiedzę i doświadczenie (48,5%, o 2,9 p. proc. mniej). Odwrotna sytuacja była natomiast z partnerami spośród samorządu gospodarczego i zawodowego, a także innymi organizacjami (związki zawodowe, partie polityczne), które ponad przeciętnie często wybierane był ze względu na zasoby niematerialne, a rzadziej niż przeciętne – na zasoby materialne.

Tablica 4.4. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według celów współpracy i rodzaju partnera 2017 r.

Table 4.4. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by objectives of cooperation and type of partner in 2017

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj partnera Type of partner			
	stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, fundacje associations and similar organizations, foundations	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy, organizacje pracodawców business and professional associations, employers' organizations	inne organizacje pozarządowe other non-governmental organizations
	w % in %			
Materialne, w tym: Material things, of which:	40,6	44,4	40,4	41,7
finansowe financial	17,0	16,6	13,0	16,6
rzeczowe tangible resources	27,7	33,6	31,7	30,0
Niematerialne, w tym: Immaterial, of which	83,1	83,9	87,8	87,4
korzystanie z wiedzy i doświadczenia pracowników, członków lub innych osób pracujących społecznie using knowledge and experience of employees, members or other persons working as volunteers	53,3	48,5	57,9	58,5
integracja środowiska lokalnego, poszerzanie kontaktów integration of the local community, expansion of relationships	66,9	70,2	71,9	73,2

W 2017 r. zdecydowana mniejszość (19,6%) współpracujących organizacji wskazała na istnienie barier we współpracy z innymi organizacjami. Odsetek ten wrósł jedynie o 1,1 p. proc. w stosunku do 2015 r., lecz obniżył się w stosunku do 2013 r. o 4,1 p. proc.

Główną przeszkodą utrudniającą współpracę między organizacjami był brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy (6,9% organizacji współpracujących), a wskazania na tę barierę nieznacznie się zwiększyły w stosunku do poprzednich okresów. Drugim problemem o znacznej częstości występowania był konflikt interesów (6,7%), chociaż wskazania na tę barierę nieznacznie się zmniejszały w stosunku do poprzednich okresów. Najrzadziej wskazywaną barierą była możliwości utraty niezależności bądź reputacji (2,2%). Ogólnie rzecz biorąc współpraca wewnątrzsektorowa charakteryzowała się raczej niską konfliktowością, a wskazania na poszczególne bariery współpracy na przestrzeni lat nie zmieniają się w sposób znaczący.

Wykres 4.13. Struktura organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według występowania barier współpracy w 2013 r., 2015 r. i 2017 r.

Chart 4.13. The structure of non-profit organizations cooperating within the sector by occurrence of barriers to cooperation in 2013, 2015 and 2017

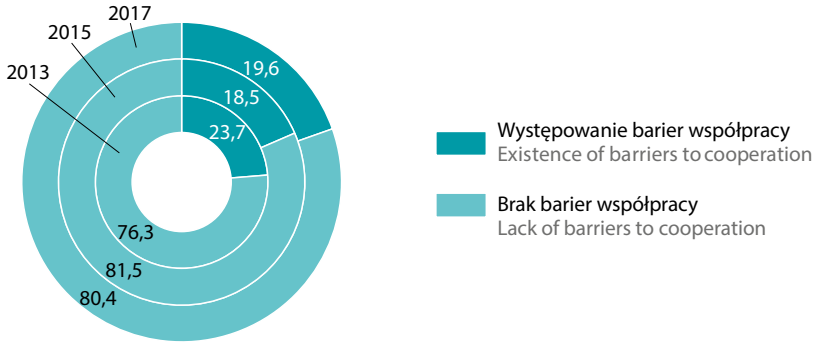

Wykres 4.14. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według barier współpracy w 2013 r., 2015 r. i 2017 r.

Chart 4.14. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by barriers to cooperation in 2013, 2015 and 2017

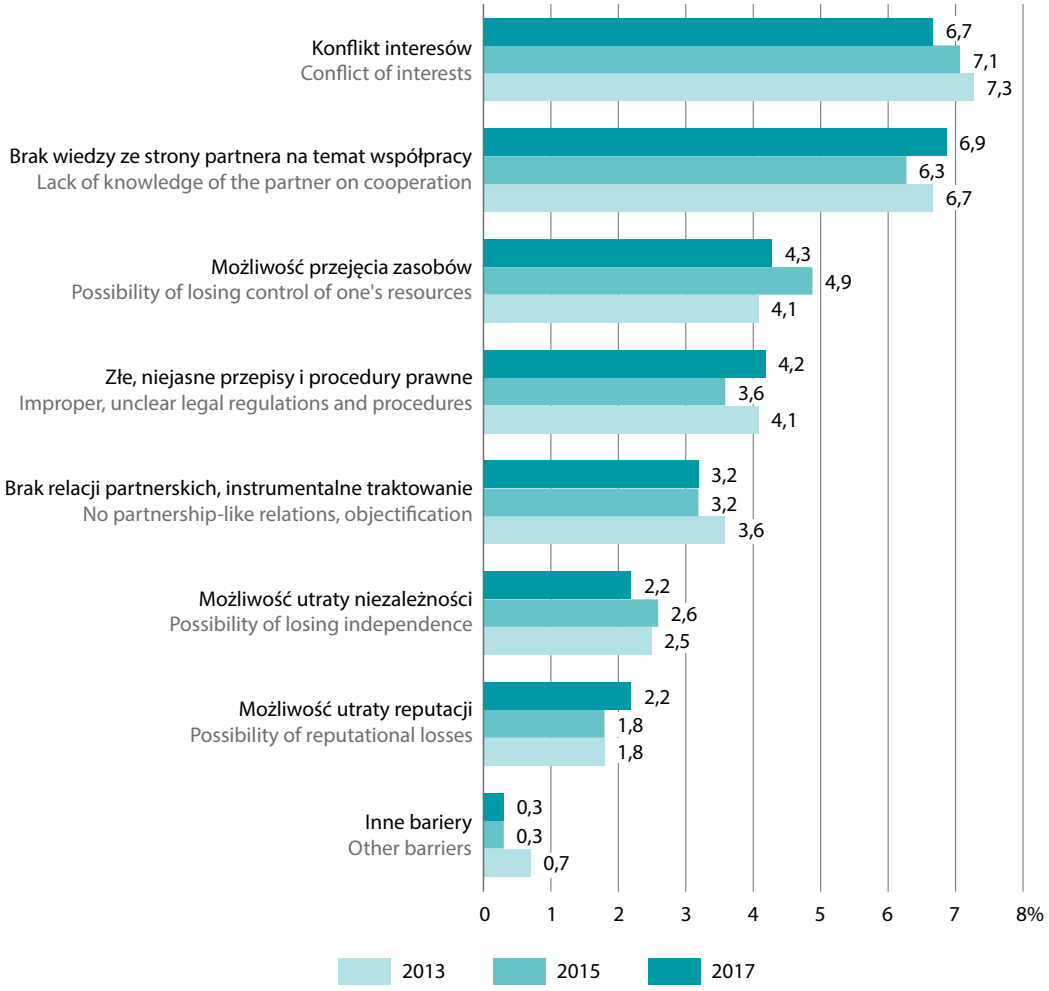

Konflikt interesów był barierą współpracy najczęściej wskazywaną przez fundacje (9,0%), a najrzadziej przez społeczne podmioty wyznaniowe (3,0%). Fundacje na tle innych podmiotów również ponadprzeciętnie często wskazywały na możliwość przejęcia zasobów (6,5%) i możliwość utraty reputacji (3,2%).

Tablica 4.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według barier współpracy i rodzaju organizacji w 2017 r.

Table 4.5. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by barriers to cooperation and type of organization in 2017

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj organizacji Type of organization			
	stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne associations and similar organizations	fundacje foundations	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy business and professional associations
	w % in %			
Konflikt interesów Conflict of interests	6,3	9,0	3,0	6,4
Brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy Lack of knowledge of the partner on co-operation	7,0	6,6	6,7	7,6
Możliwość przejęcia zasobów Possibility of losing control of one's resources	4,0	6,5	1,5	2,4
Złe, niejasne przepisy i procedury prawne Improper, unclear legal regulations and procedures	4,3	3,5	3,1	6,4
Brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie No partnership-like relations, objectification	3,1	4,0	1,9	3,0
Możliwość utraty niezależności Possibility of losing independence	2,2	2,7	1,1	1,5
Możliwość utraty reputacji Possibility of reputational losses	2,0	3,2	1,0	1,0
Inne bariery Other barriers	0,3	0,7	0,1	–

Jeśli wziąć pod uwagę partnera współpracy, to konflikt interesów wskazywany był najczęściej przy współpracy z samorządem gospodarczym, zawodowym lub innymi organizacjami pozarządowymi (po 9,3%). Brak wiedzy na temat współpracy najczęściej deklarowano przy współpracy ze społecznymi podmiotami wyznaniowymi (8,8%). Natomiast przy wszystkich rodzajach barier najmniej problematyczna była współpraca ze stowarzyszeniami i podobnymi organizacjami społecznymi oraz fundacjami.

Tablica 4.6. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według barier współpracy i rodzaju partnera w 2017 r.

Table 4.6. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by barriers to cooperation and type of partner in 2017

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj partnera Type of partner			
	stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, fundacje associations and similar organizations, foundations	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy, organizacje pracodawców business and professional associations, employers' organizations	inne organizacje pozarządowe other non-governmental organizations
	w % in %			
Konflikt interesów Conflict of interests	7,2	7,8	9,3	9,3
Brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy Lack of knowledge of the partner on co-operation	6,9	8,8	7,9	8,5
Możliwość przejęcia zasobów Possibility of losing control of one's resources	4,5	5,4	6,2	6,3
Złe, niejasne przepisy i procedury prawne Improper, unclear legal regulations and procedures	4,0	5,1	6,9	6,4
Brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie No partnership-like relations, objectification	3,3	4,9	5,1	4,2
Możliwość utraty niezależności Possibility of losing independence	2,2	3,1	3,5	3,1
Możliwość utraty reputacji Of reputational losses	2,1	3,1	4,2	3,6
Inne bariery Other barriers	0,3	0,0	0,2	0,7

4.4. Dodatkowe aspekty współpracy
4.4. Additional aspects of cooperation

Prowadzenie wspólnych projektów z innymi organizacjami non-profit dotyczyło 42,9% organizacji współpracujących. Ponad połowa (51,8%) współpracujących wewnątrzsektorowo fundacji realizowała wspólne projekty z partnerami wewnątrzsektorowymi. W przypadku pozostałych organizacji odsetek ten nie przekroczył 50,0%, a najniższy charakteryzował ochotnicze straże pożarne (28,2%).

Wykres 4.15. Odsetek organizacji non-profit realizujących wspólne projekty z innymi organizacjami[a] według rodzaju organizacji w 2017 r.

Chart 4.15. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by realization of joint projects by[a] type of organization in 2017

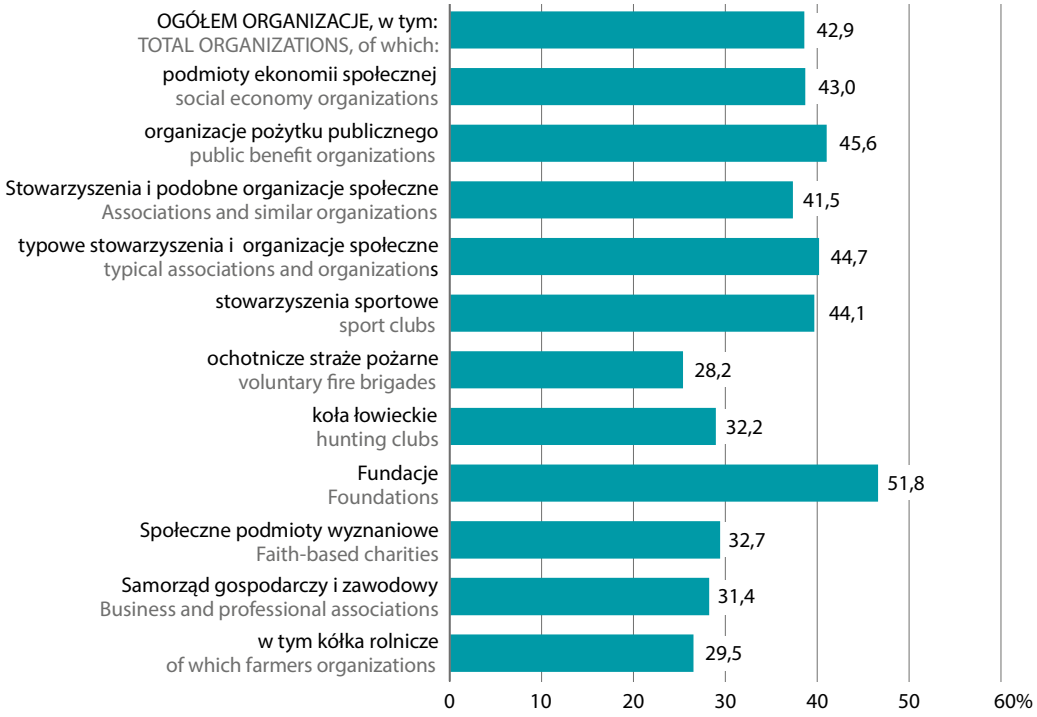

a Odsetek liczony w stosunku do liczby organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo.
a Percentage calculated from the number of organizations cooperating within the sector

W 2017 r. badane organizacje zrealizowały z innymi organizacjami średnio 3 wspólne projekty, a dla połowy z nich wskaźnik ten był nie większy niż 2. Najniższa średnia liczba projektów zrealizowanych wspólnie z innymi organizacjami wystąpiła wśród kół łowieckich (1), natomiast zróżnicowanie tej miary ze względu na rodzaj organizacji nie było znaczące.

W 2017 r. przynależność do międzynarodowych lub krajowych, regionalnych lub branżowych porozumień organizacji wskazało 35,2% aktywnych organizacji non-profit. Najczęściej były to formalne struktury krajowe (co czwarta organizacja), takie jak: związki stowarzyszeń, federacje, lokalne grupy działania. Wskaźnik przynależności organizacji non-profit do dobrowolnych porozumień zmniejszył się w stosunku do 2015 r. o 4,7 p. proc. Rzadziej wskazywana była działalność w ramach nieformalnych porozumień i sieci (7,0% wobec 8,6%), a także działalność w ramach formalnych struktur międzynarodowych (6,4% wobec 7,2%).

Wykres 4.16. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo, działających w ramach struktur nadrzędnych[a] według typu struktury w 2015 r. i 2017 r.

Chart 4.16. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector, acting within superior structures[a] by type of the structure in 2015 and 2017

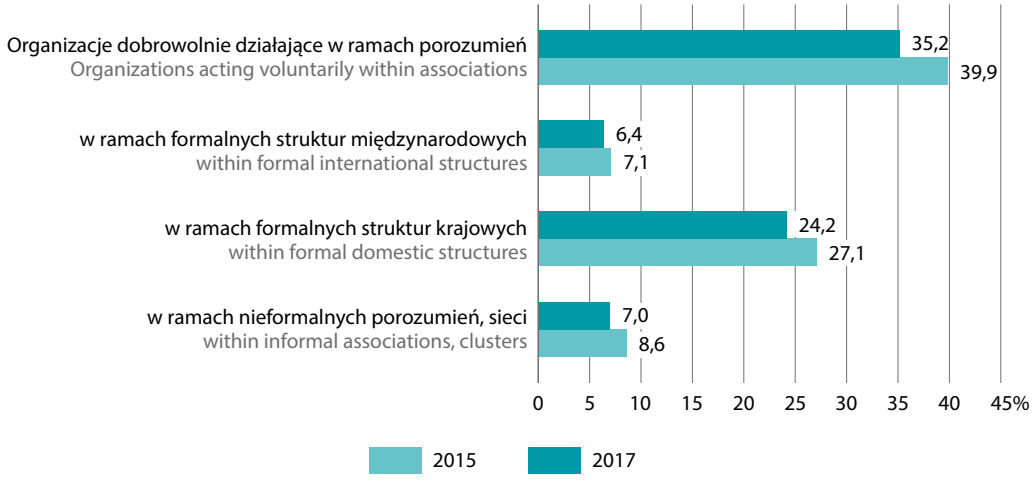

a Odsetek liczony w stosunku do liczby organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo.
a Percentage calculated from the number of organizations cooperating within the sector.

Pod względem rodzaju organizacji w zakresie przynależności do dobrowolnych struktur nadrzędnych wyróżniały się stowarzyszenia sportowe (54,4%), a następnie koła łowieckie (49,9%). Wysoki odsetek osiągnęły też organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego (40,2%). Najrzadziej przynależność do porozumień deklarowały społeczne podmioty wyznaniowe (14,3%). Większość badanych podmiotów preferowała przynależność do formalnych struktur krajowych. Różnica wystąpiła w przypadku fundacji i społecznych podmiotów wyznaniowych. Fundacje wskazywały najczęściej na przynależność do nieformalnych porozumień i sieci (13,0%), z kolei społeczne podmioty wyznaniowe wykazały nieznaczną przewagę przynależności do formalnych struktur międzynarodowych (6,1%).

Dziedzinę sportu, turystyki, rekreacji i hobby oraz łowiectwa tworzą w głównej mierze stowarzyszenia sportowe i koła łowieckie, więc ich wysokie wskaźniki przynależności do porozumień odzwierciedlają wysoki udział przynależności tych organizacji do tego rodzaju kooperowania. Podobne zjawisko charakteryzowało dziedzinę spraw zawodowych, pracowniczych i branżowych, w obszarze której działały głównie organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego, charakteryzujące się relatywnie wysokim wskaźnikiem dobrowolnego działania w ramach porozumień. W przypadku działalności związanej z ochroną środowiska badane organizacje wykazywały się największą samodzielnością działania, jedynie 22,1% działało w ramach wewnątrzsektorowych porozumień. Dziedzinami wyróżniającymi się na tle innych były również wsparcie trzeciego sektora oraz prawo i jego ochrona, prawa człowieka, w ramach których odnotowano najwyższe odsetki organizacji współpracujących w nieformalnych sieciach (odpowiednio 15,2% oraz 14,5%).

Wykres 4.17. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo działających w ramach struktur nadrzędnych według rodzaju organizacji w 2017 r.

Chart 4.17. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector, acting within superior structures by type of organization in 2017

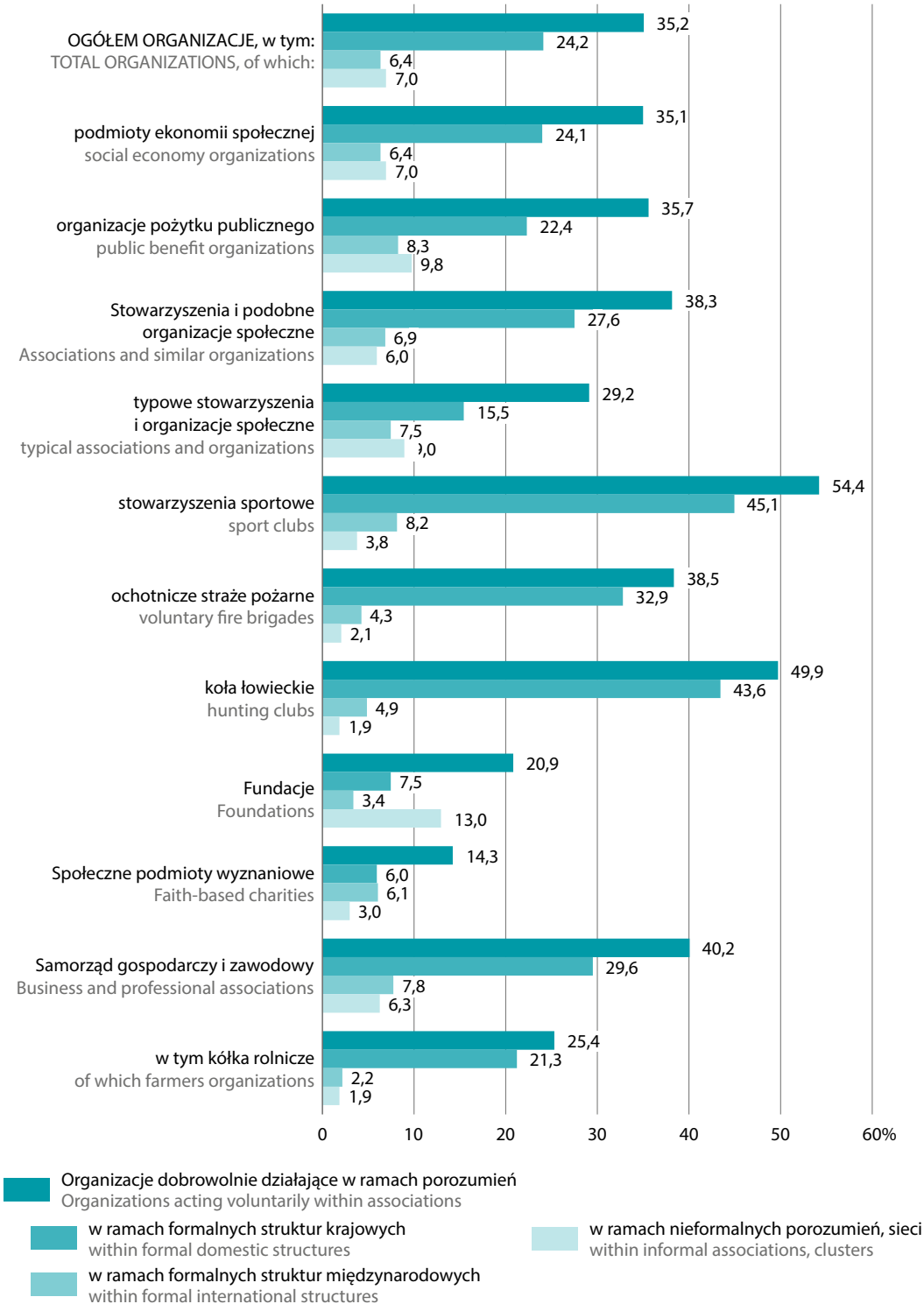

Wykres 4.18. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo, działających w ramach struktur nadrzędnych według dziedziny działalności w 2017 r.

Chart 4.18. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector, acting within superior structures by main field of activity in 2017

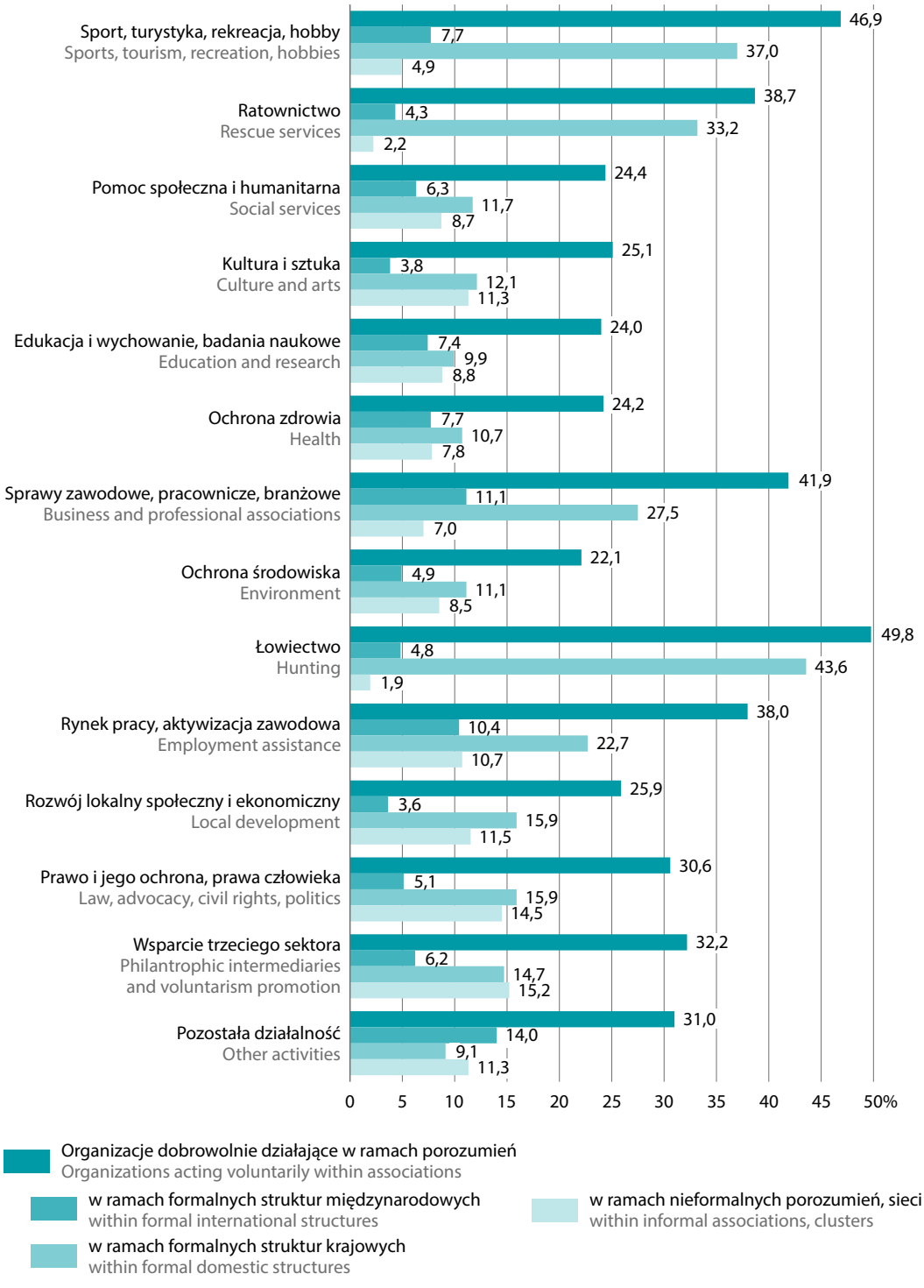

Uwagi metodologiczne
Methodological notes

Podstawowe wyjaśnienia metodologiczne
Basic methodological explanations

1. Zgodnie z definicją podręcznika Satellite Account on Nonprofit and Related Institutions and Volunteer Work[8], do sektora non-profit zalicza się podmioty, które:
   a. są w odpowiednim stopniu sformalizowane (np. w wyniku zarejestrowania we właściwym urzędzie) lub przynajmniej ich cele, sposób działania i struktura mają charakter trwały,
   b. są instytucjonalnie odrębne od administracji publicznej,
   c. mają charakter niezarobkowy (działają nie dla zysku i nie rozdzielają ewentualnej nadwyżki między swoich członków, pracowników itp.),
   d. są samorządne (władze i kierunki działania określane są wewnątrz organizacji),
   e. charakteryzują się dobrowolnością uczestnictwa w działalności organizacji.
2. Na potrzeby publikacji do organizacji non-profit zaliczono[9]:
   a. stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, działające na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach, czyli obok typowych stowarzyszeń, ochotnicze straże pożarne, stowarzyszenia sportowe (uczniowskie kluby sportowe, inne kluby sportowe i związki sportowe) oraz jednostki, do których w pewnych zakresach stosuje się Prawo o stowarzyszeniach, lecz ich funkcjonowanie regulują odrębne ustawy, np. Polski Czerwony Krzyż, Polski Związek Działkowców, Polski Związek Łowiecki i koła łowieckie,
   b. fundacje, działające na podstawie ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach,
   c. społeczne podmioty wyznaniowe, czyli jednostki organizacyjne Kościoła katolickiego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych, których działalność ma charakter społeczny, funkcjonujące w oparciu o przepisy normujące stosunek państwa do danego kościoła lub związku wyznaniowego lub ustawę z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania[10],
   d. samorząd gospodarczy i zawodowy, działający na podstawie ustawy z dnia 30 maja 1989 r. o izbach gospodarczych i ustawy z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle, podmioty, które powstały na mocy odrębnych ustaw na podstawie art. 17 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w tym np. samorządy zawodów medycznych i prawniczych, a także ustawy z dnia 30 maja 1989 r. o samorządzie zawodowym niektórych przedsiębiorców, w tym w szczególności przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie transportu, handlu, gastronomii i usług, oraz organizacje rolników, działające na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych i ustawy z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników,
3. W publikacji prezentowane są dane wyłącznie dla jednostek rejestrowanych, w zasadniczej części mających własną osobowość prawną oraz figurujących w rejestrze REGON.
4. Na potrzeby publikacji do podmiotów ekonomii społecznej (PES) zostały zaliczone: stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe, samorząd gospodarczy, w tym kółka rolnicze. Nie są to wszystkie rodzaje PES, tylko te które obejmował zakres podmiotowy badania na formularzu SOF-5.
5. Prezentowane w publikacji dziedziny działalności stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, a także społecznych podmiotów wyznaniowych zostały określone za pomocą pierwszego, najważniejszego pola działalności wskazanego przez nie na formularzu SOF-1. Z kolei wszystkie organizacje samorządu zawodowego i gospodarczego zostały zaklasyfikowane do dziedziny sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe. Zastosowane dziedziny pozwalają na przeklasyfikowanie danych na dziedziny międzynarodowej klasyfikacji organizacji non-profit – ICNPO (The International Classification of Non-

[8] https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/docs/UN_TSE_HB_FNL_web.pdf
[9] Publikacja nie obejmuje informacje dot. związków zawodowych, organizacji pracodawców i partii politycznych.
[10] Badaniem nie zostały objęte jednostki tworzące strukturę i administrację kościołów (np. parafie, zbory, zakony, kurie biskupie, seminaria duchowne), lecz wyłącznie jednostki prowadzące działalność o charakterze pożytku publicznego.

profit Organizations).[11] W dziedzinie „Pozostałe" uwzględnione zostały m.in. organizacje, których główną dziedziną była działalność międzynarodowa lub religijna.
6. Prezentowane dane według województw i regionów przygotowane są na podstawie lokalizacji siedziby jednostek.
7. Ze względu na zaokrąglenia niektóre wartości w publikacji mogą się nie sumować do ogółem.
8. W publikacji pojęcie podmiot, organizacja, jednostka są stosowane wymiennie.

Realizacja badania na formularzu SOF-5 i opracowanie wyników
Conducted survey on SOF-5 form and preparation of its results

Badanie na formularzu Sprawozdanie o współpracy, zarządzaniu i działalności informacyjnej wybranych organizacji non-profit za 2017 r. (SOF-5) miało charakter badania panelowego. Zostało zrealizowane jako uzupełnienie przedmiotowe badania na formularzach: Sprawozdanie z działalności fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych za 2016 r. (SOF-1) oraz Sprawozdanie z działalności samorządu gospodarczego i zawodowego za 2016 r. (SOF-4). Jego kartotekę stanowiły podmioty, które złożyły sprawozdanie za 2016 r.[12]

Sprawozdanie SOF-5 poświęcone było zagadnieniom związanym ze współpracą badanych organizacji, działalnością informacyjną i zarządzaniem. W niniejszej publikacji analizowane są głównie informacje z działów:

- Dział III – Ogólne dane o współpracy jednostki z innymi podmiotami – służy zebraniu informacji, z jakimi podmiotami i w jakim celu współpracowały badane jednostki oraz czy tej współpracy towarzyszyły konkretne bariery;
- Dział IV – Współpraca z administracją publiczną (rządową, samorządową i jednostkami im podległymi) – służy zebraniu szczegółowych danych na temat współpracy i jej oceny na kilku płaszczyznach;
- Dział V – Współpraca z organizacjami pozarządowymi itp. – służy zebraniu szczegółowych danych na temat liczby organizacji, z którymi jednostka sprawozdawcza współpracowała oraz głównej dziedziny tej kooperacji;
- Dział VI – Współpraca z przedsiębiorstwami – służy zebraniu szczegółowych danych m.in. o liczbie przedsiębiorstw, z którymi jednostka współpracowała, formie tej współpracy i korzyściach odniesionych przez przedsiębiorstwa.

Podstawową formą przekazania danych było wypełnienie formularza elektronicznego na Portalu Sprawozdawczym GUS (PS). Wśród 26,7 tys. organizacji zobligowanych do złożenia sprawozdania SOF-5 za 2015 r., aktywne konto na PS przed rozpoczęciem badania posiadało 2/3 jednostek. Takie organizacje otrzymały drogą elektroniczną powiadomienie o obowiązku sprawozdawczym. Organizacje nieposiadające konta na Portalu Sprawozdawczym przed rozpoczęciem badania otrzymały pocztą elektroniczną i tradycyjną list informujący o realizowanym badaniu, formularz SOF-5 oraz dane uwierzytelniające do logowania na PS. Do organizacji, które nie złożyły sprawozdań w terminie, kierowane były przypomnienia o obowiązku sprawozdawczym w formie e-mail oraz w ramach kontaktu telefonicznego.

[11] *Handbook on Non-profit Institutions in the System of National Accounts*, Statistics Division, Department of Economic and Social Affairs, United Nations, New York 2003.
[12] Metodologia badań na formularzach SOF-1 oraz SOF-4 została szczegółowo opisana w *Uwagach metodologicznych w publikacji: Sektor non-profit w 2016 r.*, Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny w Krakowie, Warszawa, Kraków 2018.

Tablica 1. Liczba jednostek badania SOF-5 według rodzaju organizacji za 2017 r.
Table 1. Number of units in the SOF-5 survey according to the type of organization for 2017

Rodzaj organizacji Type of organization		Liczba organizacji w operacie badań SOF-1 i SOF-4 za 2016 r. (w tys.) Number of organizations in sampling frame of SOF-1 and SOF-4 surveys for 2016 (in thous.)	Liczba organizacji w kartotece badań SOF-1 i SOF-4 za 2016 r. (w tys.) Number of organizations in files of SOF-1 and SOF-4 surveys for 2016 (in thous.)	Liczba organizacji w kartotece badania SOF-5 za 2017 r. (w tys.) Number of organizations in files of SOF-5 survey for 2017 (in thous.)
OGÓŁEM ORGANIZACJE TOTAL ORGANIZATIONS		122,1	37,8	26,7
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne Assiociations and similar organizations	razem total	94,4	0,9	16,1
	typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne typical associations and organizations	50,9	3,9	10,5
	stowarzyszenia sportowe sport clubs	25,6	4,9	3,7
	ochotnicze straże pożarne voluntary fire brigades	15,7	1,8	1,6
	koła łowieckie hunting clubs	2,6	0,3	0,3
Fundacje Foundations		21,4	11,0	6,7
Społeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities		2,4	2,4	1,8
Samorząd gospodarczy i zawodowy Business and proffessional associations	razem total	3,5	3,5	2,1
	w tym kółka rolnicze of which farmers organizations	1,7	1,7	0,5

Wypełnione sprawozdanie SOF-5 przesłało łącznie 24,5 tys. objętych badaniem organizacji (92,0%), a 0,9 tys. jednostek było nieaktywnych w 2017 r. (3,5%). Udziału w badaniu odmówiło 3,7% organizacji, a z 0,8% jednostek nie udało się nawiązać kontaktu.

Weryfikacja danych była prowadzona na dwóch etapach. W pierwszej kolejności kompletność i jakość danych była kontrolowana automatycznie na Portalu Sprawozdawczym podczas wypełniania sprawozdań elektronicznych przez sprawozdawców. Drugi etap kontroli polegał na sprawdzaniu sprawozdań przez statystyków w systemie informatycznym badania. W tym systemie kontrola polegała na sprawdzeniu błędów logicznych i rachunkowych. Do kontroli danych wykorzystywane były informacje z następujących administracyjnych źródeł danych: Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z Centralnego Rejestru Płatników Składek; Ministerstwa Sprawiedliwości z rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej; Ministerstwa Finansów z Systemu Informacji Podatkowej.

Do zbioru wynikowego zostały skonstruowane wagi, które umożliwiły uogólnienie pozyskanych danych na całą populację aktywnych jednostek. Wagi dla zbiorowości objętej badaniem pełnym i reprezentacyjnym[13] tworzone były oddzielnie. Dla wszystkich jednostek dobranych celowo do badania wstępna waga wyniosła 1. Jednostki objęte badaniem reprezentacyjnym otrzymały pierwotną wagę, która była liczebnością populacji danej warstwy podzieloną przez liczebność próby wylosowanej w tej warstwie. Populacja jednostek została zmodyfikowana pod kątem zmian zachodzących w operacie pomiędzy rokiem 2016 a 2017. Na podstawie aktualizacji zostały dodane lub odjęte liczebności organizacji w danych warstwach. Następnie wydzielono następujące warstwy: województwa, z wyodrębnieniem największych miast (liczących co najmniej 500 tys. mieszkańców) tj.: Warszawy, Krakowa, Łodzi, Wrocławia i Poznania (21), formy prawne (2 grupy, tj. fundacje oraz stowarzyszenia i inne organizacje społeczne), zatrudnianie pracowników etatowych (2) oraz status organizacji pożytku publicznego (2).

Każdej jednostce biorącej udział w badaniu nadano symbol oznaczający czy uczestniczyła w badaniu oraz jaki był jej stan aktywności.

Stworzono cztery kategorie (ra):

ra_1, gdy jednostka była aktywna i złożyła sprawozdanie,

ra_2, gdy jednostka była aktywna, ale nie złożyła sprawozdania,

ra_3, gdy jednostka była nieaktywna,

ra_4, gdy nie udało się z jednostką nawiązać kontaktu.

W dalszej kolejności przystąpiono do korekty wag w oparciu o wyniki badania oraz zaktualizowany operat. W zakresie jednostek, z którymi nie nawiązano kontaktu (ra_4), przyjęto założenie, że są to podmioty nieaktywne.

Współczynnik korekty aktywności został obliczony dla każdej warstwy w oparciu o wzór:

gdzie:
$$f_A = \frac{1}{n}\left\{(ra_1 + ra_2) \times \left(1 + \frac{ra_4}{n - ra_4}\right)\right\}$$

n – liczba jednostek danej warstwy

Druga korekta była dokonana ze względu na braki odpowiedzi w poszczególnych warstwach. Do korekty wag zastosowano następujący wzór:

$$w'' = w' \times \frac{\sum w'}{\sum_{ra=1} w'}$$

w' = waga warstwy x po pierwszej korekcie

$\sum w'$ = suma wag warstwy x po pierwszej korekcie

$\sum_{ra=1} w'$ = suma wag warstwy x dla jednostek, którym został przypisany kod ra1.

Wagi były korygowane tylko dla tych jednostek, którym przypisano ra_1, czyli dla jednostek aktywnych, które złożyły sprawozdanie. Opisana metoda konstruowania i korygowania wag jest stosowana także w innych badaniach GUS. Do sprawdzenia jakości przygotowanych wag analitycznych wykorzystano dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie liczby zatrudnionych oraz dane Ministerstwa Finansów w zakresie kwot przychodów podatkowych.

[13] Więcej na temat metodologii w *Uwagach metodologicznych w: Sektor non-profit w 2016 r.*, Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny w Krakowie, Warszawa, Kraków 2018.

Inne źródła danych prezentowane w publikacji
Other sources of data presented in the publication

Badanie pilotażowe *Rozwój ekonomii społecznej w jednostkach samorządu terytorialnego*

Badanie zrealizowano w ramach projektu partnerskiego Głównego Urzędu Statystycznego oraz Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej pt. Zintegrowany System Monitorowania Sektora Ekonomii Społecznej współfinansowanego ze środków UE w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój.

Badaniem objęte zostały wszystkie jednostki samorządu terytorialnego: 16 województw, 314 powiatów, 2478 gmin (w tym 66 miast na prawach powiatu i 18 dzielnic miasta stołecznego Warszawy). Udział w badaniu był dobrowolny.

Podstawą przekazania danych przez JST był opracowany w ramach projektu formularz badania statystycznego ES-JST Rozwój ekonomii społecznej w jednostkach samorządu terytorialnego. Formularz przygotowano w trzech wersjach, odpowiadających kompetencjom jednostki samorządu terytorialnego (dla urzędów miast i gmin ES-G, starostw powiatowych ES-P i urzędów marszałkowskich ES-W).

Badanie realizowano na Portalu Sprawozdawczym za pomocą elektronicznej wersji formularza z zachowaniem możliwości przesłania do US Wrocław sprawozdania wypełnionego w formie papierowej. Zostało przeprowadzone w okresie od 17 maja do 14 czerwca 2018 r. Otrzymano wysoki zwrot formularzy. Sprawozdanie wypełniło 2726 jednostek: 2406 gmin (96,4%), 304 powiaty (96,8%) i 16 województw (100,0%).

Na podstawie tego źródła zaprezentowano informacje nt.: uwzględnienia zagadnienia współpracy z organizacjami w dokumentach strategicznych, udziału organizacji w konsultacjach społecznych, form wsparcia pozafinansowego, zlecania zadań publicznych.

Sprawozdanie Rb-28s z *wykonania planu wydatków budżetowych samorządowej jednostki budżetowej/ jednostki samorządu terytorialnego*

RB-28s jest obowiązkową sprawozdawczością budżetową realizowaną przez wszystkie jednostki administracji samorządowej na rzecz Ministerstwa Finansów. Dane zbierane są od 2003 r., natomiast od 2012 r. publikowane są w postaci baz danych możliwych do pobrania ze strony Ministerstwa Finansów.

Wydatki JST ujmowane w sprawozdaniu RB-28s opierają się na klasyfikacji budżetowej, jej struktura dzieli się na działy i rozdziały (określające obszar i rodzaj działalności publicznej), a te z kolei na paragrafy (określające rodzaj wydatku). Klasyfikacja budżetowa przyjmowana jest rozporządzeniem Ministra Finansów.

Na podstawie sprawozdania Rb-28s obliczono udział procentowy wydatków JST na zadania publiczne przekazane do realizacji przez organizacje non-profit w wydatkach JST.

Konstrukcja wskaźnika sieciowego kapitału społecznego
Construction of index of networking social capital

Analizowane w rozdziale 1.4. wskaźniki wielkości, gęstości, heterogeniczności i inkluzywności zostały w pierwszym kroku skonstruowane w taki sposób, że ich wartości mieściły się w przedziale od 0 do 1. Ze względu na to, że wskaźniki nie były ze sobą porównywalne, znormalizowano je tak, aby wartości średnie były równe 0 (standaryzacja klasyczna). Dzięki temu 0 oznacza przeciętny poziom wskaźnika danego wymiaru kapitału społecznego dla całej badanej zbiorowości, a wartości dodatnie lub ujemne wskaźnika oznaczają poziom – odpowiednio – powyżej lub poniżej średniej.

Następnie skonstruowano syntetyczny wskaźnik kapitału społecznego. W celu eliminacji przenoszenia do wskaźnika syntetycznego tych samych informacji przez różne wskaźniki cząstkowe zastosowano statystyczne kryteria konstruowania wag dla poszczególnych zmiennych metodą BVP[14]. Wagi zostały skonstruowane w oparciu o miarę zdolności dyskryminacyjnej poszczególnych zmiennych (współczynnik zmienności dla

[14] Według T. Panek, J. Zwierzchowski, *Statystyczne metody wielowymiarowej analizy porównawczej*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2013, s. 30–31.

każdego wymiaru podzielony przez sumę współczynników dla wszystkich 4 zmiennych) oraz miarę pojemności informacyjnej (podniesione do kwadratu i dodane do siebie współczynniki korelacji cząstkowej dla par zmiennych przy wyeliminowaniu wpływu pozostałych zmiennych).

Konstruowanie wag do wskaźników dokonano zgodnie z następującymi wzorami:

$$w_j = w_j^a \cdot w_j^b, j=1, 2, 3, 4$$

w_j^a – miara zdolności dyskryminacyjnej j-tej zmiennej,

w_j^b – miara pojemności informacyjnej j-tej zmiennej.

$$w_j^a = \frac{V(x_j)}{\sum_{j=1}^{m} V(x_j)}$$

$$w_j^b = \frac{\sum_{\substack{j'=1 \\ j' \neq j}}^{m} r_{j,j'}^2}{\sum_{\substack{j=1 \\ j' \neq j'}}^{m} \sum_{\substack{j'=1 \\ j' \neq j}}^{m} r_{j,j'}^2}$$

$r_{j,j'}^2$ kwadrat współczynnika korelacji cząstkowej j-tej zmiennej z j'-tą zmienną

$$w_j = w_j^a \cdot w_j^b, j=1, 2, 3, 4$$

w_j^a – miara zdolności dyskryminacyjnej j-tej zmiennej,

$r_{j,j'}^2$, – kwadrat współczynnika korelacji cząstkowej j-tej zmiennej z j'-tą zmienną.

Aby połączyć 4 wskaźniki cząstkowe w jeden wskaźnik kapitału społecznego dokonano normalizacji rangowej poszczególnych wskaźników cząstkowych, a następnie pomnożono je przez wagi. Zważone wskaźniki zostały poddane procedurze normalizacji klasycznej, dzięki czemu średnia dla wszystkich organizacji przyjęła wartość 0. Grupy podmiotów dla których wskaźnik przyjmuje wartości ujemne mają niższy niż ogół organizacji poziom kapitału społecznego, natomiast te, dla których przyjmuje on wartości dodatnie – wyższy.